

BÖLÜM I

GİRİŞ

1.Giriş

Yenilenen ilköğretim programları 2004-2005 Eğitim-Öğretim yılında ülkemizde pilot illerde denenmiş ve bir sonraki yıl bütün okullarda uygulamaya konulmuştur. Yenilenen program aynı zamanda yeni bir anlayışı da beraberinde getirmiştir: Yapılandırmacılık. Bu terim, bilgi ve görgünün öğrenci tarafından yapılandırılmasını anlatır. Her öğrenci öğrenirken, anlamı, bireysel ve sosyal olarak yapılandırır. Esasen öğrenme dediğimiz şey, bu anlamlandırma sürecidir. (Özden, 2005:55).

Bireyler bilgiyi kendileri için yapılandırır. İki kişiden birisi için belli bir anlamı olan şey, diğeri için aynı anlamı taşımayabilir. Burada söz konusu farklılık, her iki bireyin de “kendine özel” anlam oluşturması, aynı deneyimden farklı bilgiler elde etmesinden kaynaklanmaktadır. (Titiz, 2005:19).

Yapılandırmacı yaklaşımda öğrenci pasif olmaktan çıkarak eğitim-öğretimin her alanında aktif duruma gelmektedir. Birey artık, kazandığı bilgiyi yapılandırarak yorumlayan ve yeniden üreten olmaktadır. Yapılandırmacı yaklaşımın eğitim-öğretimde en büyük hedeflerinden biri de öğrenciye davranış kazandırılmasıdır. Birey, sınıf içi ve dışı faaliyetlerde öğrenmiş olduğu teorik bilgiyi değer olarak benimser ve bunu günlük hayatta uygulamaya dökerse bu yaklaşım amacına ulaşacaktır. Bundan dolayı, hazırlanan Türkçe ders kitaplarının öğrencilere değer kazandırmada, önemli bir işlevi söz konusudur. Türk Milli Eğitiminin temel amaçlarına uygun olarak bireylerimizde görmeyi arzu ettiğimiz davranışları ve değer yargılarını sunan metinlere kitaplarda bol miktarda yer verilmelidir. Bireylerde “*kalcı davranış değişikliği*” olarak ifade ettiğimiz eğitimin ancak bu şekilde verilebileceği aşikârdır.

Yapılandırmacı eğitim-öğretim anlayışında öğretmenlerimize büyük sorumluluklar düşmektedir; öğretmen hem ders anlatan, hem de öğrenciye okul ve okul dışı hayatında rehberlik yapan bir konuma gelmiştir. Yukarıda bahsettiğimiz davranış değişikliklerinin öğrenci tarafından kazanılmasında, öğretmenin bu tür yaklaşımlarının büyük bir rolü vardır. Bunun için öğretmenler, öğrencilerinde eksik olduğunu düşündükleri davranışları olumluya dönüştürmeye büyük gayret sarf etmeli ve kendileri de öğrencilere örnek olmalıdırlar. Zira ilköğretimde okuyan öğrencilerin öğretmenlerini model aldıkları bilinmektedir. Ders kitaplarında öğrencilere verilen değerleri, öncelikle öğretmenin benimsemesi, yaşaması ve böylelikle çevresine örnek bir insan olması gereklidir. Öğretmenlerin öğrencilere değer kazandırma sürecinde iyi bir gözlemci olmaları şarttır. Öğretmen derste ve sınıf dışında öğrencisini sürekli gözlemlemeli, ondaki değişimi görebilmeli, uygun ödüllerle bu gelişimi desteklemeli ve uygulamaya dökülemeyen davranışların kazandırılmasında da öğrencisine rehberlik etmelidir.

1.1. Problem Durumu

Araştırmamız, eğitim-öğretim kurumlarımızda ders kitaplarının niteliklerini ve buna bağlı olarak derse giren öğretmenin yapılandırmacı yaklaşım çerçevesinde yapmış olduğu uygulamalarla öğrencilere kazandırdığı nitelikleri (değer ve davranışları) tespit etmeye yöneliktir. Eğitim-öğretim faaliyetlerinde öğrencilerin bilgi yönünden donanımlı olması kadar değer ve davranış bakımından da üst seviyelere çıkarılması gerekmektedir. Ancak okullarımızda öğrencilerin akademik gelişimleri hep ön planda tutulmuş, kişilik gelişimleri göz ardı edilmiştir.

Öğretmenlerin, öğrencilere değer kazandırma açısından sahip olması gereken niteliklerden hareketle araştırmamızın temel problemleri şunlardır:

1. Öğretmenin meslekî ve kişisel özellikleri öğrenci üzerinde etkili midir?
2. Öğretmen, öğrenciye değer ve davranış kazandırmak için ne tür yaklaşımlarda bulunmalıdır?

3. Öğretmenin, sınıf dışındaki yaklaşımları öğrenci üzerinde olumlu etki bırakır mı?

1.2. Alt Problemler

Araştırmamızda, Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin ve metnin işlenmesinden sonra yapılması istenen etkinliklerin öğrencilere değer kazandırmada gözle görülür bir etkisi var mıdır veya bu metinler, içerik bakımından öğretmenin böyle bir yaklaşım sergilemesine yardımcı olabilecek türden midir, sorusu cevap bekleyen önemli sorulardan biridir. Ders kitaplarının bir öğretmen için temel kaynak kabul edildiği gerçeğinden hareketle araştırmamızın alt problemi şudur:

6. ve 7. sınıf Türkçe ders konuları öğrencilerin hangi davranışları edinmelerine yardım etmektedir? Bu probleme cevap arama amacıyla;

a) Okuma parçalarından çıkartılabilecek davranış değişikliği kazanımlarıyla öğrencilerin algıladıkları kazanımlar arasında benzerlik ve farklılıklar nelerdir?

b) Bu öğrenci kazanımlarının oluşmasında hangi öğretmen nitelikleri etkili görülmektedir?

1.3. Araştırmanın Amacı

Yenilenen ilköğretim müfredatıyla birlikte “yapılandırmacı yaklaşım” anlayışı eğitim-öğretim alanında ön plana çıkmıştır. Gelenekçi anlayışta öğrenci “bilgiyi alan” konumundayken; yapılandırmacı anlayışta öğrenci bilgiyi alan ve yeni bilgiler üreten, onu günlük hayatında değer ve davranış olarak benimseyen ve çevresine yansıtabilen konumdadır. Bu değerlerin kazanılmasında ve yaşanmasında öğretmenin rolü önemlidir. Çalışmamızda, öğrencilerde eksik olduğunu gözlemlediğimiz değerlerin, öğrencilere kazandırılmasında sınıf-okul-çevre üçgeninde öğretmenin rolü araştırılmıştır.

1.4. Araştırmanın Önemi

Yapılandırmacı yaklaşımda bilgi, ezber olmaktan çıkmakta ve birey bilgiyi hayatında kullanmaktadır. Bu yaklaşımın hedefine ulaşabilmesi için, öğretmenlerin ders ve ders dışında öğrenciyi sürekli gözlemlemesi ve ondaki gelişmeyi takip

etmesi, buna bağlı olarak ders kitaplarındaki metinlerin yapılandırmacı yaklaşımla hazırlanması ve öğretmenin yapılandırmacı yaklaşımı benimsemesi gerekir. Yaptığımız çalışmanın, bir yandan bu ilkeler ışığı altında öğrencilere istendik olumlu davranışlar kazandırması; bir yandan da tezi hazırlayan öğretmenin üreteceği strateji, yöntem ve tekniklerin tanıtılması, elde edilen verilerden çıkarılan önerilerin diğer öğretmenlere ve öğretmen adaylarına yol göstermesi bakımından önemli olacağı kanaatindeyiz.

1.5. Varsayımlar

1. Araştırmada öğrencilerden alınan cevapların objektif olduğu ve gerçeği yansıttığı varsayılmaktadır.

1.6. Sınırlılıklar

Yaptığımız çalışmada yapılandırmacı yaklaşıma göre hazırlanan Türkçe ders kitaplarından hareketle öğrencilere değer kazandırmada öğretmenin rolü üzerinde durulacaktır.

Yaptığımız çalışma Yerkesik İlköğretim Okulu 6.-7. sınıf öğrencileri ve 2007-2008 eğitim—öğretim yılının güz dönemi Türkçe ders konularıyla sınırlıdır.

1.7. Tanımlar

Eğitim: Çocukların ve gençlerin toplum yaşayışında yerlerini almaları için gerekli bilgi, beceri ve anlayışları elde etmelerine, kişiliklerini geliştirmelerine okul içinde veya dışında, doğrudan veya dolaylı yardım etme, terbiye. (Türkçe Sözlük, TDK, 2005: 606)

Yapılandırma: Öğrencinin, geçmiş öğrenmelerinden de yararlanarak, öğretmen rehberliğinde, karşılaştığı yeni bilgiyi anlamlandırması ve okuması sürecidir. (Yapıcı, 2008)

Metin: Bir yazıyı biçim, anlatım ve noktalama özellikleriyle oluşturan kelimelerin bütünü; basılı veya el yazması parça. (Türkçe Sözlük, TDK, 2005: 1382)

Değer: Yüksek ve yararlı nitelik. (Türkçe Sözlük, TDK, 2005: 483)

Davranış: Kişinin özellikle ahlâk bakımından gösterdiği tutum.(Oğuzkan, 1993: 32)

Öğretmen Niteliği: Öğretmenin meslek hayatında sahip olması gereken kişisel ve meslekî özellikleri, vasıfları.

Uyarlayıcı Öğretmen: Görev yaptığı il, ilçe veya köyün özellikleriyle, oralarda yaşayan bireylerin yapısını çözebilen ve üreteceği strateji, yöntem ve tekniklerle görev yaptığı yerle, o yerdeki insanların gelişimine katkıda bulunabilen öğretmendir. (Coşkun ve Çetin, 2007:141)

Doruk Noktası: Öğrencinin ders esnasında en üst seviyede kazanım hâline getirdiği bilgi veya görgü.

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. KURAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde, araştırma konusuyla ilgili kuramsal çerçeve ve ilgili araştırmalar üzerinde durulmuştur.

2.1.1. Öğretim

Öğretim kavramı, öğrenme ve öğretme kavramlarından oluşur. Öğretim kavramının temelinde öğrenme vardır. Öğretme; öğrenmeyi sağlamak amacıyla düzenlenen eylemler dizgesidir. Bu nedenle öğretme, öğrenme koşulları oluşmadan yapılamaz. Çünkü öğrenme, çevreyle, paydaşlarla veya karşıtlarla etkileşim sonucu kalıcı izli bir etkinin oluşmasıdır. Bu çerçevede, bilgi çağında öğretimin yeni tanımı aşağıdaki gibi yapılmıştır:

Öğretim, bireyin (eğitim sürecinde oluşturulan) yeteneklerini kendi kapasitesi oranında geliştirme sürecidir. (Karlı, 2007:15-17)

Öğretme etkinliklerinin önceden saptanan amaçlar doğrultusunda, istenik davranışların kazandırılması amacıyla düzenlendiği yerler genellikle eğitim kurumlarıdır. Okullarda yapılan planlı, kontrollü ve örgütlenmiş öğretme faaliyetlerine öğretim denir. Öğretim formal eğitim içinde yer alır. Öğretim sürecinde yapılacak etkinliklerin tümü önceden planlanır ve bu plan çerçevesinde yürütülür. Bu nedenle öğretim profesyonel bir iştir. (Erden, 2005:22)

Öğretimin nasıl olması gerektiği konusunda Titiz (2005:9) şunları söylemektedir:

Öğretim, bireyin yaşam kalitesini artıracak temel becerileri kazanmasına yardımcı olmalıdır. Kullanılacak örnek olaylar ve olgular hayattan kopuk olmamalıdır. Öğrencilere kazandırılacak bilgi ve beceriler, onların gerçek hayattaki gereksinimlerini karşılamaya yönelik olmalıdır. Öğrencilerin yalnızca yüksek notlar almalarını hedefleyen bir öğretim anlayışı yerine, onların okul dışındaki hayatlarında

kullanabilecekleri, eskimeyen bilgi ve beceriler kazanmalarını hedeflemelidir. Bu nedenle öğrenilen konular gerçek hayattan örneklerle ilişkilendirilmeli, gerçek hayatta karşılaşılabilecek problemlere çözüm üretebilecek bireyler yetiştirmek hedeflenmelidir.

Yukarıdaki görüşe göre, yapılacak olan öğretim faaliyetlerinde günlük hayatta kullanılabilirlik ilkesinin önemli olduğu sonucunu çıkarabiliriz. Bireyin öğrendikleri sınıfta kalıyor, okul dışında davranışa dönüşmüyorsa orada başarılı bir öğretimin var olduğunu söylemek zor olacaktır.

2.1.1.1. Öğrenme ve Öğretme

İnsan yaşamında çok önemli rolü olan öğrenme, eski çağlardan beri filozof ve bilim adamlarının farklı biçimlerde tanımladıkları ve açıklamaya çalıştıkları bir kavramdır. Günümüzde psikolog ve eğitimcilerin büyük bir çoğunluğu öğrenmeyi, yaşantı ürünü kalıcı izli davranış değişikliği olarak tanımlamaktadır. Bu tanıma göre öğrenmenin üç temel kuralı vardır. (Erden, 2005:20)

- a) Öğrenme sonucunda mutlaka bir davranış değişikliği meydana gelir.
- b) Öğrenme yaşantı ürünüdür.
- c) Öğrenme kalıcı izlidir.

Öğrenme süreci sonunda bireyde davranış değişikliği meydana gelmesi beklenir. Örneğin, okuma yazma bilmeyen bir kişi kısa süreli bir kursta okuma yazmayı gerçekten öğrenmiş ise, o artık eskisinden farklı davranır. Gazetesini kendisi okur. Mektubunu kendisi yazar. Okuma yazma konusunda başkalarına bağımlı olmaktan kurtulmuştur. Okuyarak öğrenebilme özgürlüğüne sahip bir kişi olarak kendi kendini yetiştirebilir. Bu yönden kendine olan güveni artmıştır. Kısacası davranışları olumlu yönde farklılaşmıştır. (Fidan ve Erden, 1998:20)

Öğrenme bireyin geçirdiği yaşantılar sonucu gerçekleşir. Her bireyin çevresiyle kurduğu etkileşim sonucu geçirdiği yaşantı farklı olduğu için, öğrenme bireyseldir. Bu nedenle okul öğrenmelerinde, tüm öğrenciler aynı sınıfta buldukları hâlde ders sonunda farklı davranışlar kazanmaktadırlar. (Erden, 2005:21)

Siral'a (1981) göre, öğrenmeyi niteleyen belli başlı özellikleri şu şekilde sıralayabiliriz:

- a) Öğrenme, davranışta bir değişimin meydana gelmesi hâlidir.
- b) Davranıştaki değişim oldukça kalıcı ve uzun sürelidir. Yani öğrenme, oldukça kalıcı bir davranış değişikliğidir.
- c) Öğrenme, bireyin aktif oluşunun, birtakım edimlerde bulunmasının veya yaptığı egzersizlerin sonucudur.
- d) Öğrenme gerçekleşmiş ise aktarılması da söz konusudur.
- e) Öğrenme doğrudan doğruya gözlemlenemez. Gözlemleyebildiğimiz bireyin performansıdır. Performans ise öğrenme ile birlikte başka değişkenlerin de ortak fonksiyonudur.
- f) Öğrenme, kişinin daha sonra karşılaşacağı durumlara farklı bir yaklaşım göstermesidir.
- e) Öğrenme, davranışın referans çerçevesindeki işaret ve ipuçlarında değişim demektir. (Akt. Kılıç,2004:147-148)

Öğretme, en geniş anlamıyla öğrenmeyi sağlama etkinlikleridir. Öğretme bilinçli ve amaçlı bir etkinliktir. Öğretme faaliyetleri bireyde davranış değişikliği meydana getirmek amacıyla bir kişi ya da grup tarafından düzenlenebileceği gibi, bilgisayar, televizyon, film, kitap gibi çeşitli materyallerde yer alan görsel ve yazılı sembollerle sağlanabilir. (Fidan ve Erden, 1998:21)

Toplumsal yaşantı içinde bireye öğretme etkinliği sunan birçok kişi ve araç vardır. Aile içinde anne-babaları, akran gruplarında arkadaşları, kitle iletişim araçları bireyin öğrenmesini sağlayan çeşitli etkinliklerde bulunur. Birey, bu kişi ve araçlarla etkileşime girerek yeni davranışlar kazanır veya var olanları geliştirir, değiştirir. Ancak bu tür öğrenmelerde istedik davranışların yanı sıra istenmedik davranışlar da kazanılabilir. (Erden, 2005:22)

2.1.2. Eğitim

Toplumların başarılı olmasında, eğitilmiş insanların varlığının önemi yadsınmaz bir gerçektir. Kalkınmaya öncelik veren toplumlarda en büyük yatırımların eğitim-öğretime yapıldığı söylenebilir. Zira eğitilmiş bireylerin eğitilmiş toplumu oluşturacağı, eğitilmiş toplumların başarılı olacağı gerçeğinden hareket edersek, bu tür yatırımlara niye öncelik verildiğini daha iyi kavramış oluruz.

Peki eğitim nedir? Bu kavramla ilgili bugüne kadar çeşitli görüşler ortaya atılmış, eğitime farklı yaklaşımlarda bulunulmuştur. Bu kavram hakkında yapılan tanımlardan birkaçını şu şekilde sıralayabiliriz:

“a) Belli bir bilim dalı veya sanat kolunda yetiştirme, geliştirme ve eğitme işi; b) Çocukların ve gençlerin toplum yaşayışında yerlerini almaları için gerekli bilgi, beceri ve anlayışları elde etmelerine, kişiliklerini geliştirmelerine yardım etme, terbiye.” biçiminde tanımlanmaktadır. (Türkçe Sözlük, 2005:605-606)

“Eğitim, bireyde kendi yaşantıları yoluyla davranış değişikliği meydana getirme sürecidir. Buna göre eğitim, bireyin doğumundan ölümüne kadar süregelen bir süreçtir. Bu süreçte bireylere çeşitli bilgi, beceri, tutum ve değerler kazandırılır. Bu öğrenmeler bireyin davranışlarında gözle görülebilen değişikliklere neden olur.” (Erden, 2005:15)

“Eğitim, yeni kuşakların toplum yaşamına hazırlanırken, gerekli bilgi, beceri, tutum ve anlayışlar elde etmelerine ve kişilik geliştirmelerine yardımcı olma etkinliğidir.” (Karlı, 2003:9)

“Çevre ayarlaması yoluyla kişinin davranışlarını istendik yönde değiştirme ve değerlendirme süreci.” (Sönmez, 2005:37)

“Eğitim, insanoğlunun bugünkü ve yarınki yaşamına bir müdahaledir.” (Hesapçioğlu, 1994:29)

Yukarıda verilen tanımlardan hareketle “eğitim” kavramının öne çıkardığı önemli maddeleri şu şekilde sıralayabiliriz:

➤ Eğitimde bireye bilgi, beceri, tutum ve değer kazandırma söz konusudur. Eğitim kurumlarımızda öğrencilere verilen teorik bilgiler, günlük hayattaki kullanılabilirliği nispetinde değerlidir. Hayatla ilişkilendirilemeyen, beceriye dökülemeyen bilgiler kalıcı olmaz.

➤ Eğitim, bireyde davranış değişikliği oluşturmaktadır. Eğitim sürecinden geçmiş bir kişide toplumda kabul gören olumlu davranışların yerleşmesi beklenir. Birey, bu aşamada ya olumlu davranışlar kazanır ya da daha önceki yanlış davranışlarını olumluya dönüştürür. Eğitim, aynı zamanda kişide davranış değişikliğiyle beraber kişilik gelişimini de sağlar. Eğitimin bu amacı, en genel anlamda 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu’nun ikinci maddesinde yerini almıştır:

“Madde 2 – Türk Milli Eğitiminin genel amacı, Türk Milletinin bütün fertlerini,

1. (Değişik: 16/6/1983 - 2842/1 md.) Atatürk inkılap ve ilkelerine ve Anayasada ifadesini bulan Atatürk milliyetçiliğine bağlı; Türk Milletinin milli, ahlaki, insani, manevi ve kültürel değerlerini benimseyen, koruyan ve geliştiren; ailesini, vatanını, milletini seven ve daima yüceltmeye çalışan, insan haklarına ve Anayasanın başlangıcındaki temel ilkelere dayanan demokratik, laik ve sosyal bir hukuk Devleti olan Türkiye Cumhuriyetine karşı görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları davranış haline getirmiş yurttaşlar olarak yetiştirmek;

2. Beden, zihin, ahlak, ruh ve duygu bakımlarından dengeli ve sağlıklı şekilde gelişmiş bir kişiliğe ve karaktere, hür ve bilimsel düşünme gücüne, geniş bir dünya görüşüne sahip, insan haklarına saygılı, kişilik ve teşebbüse değer veren, topluma karşı sorumluluk duyan; yapıcı, yaratıcı ve verimli kişiler olarak yetiştirmek.”

➤ Eğitim yaşam boyu devam eden bir süreçtir. Bundan dolayı belli bir noktadan sonra eğitimin sona ereceği söylenemez. Eğitim neticesinde bireyler belli bir süreçten sonra olumlu davranış kazanırlar. Eğitimde “gözlem” yapmak önemlidir. Bireyler, eğitim faaliyetleri süresince gözlemlenmeli, olumlu davranış değişiklikleri ödüllendirilmeli ve bu olumlu davranışları sürdürmeye teşvik edilmelidir.

Sağlıklı nesillerin yetişmesi, sağlıklı bir toplumun temelini atılması, sağlıklı eğitim faaliyetleriyle mümkündür. İnsanı merkeze alan, onun değerli bir varlık olarak gelişmesi için yapılan eğitim ve öğretim çalışmalarının önemli bir adım olduğu yadsınamaz bir gerçektir.

2.1.2.1. Formal ve İnfomal Eğitim

Eğitim etkinliklerinin bir kısmı gelişigüzel, kasıtsız olarak düzenlenir. Bu tip eğitim informal olarak adlandırılır. Aile içinde, akran gruplarında, usta çırak ilişkisi sonucu kazanılan davranışlar informal eğitimin ürünleridir. Çocuklar arkadaşlarıyla oynarken, gençler akranlarıyla oluşturdukları gruplar içinde birbirleriyle etkileşim kurarken kurallara uymayı, yardımlaşmayı, dayanışmayı, işbirliğini öğrenirler.

İnfomal eğitim kontrollü ve planlı olmadığı için, bu eğitim süreci sonunda insanlar farkında olmadan olumlu, istedik davranışların yanı sıra istenmeyen zararlı davranışlar ya da sonuca götürücü olmayan yanlış davranışlar da öğrenebilirler. (Erden, 2005: 16)

Formal eğitim amaçlıdır, önceden hazırlanmış bir program çerçevesinde planlı olarak yapılır ve öğretim yoluyla gerçekleştirilir. Eğitim süreci öğretmen tarafından planlanır, uygulanır ve izlenir. Eğitim başlangıcından bitişine kadar özel bir çevre içinde kontrollü olarak yürütülür. Sürecin belli aşamalarında ve sonunda değerlendirme işlemi yer alır. Okullardaki eğitim formaldır.

Okul dışında endüstri, tarım ve hizmet alanlarında kişileri bir mesleğe hazırlamak, meslekte ilerlemelerini sağlamak ve yenilikleri öğretmek amacıyla yapılan öğretim etkinlikleri, halk eğitim merkezlerinde açılan kurslar, orduda asker yetiştirme birer formal eğitim örneğidir. Ülkemizde her yıl binlerce insan bu tür amaçlı, planlı

fakat kısa süreli eğitim sürecinden geçerek yeni bilgi, beceri, tutum ve değerler kazanmaktadırlar. (Fidan ve Erden, 1998: 13)

Formal eğitimin temel özellikleri aşağıdaki gibi sıralanabilir:

1. Eğitim bir süreçtir.
2. Eğitim sonucunda davranış değişikliği meydana gelir.
3. Davranış değişikliği bireyin kendi yaşantıları yoluyla gerçekleşir.
4. Eğitim yoluyla bireyde istendik davranışlar geliştirilir.
5. Eğitim süreci kasıtlı ve planlıdır.

Eğitim sürecinde yukarıdaki beş unsurun hepsi birlikte varsa, formal eğitim olarak kabul edilir. Formal eğitimde öğretim ağırlık taşır. (Erden, 2005: 19)

Formal eğitim örgün eğitim ve yaygın eğitim olmak üzere iki biçimde sistemleştirilmiştir.

Taymaz'a (1978) göre örgün eğitim, belli bir yaş grubundaki bireylere, milli eğitimin amaçlarına göre hazırlanmış eğitim programlarıyla okul çatısı altında düzenli olarak yapılan eğitimdir. Okulöncesi öğretim, ilköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretim örgün eğitim sistemini meydana getirir. (Akt. Fidan ve Erden, 1998: 13)

Yaygın eğitim ise örgün eğitim sistemine hiç girmemiş, bu sistemin herhangi bir kademesinde bulunan veya bu kademelerden birinden ayrılmış olan kişilere ilgi ve gereksinme duydukları alanda uygulanan eğitimdir. (Taymaz, 1978). Halk eğitim merkezlerinde açılan kurslar, resmi ve özel kurum ve işyerlerinde yapılan hizmet içi eğitim faaliyetleri yaygın eğitime örnek verilebilir. (Akt. Erden, 2005: 19)

Formal eğitim ile informal eğitimi kesin sınırlarla ayırmak mümkün değildir. Aynı kurum içinde hem formal hem de informal eğitim bir arada gerçekleşebilir. Örneğin, örgün eğitim kurumlarında formal eğitim ağırlıklı olmakla birlikte öğrencilerin birbirleriyle ve öğretmenleriyle kurdukları ilişkiler içinde informal eğitim de gözlemlenebilir. Öğrenciler bu süreçte programda olmasa da öğretmenin değerlerini, tutumlarını öğrenebilir ve davranışlarını taklit edebilirler. (Erden, 2005: 18)

Örgün ve yaygın eğitimin ortak noktası, eğitim faaliyetlerinin planlı ve programlı olması, yani eğitimin formal olmasıdır. (Erden, 2005: 20)

2.1.3. Yapılandırmacı Yaklaşım

“Yapılandırmacılık”, İngilizce “constructivism” sözcüğünün karşılığı olarak kullanılmaktadır. (Demirel, 2001:133) Ayrıca İngilizce “structuralism”, Fransızca “structuralisme”, Almanca “strukturalismus” terimlerinin Türkçe karşılığı olarak da “yapısalcılık” sözcüğü kullanılmaktadır. (Oğuzkan, 1993:158)

Yapılandırmacı öğrenme, öğrenenin kendi yetenekleri, ilgileri, güdüleri, inançları, tutumu ve tecrübelerinden edindikleri ile oluşan bir karar verme sürecidir. Birey öğrenme sürecince seçici, yapıcı ve etkindir. (Ülgen, 1994:144)

Bu terim, bilgi ve görgünün öğrenci tarafından yapılandırılmasını anlatır. Her öğrenci öğrenirken, anlamı, bireysel ve sosyal olarak yapılandırır. Esasen öğrenme dediğimiz şey, bu anlamlandırma sürecidir. (Özden, 2005:55).

Yapılandırmacılık yaklaşımında amaç, öğrenenlerin ne yapacaklarını önceden belirlemek değil, bireylere araçlar ve öğrenme materyalleri ile öğrenmeye kendi istekleri doğrultusunda yön vermeleri için fırsat vermektir. (Erdem, 2001:58)

Yapılandırmacı eğitim-öğretim sistemi, derste öğrenilenlerin günlük hayatla ilişkilendirilmesi, yaşantı hâline getirilmesi temeline oturtulmuştur. Yapılandırmacı sistemi benimseyebilmeleri için, öğrencilerin sistemdeki bazı temel kavramları iyi algılamaları gerekir. Bu temel kavramların başında bilgi ve görgü kavramları gelmektedir. Öğrenciler, eğitim-öğretim sisteminde, öğretimin bilgiyi, eğitimin görgüyü ifade ettiğini ve bunların, insan, toplum ve çevrenin gelişmesi, bireylerin birbirleriyle iletişim kurabilmeleri için çok önemli ve gerekli olduğunu öğrenmiş olmalıdırlar. (Coşkun ve Çetin, 2007:139)

Öğrencinin, okuldan aldığı bilgileri gerçek hayata uyarlayabilmesi, birtakım bilgi parçalarını ezberlemesinden daha değerlidir. Yapılandırmacı yaklaşım,

öğretmenlerin öğretim programlarını sabit, değişmeyen yapılar, kendilerini de bilginin yegâne kaynağı olarak görmeleri yerine hem öğretim programlarını hem ders işleme yöntemlerini sürekli analiz etmelerini gerektirir.

Yapılandırmacı öğrenme yaklaşımı, gelenekçi eğitim anlayışından temelinden ayrılmaktadır. Bu yaklaşımda amaç, kişinin bilgiyi özümsemede aktif rol olarak onu kendi zihinsel şemalarında yerli yerine oturtabilmesidir. (Özden, 2005:56)

Tablo 1:
Gelenekçi ve Yapılandırmacı Görüşlerin Karşılaştırılması

Gelenekçi Görüş	Yapılandırmacı Görüş
Bilgi, bireylerin dışındadır ve öğretmenlerden öğrencilere aktarabilir.	Bilgi, kişisel anlama sahiptir. Bireysel olarak öğrenciler tarafından oluşturulur.
Öğrenciler duydukları ve okuduklarını öğrenirler. Öğrenme daha çok öğretmenin iyi anlatmasına bağlıdır.	Öğrenciler, kendi bilgilerini oluştururlar. Duyduklarını ve okuduklarını önceki öğrenmelerine ve alışkanlıklarına dayalı olarak yorumlarlar.
Öğrenme, öğrenciler öğretilenleri tekrar ettiği zaman başarılı olur.	Öğrenme, öğrenciler kavram anlamayı gösterebildiklerinde başarılıdır.

(Özden, 2005:57)

Gelenekçi yaklaşımda öğrenci, yapılandırmacı yaklaşımla kıyaslandığında daha pasiftir. Öğretmen tarafından aktarılan bilgiyi öğrenmekle yükümlüdür. Öğrenci, öğretilen bilgiyi tekrarladığında veya hatırlayabildiğinde öğrenme gerçekleşmiş sayılır. (Titiz, 2005:57)

Yapılandırmacı yaklaşım ilkelerinin başında, önceden sahip olunan bilgi ve görgüyle, daha sonra kazanılan bilgi ve görgüyü karşılaştırabilmek ve eskiyle yeniye bağdaştırarak, ortaya çıkan yaşantı hâline getirmek yatar. Bu yaşantı, dil becerilerini geliştirmekle ilgili olabileceği gibi, davranış geliştirmeyle ilgili de olabilir. Bunlara ulaşabilmek için, öğrencilerin gözlemleyen, gözlemlediklerini düşünce sistemi içinde yoğuran, yoğurduklarını dile getirerek kullanan ve değerlendirmeye açan kişilikte yetiştirilmeleri gerekir.

Okulların öncelikli görevleri, yapılması gerekenleri, ciddi olarak belirlemek ve kaliteli olarak gerçekleştirmek; daha açık bir ifadeyle, öğrencilerin, sorumluluk duygulu olarak toplumun diğer bireyleriyle iletişim kurabilmeleri ve sağlıklı davranışlar sergileyebilmeleri için gerekli bilgi ve görgüye sahip olmalarını sağlamaktır. (Coşkun ve Çetin, 2007:140)

Yapılandırmacı anlayışa göre “Nasıl bir öğretim?” sorusunu Titiz (2005:8-10) şu şekilde cevaplamıştır:

1) Bu anlayışa göre öğretim, öğretmen ya da konu merkezli değil, öğrenci merkezli olmalıdır. Bu noktada, öğrencinin bakış açısı, geçmiş deneyimleri, duygu, düşünce ve inançları önem taşımaktadır.

2) Ders içerikleri etkinliklerle zenginleştirilerek öğrenci merkezli hâle getirilmelidir. Böylece öğretmen merkezli öğretim anlayışından öğrenci katılımını ve öğrencilerin nasıl öğrendiklerinin dikkate alınmasını öngören, öğrenciyi merkeze alan bir öğretim anlayışı ön plana çıkarılmalıdır.

3) Lineer düşünce yerine sorgulama, çözüm üretme ve öğrenme yollarının öğrenilmesi hedeflenmelidir.

4) Öğrenci kendisine sunulan bilgileri ezberleyerek, edilgen bir biçimde öğrenmeye çalışmak yerine, öğrenme-öğretme sürecine aktif olarak katılmalıdır. Kendisine sunulan uyarıları yorumlamalı, anlamlandırmalı ve bilgiyi bizzat kendisi yapılandırmalıdır.

5) Dersler, tekdüze bir sınıf ortamında değil, aynı zamanda öğrencilerin eğlenme ihtiyaçlarını da karşılayacak şekilde farklı öğrenme ortamlarında düzenlenmelidir. Bu amaca yönelik olarak, ders ortamlarında; öğrencilerin duygu ve düşüncelerini ifade edebilecekleri, isteyerek katılacakları çeşitli etkinliklere yer verilmelidir. Oyun, grup çalışmaları, tartışmalar, sunumlar, drama vb. etkinlikler öğrencilerin derse katılımını artıracaktır. Etkili bir öğrenme ortamı, öğrencilerin pasif bir şekilde oturup dersi takip etmeye çalışmalarıyla değil, onların derse katıldıkları,

araştırma yapabildikleri, tartışıp fikirlerini paylaşabildikleri, onları deneyebildikleri, deneyimlerinden kendi bilgilerini inşa edebilecekleri bir şekilde düzenlenmelidir.

6) Öğrencilere doğrudan bilgi aktarılması yerine, onların kendi deneyimlerini yaşayacakları etkinlikler aracılığıyla birtakım becerilerin kazandırılmasına çalışılmalıdır. Bu beceriler; akıl yürütme, araştırma ve sorgulama, eleştirel düşünme, problem çözme, karar verme, iletişim kurma, karşılaşılan olay, olgu ve bilgileri ilişkilendirme, bilgi teknolojilerini kullanma, girişimcilik, her türden kaynakları etkili kullanma, öz yönetim, katılım, paylaşım, iş birliği ve takım çalışması, bilimin temel kavramlarını tanıma ve bilimsel düşünme, temalarla ilgili temel kavramları tanıma, Türkçeyi doğru, etkili ve güzel kullanma becerileridir.

Özden (2005:72-73) yapılandırmacı teori ile ilgili, sınıfta iyi bir öğrenme-öğretme ortamının oluşmasına yardımcı olabilecek şu önerileri sunar:

- 1) Öğrencileri kendi başına iş yapabilmeye ve girişken olmaya yöreklendirmek.
- 2) Öğrenci görüşlerinin dersi yönlendirmesini, öğretim yöntemlerini etkilemesini ve dersin içeriğini değiştirmesini sağlamak.
- 3) Öğrencinin kendi bakış açısını oluşturmasını sağlamak.
- 4) Yoruma dayalı sorularla öğrencileri sorgulamaya teşvik etmek ve soru sormalarının yolunu açmak.
- 5) Öğrencilerin kendi düşüncelerini geliştirmelerini sağlamak.
- 6) Öğrenciye kendi görüşü içindeki tutarsızlıkları ortaya çıkarabileceği deneyimler sunmak.
- 7) Soruları cevaplamaları için öğrenciye daha uzun süre tanımak.

8) Öğrendiklerini ileriye dönük kullanabilmeleri, doğada benzerlikler kurmaları için öğrencilere fırsat vermek.

9) Öğrencilerde merak oluşturmak ve öğrencilerin merakını diri tutmak.

10) Değişik görüşler sunarak öğrencilerin geniş bir bakış açısı kazanmalarına yardımcı olmak ve farklılıktaki güzellikleri yakalamalarını sağlamak.

11) Öğrendiklerini kendince anlamlandırma sürecinde öğrenciye rehberlik etmek.

12) Öğrencinin düşünme becerisi kazanmasını sağlamak.

13) Olayları yorumlarken basite indirgemek yerine, dünyanın karmaşıklığını göz önünde bulundurmak.

14) Öğrenmeyi hayatın içinden örneklerle de gerçekleştirmek.

15) Hataları, öğrencinin düzeltmesi için fırsat olarak kullanmak.

2.1.4. Değer ve Davranış Kazanımı

Değer öğretimi, son yıllarda eğitim-öğretim faaliyetlerinde ön plâna çıkan kavramlardan biridir.

Güngör'e (1998:27) göre değer hükmü, bir şeyin arzu edilebilir veya edilemez olduğunu belirten ifade ise, değer de bir şeyin arzu edilebilir veya edilemez olduğu hakkındaki inançtır.

Değerler, insanların tutum ve davranışlarını etkiler; tutum ve davranışları belirleme, biçimlendirme ve yönlendirmede önemli rol oynarlar. Bireylerin, grupların

ve çeşitli kültürlerin değerleri hakkında bilgi edinerek, onların tutum ve davranışlarını büyük ölçüde önceden kestirebiliriz. (Başaran, 1992, Akt. Dilmaç, 2002:2)

Değer kavramı psikoloji ve felsefede de çeşitli şekillerde ele alınmıştır. Değerler konusunu ele alan “aksiyoloji”, felsefi anlamda bir terim olarak karşımıza çıkar. Yiğit’e (2007:36) göre aksiyoloji, bir “değer” araştırmasıdır. Eğitimcilerin bir rolü de, öğrencilerde değerler oluşturmaya çalışmaktır.

Psikolojide değerın önemi, onun objektif bir esasa dayanıp dayanmamasında değil, fakat insan davranışlarının yol göstericisi olarak oynadığı roldedir. (Güngör, 1998:28)

Değerlerin öğrenilmesi, daha ziyade rol öğrenmesi şeklinde bir sosyal öğrenmedir. Herkesin toplumun içinde bir mevkii (kız, erkek, memur, tüccar, evli, dul, genç vs.) ve bu mevki için toplumun uygun gördüğü rolleri vardır. Şu hâlde biz bulunduğumuz bir mevkide, o mevkideki insanların neler yapması, neler düşünmesi, nelere kıymet vermesi vs. gerektiği hakkındaki bilgilere sahip oluruz. Bir erkek olarak cesaret, azim ve sebat, soğukkanlılık gibi vasıflar bizim değer verdiğimiz şeyler olur; bir genç kız iffetli kalmanın büyük bir değer olduğunu öğrenir. Bu değerlerin arkalarında toplumun desteği buldukça, bunlar bizde kuvvetle yer eder, fakat bu değerler destek zayıfladıkça değişmeye veya bozulmaya uğrar. (Güngör, 1998:70)

Eğitim-öğretimin temel amaçlarından biri, insanlara güzel davranışlar kazandırmaktır; başka bir deyişle nerede, nasıl, davranacağını bilen, kendi daire alanının farkında olan, başka dairelere rahatsızlık vermeyen, başka dairelere tecavüz etmeyen, ayrıca hâl ve hareketleriyle başkalarına örnek olacak insanlar yetiştirmektir. Tabii ki, bu eğitim tarzında öğrencilerin duyu ve düşünce dünyası olgunlaşacak; olgunluk ve dilin iyi kullanılması, kişiler arasındaki iletişimi verimli kılacak ve böylece eğitimin de arzu ettiği sorunsuz veya az sorunlu bir toplum oluşacaktır. (Coşkun ve Sargin, 2007:335)

Öğrencilere olumlu davranışlar kazandırmada en büyük görev öğretmenlere düşmektedir. Her öğretmen, öğrencilere değerler ve olumlu davranışlar kazandırmak için, derste ve ders dışında gerekli çabayı göstermeli, onlara bilgiyle beraber görgüyü de kazandırmalıdır.

Öğretmen, öğrencilerine sadece ders içeriklerini değil, bunun yanı sıra toplum ve dünya ile ilgili değerleri de aktarabilmeli onlara tartışma yollarını açabilmelidir. Bunu gerçekleştirebilmesi, öğretmenin benimsediği bir değerler felsefesi ile olanaklıdır. (Yiğit, 2007:38)

Dilmaç'a (2002:4) göre değerlerin öğrenilmesi aşamasında öğretmenler;

- a) Model olmalı.
- b) Sınıf içinde ortak bir sosyal doku oluşturmalı.
- c) Her öğrenciye sorumluluk verip, onların ahlakî gelişimine katkıda bulunmalı.
- d) Cesaretlendirip değerler kazandırmalı.
- e) Öğrencilere karar verme olanağı tanımalı.
- f) Paylaşım fırsatı vermeli.
- g) Ortaklaşa çalışmaya teşvik etmeli.
- h) Tartışma ve paylaşma ortamları oluşturmalı. (Tyree ve Vence, 1997)
- i) Kendini bilme ile ilişkili olarak soru sordurmaya yönlendirmeli. (Golbecker, 1976)
- j) Okulda öğretmenlerin, evde aile bireylerinin kazandıracakları değerleri göz önüne alarak çocuklara model olmalıdırlar. (Cottom, 1996)

2.1.4.1. Değer ve Davranış Kazandırmada Ders Kitaplarının Rolü

Okullarımızda yürütülen eğitim-öğretim faaliyetlerinde en önemli materyallerin başında hiç şüphesiz ders kitapları gelmektedir. Yenilenen ilköğretim müfredatıyla birlikte öğrenciler için ders ve etkinlik kitabı hazırlanırken, öğretmenler için de ders esnasında kendilerine yardımcı olması amacıyla kılavuz kitaplar hazırlanmıştır. Türkçe dersi için hazırlanan "Ders Kitabı", işlenecek metinleri; "Öğrenci Çalışma Kitabı" ise, metinlerin işlenmesi esnasında veya işlenmesinden sonra yapılacak etkinlikleri kapsamaktadır. Okutulacak metinler, ders kitabında temalar içinde verilmektedir. "Öğretmen Kılavuz Kitabı" ise, öğretmenlere derste izleyecekleri yolu göstermesinin yanında, öğrencilere ders esnasında verilmesi öngörülen kazanımlara da yer vermektedir.

Türkçe eğitiminde ana amaçlardan ikisi çok önemlidir; bunlardan biri, dilin yapılarını kavratarak, öğrencilerin dil becerilerini geliştirmek; diğeri, duyu ve düşünce dünyalarını olgunlaştırarak, onlara olumlu davranışlar kazandırmaktır. (Coşkun ve Sargın, 2007:334)

Türkçe derslerinde ders kitaplarındaki metinlerin seçimine dikkat edilmelidir. Ders kitabında öğrencilere dil becerisi kazandıracak, onların duyu ve düşünce dünyalarını olgunlaştırarak sosyal ve kültürel yönden gelişimlerini sağlayacak, en önemlisi olumlu davranışlar kazanmasını sağlayacak metinlere yer verilmelidir.

Türkçe ders kitaplarının, dinleme, konuşma, okuma ve yazma gibi dil becerilerini geliştirmeye, davranış kazandırma, olgunlaştırma biçiminde iki işlevi göz önüne alındığında, bunların hazırlanmasıyla ilgili araştırma ve çalışmaların ne kadar önemli olduğu rahatlıkla anlaşılabilir. (Coşkun ve Çetin, 2007:139)

Türkçe derslerinin asıl amacı, öğrencilerin dille tanışmasını, dostluğunu yaşatarak ona âşık olmalarını, dilin gücünü, güzelliğini fark etmelerini, sebep-sonuç ilişkisi kurarak yapıcı eleştirel düşünebilmelerini, sorun çözebilmelerini, araştırmacı, değerlendirmeci, yorumlayıcı, üretici bir kişiliğe sahip olmalarını, işbirliği yapabilmelerini ve özellikle güzel davranışlar kazanmalarını sağlamak olmalıdır.

Türkçe kitaplarının, sadece dil becerilerini geliştirmeye yönelik hazırlanmaları doğru değildir, amaçlardan biri de davranış oluşturma ve olgunlaştırmaya yönelik olmalı ve kazanımlar bölümünde oluşturulacak ve olgunlaştırılacak davranışlar açık olarak belirtilmelidir. (Coşkun ve Sargın, 2007:336)

Türkçe ders kitabı, öğrencilerin niçinlerini, nelerini, nasıllarını, eğerlerini harekete geçirecek ve kelimelerin, kelime gruplarının duyu ve düşünce dünyalarına girmelerini sağlayacak şekilde hazırlanmalı; öğrenciler, eğitim-öğretim kurumlarında gerek okuma, gerek yazma, gerekse konuşmada hem somut hem de soyut kelime ve kelime gruplarının derinliğine ve genişliğine duyu ve düşünce anlamlarını ifade edebilecek, anlamlı birliklerle bütünü oluşturabilecek şekilde yetiştirilmelidirler. Türkçe ders kitapları ayrıca, öğrencilerin güzel davranışlar kazanabilmelerinde anlamlı rol oynayacak şekilde hazırlanmalıdır. (Coşkun ve Sargın, 2007:337)

Türkçe dersini okutan öğretmenler için yapılandırmacı yaklaşım ilkeleri çerçevesinde hazırlanan kılavuz kitaptaki “Kazanımlar” bölümünde öğrencilere kazandırılması hedeflenen dil becerilerine yer verildiği gibi, onların olumlu davranışlar edinmesi sağlayacak kazanımlara da mutlaka yer verilmelidir. Zira öğretmen kılavuz kitabının kazanımlar bölümünde sadece dil becerilerini geliştirmeye yönelik açıklamalarda bulunulursa, elbette öğretmen, öğrencilerine konuşma, okuma, yazma ve dinleme becerilerini daha iyi nasıl kazandırabilirim kaygısına düşecek ve hele bir de deneyimsizse, eğitim-öğretimin ana amaçlarından biri olan “iyi bir vatandaş yetiştirme ilkesi”ni muhtemelen aklına bile getirmeyecektir. (Coşkun ve Sargın, 2007:335)

2.1.5. Öğretmen ve Öğretmenlik Mesleği

Öğretmenler, eğitim-öğretim faaliyetlerinde önemli bir yere sahiptirler. Okullarımızda yürütülen eğitim-öğretim çalışmalarının başarıya ulaşmasında hiç şüphesiz en büyük görev öğretmenlere düşmektedir. Öğrencilerin gerek bilgi gerekse görgü yönünden sağlıklı birer birey olmalarında öğretmenlerin rolü yadsınamaz. Mustafa Kemal Atatürk, “Öğretmenler! Yeni Nesil sizin eseriniz olacaktır.” derken bu gerçeğe işaret etmiştir. Öğretmen kavramı üzerine bugüne kadar çeşitli tanımlar yapılmıştır.

Erden’e (2005:22) göre öğretmen, “formal eğitim kurumlarında öğretimi sağlayan kişi”dir.

Şişman (2002:1), öğretmeni “insan mimarı, insan mühendisi, insanın kişiliğini biçimlendiren bir sanatkar” şeklinde tanımlar.

Bayrak (2005:19), konuya daha geniş bir açıdan bakar ve öğretmeni “tarih boyunca insanlıkla ilim arasında köprü olup bilgi taşıyan ve taşıdıkları bilgilerle

insanların karanlık dünyasını aydınlatan bütün bilgelerin ortak adı” şeklinde tarif eder.

Son yıllarda yapılan araştırmalar daha çok, öğretmenlerin sahip olması gereken nitelikleri belirlemeye yöneliktir. Bununla birlikte öğretmenlerin kalitesini artırmaya dönük faaliyetlere de ağırlık verildiği görölmektedir. Kaliteli eğitime, kaliteli öğretmenlerle ulaşılabileceği gerçeği artık daha iyi anlaşılmıştır. Kavcar’a (1987, Akt. Özler:1998:1) göre, bir eğitim sisteminin en önemli ögesi öğretmendir. Eğitim sisteminin başarısı, temelde sistemi işletip uygulayacak olan öğretmenlerin ve diğer eğitim personelinin niteliklerine bağlıdır. Hiçbir eğitim modeli, o modeli işletecek personelin üzerinde hizmet üretemez. Bundan dolayı, bir okul, ancak içindeki öğretmenler kadar iyidir denebilir.

Öğretmenin eğitimde çok önemli bir özelliği vardır. Bu önemli özellik öğretmenin topluma ve öğrenciye model olmasıdır. Bir öğretmende bulunması gereken üç nitelik vardır: Bunlar; alan bilgisi, genel kültür ve pedagojik formasyon bilgisidir. Öğretmen, sevgi, saygı, kendine güven, paylaşma, işbirliği ve hoşgörü gibi değerlere sahip olduğu zaman öğrenciler üzerinde etkili olmuştur. Bununla birlikte etkili öğretmen, öğrenci davranışlarını analiz edip, kendi tutumunu ona göre sergilemelidir. Böylece öğretmen öğrenci arasında etkili bir iletişim kurulabileceği gözlenmiştir. Öğretmenin sahip olması gereken çok önemli bir özellik de liderlik özelliğidir. Öğretmen bu özelliği ile veliler ve çevre halkını etkilemektedir. (Büyükkaragöz ve Kesici, 1998:68-73)

Öğretmenlerin gerek kişilik özellikleriyle, gerekse meslekî özellikleriyle öğrenciler üzerinde ne denli büyük etkiler yarattıklarının farkına varmaları büyük önem taşımaktadır. (Özler, 1998:3)

Gerçekten bir ülkede yeni nesillerin ve ülkenin ihtiyacı olan insan gücünün yetişmesinden, eğitim sisteminin en önemli ögesi olan öğretmen sorumludur. Çocuk çevresinden bazen eğitici, bazen de eğitici olmayan tecrübeler edinmektedir. Çevre ile çocuk arasındaki bu ilişki, hiçbir zaman son bulmamaktadır. Okulun, öğretmenin görevi, çocuğun yetişmesini sağlamak, bunu yaparken de çevresinden edindiği eğitici olmayan tecrübeleri de eğitici yöne dönüştürmektir. (Küçükahmet, 2003:2)

Öğretmenden beklenen davranışlar, onun birçok niteliğe sahip olmasını gerekli kılmaktadır. Çünkü öğretmen, öğretim süreci içinde öğrencilere rehberlik etme rolünü üstlenmekte, öğrenmenin gerçekleşmesinde etkin görev alan kişi konumunda bulunmaktadır. Bu nedenle ortam koşullarını eğitim ve öğretime hazırlayacak olan öğretmenlerin, kişisel ve meslekî açıdan belirgin bir doygunluğa ulaşması gerekir. (Özler, 1998:2)

Öğretmenin kişiliğini; tutumları, davranışları, ilgileri, ihtiyaçları, değerleri ve benzer kişilik özellikleri oluşturur. Öğretmenlerin kişiliğini oluşturan özelliklerin her biri öğrencilerin üzerinde etkili olmaktadır. Ayrıca öğretmenler olumsuz koşulları değiştirme gücüne sahip oldukları için eğitim ve öğretimin niteliğini artırabilmek için bu güçlerini kullanabilirler. (Özler, 1998:4)

Öğretmenin kişiliği (tutumları, davranışları, ihtiyaçları, değerler vs.) konusunda iki bini aşkın araştırma değişik kişilik özelliklerine sahip öğretmenlerin öğrencileri de değişik biçimlerde etkilediklerini ortaya çıkarmıştır. (Küçükahmet, 2003:2)

Öğrencinin gözünde toplumun ve insanlığın, en yüksek değerlerin en güçlü temsilcisi olan öğretmen, bu duruma uygun bir niteliği kendi varlığında, kişiliğinde yansıtan kişidir. (Kayaalp, 2006:135-136)

Öğretmen nitelikleriyle ilgili araştırmalar, öğretmenin sorumluluklarının geçmişe oranla daha da artmakta ve rollerinin değişmekte olduğunu ortaya koymuştur. Çağdaş eğitim ve öğretim ilkelerine göre görev yapmakta olan öğretmen yalnız ders veren, bilgi aktaran, sınav yapan ve not veren değildir. Kendi dalıyla ilgili öğretim işleri yanında, bir organizatör, bir yönetici, bir kılavuz, bir izleyici ve değerlendircidir. (Oğuzkan, 1989: 41)

Öğretim sürecinde öğretmen alan bilgisi ve özel becerilere sahip olmalıdır. Öğretmen sadece çok bilen değil, bildiğini de iyi öğretebilendir. Bunun yanında değişik durum ve zamanlarda uygulayabilecekleri birçok öğretim modelini bilip uygulamalıdır. (Yazıcı, 1998:20)

“Öğretmen, eğitim ortamında nasıl davranmalı ve neler yapmalı ki öğrenci istedik davranışları gösterebilir?” sorusunun yanıtını Sönmez (1997: 108-115), öğretmenlerin şu nitelikleri göstermesine bağlamıştır:

- 1) Öğretmen dönüt, düzeltme, ipucu ve pekiştireci, ilkelerine uygun kullanılmalıdır.
- 2) Öğrenci katılmasını sağlamalıdır.
- 3) Öğretmen her dersin sonunda “biçimlendirmeye ve yetiştirmeye dönük değerlendirme” yapmalıdır.
- 4) Öğrencilerle sürekli göz iletişimi kurmalıdırlar.
- 5) Öğretmen, gereksiz el, kol, jest, mimik ve vücut hareketleri yapmamalıdır.
- 6) Öğretmen, soruları tüm sınıfa sormalıdır.
- 7) Öğretmen, ana dilini çok iyi bilmelidir. Açık, anlaşılır, akıcı, yalın, öğrencinin hazır bulunuşluk düzeyine uygun bir dil kullanılmalıdır.
- 8) Öğretmen, ses tonunu sınıfın, konunun ve hedef davranışların özelliklerine göre ayarlamalıdır.
- 9) Öğretmen, belli bir yere çakılıp kalmamalıdır.
- 10) Öğretmen, her türlü ödevi ve sınav kâğıtlarını değerlendirdikten sonra öğrencilere dağıtmalıdır ve itirazlara kızmadan cevap vermelidir.
- 11) Öğretmen, sınav ve ödevlerin gün ve saatini öğrencilerle birlikte saptamalıdır.
- 12) Öğretmen, her derse değişik ve yeni kaynaklardan yararlanarak hazırlıklı girmelidir.
- 13) Öğretmen, eğitim ortamında demokratik bir hava yaratmalıdır.
- 14) Öğretmen, planlı olmalıdır.
- 15) Öğretmen, öğretim strateji, yöntem ve tekniklerini kullanırken ilkelerine uymalıdır.
- 16) Öğretmen, hedef davranışları kazandıracak eğitim teknolojisini ilkelerine göre öğrenme-öğretim ortamında kullanılmalıdır.

- 17) Öğretmen, konuları basitten karmaşığa, kolaydan zora, somuttan soyuta, yakından uzağa doğru işlemelidir.
- 18) Öğretmen, özellikle okul öncesi ve ilköğretimde eğitici oyunlara yer vermeli; hedef davranışları kazandırırken bunu eğitici oyunlar yoluyla gerçekleştirmeye çalışmalıdır.
- 19) Öğretmen, öğrencilerine onları sevdiğini yeri gelince hissettirmelidir.
- 20) Öğretmen, öğrenciyi bütünüyle karşısına almamalıdır.
- 21) Öğretmen, notu silah olarak kullanmamalıdır.
- 22) Öğretmen, derse zamanında girip çıkmalıdır.
- 23) Öğretmen, sık sık velilerle görüşmelidir.
- 24) Öğretmen, öğrencilerine adlarıyla seslenmelidir.
- 25) Öğretmen, eğitim ortamında yol gösterici, tutarlı bir orkestra şefi gibi davranmalıdır.

Erden'e (2005:38) göre ise etkili öğretmen, öğrencinin uygulanan programın hedefleri doğrultusunda öğrenmesine yardımcı olan öğretmendir.

Eğitim-öğretim kurumlarında, öğrencilerin birincil ilişkisi öğretmenleriyle. O nedenle okul içinde hiç kimse öğretmenler kadar öğrencileri etkileyemez. Öğretmenlerin öğrencilerle olan olumlu ilişkisi onların gelişimine yardımcı olur. Öğretmen, öğrenci ile sevgi ve anlayışa dayalı bir ilişki kurmakla onun öğretimden en yüksek başarıyı sağlamasına katkıda bulunacaktır. (Özler, 1998: 2-3)

Öğretmenin öğrenci hakkındaki genel yargısı, öğrenciye karşı tutum ve davranışlarının yönünü belirlemektedir. Bütün bu değişkenlere ek olarak öğretmenin aile yaşantısı, mesleğini severek yapıp yapmadığı, gelecekte beklediği, içinde bulunduğu ekonomik koşullar, çalışma azmi ve başarısı, meslekî doyumu davranışlarını belirlemede önemli rol oynamaktadır. (Yiğit, 2007:37)

Vural (2004:207-208), sınıf içinde etkisiz ve etkili öğretmenin sahip olduğu inancı, göstermiş olduğu davranışı ve öğrencilere olan etkisini şu şekilde açıklar

Tablo 2:
Etkisiz Öğretmene Ait Özellikler

İNANCI	DAVRANIŞI	ÖĞRENCİYE ETKİLERİ
Kontrol Etmeliyim.	İtaat talep eder, ceza ve ödül verir. Kazanmaya çalışır, kendisinin haklı, öğrencinin haksız olduğunu iddia eder.	İsyan eder, kazanmalı veya haklı olmalıdır. Endişelidir. İntikam almayı düşünür, yaşamın adaletsiz olduğuna inanır. Vazgeçer, kaçır. Yalan söyler, çalar. Öz disiplini yoktur.
Ben Üstünüm.	Öğrencilere acır, sorumluluğu üstlenir. Aşırı korur. Kendi üstünlüğüne inanır. Öğrencileri aşağılar.	Kendisine acımayı ve başkalarını suçlamayı öğrenir. Eleştirir. Yaşamın adaletsiz olduğuna inanır. Kendini yetersiz hisseder, bağımlı olur, üstün olma ihtiyacı hisseder.
Hakkım Var, Bana Borçlusun.	Eşitlik ve dürüstlük ile aşırı ilgilenir, şartlı verir.	Başkalarına güvenmez. Yaşamın adaletsiz olduğuna inanır. Sömürüldüğünü düşünür, sömürmeyi öğrenir.
Mükemmel Olmalıyım.	Herkesin mükemmel olmasını bekler. Hata bulur. Başkalarının ne düşündüğüne aşırı önem verir. Kendi çıkarları için öğrencileri zorlar.	Hiçbir zaman yeteri kadar iyi olamadığına inanır. Mükemmeliyetçi olur. Kendini umutsuz hisseder. Başkalarının düşüncelerine aşırı önem verir.
Ben Önemli Değilim.	Gevşektir. Kılavuzluk çizmez. Öğrencilerinin isteklerine boyun eğer. Hayır demekten suçluluk duyar.	Kendi istediğini elde etmeyi bekler. Kafası karışıktır. Başkalarının hakkına saygı göstermez. Bencildir.

Tablo 3:
Etkili Öğretmene Ait Özellikler

İNANCI	DAVRANIŞI	ÖĞRENCİYE ETKİLERİ
Öğrencilerin Karar Verebileceklerine İnanıyorum.	Seçeneklere izin verir. Teşvik eder.	Özgüven hisseder. Çabalar. Katkıda bulunur. Sorun çözer, beceriklidir.
Herkese Eşdeğerde İnanıyorum.	Öğrencilere inanır ve saygı duyar. Bağımsızlığı teşvik eder. Seçim hakkını tanır. Sorumluluk verir. Öğrencilerden işbirliği yapmalarını bekler.	Özgüven, bağımsızlık, sorumluluk hisleri gelişir. Karar vermeyi öğrenir. Kendine ve başkalarına saygı duyar. Eşitliğe inanır.
Karşılıklı Saygıya İnanıyorum.	Eşitliği destekler. Karşılıklı saygıyı teşvik eder. Suçluluk hislerine destek vermeye çalışır.	Kendine ve başkalarına saygı duyar. Topluma ilgisi giderek artar. Başkalarına güvenir.
Ben İnsanım Mükemmel Olmayabilirim.	Gerçekçi standartlar koyar. Önemli yönlere yoğunlaşır. Teşvik eder. Kendi imajı ile ilgilenmez. Sabırlıdır.	İşi ile ilgilenir, kendini yüceltmeyi bir kenara bırakır. Hataları gelişme için bir fırsat sayar. Yeni deneyimlere girmekten korkmaz. Başkaları için hoşgörü sahibidir.
Kendim Dahil Herkesin Önemli Olduğuna İnanıyorum.	Karşılıklı saygıyı teşvik eder. Katılımı destekler. “Paspas” olmayı reddeder. Ne zaman sınır koyacağını ve hayır diyeceğini bilir.	Sınır bilir ve kabul eder. Başkalarının haklarına saygı duyar.

Öğretmenin sınıf içinde olduğu kadar sınıf dışında da sahip olması gereken nitelikleri vardır. Çünkü öğretmen, yalnızca sınıfta değil, hayatının her alanında öğrenci üzerinde etkili olmaktadır.

Bir öğretmenin okul içinde çeşitli rolleri vardır. İyi bir öğretmenin, rollerini etkin bir biçimde yerine getirmesi beklenir. Konuyla ilgili kaynaklarda öğretmen rolleriyle ilgili olarak şunlar yer almaktadır:

- 1) Temsilcilik
- 2) Liderlik
- 3) Bilgi Kaynaklığı
- 4) Arabuluculuk
- 5) Hakemlik
- 6) Yargıçlık
- 7) Eğiticilik/Disiplincilik
- 8) Ana-Babalık
- 9) Rehberlik/sırdaşlık
- 10) Danışmanlık/ Nasihatçilik (Şişman, 2002: 13-14)

Sınıf dışında öğretmen; meslekî becerilerle donatılmasının yanı sıra çağdaş, aydın, iyi alışkanlıkları olan bir insan olmalıdır. Öğrenmeyi kolaylaştırmaya ek olarak öğrenciye model olma, öğrenciye rehberlik yapma gibi işlevleri de yüklenmek durumundadır. Yaşam biçimi, ilgileri, zevkleri, giyimi, konuşması, insan ilişkileri vb. özellikleri toplumun “öğretmen” imgesine uygun olmalıdır. (Açıkgöz, 1996: 92-95)

Öğretmenden beklenen niteliklerden biri de kendini geliştirmeye önem vermesidir. Öğretmen, hem kendi alanıyla hem de içinde yaşadığı toplumla ilgili gelişmeleri ve yenilikleri takip etmelidir. Kayaalp'e (2006:140) göre iyi bir öğretmen, mesleki formasyonunu gerçekleştirmiş, dünyamızda olup bitenleri, bilim, sanat ve tekniğin ulaştığı seviyeyi ve bunların hazırlamakta olduğu toplumsal hayatı kavrayıp yorumlayabilecek bir genel kültürü edinmiş olmalıdır.

Öğretmen, görev yaptığı yeri iyi tanımalı ve oradaki insanların sahip oldukları özellikleri de bilmelidir. Öğrencisini en iyi şekilde tanımakla yükümlü olan öğretmen, onun yetiştiği, içinde yaşadığı aile ortamını ve sosyal çevreyi de tanımaya

çalışmalıdır. Öğrencilere değer ve olumlu davranışlar kazandırılmasında öğretmenin belirleyeceği stratejiler için bu husus oldukça önemlidir. Coşkun ve Çetin'e (2007:140) göre, yerleşim bölgeleri ve orada yaşayanların olumlu ve olumsuz yönleri tespit edilmeden doğru strateji belirlenemez; bu durumda doğru eğitim-öğretim materyalleri hazırlamak da mümkün olmaz.

Öğretmenin görev yaptığı yeri tanınması, orada olumlu işler yapabilmesi için önemli bir basamaktır. Bu gerçeğin farkında olan öğretmen, “uyarlayıcı öğretmen” olma yolunda ilerleyecektir.

Uyarlayıcı öğretmen, görev yaptığı il, ilçe veya köyün özellikleriyle, oralarda yaşayan bireylerin yapısını çözebilen ve üreteceği strateji, yöntem ve tekniklerle görev yaptığı yerle, o yerdeki insanların gelişimine katkıda bulunabilen öğretmendir. Uyarlayıcı öğretmen, kitaptaki metinlerin içerikleri yöreyi ve insanları geliştirmeye uygun değilse bile, metinde geçen bir kelime veya cümleden hareketle o yörenin maddi ve manevi gelişimine katkıda bulunacak konulara geçmekte zorlanmayacaktır (Coşkun ve Çetin, 2007:141).

Öğretmenlerin sınıfta, okulda ve okul dışında sahip oldukları nitelikler, hem öğrencilerin hem de görev yaptıkları yerin gelişimine olumlu anlamda katkı yapmaktadır. Bunun için öğretmenlerin, “iyi öğretmen”de olması gereken özellikleri taşımaları gerekmektedir. Çeşitli kaynaklarda, iyi öğretmenin sahip olması gereken özellikler farklı farklı ifade edilmekle birlikte genel olarak şu özelliklerin ön plâna çıktığını görmekteyiz:

- 1) Anadilini iyi kullanan, güçlü iletişim becerilerine sahip,
- 2) İnsanları ve mesleğini seven, topluma hizmet arzusunda olan,
- 3) Güler yüzlü, hoşgörülü, sevecen ve iyimser,
- 4) Güvenilir, dürüst bir dost ve sırdaş,
- 5) Açık görüşlü, tarafsız, adil,
- 6) Öğrencileri takdir eden, öven, yüreklendiren, ödüllendiren,
- 7) Öğrencilerin beklenti ve gereksinimlerini dikkate alarak görevini icra eden,

- 8) İçinde yaşadığı toplumun kültürünü oluşturan değerleri ve evrensel değerleri tanıyan,
- 9) Eğitim biliminin temel kavramlarını tanıyan,
- 10) Eğitimle ilgili sorunları bilimsel yöntemle araştırabilen,
- 11) Yaratıcı, esnek ve sorun çözücü,
- 12) Okuyan, araştıran, düşünen,
- 13) Çocuk ve ergenin fizyolojik, duygusal, sosyal özelliklerini ve sorunlarını tanıyan,
- 14) Çocuk ve ergenin çevresini ve ailesini tanıyan,
- 15) Sabırlı ve duygularını kontrol altında tutabilen,
- 16) Eğitimde bireysel farklılıkları dikkate alan,
- 17) Öğrencileri harekete ve öğrenmeyi kolaylaştıran,
- 18) Öğretim ve öğrenmeyle ilgili süreç ve yöntemleri bilen,
- 19) Değişme, yenilik ve gelişmeye açık, kendini sürekli yenileyen,
- 20) Her türlü değişme, yeniliklerden haberdar olan,
- 21) Toplumdaki değişmeleri anlayıp yorumlayabilen,
- 22) Bilgi kaynaklarıyla sürekli iletişim hâlinde olan,
- 23) Dünya ve toplum sorunlarına karşı duyarlı,
- 24) Yaşadığı toplumu ve çağı anlayıp yorumlayabilen,
- 25) Eğitim teknolojisindeki gelişmeleri yakından izleyen,
- 26) Öğrencileri hayata ve üst öğrenime hazırlayan,
- 27) Demokrasiyi tüm kurum ve değerleriyle benimseyen,
- 28) Farklı inanç, görüş ve grupları uzlaştırabilen,
- 29) Çok kültürlü ortamlarda hizmet verebilen,
- 30) Yeni değerler geliştirilmesine öncülük eden biri olması öngörülmektedir.
(Şişman, 2002: 11-12)

Öğretmenlerin taşıdığı oldukları nitelikler ve rollerle, toplumun gelişmesinde yapmış oldukları önemli katkılar düşünüldüğünde “öğretmenlik mesleği”nin ne kadar önemli olduğu bir kez daha anlaşılacaktır. 1739 sayılı Mili Eğitim Temel Kanunu’nda (1973) öğretmenlik, “devletin eğitim, öğretim ve bununla ilgili yöntem

görevlerini üzerine alan özel bir ihtisas (uzmanlık) mesleğidir.” şeklinde tanımlanmıştır.

Öğretmenliğin son yıllarda toplum nazarında daha da değerli konuma gelmesinin ardından, öğretmen adaylarının yetiştirilmesinde akademik başarının yanında kişisel özelliklere de dikkate edilmesinin gerekliliği son dönemde önemle vurgulanmaya başlanmıştır. Öğretmenlerin ve bunun sonucunda eğitim-öğretimin kalitesinin artırılması için çeşitli çalışmalar yapılmaktadır. 13-17 Kasım 2006 tarihleri arasında toplanan 17. Millî Eğitim Temel Şûrasında da bu konuyla ilgili önemli kararlar alınmıştır. Alınan bu kararlardan konumuzla ilgili olanlar şunlardır:

- a) Öğretmen niteliğinin artırılması için, eğitim fakültelerinin sayıları ülkenin gereksinimlerine göre sınırlandırılmalı; istihdam politikası doğrultusunda yeni eğitim fakülteleri açılmalıdır. Eğitim fakültelerinin öğrenci kontenjanlarının belirlenmesinde de ülkenin kısa ve uzun vadeli gereksinimleri ve eğitimin niteliğinin artırılması göz önüne alınmalıdır.
- b) Öğretmen adaylarının seçiminde akademik başarının yanı sıra öğretmenlik mesleğinin gerektirdiği kişisel niteliklerin ölçülmesine ve değerlendirmesine yönelik mekanizmalar oluşturulmalı; bu kapsamda, öğretmenlik programlarına girişteki seçme süreci yeniden gözden geçirilmelidir.
- c) Öğretmen yetiştirme programları öğretmene, birey-çevre-toplum bağlantılarını kurmasını sağlayacak, toplumsal sorumluluklarını kazandıracak ve geliştirecek derslerle ilgili eksikliklerini tamamlamada yardımcı olmalıdır.
- d) Aday öğretmen yetiştirme sürecinin niteliğinin yükseltilmesi için, ilgili eğitim fakültesi, MEB ve uygulama okulları arasında etkili bir iş birliği ve eş güdüm sağlanmalıdır. Öğretmenlik uygulamaları (staj eğitimi) köy ve kent çalışma koşullarını da kapsayan bir anlayışla yürütülmeli ve uygulama süreci sürekli değerlendirilerek geliştirilmelidir.

- e) Öğretmen yetiştirmede kaliteyi yükseltmek, eğitim ve toplum yaşamına katkı sağlamak amacıyla eğitim fakülteleri, ilköğretim ve ortaöğretim kurumlarının yanı sıra üniversitelerin diğer fakülteleriyle de iş birliği yapılmalıdır.
- f) Öğretmenler, kendi kültür değer ve varlıklarından haberdar, farklı kültürleri algılamakta ve bu kültürlerle birlikte yaşama konusunda yeterli olmalı; kültürlerarası iletişim kurmada sorun yaşamamalıdır. Ayrıca, özellikle eğitim tarihimizin engin birikimini öğrenmeli, kendilerinde bir tarih bilinci oluşturmak için çaba harcamalıdır.
- g) Göreve yeni başlayan öğretmenler, atandıkları ilin sosyal, kültürel ve ekonomik özellikleri dikkate alınarak uyum eğitimine tâbi tutulmalıdır.

2.2. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Araştırma konusuyla doğrudan veya dolaylı olarak ilgili yurt içi ve dışında yapılan araştırmalardan ulaşılabilenler sunulmuştur.

2.2.1. Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar

Özler (1998), öğretmenlerin meslekî ve kişisel niteliklerinin öğrenci başarısı üzerindeki etkilerine ilişkin hem öğretmen hem de öğrenci algılarını ortaya koymayı amaçlamıştır. Tarama türündeki çalışmada Meslekî ve Kişisel Nitelikler boyutlarından oluşan 60 ölçütlük anketler, İzmir ili Konak ilçesinde randomla belirlenen üç ilköğretim okulundaki 123 öğretmen ve 192 öğrenci üzerinde uygulanmıştır.

Araştırma sonucunda, öğretmenlerde en yüksek katılımın sağlandığı ölçüt “Öğretmenin öğrencilerle iyi iletişim kurması” olurken, en düşük katılımın sağlandığı ölçüt “Öğretmenin ders süresini etkili kullanabilmesi” olmuştur.

Öğrencilerde en yüksek katılımın sağlandığı ölçüt “Öğretmenin hoşgörülü olması” en düşük katılımın sağlandığı ölçüt “Öğretmenin, öğrencisini bedensel yönden tanınması” olmuştur.

Yazıcı (1998), İzmir ilköğretim okulu öğretmenlerinin, yöneticilerinin ve denetmenlerinin görüşlerinden yararlanarak, İzmir ilköğretim okulu öğretmenlerinin “etkili öğretmen nitelikleri”ni ne ölçüde gösterdiklerini belirlemek ve buradan hareketle öğretmenlerin ve eğitimin daha etkili olabilmesi için öneriler geliştirmeyi amaçlamıştır. Genel tarama türündeki bu araştırmada İzmir metropol bölgesinden randomla alınan 213 ilköğretim öğretmeni, 75 ilköğretim yöneticisi ve 70 ilköğretim denetmeni örnekleme oluşturmuştur. Araştırmada veri toplama aracı olarak “Etkili Öğretmen Nitelikleri” anketi kullanılmıştır. Anket 63 maddeden oluşan beş dereceli likert tipi bir ankettir.

İzmir ilköğretim öğretmenlerine göre, “öğrencileri adlarıyla çağırma, öğrencilerin soru sormasına izin verme, anlaşılır bir dil kullanma, planlı hareket etme, öğrencilerin düşüncelerini söylemesine yardım etme” niteliklerini kendilerinin % 75’i, “öğrencileriyle göz iletişimi kurma, yaratıcı olma, ülke sorunlarının farkında olma, bilgiyi aktarmaktan çok bilgiyi üretmeyi öğretme, şakacı olma” niteliklerini kendilerinin % 50’sine yakını göstermektedir.

İzmir ilköğretim okulu yöneticilerine göre, “derse bütün öğrencileri katma, öğrencilerin soru sormasına izin verme, öğrencilere karşı önyargılı davranma, öğrencileri sevmeye, öğrencileri adlarıyla çağırma” niteliklerini İzmir ilköğretim okulu öğretmenlerinin % 75 ve daha fazlası; “eğitim alanındaki yasa ve yönetmelikleri izleme, yaratıcı olma, bilgiyi aktarmaktan çok bilgiyi üretmeyi öğretme, kendini meslekî yönden geliştirmek için gerekli çabayı gösterme, öğrencilerde yaratıcılığı geliştirme” niteliklerini İzmir ilköğretim okulu öğretmenlerinin % 50’si göstermektedir.

İzmir ilköğretim denetmenlerine göre, “planlı hareket etme, öğrenciler arasında ayırım yapma, öğrenciye dostça davranma, öğrencilere planlı çalışma

yollarını kazandırma, öğrencileri adlarıyla çağırma” niteliklerini İzmir ilköğretim okulu öğretmenlerinin yaklaşık % 75’i; “öğrencilerde yaratıcılığı geliştirme, yaratıcı olma, öğrencileri araştırmaya özendirme, bilgiyi aktarmaktan çok bilgiyi üretmeyi öğretme, şakacı olma” niteliklerini İzmir ilköğretim okulu öğretmenlerinin sadece % 25’ si göstermektedir.

Çetin (2001), Gazi Üniversitesi Meslekî Yaygın Eğitim Fakültesinin çeşitli anabilim dallarından seçtiği 100 3. Sınıf öğrencisine “ideal öğretmen” konulu kompozisyon yazdırmış, değerlendirme yapılırken, her kompozisyon kağıdında belirtilen ilk üç özellik dikkate alınmıştır. Bu özelliklerin gruplandırması yapıldığında, “ideal öğretmen” kavramı üç boyutta toplanmıştır.

Araştırmaya göre, ideal öğretmenin kişilik özellikleri dikkate alındığında, öğretmen adayı öğrenciler, öğretmenlerin fiziksel özelliklerini (ses,kıyafet vb.) ve entelektüel özelliklerini (yaratıcılık, orijinallik, anlayış vb.) ideal öğretmenliğin özelliği olarak pek düşünmemektedirler.

Diğer taraftan ideal bir öğretmende; saygı, liderlik, dürüstlük ve insan tabiatını anlama gibi sosyal nitelikleri aradıkları görülmektedir.

İdeal bir öğretmende aranan diğer kişilik özellikleri ise; öğretmeye karşı ilgi, duygusal denge, neşe, kendine güven ve hoşgörü şeklinde sıralanmaktadır.

Öğrenciler, meslekî ve akademik yeterliliklerinde ideal öğretmeni, alanında uzman, öğrencileriyle dostça ve iş birliği içinde çalışan, çocuğun tabiatını ve ihtiyaçlarını anlayan, kültürlü, çalışmalarını bilimsel tavır içerisinde sürdüren, öğrencilerin arasındaki bireysel ayrılıkları analiz eden ve çeşitli metot ve teknikleri kullanan öğretmen olarak tanımlamaktadırlar.

Diğer taraftan, öğrenci ve öğretmenin öğrenime katılmasında denge sağlayan, dersi açıklama yeteneğine sahip, öğrencileriyle ilgilenen konuyu zenginleştirme yeteneğine sahip öğretmen ideal öğretmendir.

Öğretmen adayı öğrenciler, öğretmenlerin meslekî atitüdü ile ilgili tutum ve davranışlarını (eğitimde demokratik süreçleri isteyerek uygulama, rehberlik ve sorumluluk taşıma vb.) ideal bir öğretmenin özelliği olarak düşünmemektedirler.

Yapıcı ve Gülveren, öğretmen yeterliliklerini, öğrenci açısından ortaya koymak amacıyla 1992-1993 eğitim-öğretim yılı bahar döneminde Malatya Mehmet Akif Ersoy İlköğretim Okulu 2. kademesinde öğrenim gören 177 öğrenciden (91 kız, 86 erkek) nasıl bir öğretmen düşledikleri ile ilgili bir kompozisyon yazmalarını istemişlerdir. Bütün kompozisyonlar okunarak; görüşler bilişsel, duyuşsal ve psiko-motor olarak sınıflandırılmıştır.

Araştırmaya göre, öğrencilerin, öğretmenlerin bilişsel niteliklerine ilişkin görüşlerine bakıldığında; alan uzmanı olmalı, dersi monoton işlememeli, rehber olmalı, adil davranmalı, öğrencileri zihinsel kapasitelerine göre ayırmamalı, ana dilini iyi bilmeli, her konuda bilgili olmalı, günlük yaşamdan örnekler vermeli, mesleğe yönlendirmeli, öğrencinin gelişim özelliklerini bilmeli, dersi en iyi nasıl bir teknikle anlatacağını bilmeli, psikoloji bilmeli gibi niteliklerin öne çıktığı görülmektedir.

Öğretmenini duyuşsal niteliklerine ilişkin öğrenci görüşlerine bakıldığında; öğrenciyi sevmeli, öğretmenliği sevmeli, demokratik olmalı, dayağa karşı olmalı, model olmalı, cinsiyet ayrımı yapmamalı, öğrenciler arasında ayırım yapmamalı, arkadaşça olmalı, sevgiyle öğretmeli, korkutmamalı, anlayışlı olmalı, iyimser olmalı, bağışlamalı ve kin tutmamalı, dürüst olmalı, bir zamanlar öğrenci olduğunu unutmamalı, insanı (toplumu) sevmeli, sabırlı olmalı, notu silah olarak kullanmamalı, öğrenciye saygılı olmalı, okul dışında da öğrenciyle ilgilenmeli, özel sorunlarını

sınıfa getirmemeli, genel olarak sorunlara duyarlı olmalı, paylaşımcı olmalı niteliklerinin arandığı görülmektedir.

Öğretmenin psiko-motor niteliklerine ilişkin öğrenci görüşlerine göre, öğretmenlerde güzel ve doğru konuşma, enerjik olma, çok yaşlı olmama vasıflarının arandığı tespit edilmiştir.

Millî Eğitim Bakanlığı Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü tarafından öğretmen yeterlikleri konusunda yapılan çalışmada bütüncül ve sistematik bir yaklaşımla, Öğretmen Yeterlikleri ile ilgili ülkemizde Millî Eğitimi Geliştirme Projesi kapsamında YÖK-MEB, Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü ve EARGED tarafından daha önce hazırlanan çalışmaların tümü ile Proje sekreteryası tarafından hazırlanan 5 ülkeye (İngiltere, ABD, Seyşel Adaları, Avustralya ve İrlanda) ait yeterlik dökümanları incelenerek konuya ilişkin kavram ve terimler üzerinde ortak bir anlayış oluşturulmaya çalışılmıştır. Ayrıca, bu çalışmada 21. yy. da öğretimin niteliği nasıl olmalıdır? Hangi nitelikte öğrenci ve öğretmen istiyoruz? gibi sorulara yanıt aranmıştır.

Bu seminer çalışması sonunda öğretmenlik mesleği genel yeterliklerinin, ana yeterlik, ana yeterliklere ait alt yeterlikler ve bu alt yeterliklere ait performans göstergeleri şeklinde belirlenmesinin en uygun yöntem olacağı kararlaştırılmış, öğretmen yeterliklerinin sadece bilgiyi değil beceri ve tutumları da kapsamı kabul edilmiştir.

Bu çalışmalar sonucunda öğretmenlik mesleği genel yeterlikleri ;

- A. Kişisel ve Meslekî Değerler - Meslekî Gelişim,
- B. Öğrenciyi Tanıma,
- C. Öğrenme ve Öğretme Süreci,
- D. Öğrenmeyi, Gelişimi İzleme ve Değerlendirme,
- E. Okul-Aile ve Toplum İlişkileri,

F. Program ve İçerik Bilgisi,

olmak üzere 6 ana yeterlik alanı, bu yeterliklere ilişkin 39 alt yeterlik ve 244 performans göstergesi şeklinde belirlenmiştir.

6 ana yeterlik alanına bağlı olarak ortaya çıkan alt yeterlikler şu şekildedir:

A. Kişisel ve Meslekî Değerler - Meslekî Gelişim,

Öğrencilere değer verme, anlama ve saygı gösterme, Öğrencilerin öğrenebileceğine ve başaracağına inanma, Ulusal ve evrensel değerlere önem verme, Öz değerlendirme yapma, Kişisel gelişimi sağlama, Meslekî gelişimleri izleme ve katkı sağlama, Okulun iyileştirilmesine ve geliştirilmesine katkı sağlama, Meslekî yasaları izleme, görev ve sorumlulukları yerine getirme.

B. Öğrenciyi Tanıma,

Gelişim özelliklerini tanıma, İlgi ve ihtiyaçları dikkate alma, Öğrenciye değer verme, Öğrenciye rehberlik etmek.

C. Öğrenme ve Öğretme Süreci,

Dersi planlama, Materyal hazırlama, Öğrenme ortamlarını düzenleme, Ders dışı etkinlikler düzenleme, Bireysel farklılıkları dikkate alarak öğretimi çeşitlendirme, Zaman yönetimi, Davranış yönetimi.

D. Öğrenmeyi, Gelişimi İzleme ve Değerlendirme,

Ölçme ve değerlendirme yöntem ve tekniklerini belirleme, Değişik ölçme tekniklerini kullanarak öğrencinin öğrenmelerini ölçme, Verileri analiz ederek yorumlama, öğrencinin gelişimi ve öğrenmesi hakkında geri bildirim sağlama, Sonuçlara göre öğrenme-öğretme sürecini gözden geçirme,

E. Okul-Aile ve Toplum İlişkileri,

Çevreyi tanıma, Çevre olanaklarından yararlanma, Okulu kültür merkezi durumuna getirme, Aileyi tanıma ve ailelerle ilişkilerde tarafsızlık, Aile katılımı ve işbirliği sağlama,

F. Program ve İçerik Bilgisi,

Türk millî eğitiminin amaçları ve ilkeleri, Özel alan öğretim programı bilgisi ve uygulama becerisi, Özel alan öğretim programını izleme-değerlendirme-geliştirme.

YÖK'ün öğretmen yetiştirme programlarına uygulanabilir nitelikte Öğretmen Yeterlikleri listesi bulunmaktadır. Bu yeterliklerin öğretmen yetiştirme programı sürecinde teori ve pratik çalışmalarla öğrenciye kazandırılması amaçlanmaktadır. Bu yeterlik alanları genel olarak aşağıda ifade edilmiştir.

- 1) Konu alanı ve alan eğitimine ilişkin yeterlikler
- 2) Öğretme-öğrenme sürecine ilişkin yeterlikler
- 3) Öğrencilerin öğrenmelerini izleme, değerlendirme ve kayıt tutma
- 4) Tamamlayıcı meslekî yeterlikler (www.yok.gov.tr./, Akt. Şeker, Deniz ve Görgen, 2004:106)

Öğretmen niteliklerinin nasıl olması gerektiği konusunda **Demirel** (1999, Akt. Şeker, Deniz ve Görgen, 2004:106), yapılan çalışmalarda araştırmaların daha çok, etkili öğretmenin nitelikleri“ üzerinde odaklandığını ve öğretmenin sahip olması gereken niteliklerin temelde meslekî ve kişisel nitelikler olduğunu belirtmektedir. **Erden** (2005: 38-45), etkili bir öğretmende bulunması gereken nitelikleri kişisel ve meslekî olarak sınıflandırmıştır. Öğretmenin hoşgörülü, sabırlı, açık fikirli, esnek ve uyarlayıcı, sevecen, anlayışlı, esprili, yüksek başarı beklentisi olan, cesaretlendirici ve destekleyici olma alt başlıkları kişisel niteliklerle ilgili görülmektedir. Genel kültür, konu alanı bilgisi, meslekî beceri ve yeterlikler (öğretim sürecini planlama,

çeşitlilik getirebilme, süreyi etkili kullanma, katılımcı öğretim ortamı düzenleme, öğrencilerdeki gelişimi izleyebilme) meslekî niteliklerle ilgili ölçütlerdir.

2.2.2. Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar

Her ülke öğretmende bulunmasını istediği temel yeterlikleri belirleme çabasıdır. İngiltere’de CATE standartlarında öğretmen yeterliği; 1) program alan bilgisi 2) öğrenme içeriği 3) öğrenci öğrenmesini planlama 4) öğrenci öğrenmesini ölçme ve değerlendirme 5) kendi öğretimini değerlendirme 6) meslekî ilişkiler olmak üzere altı ana başlıkta açıklanmıştır. (Moore, 1996, Akt. Şeker, Deniz ve Görgeç, 2004:106). Shulman’ın iyi bir öğretmende en az yedi kategorinin olabileceğini ifade ettiği belirtilmektedir. Bu kategoriler 1) içerik bilgisi 2) pedagojik içerik bilgisi 3) genel pedagojik bilgi 4) program bilgisi 5) öğrenen kişilerin bilgisi 6) eğitimsel içerik bilgisi 7) eğitimsel sonuçların, amaçların, değerlerin ve onların tarihsel ve felsefî temelleri. (Şeker, Deniz ve Görgeç, 2004:106),

Thomas ve Kay (1974, Akt. Şeker, Deniz ve Görgeç, 2004:106), öğretmenlerin yeterlik ölçütlerini, öğretmen, öğrencilerin öğrenme problemlerini değerlendirmeli, öğrencilerle ilgili planlamaların öğrencileri kapsamı, sınıfı etkili bir biçimde organize etme ve yönetme, başarılı bir şekilde soru sorma ve öğretim için kaliteli materyalleri değerlendirme olarak belirtmişlerdir.

Bloom (1992, Akt. Yapıcı ve Gülveren; 2008), öğretmen nitelikleri üzerinde yapılan ilk araştırmalarda öğretmenin boyu, cinsiyeti, maaşı, yaşı, yetişme tarzı gibi değişkenler üzerinde daha çok durulduğunu ifade etmektedir. Fakat Bloom, bu değişkenlerden çok, sınıf içindeki öğrenme öğretme ortamının niteliğini etkileme gücünde olan değişkenler ele alındığında öğrenme düzeylerinin açıklayıcı olacağını belirtmektedir. Öğretim hizmetinin niteliği de öğretmen davranışları ile belirginleşmektedir.

BÖLÜM III

YÖNTEM

3. Yöntem

Bu bölümde, araştırmanın modeli, araştırma grubu, veri toplama araçları, verilerin nasıl toplandığı ve nasıl analiz edildiği üzerinde durulmuştur.

3.1. Araştırma Modeli

Yapılandırmacı yaklaşımdan ve Türkçe ders kitaplarındaki metinlerden hareketle öğrencilere değer kazandırmada gerekli olan öğretmen niteliklerini tespit etme amaçlı bu çalışmada, nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi tekniğine başvurulmuştur. Doküman analizi yazılı veya görsel dokümanlarla ilgilidir. Kitap, okuma parçası, gazete, roman, magazin gibi yazılı ve görsel iletişimlerin farklı yollardan analiz edilmesini içerir (Fraenkel ve Wallen, 1993: 389).

3.2. Evren

Araştırmanın evrenini Muğla merkez Yerkesik İlköğretim Okulu öğrencileri oluşturmaktadır.

3.3 Örneklem:

Araştırmanın örneklemini, 2007-2008 eğitim-öğretim yılı güz yarısında, Muğla Yerkesik İlköğretim Okulu 6. ve 7.sınıf öğrencileri oluşturmaktadır.

Tablo 4:
Örnekleme oluşturan öğrencilerin cinsiyete ve sınıflara göre dağılımı

Cinsiyet	6. Sınıf	7. Sınıf	Toplam
Kız	11	19	30
Erkek	16	17	33
Toplam	27	36	63

3.4. Verilerin Toplanması

Araştırmamız 2007-2008 eğitim-öğretim yılı güz yarıyılı konularını kapsamaktadır. Dönem içinde Türkçe dersinde işlenen her metinden sonra (Dinleme metinleri değerlendirme dışı tutulmuştur.) öğrencilere aşağıda yazılı olan üç soru sorulmuş ve onlardan yazılı şekilde veya sözlü ifadelerin öğretmen tarafından yazıya dökülmesiyle dönüt alınmıştır:

1) İşlemiş olduğumuz metnin sonunda sizde hangi değer ve olumlu davranışların oluştuğunu düşünüyorsunuz? Günlük hayatta bu kazanımlarınızı nasıl kullanabilirsiniz?

2) Bu değer ve davranışları kazanmanızda Türkçe öğretmeninizin hangi yaklaşımları sizin üzerinizde etkili oldu?

3) Dersin işlenişi esnasında dersin doruk noktası sizce neydi?

Tablo 5:
Çalışmada sınıflar bazında değerlendirmeye alınan tema ve konular

	6. Sınıf	7. Sınıf
TEMA	SEVGİ	HAK VE ÖZGÜRLÜKLER
Konular	Türkiye	Çocuk Hakları Sözleşmesinin Işığı Altında Çocuğun Eğitim Hakkı
	Eskici	Hiroşimalı Masahi Nii
	Sevgi Paylaştıkça Çoğalır	Hayal Çocuk
TEMA	ATATÜRKÇÜLÜK	ATATÜRKÇÜLÜK
Konular	Atatürk	Atatürk'ü Tanımak
	Atatürk'ün Kişiliği ve Özellikleri	Atatürk'ün Türk Diline Verdiği Önem
TEMA	BİLİM VE TEKNOLOJİ	DOĞA VE EVREN
Konular	Alo.Graham Bell	Renkler
	Geleceğin Dünyası	Yukarıda Ne Var Ne Yok?
	Edison	Hamilton Adası

3.5. Verilerin Analizi

Öğrencilerden alınan cevaplar doğrultusunda dersin sonunda öğrencide meydana gelen olumlu kazanımlar ve öğrencilerin bu kazanımları elde etmelerinde ders öğretmeninin sahip olduğu nitelikler belirlenmiştir. Öğrencilerin kazanmış olduğu değerler hazırlanan tabloda sıralanmış ve oranlandırılarak yorumlanmıştır. Değer kazanımı belli bir süreç içinde ortaya çıktığından ders dışında da öğrencilerin gözlenmesine devam edilmiş, öğrencilerin ders öğretmeninin davranışlarından etkilenip etkilenmedikleri de tespit edilme yoluna gidilmiştir.

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUMLAR

1. Alt Probleme Ait Bulgular ve Yorumlar

6. ve 7. Sınıf Türkçe ders konuları öğrencilerin hangi davranışları edinmelerine yardım etmektedir? Bu probleme cevap arama amacıyla a) Okuma parçalarından çıkartılabilecek davranış değişikliği kazanımlarıyla öğrencilerin algıladıkları kazanımlar arasında benzerlik ve farklılıklar nelerdir?, b) Bu öğrenci kazanımlarının oluşmasında hangi öğretmen nitelikleri etkili görülmektedir?

6. Sınıfa Ait Bulgu ve Yorumlar

Tema: Sevgi

Konunun Adı : Türkiye

Şair: Adil Turan

TÜRKİYE

Vurulmuşum toprağına taşına,
 Yerde gezen, gökte uçan kuşuna.
 Baharına, yazına, kara kışına
 Vurulmuşum.
 Eli kalem, eli kazma, eli kürek tutan,
 Yüzü toprak kokan,
 Sınırlarında omuz omuza yatan
 İnsanlarına...
 Benim iyi yürekli kardeşlerim
 Hep senin dostlarındır;
 Benim çiğdem kokulu memleketim.

Ekin biçtim tarlalarında demet demet,
 Kaval çaldım, koyun güttüm yaylalarında,
 Tuza bandım ekmeğimi;
 Kolumu yastık yaptım düzünde, bayırında,
 Kesemde bereket, gönlümde servetim,
 Dizimde kuvvet, torbamda katık,
 Damarlarımda dolaşan memleketim.

Gözlerin ne güzel deniz mavisi!
 Ormanlar urban olmuş yeşil yeşil;
 Uzanır kolların nehirler boyu,
 Sıcak kucağında saadetim.
 Benim çiğdem kokulu memleketim.

Nice türküler yakıldı senin için;
 Destanlar düzıldı, bayrak bayrak,
 Davullar vuruldu, dize geldi zeybeklerin;
 Kapında nöbet tuttu yıllar yılı,
 Gençliğim, heyecanım, gayretim.
 Gözümde nur, içimde sevgi,
 Elimde saz, dilimde türkü memleketim.

Türkiye, doğduğum,
 Türkiye, doyduğum,
 Türkiye, konduğum yurt!
 Sevgim, inancım özlemim!
 Beşğimi salladın, sendedir mezarım.
 Sen, gönlümde yatan memleketim.

Kazanımlar:**A) Bilgi ve Beceri İle İlgili Kazanımlar**

1-OKUMA

- a) Okuma kurallarını uygulama
- b) Okuduğu metni anlama ve çözümleme
- c) Söz varlığını zenginleştirme
- ç) Okuma alışkanlığı kazanma

2-KONUŞMA

- a) Konuşma kurallarını uygulama
- b) Sesini ve beden dilini etkili kullanma
- c) Hazırlıklı konuşmalar yapma
- ç) Kendini sözlü olarak ifade etme alışkanlığı kazanma

3-YAZMA

- a) Yazma kurallarını uygulama
- b) Plânlı yazma
- c) Farklı türlerde metinler yazma
- ç) Kendi yazdıklarını değerlendirme
- d) Kendini yazılı olarak ifade etme alışkanlığı kazanma
- e) Yazım ve noktalama kurallarını uygulama

4-DİL BİLGİSİ

- a) Kelimenin yapı özellikleriyle ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama

B) Davranış Geliştirme ve Olgunlaştırma ile İlgili Kazanımlar

- 1) İnsana saygı
- 2) Dostluk
- 3) Tabiat sevgisi

Dersin İşlenişi:

“Türkiye” adlı şiiri işlerken yakından uzağa öğretim ilkesi temel alınmıştır. Vatan sevgisi kazanması için, öncelikle öğrencinin içinde yaşadığı yakın çevreyi tanıması amaçlanmıştır. Vatan sevgisinin olumlu davranışlar yoluyla yaşantı hâline getirilmesi amacıyla öğrencilere örnekler sunulmuştur. Vatan sevgisinin, aynı zamanda vatanın içinde yer alan canlı ve cansız varlıkları sevmek demek olduğu fikri öğrencilere benimsetilmeye çalışılmıştır. Bu konuda da, yine öğrencinin yakın çevresinden örneklere ağırlık verilmiştir.

Öğrencinin günün önemli bir bölümünü okulda geçirdiğini düşündüğümüzde, ilk olarak onlara okul ve sınıfındaki eşyaları koruma davranışının kazandırılması hedeflenmiştir. Öğrencinin içinde yaşadığı çevreyi koruması ve temiz tutma alışkanlığını kazanması da ders esnasındaki hedeflerden biri olmuştur. Bu davranış, sınıf içinde oyunlaştırılarak öğrencilere benimsetilmeye çalışılmıştır. Sınıfını temiz tutan ve tutmayan öğrenci tipleri derste canlandırma yoluyla öğrencilere gösterilmiştir. Konuyu işlerken öğrencilere kendi kültürel değerlerini tanıma ve onları koruma bilinci de kazandırılmaya çalışılmıştır.. Bu tür davranışların vatani sevmenin önemli bir göstergesi olduğu sınıfta anlatılmış ve insana saygı, dostluk, tabiat sevgisinin temelinde vatan sevgisinin yattığı vurgulanmıştır. Öğretmen Kılavuz Kitabı’nda belirtilen kazanımların sadece dil becerileriyle sınırlı olması, öğrencilere olumlu davranışlar kazandırmak için farklı yöntem ve teknikleri kullanmamızı gerekli kılmıştır.

Yapmış olduğumuz çalışmaların öğrenciler tarafından değerlendirilmesi sonucunda, genel olarak aşağıda belirttiğimiz öğretmen yaklaşımlarının etkili olduğu tespit edilmiştir:

-Öğretmenin dersin konusunu günlük hayatla ilişkilendirmesi ve bu ilişkilendirmenin öğrencinin yakın çevresinden yapılması onlarda olumlu davranış kazanımlarını sağlamaktadır.

-Öğretmenin vermeye çalıştığı değerlere öncelikle kendisinin inanması gerekmektedir. Bu durumda öğretmen, öğrenciler üzerinde daha etkili olmaktadır.

-Öğretmenin, sınıfta bütün öğrencilere hitap etmesi, hepsini derse katmaya çalışması öğrencilerin öğrencilerde öğrenmeye karşı istek uyandırmaktadır. (Bu şiir, sınıfta öğrenciler gruplara ayrılarak okutulmuş, sınıfın çoğunda bu durum dersin doruk noktası olarak seçilmiştir.)

-Öğretmen, öğrencilerine onları önemseydiğini hissettirmelidir. Kendisine değer verildiğini hisseden öğrencilerin olumlu davranışlar göstermesi daha kolay olacaktır.

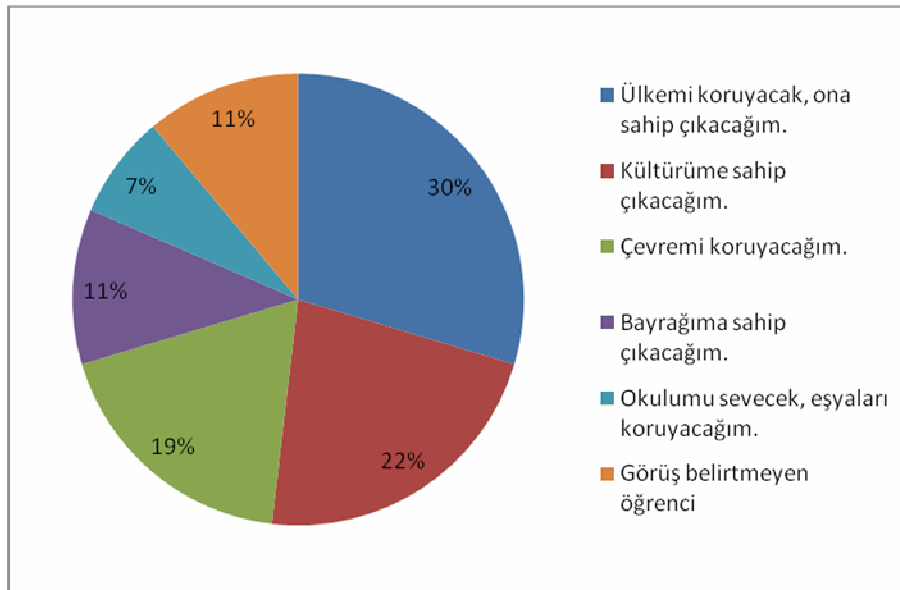
-Derste konuların oyunlaştırılarak verilmesi öğrencileri derse katmada oldukça etkilidir. Özellikle sınıf içinde sessiz olan öğrencilerin bu şekilde derse katıldıklarında kendilerine güven duydukları tespit edilmiştir.

-Öğretmen, derste teknolojiyi kullanmalıdır. (Bu derste öğrencilere Türkiye konulu fotoğraflar gösterilmiş ve türküler dinletilmiştir. Bu etkinlik, derste doruk noktası olarak görülen bir diğer çalışma olmuştur.)

Öğrencilere dersin sonunda hangi değer ve olumlu davranışları kazandıkları sorulmuş; veriler aşağıdaki şekilde tablolaştırılmış ve grafikleştirilmiştir:

Tablo 6: Öğrenci Sayılarına Göre “Türkiye” Adlı Metnin Kazanımları

KAZANIMLAR	ÖĞRENCİ SAYISI
Ülkemi koruyacak, ona sahip çıkacağım.	8
Kültürüme sahip çıkacağım.	6
Çevremi koruyacağım.	5
Bayrağıma sahip çıkacağım.	3
Okulumu sevecek, eşyaları koruyacağım.	2
Görüş belirtmeyen öğrenci	3

Grafik 1: “Türkiye” Adlı Metnin Kazanımlarının Sınıf İçinde Dağılımı

Tabloda ve grafikte de görüldüğü gibi “Türkiye” metninden sonra sınıfın beş farklı kazanıma sahip olduğu ortaya çıkmıştır. 27 öğrenciden 8’i (% 30) “Ülkemi koruyacak ve ona sahip çıkacağım.”, 6’sı (% 22) “Kültürüme sahip çıkacağım.”, 5’i (%19) “Çevremi koruyacağım.”, 3’ü (% 11) “Bayrağıma sahip çıkacağım.” ve 2’si de (% 7) “Okulumu sevecek, eşyaları koruyacağım.” cevaplarını vermişlerdir.

Ders esnasında öğrencilere yakın çevreleriyle ilgili olumlu davranışlar kazandırılmasına öncelik verilmişti. Öğrenci cevaplarına baktığımızda öğrencilerin yakın çevresiyle daha bağlantılı olan kazanımların “Okulumu sevmeli, eşyaları korumalıyım.” (% 7), “Çevremi korumalıyım.” (%19) olmak üzere toplam % 26 oranında olduğu tespit edilmiştir.

Buradaki kazanımlar farklı başlıklar altında ele alınsa da aslında bunların hepsi vatan sevgisiyle bağlantılıdır. Okulunu sevip onu koruyan, çevresini temiz tutan, bayrağına, kültürüne sahip çıkan kişi, bu davranışlarıyla zaten vatanını sevdiğini belli etmektedir. Öğrencilerin düşündüklerini dile getirebilmesi, bu kazanımların davranışa dönüşebilmesi için oldukça önemlidir. Zira dile getirilemeyen düşüncelerin davranış olarak kazanılması zordur. Görüş belirtmeyen 3 öğrenci (% 11) dışındaki diğer öğrencilerin (% 89) yukarıda bahsettiğimiz kazanımları günlük hayatlarında uygulayacaklarını ifade etmeleri işlediğimiz dersin hedefine ulaştığını göstermektedir.

Dersten sonra da öğrenciler gözlemlenmeye devam edilmiş ve bu davranışların onlar tarafından yaşantı hâline getirildiği görülmüştür. Çalışmayı yaptığımız 2007-2008 eğitim-öğretim yılının 2.döneminde, öğrenciler tarafından “Okulunu Temiz Tut” adlı bir projenin hayata geçirilmesi de bunun bir göstergesidir. Gönüllülük esasına dayalı bu çalışmada, öğrenciler boş vakitlerinde okul bahçesinde temizlik yapmışlar ve yapmaya devam etmektedirler. Bu tür etkinlikler, derste öğrenilenlerin yapılandırılmış olduğunu göstermesi bakımından önemlidir.

Tema : Sevgi

Konunun Adı : Eskici

Yazar: Refik Halit Karay

ESKİCİ

Vapur rıhtımdan kalkıp da Marmara'ya doğru uzaklaşmaya başlayınca yolcuyu geçirmeye gelenler, üzerlerinden ağır bir yük kalkmış gibi ferahladılar:

-Çocukcağız Arabistan'da rahat eder, dediler.

Hayırlı bir iş yaptıklarına herkesi inandırmış olanların uydurma neşesiyle fakat gönülleri isli, evlerine döndüler.

Zaten babadan yetim kalan küçük Hasan, anası da ölünce uzak akrabaları ve konu komşunun yardımıyla halasının yanına, Filistin'in ücra bir kasabasına gönderiliyordu.

Hasan vapurda eğlendi; gırl gırl işleyen vinçlere, üstleri yazılı cankurtaran simitlerine, kurutulacak çamaşırlar gibi iplere asılı sandallara, vardiya değiştirilirken çalınan kampanaya bakarak çok eğlendi. Beş yaşında idi; peltek, şirin konuşmalarıyla de güverte yolcularını epeyce eğlendirmişti. Fakat vapur, şuraya buraya uğrayıp bir sürü yolcu bıraktıktan sonra sıcak memleketlere yaklaşınca kendisini bir durgunluk aldı. Kalanlar bilmediği bir dilden konuşuyorlardı ve ona İstanbul'daki gibi:

-Hasan gel!

-Hasan git, demiyorlardı; ismi değişik gibi olmuştu. Hassen şekline girmişti.

-Taal hun ya Hassen,diyorlardı, yanlarına gidiyordu.

-Ruh ya Hassen, derlerse uzaklaşıyordu.

Hayfa'ya çıktılar ve onu bir trene koydular.

Artık anadili büsbütün işitilmez olmuştu. Hasan, köşeye büzüldü; bir şeyler soran olsa da susuyordu, yanakları pençe pençe, al al olarak susuyordu. Portakal bahçelerine dalmış, göğsünde bir katılık, gırtlığında lokmasını yutamamış gibi bir sert düğüm, daima susuyordu.

Fakat hem çiçek açmış, hem yemişlerle donanmış güzel, ıslak bahçeler de tükendi; zeytinlikler de seyrekleşti.

Yamaçlarında keçiler otlayan kuru, yalçın, çatlak dağlar arasından geçiyorlardı. Bu keçiler kapkara, beneksiz kara idi; tüyleri yeni otomobil boyası gibi aynamsı bir cila ile, kızgın güneş altında, pırıl pırıl yanıyordu.

Bunlar da bitti; göz alabildiğine uzanan bir düzlüğe çıkmışlardı; ne ağaç vardı, ne dere, ne ev! Yalnız ara sıra kocaman kocaman hayvanlara rast geliyorlardı; çok uzun bacaklı, çok uzun boylu, sırtları kabarık, kambur hayvanlar trene bakmıyorlardı bile... Ağızlarında beyazımsı bir köpük çiğneyerek dalgın ve küskün arka arkaya, ağır ağır, yumuşak yumuşak, iz bırakmadan ve toz çıkarmadan gidiyorlardı.

Çok sabretti, dayanamadı, yanındaki askere parmağıyla göstererek sordu; o güldü:

-Gemel! Gemel! dedi.

Hasan'ı bir istasyonda indirdiler. Gerdanından, alnından, kollarından ve kulaklarından biçim biçim, sürü sürü altınlar sallanan kara iri benli bir kadın onu göğsüne bastırdı. Anasınıninkine benzemeyen, tuhaf kokulu, fazla yumuşak, içine gömülüverilen cansız bir göğüs...

-Ya habibi! Ya aynî!

Halasının yanındaki kadınlar da sarıldılar, öptüler, söyleştiler, güleştüler. Birçok çocuk da gelmişti; entarilerinin üstüne hırka yerine elbise ceket giymiş, saçları perçemli, başları takkeli çocuklar...

Hasan durgun, tıkanıktı; susuyor, susuyordu.

Öyle haftalarca sustu.

Anlamaya başladığı Arapçayı, küçücük kafasında beliren bir inatla konuşmayarak sustu. Daha büyük bir tehlikeden korkarak deniz altında nefes almamaya çalışan bir adam gibi tıkanıldığını duyuyordu, yine susuyordu.

Hep sustu...

Şimdi onun da kuşaklı entarisi, ceketi, takkesi, kırmızı merkupları vardı. Saçlarının ortası el ayası kadar sıfır makine ile kesilmiş, alınına perçemler uzatılmıştı. Deri gibi sert, yayvan tandır ekmeğine almıştı; yer sofrasında bunu hem kaşık, hem çatal yerine dürümleyerek kullanmayı beceriyordu.

Bir gün halası sokaktan bağıarak geçen bir satıcıyı çağırdı.

Evin avlusuna sırtında çuval kaplı bir yayvan torba, elinde bir ufacık iskemle ve uzun bir demir parçası, dağmık kıyafetli bir adam girdi. Torbasından da mukavva gibi bükülmüş bir tomar duruyordu.

Konuştular, sonra önüne bir sürü patlak, sökük, parça parça ayakkabı dizdiler.

Satıcı iskemlesine oturdu. Hasan da merakla karşısına geçti. Bu dört yanı duvarlı, tek kat, basık ve toprak evde öyle canı sıkılıyordu ki... Şaşarak eğlenerek seyrediyordu: Mukavvaya benzettiği kalın deriyi iki tarafı keskin incecik, sapsız bıçağıyla kesişine, ağzına bir avuç çivi dolduruşuna, sonra bunları birer birer,

İstanbul'da gördüğü maymun gibi avurdandan çıkarıp ayakkabıların altına çabuk çabuk mihlayışına, deri parçalarını, pis bir suya koyup ıslatışına, mundar çanaktaki macuna parmağını daldırıp tabanlara sürüşüne, hepsine bakıyordu. Susuyor ve bakıyordu.

Bir aralık nerede ve kimlerle olduğunu keyfinden unuttu, dalgınlığından anadiliyle sordu:

-Çiviler ağzına batmaz mı senin?

Eskici başını hayretle işinden kaldırdı. Uzun uzun Hasan'ın yüzüne baktı:

-Türk çocuğu musun be?

-İstanbul'dan geldim.

-Ben de o taraflardan... İzmit'ten!

Eskicide saç sakal dağınık, göğüs bağı açık, pantolonu dizlerinden yamalı, dişleri eksik ve suratı sarı, sapsarıydı; gözlerinin akına kadar sarıydı. Türkçe bildiği ve İstanbul taraflarından geldiği için Hasan, şimdi onun sade işine değil, yüzüne de dikkatle bakmıştı. Göğsünün ortasında, tıpkı çenesindeki sakalı andıran kırçıl, seyrek bir tutam kıl vardı.

Dişsizlikten peltek çıkan bir sesle tekrar sordu:

-Ne diye düştün bu cehennem bucağına sen?

Hasan anladığı kadar anlattı.

Sonra Kanlıca'daki evlerini tarif etti; komşusunun oğlu Mahmut'la balık tuttıklarını, anası doktora giderken tünele bindiklerini, bir kere de kapıya beyaz boyalı hasta otomobili geldiğini, içinde yataklar serili olduğunu söyledi. Bir aralık da kendisi sordu?

-Sen niye burdasın?

Öteki başını ve elini şöyle salladı uzun iş manasına... ve mırıldandı:

-Bir kabahat işledik de kaçtık!

Asıl konuşan Hasan'dı, altı aydan beri susan Hasan... Durmadan, dinlenmeden, nefes almadan, yanakları sevincinden pembe pembe, dudakları taze, gevrek, billur sesiyle biteviye konuşuyordu. Aklına ne gelirse söylüyordu. Eskici hem çalışıyor, hem de, ara sıra "Ha! Ya? Öyle mi?" gibi dinlediğini bildiren sözlerle onu söyletiyordu; artık erişemeyeceği yurdunun bir deresini, bir rüzgarını, bir türküsünü dinliyormuş gibi hem zevkli, hem yaşlı dinliyordu; geçmiş günleri, kaybettiği yerleri düşünerek benliği sarsıla sarsıla dinliyordu.

Daha çok dinlemek için de elini ağır tutuyordu.

Fakat, nihayet bütün ayakkabılar tamir edilmiş, iş bitmişti. Demirini topraktan çekti, kösesini dürdü, çivi kutusunu kapadı, çiriş çanağını sarmaladı. Bunları hep aheste aheste yaptı.

Hasan, yüreği burkularak sordu:

-Gidiyor musun?

-Gidiyorum ya, işimi tükettim.

O zaman gördü ki, küçük çocuk memleketlisi minimini yavru ağlıyor... Sessizce, titreye titreye ağlıyor. Yanaklarından gözyaşları birbiri arkasına, temiz vagon pencerelerindeki yağmur damlaları dışarının rengini geçilen manzaraları içine alarak nasıl acele acele, sarsıla çarpışa dökülürse öyle, bağrının sarsıntularıyla yerlerinden oynayarak, vuruşarak içlerinde güneşli mavi gök, pırl pırl akıyor.

-Ağlama be! Ağlama be!

Eskici başka söz bulamamıştı. Bunu işiten çocuk hıçkırığa hıçkırığa katıla katıla ağlamaktadır; bir daha Türkçe konuşacak adam bulamayacağına ağlamaktadır.

-Ağlama diyorum sana! Ağlama.

Bunları derken onun da katı, nasırlaşmış yüreği yumuşamış, şişmişti. Önüne geçmeye çalıştı amma yapamadı, kendini tutamadı; gözlerinin dolduğunu ve sakallarından kayan yaşların, Arabistan sıcağıyla yanan kızgın göğsüne bir pınar sızıntısı kadar serin, ürpertici, döküldüğünü duydu.

Kazanımlar :

A) Bilgi ve Beceriyle İle İlgili Kazanımlar

1-OKUMA

- a) Okuma kurallarını uygulama
- b) Okuduğu metni anlama ve çözümleme
- c) Okuma alışkanlığı kazanma

2-KONUŞMA

- a) Konuşma kurallarını uygulama
- b) Sesini ve beden dilini etkili kullanma
- c) Hazırlıklı konuşmalar yapma

3-YAZMA

- a) Yazma kurallarını uygulama
- b) Plânlı yazma
- c) Farklı türlerde metinler yazma
- ç) Kendi yazdıklarını değerlendirme
- d) Kendini yazılı olarak ifade etme alışkanlığı kazanma
- e) Yazım ve noktalama kurallarını uygulama

4-DİL BİLGİSİ

- a) Kelimenin yapı özellikleriyle ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama

B) Davranış Geliştirme ve Olgunlaştırma ile İlgili Kazanımlar

- 1) Dil sevgisi
- 2) İletişim
- 3) Vatan özlemi

Dersin İşlenişi:

“Eskici” adlı metinde vatanından ayrı kalan bir çocuğun çektiği sıkıntılar anlatılmaktadır. Bu sıkıntıların en önemlisi, onun yaşadığı yerde iletişim kurabileceği bir kişinin olmamasıdır. Bu derste öğrencilere dil sevgisi ve iletişim becerisi kazandırılmaya çalışılmıştır.

Dersten önce sınıf öğrenciler tarafından, Türk bayrakları ve Türkçenin güzelliklerini anlatan afişlerle süslenmiştir. Böylelikle, ders ortamının ilgi çekici hâle getirilmesi hedeflenmiştir. Dersin başlangıcında metin, öğrencilere CD’den dinletilmiştir. Metnin CD’den okunuşu esnasında bazı yerlerde okuma kesilmiş, okunan kısımlarla ilgili olarak öğrenciler konuşturulmuş ve metnin geri kalan bölümünde olayların nasıl gelişebileceği sorularına cevaplar aranmıştır. görüşleri alınmıştır. Metin okunduktan sonra öğrencilerden kendilerini hikayedeki çocuğun yerine koymaları istenmiştir. Öğrencilerin görüşleri alındıktan sonra onlara iletişimin hayatımızda ne derece önemli olduğu benimsetilmeye çalışılmıştır. Sağlıklı bir iletişimin, etkinlikler yapılarak dili güzel kullanmaktan geçtiği anlatılmış ve dilin, iletişimin en önemli unsuru olduğu ifade algılatılmıştır. İletişim kavramıyla ilgili konuşmak üzere tahtaya gelen öğrencilere, konuşmanın başlangıcında öğretmenine ve sınıftaki arkadaşlarına “Değerli Öğretmenim, Sevgili Arkadaşlar!” şeklinde hitap etmesinin güzel bir davranış olduğu söylenmiş, bu davranışın her zaman sergilenmesi tavsiye edilmiştir. Bir topluluğa girilirken “Merhaba, Günaydın vb.” , ayrılırken “Hoşça kalın, Görüşmek üzere vb. “ ifadelerin kullanılmasının insan ilişkilerinde önemli olduğu, bu tür davranışların bireyler arasında sevgi ve saygıyı artırdığı anlatılmıştır.

Dersin ikinci bölümünde, dilin öneminden hareketle Türkçenin korunmasıyla ilgili sohbetler yapılmıştır. Dilimizin, dünyada en çok konuşulan dillerden biri olduğu ve hepimizin ona sahip çıkması gerektiği anlatılmış, dil bilincine sahip bireylerin aynı zamanda vatanlarını da sevmiş olacakları ifade edilmiş ve son dönemlerde dilimize giren yabancı kelimelerin yerine Türkçelerini kullanmaları tavsiye edilmiştir.

Dersin son bölümünde öğrenciler “gurbet” kavramıyla ilgili konuşmalar yapmaları sağlanmış ve öğrenciler, dilini bilmedikleri bir yere gittiklerinde ne tür sıkıntılar yaşayabilecekleri konusunda görüş belirtmişlerdir. Bu bölümde bir önceki konumuz olan “Türkiye” şiiriyle bağlantı kurulmuştur. Ülkemizin sahip olduğu doğal güzelliklerden bahsedilerek çevre temizliği konusuna değinilmiştir. Bu yaklaşımla, öğrencilerin bir önceki konuda kazanmış oldukları davranışların olgunlaştırılması amaçlanmıştır.

Yapmış olduğumuz çalışmaların öğrenciler tarafından değerlendirilmesi sonucunda, genel olarak aşağıda belirttiğimiz öğretmen yaklaşımlarının etkili olduğu tespit edilmiştir:

-Ders ortamının öğretmen tarafından ilgi çekici duruma getirilmesi öğrencilerde öğrenmeye karşı istek uyandırmaktadır.

-Öğretmenin hem alan yönüyle hem de genel kültür yönüyle bilgi ve görgü sahibi olması derslerin eğlenceli geçmesinde ve öğrenci katılımının artmasında önemlidir.

-Öğretmenin ders esnasında kitap dışı materyaller kullanması, öğrenci üzerinde etkili olmaktadır. (Bu derste metnin bilgisayardan dinletilmesi ve konuyla bağlantılı farklı şiir ve hikâyelerin sınıfta okunması, öğrenciler tarafından beğenilmiş ve bu durum dersin doruk noktası olarak belirlenmiştir.)

-Öğretmen, dersi sohbet ortamı içinde işlemelidir. Öğrencilerin kendilerini ifade etmelerine fırsat vermek, konu üzerinde karşılıklı görüşlerini ifade etmelerini sağlamak, öğrencilerin derse katılımında etkili olmakta ve öğrencilerde iletişim becerisinin gelişmesine katkıda bulunmaktadır.

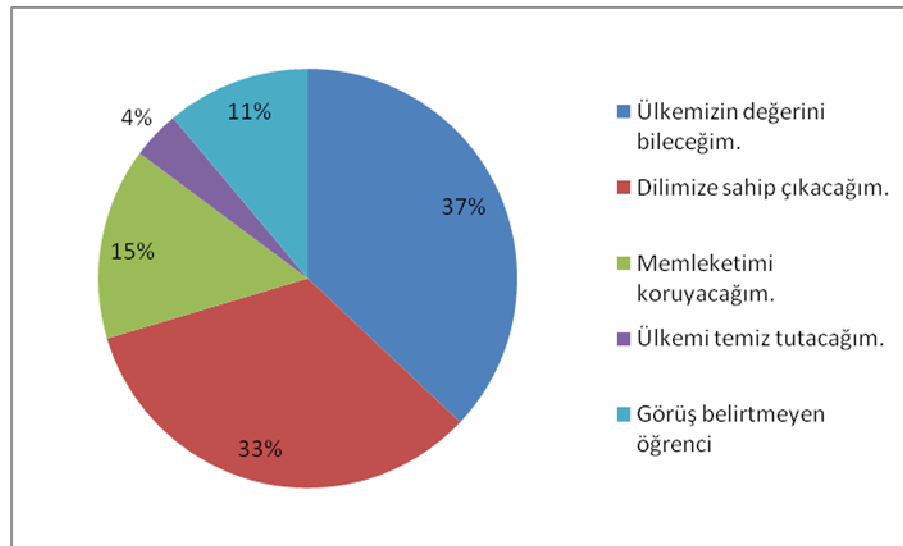
- Öğretmen, dersi sevdirmeye çalışmalıdır. Öğretmenin dersini sevdirebilmesi için, öncelikle işini ve öğrencilerini sevmesi gerekir. Öğrencisi seven öğretmenin, onun olumlu davranışlar geliştirmesinde daha etkili olacağı muhakkaktır.

-Öğretmen, işlemiş olduğu konuyu yapılandırmalıdır. (Dersin sonunda iletişim becerisi kazandırılması amacıyla, öğrencilerin öğretmenlerine bayram kartı göndermeleriyle ilgili bir proje gerçekleştirilmiştir. Bu etkinlikle öğretmen-öğrenci arasındaki sevgi ve saygının olgunlaştırılması amaçlanmıştır.)

Öğrencilere dersin sonunda hangi değer ve olumlu davranışları kazandıkları sorulmuş; veriler aşağıdaki şekilde tablolaştırılmış ve grafikleştirilmiştir:

Tablo 7: Öğrenci Sayılarına Göre “Eskici” Adlı Metnin Kazanımları

KAZANIMLAR	ÖĞRENCİ SAYISI
Ülkemizin değerini bileceğim.	10
Dilimize sahip çıkacağım.	9
Memleketimi koruyacağım.	4
Ülkemi temiz tutacağım.	1
Görüş belirtmeyen öğrenci	3

Grafik 2: “Eskici” Adlı Metnin Kazanımlarının Sınıf İçinde Dağılımı

Tabloda ve grafikte de görüldüğü gibi “Eskici” ” adlı metnin işlenmesinden sonra, sınıfın dört farklı kazanıma sahip olduğu ortaya çıkmıştır. 27 öğrenciden 10’u (% 37) “Ülkemizin değerini bileceğim..”, 9’u (% 33) “Dilimize sahip çıkacağım.”, 4’ü (%15) “Memleketimi koruyacağım.”, 1’i (% 4) “Ülkemi temiz tutacağım.” cevaplarını vermişlerdir.

Yukarıdaki tablo ve grafikte de görüldüğü gibi, kazanımların vatan sevgisiyle bağlantılı olduğu söylenebilir. Çevresini temiz tutan, onu koruyan, diline değer veren kişi, bu davranışlarıyla vatanını sevdiğini göstermektedir. Öğrencilerin, bu kazanımları dile getirebilmesi, bunların davranışa dönüştürülebilmesi için önemlidir. Görüş belirtmeyen 3 öğrenci (% 11) dışındaki diğer öğrencilerin (% 89) yukarıda bahsettiğimiz kazanımları günlük hayatlarında uygulayacaklarını ifade etmeleri işlediğimiz dersin hedefine ulaştığını göstermektedir.

Ders dışında da öğrenciler gözlemlenmeye devam edilmiş ve bu davranışların onlar tarafından yaşantı hâline getirildiği görülmüştür. Özellikle öğrenciler arasında iletişimin en önemli ifadesi olan selamlaşmanın yaygınlaşması dikkatimizi çekmiştir. Öğrencilerin hem arkadaşlarıyla hem de öğretmenleriyle selamlaşma konusunda hassasiyet göstermeleri, dersin yapılandırılmış olduğunu göstermektedir.

Tema : Sevgi

Konunun Adı : Sevgi Paylaştıkça Çoğalır

Yazar: Nuray BARTOSCHEK (Bartoçek)

SEVGİ PAYLAŞTIKÇA ÇOĞALIR

Yadigâr, minik kollarını boynuma dolayıp “ Nuray anne, ben de büyüyünce senin gibi olacağım, başka çocuklara yardım edeceğim.” dediğinde mutlulukla ona sarıldım. İçimden “Bir halka daha” diye düşündüm. Evet, sevgi zincirimize bir halka daha eklendi ve paylaştıkça eksilmeyen, çoğalan en güzel şey “sevgi”.

Bu duyguyla ilk kez tanıştığımda yatılı okuldaydım. O gün, yetiştirme yurdunda kalan çocukları ziyarete gideceğimiz için çok heyecanlıydık. Öğretmenimiz, “Herkes, sizler denli şanslı değil, ailesi olmayan çocuklar da var. Onların en büyük gereksinimi sevgi...Bu birkaç saat onları kendi kardeşinizmiş gibi görürseniz, ilgilenirseniz çok mutlu olurlar.” demişti.

Yurda geldiğimizde tüm çocuklar ilgi ve merakla çevremizi sardılar. Orada birkaç saatliğine de olsa hepimiz kendimize yeni kardeşler edindik. Benimse üç kardeşim olmuştu. Haydar yedi, İbrahim ve Hasan dokuz yaşındaydılar. O hafta sonu, izinli olarak eve geldiğimizde anneme okul gezimizi ve yeni kardeşlerimi anlatmış, “Onları eve davet etmek istiyorum anneciğim.” demiştim.

Annemle birlikte yetiştirme yurduna giderek okul idaresi ile görüştük. O cumartesi ve daha sonraki hafta sonları Haydar, Hasan ve İbrahim bizim ailenin birer bireyi oldular. Hafta içinde annemin bana verdiği okul harçlığımı biriktirerek hafta sonunda yeni kardeşlerime küçük armağanlar alıyordum.

Haydar, aldığı çikolatayı bitirmekten korkarak ısırırken “Tadı ne denli güzelmiş!” diye mırıldandı. Sonra, o boncuk mavisi gözleriyle yüzüme baktı ve “Ben büyüyünce kamyon şoförü olacağım, çok para kazanacağım ve ben de sana çok çikolata alacağım, ablacığım.” dedi. Haydar’ın yaşamında ilk kez o gün çikolata

yediğini öğrenince içim sızladı. Gülümseyerek sevgiyle sarıldım ona...Hasan da yüzünde utangaç bir ifade ile “Ben de çok para kazanacağım ve seni hiç çalıştırmayacağım abla.” dedi. Üçüne dönerek “Şimdi beni dinleyin lütfen.” dedim. “Bana verebileceğiniz en güzel armağan, okulunuzu başarıyla bitirmek ve iyi bir meslek sahibi olmaktır. Çok para kazandığınız zaman beni çalıştırmama düşüncenize gelince kolay elde edilen para hiçbir zaman insanın kendi çalışarak kazandığı para denli değerli değildir. Bunu, sizler de ileride çok iyi anlayacaksınız. Sağlığım yerinde olduğu sürece çalışmaktan ve üretmekten büyük mutluluk duyarım. Ama siz büyüyüp elinize mesleğinizi aldığınız zaman da çevrenizde mutlaka sizin sevginize ve ilginize gereksinme duyan yeni kardeşleriniz olacaktır. İşte onlara elinizi uzatmayı unutmayın.” dedim.

O yıl okulumu bitirip İstanbul’a atandım. Birkaç kez mektuplaştıktan sonra ne yazık ki, iletişimimiz koptu “kardeşlerimle”. İstanbul’dan sonra İzmir ve Ankara’da çalıştım, daha sonra da evlendim, Almanya’ya gittim.

Türkiye’ye tatil için geldiğimiz bir yaz, annemi ziyaret için çocukluğumun geçtiği kente geldik. Bir akşamüzeri eşimle birlikte kent merkezinde yürürken tam karşımızda bize doğru yürümekte olan, şık giyimli bir delikanlıyla göz göze geldim. O denli tanıdık ki bu bir çift göz...Yanımızdan sessizce geçip giden delikanlıyı eşime göstererek “Nereden anımsıyorum acaba, kesinlikle tanıyorum ben bu yüzü.” dedim.

“Belki aynı mahallede oyun oynadığımız bir komşu çocuğudur.” dedi, eşim gülümseyerek.

Tam o anda “Affedersiniz, bir şey sorabilir miyim?” dedi, arkamızdan bir ses. Az önce yanımızdan geçen delikanlı, gözlerimin içine bakarak “Nuray abla? Siz misiniz?” dedi.

İşte o anda tanıdım Hasan’ı. Bir anda sevgiyle sarıldık. Eşime yıllardır haberleşemediğim “kardeşlerim”den söz etmişim. Hasan, okullarını başarıyla

bitirdiğini ve şu anda Ankara’da bir bakanlıkta memur olarak çalıştığını söyledi. İbrahim’in bir köyde öğretmenlik yaptığını, geçen yıl evlendiğini, Haydar’dan uzun zamandır haber alamadıklarını söyledi.

(...) Yıllar öncesinin utangaç çocuk bakışıyla yüzüme bakarak “Biliyor musun abla?” dedi.”Sen üçümüz için de bir masal kahramanıydın. Gece yatağa yattığımız zaman üçümüz de senin sağlığın ve mutluluğun için dua ediyorduk. Senin bize cömertçe sunduğun sevgiyi, şimdi ben ‘yeni kardeşlerim’e sunmaya çalışıyorum. Ve umarım onlar da senin başlattığın bu sevgi zincirinin sağlam bir halkası olarak yer alırlar yaşamda.”

Sevginin mucizevi gücüne bir kez daha tanık olmanın mutluluğuyla o akşam yaşamımın en huzurlu uykularından birini uyudum.

Şimdi kızıyla birlikte yeni halkalar ekliyoruz sevgi zincirimize...Anne ve babasını trafik kazasında kaybetmiş Sanem ve Yedigâr kardeşlerle birlikteliğimiz üçüncü yılını doldurmak üzere.

Yakın çevremizdeki dostlarımız da bizim yaşadığımız mutluluğa imrenerek çocuklarına yeni kardeşler edindiler.

Bir sıcak gülümseme, içten bir kucaklaşma, bir parça çikolata hızla sevgiye dönüşerek mucizeler yaratıyor. Sevgi zincirimize her gün yeni halkalar ekleniyor. Sizler de bu coşkuyu, bu mutluluğu, bu iç huzurunu yaşamak istiyorsanız bir halka da siz ekleyebilirsiniz.

Kazanımlar :

A) Bilgi ve Beceriyle İle İlgili Kazanımlar

1-OKUMA

- a) Okuduğu metni anlama ve çözümleme
- b) Söz varlığını zenginleştirme
- c) Okuma alışkanlığı kazanma

2-KONUŞMA

- a) Konuşma kurallarını uygulama
- b) Sesini ve beden dilini etkili kullanma
- c) Hazırlıklı konuşmalar yapma
- ç) Kendini sözlü olarak ifade etme alışkanlığı kazanma

3-YAZMA

- a) Yazma kurallarını uygulama
- b) Plânlı yazma
- c) Farklı türlerde metinler yazma
- ç) Yazım ve noktalama kurallarını uygulama

4-DİL BİLGİSİ

- a) Kelimenin yapı özellikleriyle ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama

B) Davranış Geliştirme ve Olgunlaştırma ile İlgili Kazanımlar

- 1) İnsan sevgisi
- 2) Yardımlaşma
- 3) Paylaşma
- 4) Aile sıcaklığı

Dersin İşlenişi:

“Sevgi Paylaştıkça Çoğalır” adlı metinde öncelikle, öğrencilerde insanları sevmeye ve onlara saygı duyma davranışının olgunlaştırılması hedeflenmiştir. Bunun için de öncelikle öğrencinin yakın çevresinden örneklerle ağırlık verilmiştir. Dersten önce sınıfa sevgi ifade eden fotoğraflar asılmıştır. Böylelikle ders ortamı cazip hâle getirilmiştir.

Bu derste ilk amacımız, öğrencinin günün büyük bir bölümünü paylaştığı sıra arkadaşı ve sınıf arkadaşlarına sevgi ve saygı gösterme davranışını kazandırabilmek olmuştur. Dersin ilk bölümünde, sınıf içi davranışların nasıl olması gerektiği konusunda öğrencilerin görüşleri alınmış ve oyunlaştırmak suretiyle olumlu-olumsuz davranış örnekleri oyunlaştırılarak sergilenmiştir. Öğrencilere, sınıfın ortak kullanım alanı olduğu hatırlatılmış, öğrencilerin birbirlerinin hakkına saygı duymasının önemi üzerinde durulmuştur. Onlardan derslerin işlenişi esnasında, arkadaşlarının öğrenmelerini olumsuz yönde etkileyecek davranışlardan kaçınmaları istenmiştir. Sınıf içinde oluşturulacak birlik beraberliğin temelinde, insanı sevmeye ve ona saygı duyma davranışının yattığı ifade edilmiş, bu konuyla ilgili sohbet ortamı oluşturulmuştur. Her öğrenci kendisine nasıl davranılmasını istiyorsa başkalarına da o şekilde davranmak zorunda olduğunu ifade etmiştir. Onlara sınıfta ve okulda öğrencilerin birbirleriyle dargın durmamaları, aralarında var olabilecek sorunları konuşarak çözmelerinin daha uygun olacağı fikri benimsetilmeye çalışılmıştır. Dersin bu bölümünde bir önceki dersle bağlantı kurulmuştur. İnsanlar arası iletişimin sağlıklı olması durumunda dargınlıkların da olmayacağı belirtilmiştir. Öğrencilerden kendi aralarındaki konuşmalarda sevgi ve saygı ifadesi taşıyan kelimelere, cümlelere yer vermeleri istenmiştir.

Dersin bir sonraki aşamasında öğrencilere, öğretmenlerine ve çevrelerindeki büyüklere saygı duyma davranışını benimsetilmeye çalışılmıştır. Dersimizin Ramazan Bayramı öncesine denk gelmesi, bizim için güzel bir fırsat olmuştur. Öğrencilere, bayramda büyüklere ziyaret etmeleri; ziyarete gidemeyecekleri kişileri telefonla aramalarının uygun bir davranış olacağı anlatılmıştır. Öğrencilerin kendi

öğretmenlerine bayram kartı göndermesiyle ilgili çalışması da, dersi takip eden günlerde hayata geçirilmiştir. Bayram sonrası, öğrencilerin yapmış oldukları ziyaretlerle ilgili konuşmalar yapılmış, bu tür etkinliklerin devamlı yapılması için teşvik edici sözler söylenmiştir.

Dersimizin konusuyla birebir bağlantılı olduğu için bayramda, isteyen öğrencilerimizle Muğla Çocuk Yuvasına bir gezi düzenlenmiştir. Dersinin amacına uygun olarak sınıf dışında gerçekleştirilmesi öğrencilerimiz tarafından beğenilmiştir. Öğrencilerimizin geziye çeşitli hediyeler hazırlayarak katılmaları, onlarda yardımlaşma duygusunun olgunlaşmasını sağlamıştır. Okul içinde yaptığımız gözlemlerde, öğrencilerin yiyeceklerini öğretmenleriyle ve arkadaşlarıyla paylaştıkları görülmüştür.

Dersin son bölümünde ailenin önemi üzerinde durulmuştur. Öğrencilere, sahip oldukları sıcak yuvanın kıymetini bilmeleri gerektiği söylenmiş ve onlardan anne babalarına hiçbir zaman saygısızlık etmemeleri istenmiştir. Sınıfta, sağlıklı ailelerin sağlıklı toplumu meydana getirmedeki rolleriyle ilgili sohbetler yapılmıştır. Yaptığımız gözlemlerde, öğrencilerin bu konuda da gerekli hassasiyeti gösterdikleri görülmüştür. Çalışmayı yaptığımız dönemin sonunda, öğrenciler ailelerine mektup yazmışlardır. Bu da çocuklarda aile içi dayanışma duygusunu olgunlaştırmıştır.

Dersin, öğrenciler tarafından değerlendirilmesi sonucunda, genel olarak aşağıda belirttiğimiz öğretmen yaklaşımlarının etkili olduğu tespit edilmiştir:

-Öğretmen, dersi farklı etkinliklerle zenginleştirirse, öğrencilerin derse katılımı artmaktadır.

-Öğretmen, derste farklı kaynakları kullandığında, dersi tekdüzelikten kurtarmaktadır.

-Öğretmen, derste yapmış olduğu konuşmalarda öğrencinin dünyasına girebilmelidir. Bunun, öğrencilerin merakını canlı tutmakta etkili olduğu görülmüştür.

-Öğretmenin ders esnasında her öğrenciye söz hakkı vermeye çalışması, öğrencilere dersi sevdirmede oldukça önemlidir.

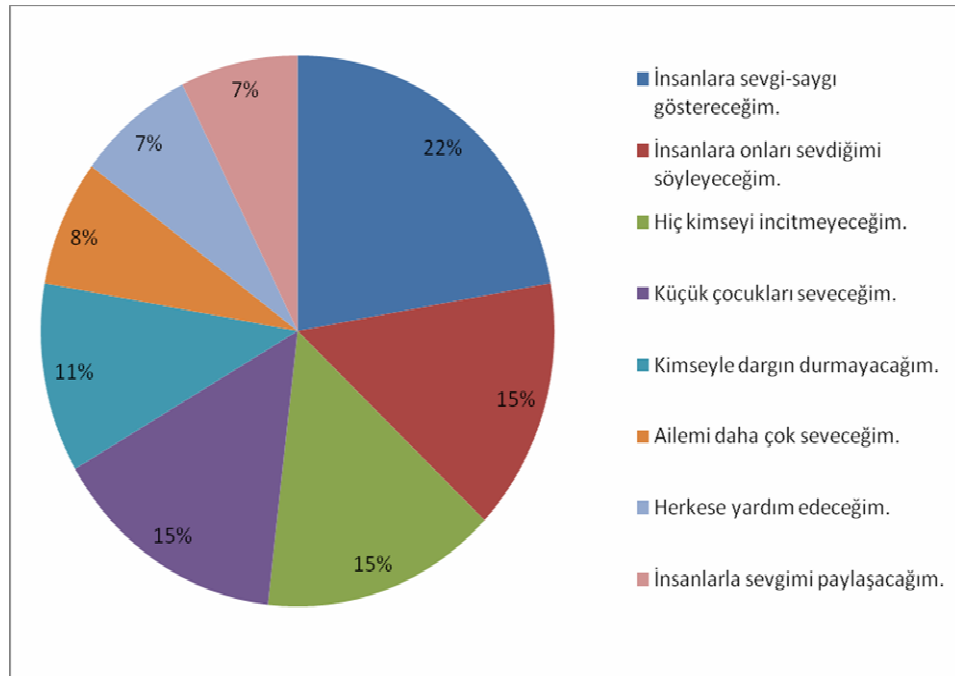
-Öğretmen, dersi sınıfın dışına taşıyabilmelidir. (Bu derste yapmış olduğumuz Muğla Çocuk Yuvası gezisi, öğrenciler tarafından dersin doruk noktası seçilmiştir.)

Öğrencilere dersin sonunda hangi değer ve olumlu davranışları kazandıkları sorulmuş; veriler aşağıdaki şekilde tablollaştırılmış ve grafikleştirilmiştir:

Tablo 8: Öğrenci Sayılarına Göre “Sevgi Paylaştıkça Çoğalır” Adlı Metnin Kazanımları

KAZANIMLAR	ÖĞRENCİ SAYISI
İnsanlara sevgi-saygı göstereceğim.	6
İnsanlara onları sevdiğimi söyleyeceğim.	4
Hiç kimseyi incitmeyeceğim.	4
Küçük çocukları seveceğim.	4
Kimseyle dargın durmayacağım.	3
Ailemi daha çok seveceğim.	2
Herkese yardım edeceğim.	2
İnsanlarla sevgimi paylaşacağım.	2

Grafik 3: “Sevgi Paylaştıkça Çoğalır” Adlı Metnin Kazanımlarının Sınıf İçinde Dağılımı

Tabloda ve grafikte de görüldüğü gibi “Sevgi Paylaştıkça Çoğalır” adlı metnin işlenmesinden sonra sınıfın sekiz farklı kazanıma sahip olduğu ortaya çıkmıştır. 27 öğrenciden 6’sı (% 22) “İnsanlara sevgi-saygı göstereceğim.”, 4’ü (% 15) “İnsanlara, onları sevdiğimi söyleyeceğim.”, 4’ü (%15) “Hiç kimseyi incitmeyeceğim.”, 4’ü (%15) “Küçük çocukları seveceğim.”, 3’ü (%11) “Kimseyle dargın durmayacağım.”, 2’si (% 8) “Ailemi daha çok seveceğim.”, 2’si (% 7) “Herkeseye yardım edeceğim.”, 2’si (% 7) “İnsanlarla sevgimi paylaşacağım.” cevaplarını vermişlerdir.

Tablo ve grafikte de görüldüğü gibi, kazanımların temelinde insan sevgisi yatmaktadır. Çocukları seven, ailesine değer veren, insanlara yardım eden, onları kırmayan kişi, bu davranışlarıyla sevgi duygusuna sahip olduğunu göstermektedir. Öğrencilerimizin, bu davranışları göstereceklerini dile getirebilmesi, oldukça önemlidir. Dile getirilen bu davranışların uygulanması kolay olacaktır. Sınıftaki her öğrencinin (% 100), yukarıda verilen davranışları günlük hayatında uygulayacağını söylemesi, dersin hedefine ulaştığını göstermektedir.

Öğrencilerimiz, ders dışında da gözlemlenmeye devam edilmiş ve bu davranışların yaşantı hâline getirildiği görülmüştür. Öğrencilerin, sınıf içinde ve dışında yardımlaşma ve paylaşmaya önem verdikleri tespit edilmiştir. Öğrenciler, arkadaşlarıyla yaşadıkları problemleri, konuşarak çözüme yoluna gitmişler ve doğabilecek dargınlıkların önünde geçmişlerdir. Öğretmenlerine ve büyüklerine saygılı olmada da, öğrencilerin hassasiyet gösterdikleri gözlemlenmiştir. Bütün bunlar, dersin yapılandırılmış olduğunu göstermektedir.

Tema : Atatürkçülük

Konunun Adı : Atatürk

Yazar: Ahmet KAPULU

ATATÜRK

Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucusu ve ilk cumhurbaşkanı olan Atatürk, 1881 yılında Selanik'te dünyaya geldi. Atatürk'ün doğum tarihi, ay ve gün olarak bilinmemektedir. Osmanlı Devleti'nin nüfus kayıtlarına doğum ayı ve günü yazılmadığı için onun yalnız doğum yılını biliyoruz.

Atatürk'ün asıl adı Mustafa'dır. Babasının adı Ali Rıza, Annesinin adı Zübeyde'dir. Ali Rıza Bey, bir süre gümrük memurluğu yapmış, daha sonra ticaretle uğraşmıştır. İleri görüşlü bir insan olan Ali Rıza Bey, Mustafa daha ilköğrenim çağındayken yaşamını yitirmiştir. Zübeyde Hanım, geleneklere bağlı, iyiliksever bir kadındır. Mustafa; çağdaş düşünceli, ileri görüşlü, kişilik sahibi bir babayla duygulu bir anneden dünyaya gelmiştir.

Atatürk'ün doğduğu yıllarda Selanik, Türklerin yoğun olarak bulunduğu bir kentti. Selanik halkının büyük bir çoğunluğu Türklerden, Yahudilerden ve Rumlardan oluşuyordu. O dönemde Balkanlarda Osmanlı Devleti'ne karşı ayaklanmaların başlaması, Atatürk'ün ulusal duygularının gelişmesinde önemli bir etken olmuştur. Atatürk, öğrencilik yıllarında Osmanlı Devleti'nin Balkanlarda içinde bulunduğu durumu yakından gözleme olanağı bulmuştur. Bu durum, kendisinde özgürlükçü düşüncelerin gelişmesine yol açmıştır. Atatürk'ün askerî ve siyasi kişiliğinin oluşmasında içinde yaşadığı bu ortamın büyük bir etkisi olmuştur.

Mustafa, okul çağına geldiğinde annesinin isteği ile geleneksel eğitim veren mahalle mektebine gönderildi. Fakat babası, onun çağdaş yöntemlerle eğitim yapan bir okulda öğrenim görmesini istiyordu. Mustafa, kısa bir süre sonra mahalle mektebinden alınarak daha yeni yöntemlerle eğitim yapan Şemsi Efendi okuluna

verildi. Bu olaydan kısa bir süre sonra babası öldüğü için bir süre kardeşi Makbule ve annesi Zübeyde Hanım ile birlikte dayısının yaşadığı çiftliğe gidip orada kaldılar.

Mustafa, daha sonra okula devam etmek için Selanik'e, teyzesinin yanına gitti. Burada bir süre Mülkiye İdadisine devam etti. Kendisine yapılan bir haksızlık nedeniyle bu okuldan ayrıldı.

Mustafa, askerlik mesleğini çok seviyordu. Komşuları Binbaşı Kadri Bey'in yardımıyla Selanik Askerî Rüştiyesine yazıldı. Zeki ve çalışkan oluşu ile kısa sürede dikkati üzerine çekti. Bu özellikleri nedeniyle matematik öğretmeni Yüzbaşı Mustafa Efendi, ona "olgun" anlamına gelen Kemal adını verdi. O güne kadar yalnız Mustafa olan adı, bundan sonra Mustafa Kemal oldu.

Mustafa Kemal, Selanik Askerî Rüştiyesini bitirdikten sonra Manastır Askerî İdadisine devam etti. Başarılarını burada da sürdürdü. Bu okulu 1899 yılında bitiren Mustafa Kemal, aynı yıl İstanbul'da Harp Okuluna girdi. Bu yıllarda Osmanlı Devleti dağılma süreci içine girmişti. Üst üste gelen yenilgiler ve isyanlar nedeniyle devlet oldukça güç bir durumda idi. Mustafa Kemal, Harp Okulunda okurken yurt sorunlarıyla yakından ilgilendi. Kitaplar okuyor, arkadaşlarıyla görüş alışverişinde bulunuyordu. Bu dönem onun, düşüncelerini iyice geliştirdiği bir dönemdir.

Mustafa Kemal, 1902 yılında Harp Okulunu bitirdi ve Harp Akademisine başladı. Başarılı bir öğrenim yaşamından sonra, 1905 yılında kurmay yüzbaşı olarak orduya katıldı. Artık yaşamında yeni bir dönem açılmıştı. Yaşamının bu döneminde bir yandan savaşıyor bir yandan da yabancı düşünürlerin eserlerini okuyor, Türk tarihi ile ilgili araştırmalar ve incelemeler yapıyor, edebiyat ve şiir ile ilgileniyordu. O, yurt ve dünya sorunlarına yaşamının hiçbir döneminde hiçbir zaman kayıtsız kalmadı. Askerlik yaşamı gibi düşünce yaşamı da çok canlıydı.

Atatürk'ün düşünce yaşamının temel dayanakları; akılcılık, bilimsellik, dayanışma, barışçılık, hoşgörü, insan sevgisi ve evrensellikti. Atatürk'e göre "Akıl ve mantığın çözümlenmeyeceği mesele yoktur." Ancak "Fikirler; anlamsız, mantıksız,

boş sözlerle dolu olursa o fikirler hastalıklıdır. Aynı şekilde sosyal hayat; akıl ve mantıktan uzak, faydasız, zararlı ve birtakım inançlar ve geleneklerle dolu olursa felce uğrar.”

Atatürk, cumhuriyeti ve geleceğin Türkiye'sini sağlam temellere oturtmak için tüm yaşamı boyunca akıl ve mantık çerçevesinde hareket etti. Bağınazlığa, boş inançlara, diğer bir deyişle akıl dışı düşüncelere karşı çıkarak bugünkü çağdaş Türkiye'nin kurulmasını ve gelişmesini sağladı.

Zaferlerle dolu yaşamı, 10 Kasım 1938'de sona eren Atatürk, “Benim manevi mirasım ilim ve akıldır. Benim Türk milleti için yapmak istediklerim ve başarmaya çalıştıklarım ortadadır. Benden sonra, beni benimsemek isteyenler bu temel eksen üzerinde akıl ve ilmin rehberliğini kabul ederlerse manevi mirasçım olurlar.” diyerek hepimize yol göstermiştir.

Kazanımlar :

A) Bilgi ve Beceriyle İlgili Kazanımlar

1-OKUMA

- a) Okuma kurallarını uygulama
- b) Okuduğu metni anlama ve çözümleme
- c) Söz varlığını zenginleştirme
- ç) Okuma alışkanlığı kazanma

2-KONUŞMA

- a) Konuşma kurallarını uygulama
- b) Hazırlıklı konuşmalar yapma

3-YAZMA

- a) Plânlı yazma
- b) Farklı türlerde metinler yazma
- c) Kendini yazılı olarak ifade etme alışkanlığı kazanma
- d) Yazım ve noktalama kurallarını uygulama

4-DİL BİLGİSİ

- a) Kelimenin yapı özellikleriyle ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama

5-ATATÜRKÇÜLÜK

- a) Atatürk'ün hayatı ile ilgili olaylar
- b) Atatürk'ün fikir hayatı

B) Davranış Geliştirme ve Olgunlaştırma ile İlgili Kazanımlar

- 1) Atatürk sevgisi
- 2) Çalışkanlık
- 3) İlme ve akla önem verme
- 4) İnsan sevgisi (Hoşgörü, dayanışma, barışseverlik)
- 5) Yurt sevgisi

Dersin İşlenişi:

“Atatürk” adlı metinde öğrencilere, Atatürk'ün sahip olduğu özelliklerin, olumlu davranışlar şeklinde kazandırılması amaçlanmıştır. Ders, Atatürk sevgisi merkezli işlenmeye çalışılmıştır.

Sınıf, dersten önce öğrenciler tarafından Atatürk posterleriyle süslenmiştir. Dersin giriş bölümünde, Atatürk fotoğraflarından oluşan slayt gösterisi yapılmıştır. Metnin okunması esnasında, Atatürk'ün hayatının eğitim ve askerlikle ilgili bölümleri, öğrenciler tarafından metin üzerinde farklı renkte kalemle işaretlenmiştir. Metin okunduktan sonra, isteyen öğrenciler Atatürk rolünü üstlenmiş

ve cevabı merak edilen soruları cevaplamışlardır. Atatürk'ün hayatında önemli yer tutan düşünceler hakkında sınıf içi sohbet yapılmıştır. Sohbetten sonra öğrencilere, “Atatürk yaşasaydı, sizlerin hangi olumlu davranışları göstermenizi isterdi?” sorusu sorulmuş, alınan cevaplardan faydalanılarak öğrenciler yönlendirilmiş ve aşağıdaki olumlu davranışlar kazandırılmıştır:

- Ülkemizin yararı için azimli bir şekilde çalışma,
- Akla, bilime önem verme, bilim adamlarına değer verme,
- Yapacağı işi severek yapma,
- İnsanları sevme, onlara karşı hoşgörülü olma .

Daha sonra yukarıda bahsedilen davranışların derinliğine kazandırılabilmesi için öğrencilere konuşma fırsatı verilmiştir. Onlara, hayatta her zaman azimli olmaları; vatana, millete faydalı olmalarıyla ilgili tavsiyelerde bulunulmuştur.

Öğrenciler, sohbet esnasında, Atatürk gibi olumlu özelliklere sahip bireyler olmak istediklerini ifade etmişlerdir. Toplum içinde sevilen biri olmak istiyorlarsa, öğrencilere olumlu davranışlar sergilemelerinin önemli olduğu anlatılmıştır. Dersin sonunda Atatürk konulu şiir yazma çalışması yaptırılmıştır. Bu şiirin sınıftaki bütün öğrencilerin katılımıyla yazılması, öğrenciler tarafından beğenilmiştir. Böylelikle sınıfın ortak ürünü olan bir şiir ortaya çıkmıştır.

Bu derste öğrencilerde, Atatürk'ün düşüncelerinden yola çıkarak bir önceki “Sevgi” temasında benimsetilen davranışların olgunlaştırılmasına gayret edilmiştir. Davranışların olgunlaşması daha kolay gerçekleştiği için bu tür çalışmalara daha fazla yer verilmesi gerektiği anlaşılmıştır.

Çalışmaların, öğrenciler tarafından değerlendirilmesi sonucunda, genel olarak aşağıda belirttiğimiz öğretmen yaklaşımlarının etkili olduğu tespit edilmiştir:

-Öğretmenin konu üzerinde farklı örnekler sunması, öğrencilerin dikkatini çekmektedir.

-Öğretmenin, anlatmış olduklarına kendisinin inanması öğrenciler üzerinde olumlu etkiler bırakmaktadır. (Öğrenciler, bu konuyla ilgili olarak “Öğretmenimizin Atatürk sevgisi bizi etkiledi.” şeklinde değerlendirmede bulunmuşlardır.)

Öğretmen, sınıf içi etkinlikleri zenginleştirir ve etkinliklere öğrencilerin katılımını sağlarsa, öğrenciler üzerinde etkili olmaktadır. (Bu derste yapılan öğrencilerin Atatürk rolüne girmesi etkinliği, öğrencilerce dersin doruk noktası seçilmiştir. Sınıf içinde gerçekleştirilen şiir yazma etkinliği de, farklı bir çalışma olması yönüyle beğeni toplamıştır.)

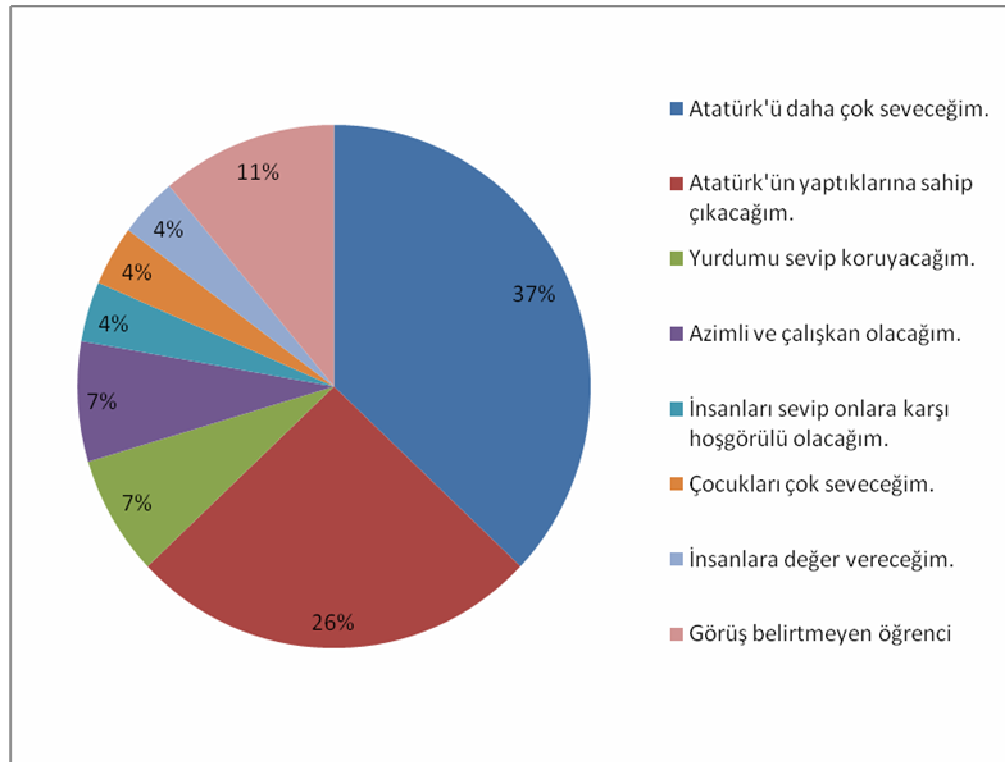
-Öğretmenin derslerde bilgisayar kullanması, eğlenceli bir ders işlenmesi bakımından önemlidir. (Bu derste, öğrencilere Atatürk konulu slayt gösterisi seyrettirilmiştir.)

-Öğretmenin, dersleri önceki konularla bağlantılı olarak işlenmesi, olumlu davranışların olgunlaştırılmasında oldukça etkilidir.

Öğrencilere dersin sonunda hangi değer ve olumlu davranışları kazandıkları sorulmuş; veriler aşağıdaki şekilde tablollaştırılmış ve grafikleştirilmiştir:

Tablo 9: Öğrenci Sayılarına Göre “Atatürk” Adlı Metnin Kazanımları

KAZANIMLAR	ÖĞRENCİ SAYISI
Atatürk'ü daha çok seveceğim.	10
Atatürk'ün yaptıklarına sahip çıkacağım.	7
Yurdumu sevip koruyacağım.	2
Azimli ve çalışkan olacağım.	2
İnsanları sevip onlara karşı hoşgörülü olacağım.	1
Çocukları çok seveceğim.	1
İnsanlara değer vereceğim.	1
Görüş belirtmeyen öğrenci	3

Grafik 4: “Atatürk” Adlı Metnin Kazanımlarının Sınıf İçinde Dağılımı

Tabloda ve grafikte de görüldüğü gibi “Atatürk” adlı metnin işlenmesinden sonra, sınıfın yedi farklı kazanıma sahip olduğu ortaya çıkmıştır. 27 öğrenciden 10’u (% 37) “Atatürk’ü daha çok seveceğim.”, 7’si (% 26) “Atatürk’ün yaptıklarına sahip çıkacağım.”, 2’si (% 7) “Yurdumu sevip koruyacağım.”, 2’si (% 7) “Azimli ve çalışkan olacağım”, 1’i (% 4) “İnsanları sevip onlara karşı hoşgörülü olacağım..”, 1’i (% 4) “Çocukları çok seveceğim.”, 1’i (% 4) “İnsanlara değer vereceğim.” cevaplarını vermişlerdir.

Öğrencilerin bu dersteki kazanımları, “Sevgi” temasında benimsetilmeye çalışılan olumlu davranışların daha da olgunlaştığını göstermektedir. Atatürk sevgisi, yurt sevgisi, insanları sevip onlara değer verme, çocukları sevme gibi kelime gruplarını dile getirmeleri, onların sevgi duygusunu kazandıklarını göstermektedir. Görüş belirtmeyen 3 öğrenci (% 11) dışındaki öğrencilerin (% 89), yukarıdaki kazanımları dile getirebilmesi dersin hedefine ulaştığını göstermektedir.

Öğrencilerimiz, dersten sonra da gözlemlenmeye devam edilmiş ve yukarıda belirtilen olumlu davranışları yaşantı hâline getirdikleri görülmüştür.

Tema : Atatürkçülük

Konunun Adı : Atatürk'ün Kişiliği ve Özellikleri

Yazar: Yard. Doç. Dr. Muhammed ŞAHİN

ATATÜRK'ÜN KİŞİLİĞİ VE ÖZELLİKLERİ

Mustafa Kemal Atatürk, çok yönlü ve üstün kişiliği olan bir liderdir. Birinci Dünya Savaşı sonunda imzalanan Mondros Ateşkes Anlaşması'yla ortaya çıkan tehlikeli durumu ilk olarak görüp milletin dikkatini çeken odur.

Mustafa Kemal, Amasya Genelgesi'nde, vatanın bütünlüğünün ve milletin istiklâlinin tehlikede olduğunu söyledi. Erzurum Kongresi'nde, millî sınırlar içinde vatanın parçalanmaz bir bütün olduğunu bütün dünyaya ilan etti. Kurtuluş Savaşı'nı bunun için başlattı. Bu konuda hiçbir taviz vermedi. Vatan savunmasını her şeyin üzerinde tuttu. Sakarya Savaşı sırasında “Vatanın, her karış toprağı, vatandaşın kanıyla ıslanmadıkça terk olunamaz.” diyerek bu konudaki kararlılığını gösterdi. Vatani için her şeyini feda etmeye hazır olduğunu şu sözü ile açıkça ifade etti: “Yurt toprağı! Sana her şey feda olsun. Kutlu olan sensin. Hepimiz senin için fedaiyiz. Fakat sen Türk milletini ebedî hayatta yaşatmak için feyizli kalacaksın.”

Mustafa Kemal, vatani ve milleti için canını feda etmekten kaçınmazdı. Daha Çanakkale savaşları sırasında Anafartalar Grubu Komutanı iken en ön safta savaştı. Bu savaş sırasında Atatürk'e bir şarapnel parçası isabet etmiş fakat sağ cebinde bulunan saati kendisini ölümden kurtarmıştı. Sakarya Savaşı sırasında ise atından düşmüş ve kaburga kemikleri kırılmıştı. Buna rağmen cepheden ayrılmamış, savaşı sedye üzerinde yönetmişti.

Mensubu olduğu Türk milletini sonsuz bir aşkla seven Mustafa Kemal Atatürk, milleti için her türlü zorluğa katlanmış ve kendini ona adamıştır. Onun “Ben, gerektiği zaman en büyük hediyem olmak üzere, Türk milletine canımı vereceğim.” sözü, milletini ne kadar çok sevdiğini göstermektedir.

Mustafa Kemal Atatürk, idealist bir liderdi. Onun idealizmi, yüksek vasıf ve kabiliyetlerine inandığı milletin sonsuz hürriyet ve bağımsızlık aşkından kaynaklanıyordu. Mustafa Kemal'in en büyük ülkülerinden birisi de millî birlik ve beraberlik içerisinde vatanın bölünmez bütünlüğünü sonsuza dek yaşatmaktı.

Mustafa Kemal Atatürk'ün en büyük ideali, millî sınırlarımız içinde millî birlik duygusuyla kenetlenmiş uygar bir toplum oluşturmaktı. Vatanı kurtaran, hür ve bağımsız Türkiye idealini gerçekleştiren Mustafa Kemal, yeni Türkiye'yi modernleştirmek amacı ile çağdaş medeniyet idealine yöneltmiştir.

...

Atatürk, tarihte büyük devletler kuran ve yüksek bir medeniyet meydana getirmiş olan Türk milletinin büyüklüğüne inanan ve bununla gurur duyan bir insandı. Atatürk; kahramanlık, vatan sevgisi, çalışkanlık, bilim ve sanata önem verme gibi değerlerin, Türklüğün yüksek vasıflarından olduğunu ifade etmiştir. O, milletin bu özelliklerini her fırsatta dile getirip insanlık ailesi içinde layık olduğu yeri almasına çalıştı. Milletimizin yüksek karakteri, çalışkanlığı, zekâsı ve ilme bağlılığı ile millî birlik ve beraberlik duygusunu geliştirmeyi başlıca ilke kabul etti. Ona göre "Türklüğün unutulmuş büyük medeni vasfı ve büyük medeni kabiliyeti, bundan sonraki gelişmesi ile geleceğin yüksek medeniyet ufkundan yeni bir güneş gibi doğacaktır.

Kazanımlar :

C) Bilgi ve Beceriyle İle İlgili Kazanımlar

1-OKUMA

- a) Okuma kurallarını uygulama
- b) Okuduğu metni anlama ve çözümleme
- c) Okuma alışkanlığı kazanma

2-KONUŞMA

- a) Konuşma kurallarını uygulama
- b) Hazırlıklı konuşmalar yapma
- c) Kendi konuşmasını değerlendirme
- ç) Kendini sözlü olarak ifade etme alışkanlığı kazanma

3-YAZMA

- a) Yazma kurallarını uygulama
- b) Plânlı yazma
- c) Farklı türlerde metinler yazma
- ç) Yazım ve noktalama kurallarını uygulama

4-DİL BİLGİSİ

- a) Kelimenin yapı özellikleriyle ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama

5-ATATÜRKÇÜLÜK

- a) Atatürk'ün kişiliği ve özellikleri
- b) Atatürk'ün millî tarihimize verdiği önem

D) Davranış Geliştirme ve Olgunlaştırma ile İlgili Kazanımlar

- 1) Atatürk sevgisi
- 2) Vatan ve millet sevgisi
- 3) Birlik beraberlik
- 4) İdealistlik ve çalışkanlık
- 5) Bilim ve sanata değer verme

Dersin İşlenişi:

“Atatürk’ün Kişiliği ve Özellikleri” adlı metin, bir önceki derste işlenen “Atatürk” adlı metnin devamı niteliğindedir. Bu derste, öğrencilere bir önceki derste kazandırılan davranışların olgunlaştırılmasına çalışılmıştır.

Sınıf dersten önce, Atatürk posterleriyle süslenmiş, tahtaya Atatürk’ün vatan ve millet sevgisiyle ilgili vecizelerinden örnekler yazılmıştır. Dersin başlangıç bölümünde, öğrencilerle bu vecizeler hakkında sohbet yapılmıştır. Öğrencilere vatan ve millet sevgisiyle dolu bireyler olmaları tavsiye edilmiş, önceki derslerde kazandırılan vatan sevgisiyle ilgili davranışların olgunlaştırılmasına gayret gösterilmiştir.

Metin okunduktan sonra, CD’den “Sarı Zeybek” türküsü, Atatürk fotoğrafları eşliğinde dinletilmiştir. Atatürk’ün sanata ve sanatçıya vermiş olduğu değer üzerine öğrencilerin görüşleri alınmıştır. Öğrencilerin gruplar oluşturarak “Atatürk Dergisi” hazırlamalarına yönelik proje gerçekleştirmeleri konusunda karar alınmıştır. Öğrencilerin bu projeye, ortaya yeni bir ürün çıkarma mutluluğunu yaşamaları; bunun yanında, daha önce kazandırılan iletişim ve yardımlaşma davranışlarının olgunlaştırılması hedeflenmiştir.

Öğrencilere, dersin son bölümünde, Atatürk’ün hangi kişilik özelliklerinin kendileri üzerinde etkili olduğu sorulmuş ve onlardan genel olarak şu cevaplar alınmıştır:

- Vatanına ve milletine bağlı bir lider olması,
- İdealist olması,
- Çalışkan olması,
- İleri görüşlü olması,
- Bilime ve sanata değer vermesi.

Öğrencilerin, yukarıda bahsedilen özelliklerden çalışkanlık ve idealistlikle ilgili görüş alışverişinde bulunmaları amacıyla sohbet ortamı oluşturulmuştur. Onlara, hayatta her zaman hedefi olan bireyler olmaları ve hedeflerine ulaşabilmek için inanç ve azimle çalışmalarını gerektiği hatırlatılmıştır. Öğrenciler bu bölümde, Tevfik Fikret'in "Vatan, çalışkan insanların omuzlarında yükselir." sözü üzerinde konuşmuşlar ve gelecekle ilgili hayallerini sınıfla paylaşmışlardır.

Dersin, öğrenciler tarafından değerlendirilmesi sonucunda, genel olarak aşağıda belirttiğimiz öğretmen yaklaşımlarının etkili olduğu tespit edilmiştir:

-Öğretmen, ders ortamını çekici hâle getirirse, öğrencilerin derse ilgisi artmaktadır.

-Öğretmenin, sınıf içinde sohbetler yaptırması, öğrencilere kendilerini ifade edebilme fırsatını vermesi onlar üzerinde olumlu etkiler bırakmaktadır.

-Öğretmenin, konular arasında bağlantı kurması, öğrenci davranışlarını olgunlaştırmada önemli bir yere sahiptir.

-Öğretmen, öğrencilerin üretkenliklerini ortaya koyabilecekleri çalışmalara yer vermesi, onların "kendine güven" duygusu kazanmalarında oldukça etkili olmaktadır. (Atatürk dergisi hazırlama çalışması öğrenciler tarafından beğenilmiştir ve dersin doruk noktası seçilmiştir.)

-Öğretmenin, öğrencilere tarihimizdeki önemli şahsiyetleri tanıtmayı, onların olumlu davranışlar kazanmalarında etkilidir.

-Öğretmenin, sınıfta teknolojiden yararlanması, dersleri tekdüzelikten kurtardığı gibi öğrencinin merakını canlı tutmada da önemlidir. (Derste yapılan slayt gösterisi dersin bir diğer doruk noktası olarak tespit edilmiştir.)

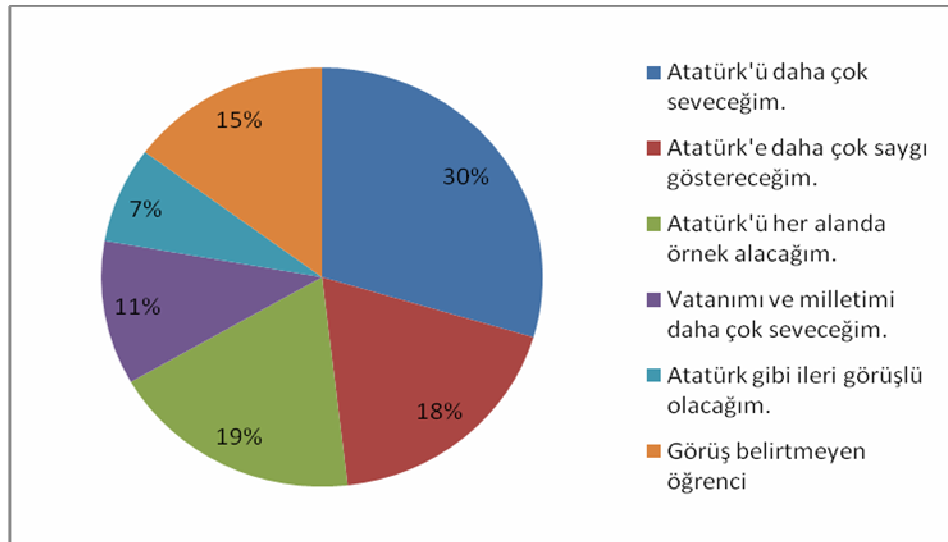
-Öğretmenin, anlattıklarını günlük hayatla ilişkilendirmesi, öğrencilerin ilgilerini çekmektedir.

Öğrencilere dersin sonunda hangi değer ve olumlu davranışları kazandıkları sorulmuş; veriler aşağıdaki şekilde tablolaştırılmış ve grafikleştirilmiştir:

Tablo 10: Öğrenci Sayılarına Göre “Atatürk’ün Kişiliği ve Özellikleri” Adlı Metnin Kazanımları

KAZANIMLAR	ÖĞRENCİ SAYISI
Atatürk’ü daha çok seveceğim.	8
Atatürk’e daha çok saygı göstereceğim.	5
Atatürk’ü her alanda örnek alacağım.	5
Vatanımı ve milletimi daha çok seveceğim.	3
Atatürk gibi ileri görüşlü olacağım.	2
Görüş belirtmeyen öğrenci	4

Grafik 5: “Atatürk’ün Kişiliği ve Özellikleri” Adlı Metnin Kazanımlarının Sınıf İçinde Dağılımı

Tabloda ve grafikte de görüldüğü gibi “Atatürk’ün Kişiliği ve Özellikleri” adlı metnin işlenmesinden sonra sınıfın beş farklı kazanıma sahip olduğu ortaya çıkmıştır. 27 öğrenciden 8’i (% 30) “Atatürk’ü daha çok seveceğim.”, 5’i (% 18) “Atatürk’e daha çok saygı göstereceğim.”, 2’si (% 19) “Atatürk’ü her alanda örnek alacağım.”, 3’ü (% 11) “Vatanımı ve milletimi daha çok seveceğim.”, 2’si (% 4) “Atatürk gibi ileri görüşlü olacağım.” cevaplarını vermişlerdir.

Öğrencilerin dile getirdikleri Atatürk sevgisi, onların bu hususta olumlu davranışlar göstereceklerine işarettir. Atatürk sevgisiyle dolu öğrencilerin onu örnek alacağı muhakkaktır. Atatürk’ün sahip olduğu kişilik özelliklerini kavramaları, onlarda olumlu davranışlar oluşturacaktır. Onların, Atatürk’ü sevme ve onu her alanda örnek alma, vatanını ve milletini sevme, çalışkan ve idealist olma gibi davranışları kazandıklarını ifade edebilmeleri (%85) dersimizin hedefine ulaştığını göstermektedir. Metin işlendikten sonraki günlerde, öğrencilerimizin başarılı olmak için daha çok çalışmaya başladıkları gözlemlenmiştir.

Tema : Bilim ve Teknoloji

Konunun Adı : Alo...Graham Bel

Yazar: Ülker KÖKSAL

ALO..GRAHAM BEL (Graham Bel)

(Pınar masanın üzerindeki telefonun başında numaraları çevirmektedir. Yanında heyecan içinde Ayşegül vardır. Düş robotu ise sahnenin öteki köşesinde, çocuklara kendini göstermemeye çalışarak onları şaşırtmaya çalışacaktır. Telefon çalınca Düş Robotu açar, Pınar'la konuşur, ancak bunu ne Pınar ne de Ayşegül anlar.)

PINAR- Çalıyor.

AYŞEGÜL- Annenin izin vereceğinden emin misin?

PINAR- Evet. Aloo...

DÜŞ ROBOTU- Aloo...

PINAR- *(Şaşırmıştır.)* Orası neresi? Siz kimsiniz?

DÜŞ ROBOTU- Aloo...Burası Graham Bel'in evi. Siz kimsiniz?

PINAR- Ben Pınar...

DÜŞ ROBOTU- Bakın Pınar Hanım, Graham Bel'i arıyorsanız, kendisi şu anda yok. Bir iletiniz varsa bana söyleyebilirsiniz.

PINAR- Ben...Ben Graham Bel'i aramıyorum. Annemi arıyorum.

DÜŞ ROBOTU- Özür dilerim ama ben annenizi tanımıyorum. Graham Bel'i daha sonra aramalısınız. Kendisi uzun bir yürüyüşe çıktı. Balonlarını da aldığına göre çabuk dönmez.

PINAR- Balonlarını mı?

DÜŞ ROBOTU- Evet. Bir sürü balon hem de...

AYŞEGÜL- *(Sabırsız)* Annen yok mu?

PINAR- *(Telefonu kapar.)* Başka biri çıkıyor. Telefon bozuk herhâlde. Graham Bel'miş adı...

AYŞEGÜL- Graham Bel mi? Bu ad bana hiç yabancı gelmiyor. *(Telefonu alarak)* Dur bir kere de ben arayayım. *(Numaraları çevirir.)* Aloo...Pınar'ın evi mi? Pınar'ın annesiyle konuşacaktım.

DÜŞ ROBOTU- Pınar'ın annesini tanımadığımı söylemişim. Graham Bel uçurtmasını alarak gitti. Daha sonra arayın.

AYŞEGÜL- *(İyice şaşırmış.)* Graham Bel uçurtmasını alarak çıkmış.

PINAR- Uçurtmasını mı? Az önce balonlarını demişti. Bu Graham Bel kim? Uçurtmayı bulan adam mı? Yoksa balonu bulan mı?

DÜŞ ROBOTU- *(Gülerek ortaya çıkar.)* Hayır çocuklar...Graham Bel sesi elektrik aracılığıyla iletecek aracı bulan kişidir.

PINAR- Düş Robotu, deminki telefon oyununu yapan sendin değil mi?

DÜŞ ROBOTU- Evet. Güzel bir oyundu ama...Öyle değil mi?

AYŞEGÜL- Ben sevmedim bu oyunu...

DÜŞ ROBOTU- Şimdi sizi zaman içinde bir düş yolculuğuna çıkarınca beni başlıyacaksınız. Graham Bel'i tanıyacaksınız. O gramofonu, telgrafı bulan kişidir. Uzaktaki insanları sesle yaklaştıran buluşçu. Hadi bakalım, şimdi 19. yüzyıl sonlarına bir yolculuk yapalım. Bir düş yolculuğu...

(Bilgisayardan gök gürültüsünü, fırtınayı, uzay araçlarının kayar gibi gidişlerini anımsatan, vınlamaya benzer seslerle bir müzik duyulur. İçeri Graham Bel girer. Beyaz sakalı, siyah takım elbisesi, boynuna sarılmış atkısıyla...elinde dikdörtgen bir kutu...Üzerinde teller sarılmış, telefonun en ilkel biçimidir. Bel'in arkasından elinde bir silindiri olan kutuyla Watson (Vatsın) girer. O da Graham Bel gibi giyinmiştir. Ellerinde uçurtmalar, balonlar vardır.)

GRAHAM BEL- Gramofonu şu masanın üstüne koyabilirsin Watson.

PINAR- Bu aygıt bir gramofon mu?

GRAHAM BEL- Evet küçük hanım. Bu aygıtlarla insanlar güzel sesleri, şarkıları dinleyecekler. Sesler ölümsüzleşecek.

PINAR- Bu silindir ne?

GRAHAM BEL- Bu silindir dönecek. İğne silindirden geçerken sesler duyulacak. Sesler şarkıları oluşturacak ya da müziği...Ne güzel değil mi? Olağanüstü.

AYŞEGÜL- Peki bu uçurtmalar, balonlar ne? Onlarla ne yapıyorsunuz?

GRAHAM BEL- O da bana ait bir buluşun gerekli parçaları. Sesi bir yerden başka bir yere yollarken kullanıyorum. Seslerin yukarıdan gitmesi gerek çünkü. O zaman engele çarpmadan gideceği yere gidiyor sesler...Anteni uçurtmayla yükseklerle çıkarıyorum.

AYŞEGÜL- Nasıl engeller var alçaklarda?

GRAHAM BEL- Binalar, dağlar, ağaçlar...

PINAR- Bu uzun boru ne?

GRAHAM BEL- Bir deneme yapmak üzereydim. İsterseniz izleyebilirsiniz. (Uzun boruyu ağzına dayar.). Aloo...Alooo...Burası Boston (Bastın)...Beni duyuyor musunuz?

SES- Evet. Sizi duyuyoruz. Burası Salem.

GRAHAM BEL- Çok güzel...Başardık. Nasılsınız?

SES- İyiyiz, sağ olu Graham Bel...Orada havalar nasıl?

GRAHAM BEL- Çok güzel...Artık sesler uzaklıkları yendi. İnsanlar birbirlerine yaklaşıyorlar. Güle güle...

SES- Hoşça kalın. Kutlarınız...

WATSON- Başardık Bel...O uzun uykusuz geceler boyunca yaptığımız çalışmalar işe yaradı.

DÜŞ ROBOTU- (*Küçük kasetçalarını çıkartıp güzel bir müzik dinletmeye başlar.*) İşte sevgili Graham Bel bugünün gramofonu bu.

(*Graham Bel ve Watson sevinç içinde aygıtlarını toplayarak giderler.*)

AYŞEGÜL- Hadi Pınar, annene şimdi telefon et.

PINAR- (Telefonu çevirir.) Aloo...Anne...Sen misin? Az önce burada kim vardı biliyor musun? Graham Bel. Telefonu, fonografı bulan kişi. Telgrafı, gramofonu da o bulmuş. Anne Ayşegüllere gidebilir miyim? Peki, geç kalmam. Sağ ol anne, hoşça kal!

DÜŞ ROBOTU- Küçük bir telefon oyunu yaptım ama Graham Bel'i de tanıtmış oldum sizlere.

(Telefon çocukları yan yana dizilirler. Pınar ve Ayşegül de az sonra onlara katılır.)

AYŞEGÜL- Düş Robotu, işte sana canlı bir telefon oyunu...

(Çocuklar sırayla birbirlerinin kulağına bir şeyler söyler. En sondaki çocuk da Düş Robotu'nun kulağına söyler.)

DÜŞ ROBOTU- Graham Bel'in tam on sekiz patenti olduğunu biliyor musunuz? Patent yani yeni buluşların resmen tanındığını gösteren belge. Böylece buluşçunun hakları korunmuş oluyor.

AYŞEGÜL- O zaman bana da patent verin. Canlı telefon oyununu ben buldum.

TELEFON ÇOCUKLARI- (Hep bir ağızdan) Hayır Ayşegül, sen bulmadın.

AYŞEGÜL- Peki kim buldu?

DÜŞ ROBOTU- Kulaktan kulağa oyununu çocuklar buldu. O zaman patent, düş gücü olan çocukların...Unutmayın çocuklar, her buluşun altında düş gücü vardır.

Kazanımlar :

A) Bilgi ve Beceriyle İle İlgili Kazanımlar

1-OKUMA

- a) Okuma kurallarını uygulama
- b) Okuduğu metni anlama ve çözümleme
- c) Söz varlığını zenginleştirme
- ç) Okuma alışkanlığı kazanma

2-KONUŞMA

- a) Konuşma kurallarını uygulama
- b) Sesini ve beden dilini etkili kullanma
- c) Hazırlıklı konuşmalar yapma
- ç) Kendini sözlü olarak ifade etme alışkanlığı kazanma

3-YAZMA

- a) Yazma kurallarını uygulama
- b) Plânlı yazma
- c) Farklı türlerde metinler yazma
- ç) Yazım ve noktalama kurallarını uygulama

4-DİL BİLGİSİ

- a) Kelimenin yapı özellikleriyle ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama

B) Davranış Geliştirme ve Olgunlaştırma ile İlgili Kazanımlar

- 1) Sözlü iletişim kurma becerisi
- 2) Bilim ve teknolojiye değer verme
- 3) Tasarruf etme
- 4) İnsan haklarına saygı gösterme

Dersin İşlenişi:

Sınıfa “Alo.Graham Bel” metni için, üzerinde Graham Bel’in fotoğrafı bulunan bir telefon getirilmiştir. Dersin başlangıcında, telefonun hayatımızdaki yeri ve önemi üzerinde konuşmalar yapılmıştır.

Metin, rollere bölünerek sınıfta okutulmuştur. Metni okumaları için, aktif olmayan öğrencilerin seçilmesine dikkat edilmiştir. Böylelikle, onların kendilerine olan güven duygularının artırılması amaçlanmıştır. Daha sonra, öğrencilere, iletişim konusuyla ilgili konuşmalar yapmaları için fırsat verilmiştir. Önceki derslerde kazandırılan insanlarla sağlıklı iletişim kurma davranışının olgunlaştırılması için oyunlar oynanmıştır. Telefon konuşmalarında dikkat etmemiz gereken görgü kuralları öğrencilere hatırlatılmış ve olumlu-olumsuz konuşma örnekleri hayata geçirilmiştir. Öğrenciler tarafından, telefonun insan ilişkilerinde önemli bir yere sahip olduğu ifade edilmiştir. Bu bölümde öğrencilere, toplum hayatında önemli bir yer tutan insanları ziyaret etme davranışını da ihmal etmemeleri tavsiye edilmiştir.

Bu tür ziyaretlerin, kişiler arası iletişimi artırdığı gibi, sevgi ve saygı duygusunu da olgunlaştırdığı belirtilmiştir. Dersi takip eden günlerde, tarafımızdan öğrencilerimizin evlerine ziyaretler yapılmıştır. Yapmış olduğumuz ziyaretlerin, öğrencilerin olumlu davranışlar kazanmasında oldukça etkili olduğu, ilerleyen günlerde gözlemlenmiştir.

Daha sonra, sınıf içinde bilim ve teknoloji hakkında sohbetler yapılmıştır. Öğrenciler, teknolojinin yararları ve zararlarıyla ilgili görüşlerini, arkadaşlarıyla paylaşmışlardır. Bu konuşmalar esnasında iletişim kuralları öğrencilere hatırlatılmış ve bunlara uymaları istenmiştir. Konuşmaların ardından bilim ve teknoloji alanında önemli çalışmalar yapmış ve yaptıklarını insanlığın hizmetine sunmuş kişilere değer vermek gerektiği ifade edilmiştir. Dersin bu aşamasında, öğrencilerin korsan satışlar hakkında görüş belirtmelerine fırsat verilmiş ve böylelikle dersin günlük hayatla bağlantısı kurulmuştur. Son yıllarda korsan kitap, cd vb. satışların arttığına dikkat çekilmiş, bu tür faaliyetlerin kişilerin haklarına saygısızlık olduğu anlatılmıştır. Öğrencilerimizden bu tür satışlara rağbet etmemeleri, emeğe saygı duymaları istenmiştir.

Son bölümde, öğrencilerin hayatımıza giren teknolojik ürünleri verimli kullanmalarıyla ilgili konuşmalarına fırsat verilmiş ve tasarrufun önemi vurgulanmıştır. Öğrencilere, hayatta gereksiz harcamalardan kaçınmaları tavsiye edilmiştir. Ayrıca, kendi eşyalarına verdikleri değeri, başkalarının eşyalarına da vermelerinin güzel bir davranış olacağı öğrencilere benimsetilmiştir.

Kapanış bölümünde, birkaç öğrenci Graham Bel rolünü üstlenmiş ve cevabı merak edilen soruları cevaplamıştır. Son olarak öğrencilerden, hayallerindeki Graham Bel'i resmetmeleri istenmiş ve onlar tarafından tahtaya farklı Graham Bell portreleri çizilmiştir.

Yapmış olduğumuz çalışmaların, öğrenciler tarafından değerlendirilmesi sonucunda, genel olarak aşağıda belirttiğimiz öğretmen yaklaşımlarının etkili olduğu tespit edilmiştir:

-Öğretmen, derse farklı materyallerle gelirse, öğrencinin ilgisini çekmekte ve derse katılımını sağlamaktadır.

-Öğretmenin derste yapmış olduğu konuşmalar günlük hayatla bağlantılı olursa, öğrenci üzerinde etki bırakması daha kolay olmaktadır.

-Derslerin oyunlaştırılarak işlenmesi öğrenci katılımını artırmakta oldukça etkilidir.

-Derste, öğrencilerin karşılıklı konuşmalarına fırsat verilmesi, kendilerini ifade etme becerilerinin geliştirilmesi için önemlidir.

-Öğretmenin, öğrencilerin yeteneklerini ortaya koyabilecekleri etkinlikler düzenlemesi dersi sevdirmede etkilidir. (Derste yapılan Graham Bel resimleri çizme çalışması, resim yeteneği olan öğrencilerin kendilerini gösterebilmeleri için fırsat olmuştur. Bu çalışma, dersin doruk noktalarından biri seçilmiştir.)

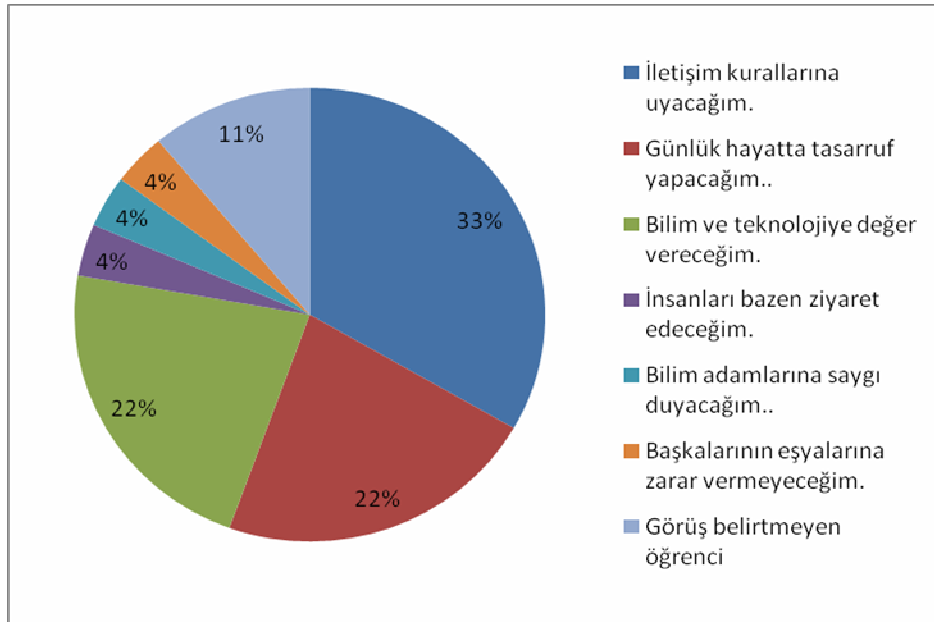
-Öğretmenin dersi yapılandırması olumlu davranışlar kazandırmada önemli bir yere sahiptir. Öğretmen, olumlu davranış örneklerini bizzat kendisi uygularsa, öğrenciler bu davranışları daha sıklıkla göstereceklerdir. Öğrencilerin evlerine yapmış olduğumuz ziyaretler sonrasında, onlarda olumlu davranışların daha da arttığı görülmüştür. Öğretmenin kendisine değer verdiğini hisseden öğrenciye, davranışlar kazandırılması elbette çok daha kolay olacaktır. Öğretmenini örnek alan öğrenciler, ziyaretlere önem verecek ve bunu yaşantı hâline getireceklerdir. Nitekim yaptığımız gözlemlerde, öğrenciler arası ev ziyaretlerinin gerçekleştirilmesi bunun bir göstergesidir.

Öğrencilere dersin sonunda hangi değer ve olumlu davranışları kazandıkları sorulmuş; veriler aşağıdaki şekilde tablolaştırılmış ve grafikleştirilmiştir:

Tablo 11: Öğrenci Sayılarına Göre “Alo. Graham Bell ” Adlı Metnin Kazanımları

KAZANIMLAR	ÖĞRENCİ SAYISI
İletişim kurallarına uyacağım.	9
Günlük hayatta tasarruf yapacağım.	6
Bilim ve teknolojiye değer vereceğim.	6
İnsanları bazen ziyaret edeceğim.	1
Bilim adamlarına saygı duyacağım.	1
Başkalarının eşyalarına zarar vermeyeceğim.	1
Görüş belirtmeyen öğrenci	3

Grafik 6: “Alo.Graham Bell” Adlı Metnin Kazanımlarının Sınıf İçinde Dağılımı

Tabloda ve grafikte de görüldüğü gibi “Alo.Graham Bel” adlı metnin işlenmesinden sonra sınıfın altı farklı kazanıma sahip olduğu ortaya çıkmıştır. 27 öğrenciden 9’u (% 33) “İletişim kurallarına uyacağım.”, 6’sı (% 22) “Günlük hayatta tasarruf yapacağım.”, 6’sı (% 22) “Bilim ve teknolojiye değer vereceğim.”, 1’i (% 4) “İnsanları bazen ziyaret edeceğim.”, 1’i (% 4) “Bilim adamlarına saygı duyacağım.”, 1’i (% 4) “Başkalarının eşyalarına zarar vermeyeceğim.” cevaplarını vermişlerdir.

Yukarıdaki kazanımların insan ilişkilerinin sağlıklı yürütmesinde etkili olacağı muhakkaktır. İletişime önem veren, insanlara saygı duyan, onları ziyaret eden, onların eşyalarına zarar vermeyen kişi, insanlarla sağlıklı ilişkiler kurabilir. Bilim ve teknolojinin insanlık için kullanıldığını düşünürsek, insana değer veren birey aynı zamanda bilime ve teknolojiye de değer verecektir. Öğrencilerimiz, yukarıdaki kazanımları günlük hayatlarında davranış olarak göstereceklerini dile getirmişlerdir. Dile getirilebilen bu kazanımların, uygulamaya dökülmesi de kolay olacaktır. Görüş belirtmeyen 3 öğrenci (% 11) dışındaki diğer öğrencilerin (% 89) yukarıda bahsettiğimiz kazanımları günlük hayatlarında uygulayacaklarını ifade etmeleri işlediğimiz dersin hedefine ulaştığını göstermektedir.

Öğrencilerimiz, ders dışında da gözlemlenmeye devam edilmiş ve bu davranışların yaşantı hâline getirildiği görülmüştür. Özellikle iletişim konusunda öğrencilerin davranışlarının olgunlaştığı tespit edilmiştir. Dersi takip eden günlerde öğrencilerin birbirlerini ziyaret ettikleri gözlemlenmiştir. Birbirlerinin eşyalarına zarar vermeme davranışında da öğrencilerin hassasiyet gösterdikleri görülmüştür. Bütün bunlar, dersin yapılandırılmış olduğunu göstermektedir.

Tema : Bilim ve Teknoloji
Konunun Adı : Geleceğin Dünyası
Yazar: Ruth MUSGRAVE (Rut Masgreyv)

GELECEĞİN DÜNYASI

Yıl 2035

Bir işin, eşin ve çocukların var ve neredeyse 40 yaşındasın! Gelecekteki yaşamına hoş geldin!

İşe gitmeye hazırlanırken aynanın önünde duruyorsun. “Kırmızıya dön!” diyorsun. Mavi renkli gömleğin koyu kırmızıya dönüşüyor. Gömleğinin rengini değiştiren önceden programlanmış elektronik parçalar, artık her yerde. “Nanoteknoloji” denen bu mikroskobik mucizeler, insanların yaşamında büyük değişiklikler yapıyor.

Aynaya baktığında kırk yaşında olduğuna inanmakta güçlük çekiyorsun. Çok daha genç görünüyorsun. Tıp alanındaki şaşırtıcı gelişmeler sayesinde insanlar artık yüz elli yaşına kadar yaşayabiliyor. Orta yaşlı bile sayılmazsın! Aslında annen ve baban da yaşlanmayı engelleyen nanoteknoloji sayesinde seninle aynı yaşta görünüyorlar. Garip değil mi?

Teknolojiyle Yaşamak

Mutfağa giderken oturma odasında bir şey dikkatini çekiyor: Harry Potter (Heri Potır)’ın Çocukları Bölüm 3’ten fırlamış 3 boyutlu, holografik, gerçek ölçülerinde bir ruh emici. “Çocuklar videoyu kapatın.” diyorsun. Kızın, ev kontrol ünitesine videoyu kapatmasını söylüyor. Ruh emici kayboluyor ve sistem komutu uygularken gri duvarların yerini kumaş kaplı koltuk ve sandalyeler alıyor.

Sen, tekrar mutfağa yönelirken evde beslediğin minik aslan da peşinden geliyor. Bir ayakkabı kutusu büyüklüğündeki aslan, kapının yanında duran spor ayakkabılarının arkasına saklanıyor ve muziplik yapmak için hazırlanıyor. O, aslında genetik yapısıyla oynanmış ve vahşi kuzenlerine yalnızca görüntü olarak benzeyen bir ev kedisi. Mamasını devirdiğinde Çöp Hindisi 3000 adlı robot, içeri süzülüyor ve aslanın etrafındaki çöpleri emiyor. Robotun ortalığı temizlemesini izlerken pantolonunun paçası, dolabın kapısına takılarak sökülüyor. Pantolon kumaşının dokusundaki bazı maddeler, anında harekete geçerek söküğü onarıyor.

Kahvaltı gevreğini kâseye dökmeye hazırlanırken ayakkabılarının “Bir kilo fazlandan kurtulmak istiyorsan bunu yememelisin.” dediğini duyuyorsun. Ayakkabıların, besin değerlerini öğrenmek için gevreğin kutusundaki küçük elektronik kodu okuyor ve ardından kalori değerlerini hesaplıyor. Bugünlerde ayakkabılar çok yönlü. Koşu ayakkabısından günlük ayakkabıya bile dönüşebiliyorlar.

Ayakkabılarını dinlemeye karar veriyorsun. Bu sefer “Mutfak, kahvaltıda ne yiyebilirim?” diye mutfağa sesleniyorsun. O da yiyecek stoğunu kontrol ederken yiyecekler tezgâhta beliriyor. Mutfak aynı zamanda elektronik kodları envanterini çıkarmak, yemek hazırlamak ve alışveriş listesi oluşturmak için de kullanılıyor.

Jet Ulaşım

“Uzay gemisi için hazır mısınız?” diye soruyorsun kızınla oğluna. 2005’te yalnızca özel eğitilmiş astronotlar uzaya gidiyordu, onların da sadece birkaçı. Bugün isteyen herkes uzaya gidebiliyor. En iyi arkadaşın da uzayda çalışıyor. Çocuklarına üçer tane çilek verirken “Doktor, uzay yolculuğunda bu aşılara ihtiyaç duyacağımızı söyledi.” diye ekliyorsun. Tıptaki gelişmeler sayesinde iğneyle yapılan aşılar geçmişte kaldı. Genetik yapılarıyla oynanan besinler özel aşılar içeriyor.

Çocuklar ön kapıya yöneliyor. “Okul mekiğimiz bir saat içinde Paris Uzay Limanı’ndan ayrılacak.” diyor kızın. “Önce roket uçakla Fransa’ya gideceğiz.” Bu

inanılmaz hızlı uçak, ulaşımı tamamen değiştirdi. Artık dünyanın öbür ucuna gitmek bir saatten fazla sürmüyor.

Ön kapı kapanmadan önce oğlun “Öğle yemeğinden önce uzay istasyonuna varmış oluruz. Oraya vardığımızda seni ararız.” diye sesleniyor. İşe gitme vakti geldi. Başparmağını biyometrik okuyucuya tuttuğunda otomobilin, parmak izini onaylayıp kapıyı açması için bekliyorsun. “Otomatik pilot, beni ofisime götür.” diye komut veriyorsun. Otomobil yerinden fırlıyor, yola çıkıyor ve yavaşça trafiğe karışıyor. Sen de arkana yaslanıyor ve e-gazeteni açıyorsun. Son haberler gazeteye çabucak yüklenip ekranda beliriyor. Sayfaları gözden geçirirken haberleri okumak yerine video görüntülerini izliyorsun.

Elbisenin kolu çalıyor. Arayan, eşin. “Merhaba sevgilim. Çocuklar uzay gezileri için biraz önce yola çıktılar. Düşünüyorum da neden tatile çıkmıyoruz? Bir haftalığına şu uzayda yeni açılan otele gitsek...Duyduğuma göre o otelde kendini başka bir dünyadaymış gibi hissediyormuşsun!

Kazanımlar :

A) Bilgi ve Beceriyle İle İlgili Kazanımlar

1-OKUMA

- a) Okuma kurallarını uygulama
- b) Okuduğu metni anlama ve çözümleme
- c) Söz varlığını zenginleştirme

2-KONUŞMA

- a) Konuşma kurallarını uygulama
- b) Hazırlıklı konuşmalar yapma
- c) Kendini sözlü olarak ifade etme alışkanlığı kazanma

3-YAZMA

- a) Yazma kurallarını uygulama
- b) Plânlı yazma
- c) Farklı türlerde metinler yazma
- ç) Yazım ve noktalama kurallarını uygulama

4-DİL BİLGİSİ

- a) Kelimenin yapı özellikleriyle ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama

B) Davranış Geliştirme ve Olgunlaştırma ile İlgili Kazanımlar

- 1) Bilim ve teknolojiye önem verme
- 2) Buluşlara değer verme

Dersin İşlenişi:

“Geleceğin Dünyası” adlı metinden önce sınıfa bazı teknolojik aletlerin fotoğrafları asılmıştır. Dersin başlangıç bölümünde öğrenciler, fotoğraflardaki aletler hakkında konuşturulmuşlardır. “Bu aletlerin yirmi yıl önceki hâli sizce nasıldı?” sorusu sorularak onlardan cevaplar alınmıştır; daha sonra, bu aletlerin yirmi yıl sonraki durumlarını hayal etmeleri istenmiş, konuyla ilgili sohbetler yapılmıştır.

Öğrenciler metin okunduktan sonra “Gelecekte nasıl bir dünya isterdiniz?” sorusuyla ilgili görüşlerini belirtmişlerdir. Öğrencilerin tamamı savaşların olmadığı, bütün insanların birbirini sevdiği bir dünyayı arzuladıklarını ifade etmiştir. Teknoloji alanında yapılan çalışmaların insanların mutluluğu için yapılması gerektiği görüşünde birleşmiştir. Bu bölümde, daha önceki derslerde kazandırılan insanları sevme duygusunun pekiştirilmesi amacıyla konuşmalar gerçekleştirilmiştir. Öğrencilere, insanların mutluluğu için çalışan bireyler olmaları tavsiye edilerek onlardan, kişilere zarar veren davranışlardan kaçınmaları istenmiştir. Öğrenciler, bilgisayar, televizyon gibi araçların sosyalleşmeyi engelleyebileceğini

kavramışlardır. Daha önceki derslerde dile getirilen insan ziyaretleriyle ilgili konuşmalar yapılmış ve bu davranışın olgunlaşması sağlanmıştır.

Öğrencilere “Sizler yirmi yıl sonra kendinizi nerede ve nasıl görmek isterdiniz?” sorusu yöneltilmiş ve onların gelecekle ilgili hayalleri üzerinde sohbetler yapmaları sağlanmıştır. Hayallerine ulaşabilmeleri için azimli bir şekilde çalışmalarını gerektiği; zor durumda kaldıklarında ümitsizliğe düşmemeleri hatırlatılmıştır.

Öğrencilerin üretkenliklerini gösterebilmeleri amacıyla dersin sonunda onlara resim çizme çalışması yaptırılmıştır, bu çalışmada herhangi bir teknolojik aletin gelecekteki hâlini hayal etmeleri istenmiştir. Tahtaya çizilen resimlerin fotoğrafları çekilerek, çekilen fotoğraflar panoda sergilenmiştir.

Yapmış olduğumuz çalışmaların, öğrenciler tarafından değerlendirilmesi sonucunda, genel olarak aşağıda belirttiğimiz öğretmen yaklaşımlarının etkili olduğu tespit edilmiştir:

-Öğretmenin, derste görselliğe önem vermesi, öğrenci katılımını olumlu yönde etkilemektedir.

-Öğretmen, konu hakkında, öğrencilerin görüşlerini açıklamalarına fırsat vermelidir. (Derste yapılan sınıf içi sohbetler dersin doruk noktası olarak tespit edilmiştir.)

-Öğretmenin öğrenciye sevgi dolu yaklaşımı dersi sevdirmede ve olumlu davranışlar geliştirmede oldukça önemli bir yere sahiptir.

-Öğretmenin vermiş olduğu nasihatler, davranışların olgunlaşmasında etkili olmaktadır.

-Öğrencinin hayata hazırlaması amacı güdüldürse, öğretmen öğrencilerin duygu dünyasına daha rahat girebilmektedir.

-Ders esnasında verilen örneklerin günlük hayattan seçilmesi, öğrencilerin merakını arttırmaktadır.

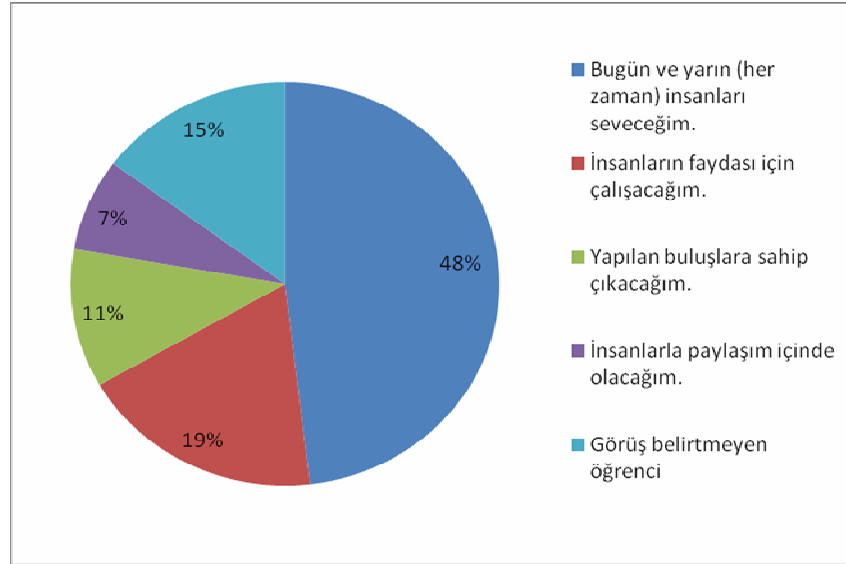
-Öğrencilerin üretkenliklerini gösterebilecekleri etkinliklere yer verilirse, öğrencinin derse katılımı ve kendini güveni artmaktadır.

Öğrencilere dersin sonunda hangi değer ve olumlu davranışları kazandıkları sorulmuş; veriler aşağıdaki şekilde tablolaştırılmış ve grafikleştirilmiştir:

Tablo 12: Öğrenci Sayılarına Göre “Geleceğin Dünyası” Adlı Metnin Kazanımları

KAZANIMLAR	ÖĞRENCİ SAYISI
Bugün ve yarın (her zaman) insanları seveceğim.	13
İnsanların faydası için çalışacağım.	5
Yapılan buluşlara sahip çıkacağım.	3
İnsanlarla paylaşım içinde olacağım.	2
Görüş belirtmeyen öğrenci	4

Grafik 7: “Geleceğin Dünyası” Adlı Metnin Kazanımlarının Sınıf İçinde Dağılımı

Tabloda ve grafikte de görüldüğü gibi “Geleceğin Dünyası” adlı metnin işlenmesinden sonra sınıfın dört farklı kazanıma sahip olduğu ortaya çıkmıştır. 27 öğrenciden 13’ü (% 48) “Bugün ve yarın (her zaman) insanları seveceğim.”, 5’i (% 19) “İnsanların faydası için çalışacağım.”, 3’ü (% 11) “Yapılan buluşlara sahip çıkacağım”, 2’si (% 7) “İnsanlarla paylaşım içinde olacağım.” cevaplarını vermişlerdir.

Öğrencilerimizin dile getirmiş oldukları kazanımların, genel olarak insan sevgisiyle ilgili olduğu görülmektedir. Sonuçlar, şimdiye kadar kazandırılan sevgi duygusunun olgunlaştığını göstermesi bakımından önemlidir. Öğrencilerin, geleceğin dünyasında en önemli şeyin sevgi olduğunu dile getirebilmesi sevindirici bir durumdur. Cevap vermeyen 4 öğrenci (% 15) dışındakilerin (% 85) yukarıdaki kazanımları dile getirmesi dersimizin hedefine ulaştığını göstermektedir.

Öğrenciler, ders dışında da gözlemlenmeye devam edilmiş ve yukarıdaki davranışları günlük hayatta da yaşantı hâline getirdikleri görülmüştür.

Tema : Bilim ve Teknoloji

Konunun Adı : Edison

Yazar: Güner ÜMİT

EDİSON

Geçen yüzyılın en büyük mucidi, 11 Şubat 1847’de Birleşik Amerika’nın Ohio (Ohayo) eyaletinin, Milan kasabasında dünyaya geldi. Çok geç yürümeye ve konuşmaya başlaması, özellikle babasında onun zeki bir çocuk olmadığı kuşkusunu yaratmıştı. Kendi hâlinde, sessiz, içine kapanık bir çocuk olan Edison’u, önceleri annesinden başka kimse anlayamadı. İlkokul öğretmeni onun başarılı olamayacağını söyleyince ailesi Edison’u okuldan almak zorunda kaldı.

Edison, bırakın liseyi ya da üniversiteyi, ilkokulu bile bitiremedi ama insanın “kendi kendini” yetiştirmesinin mümkün olduğu savını en iyi biçimde kanıtlayarak bilimin doruğuna erişti...Kuşku yok ki bunda annesinin payı çok büyüktür...

Yoksul bir adam olan babası, onun okuldan ayrılmasına hiçbir tepki göstermemiş, tersine eğitim giderlerinden kurtulduğu için gizli bir sevinç duymuştu. Ama annesi öyle düşünmüyordu. Ona göre herkesin “aptal” sandığı bu çocuk, ileride büyük bir adam olacaktı. Bunu yalnız sezinlemekle kalmamış, buna bütün kalbi ile inanmıştı...

Sonsuz bir öğrenme tutkusu olan Edison, daha beş yaşında iken kümese girmiş ve kuluçkadaki tavuğu kaldırarak yerine kendi yatmıştı. Çünkü o, yumurtadan belirli bir süre değişmeyen ısı altında civciv çıktığını kavramıştı. Anlamak istediği, insan vücudunun ısısının da aynı işlevi görüp göremeyeceği idi...

İlk derslerini annesinden aldı Edison.. Okuma yazma ve matematik...Daha sonra annesinin armağan ettiği kitapları bir solukta okuyup yenilerini istedi. Bir yandan da laboratuvar biçimine dönüştürdüğü bodrumda bıkıp usanmadan deneyler yaptı. Ancak yeni kitaplar almak ve deney yapmak için daha çok paraya gereksinimi

vardı. İşte bu zorunluluk, küçük yaştaki Edison'u çalışma yaşamına itmişti. Gezgin satıcılıkla başladı işe...Trenlerde fındık, fıstık, gazete ve meyve satarak hem yoksul ailesine yardım ediyor, hem de yeni kitaplar alarak bunları gece gündüz okuyordu.

Bu arada Edison, o yıllarda yeni yeni yaygınlaşmaya başlayan telgraf aygıtını ve işleyiş biçimini yakından izledi ve kendisi de bir telgraf yaparak çalıştırdı. Henüz on iki yaşında iken elde ettiği bu başarı, annesini haklı çıkaran ilk adım olmuştur.

Edison, bir gün gazete çıkarmaya karar verdi ve bu amaçla hurdacıda gördüğü eski bir baskı makinesini satın alarak kolları sıvadı. Kısıtlı olanaklar yüzünden bu yeni işinde pek başarılı olamadı ise de çalışma hırısı ve azmi, çevresindekilerin dikkatini daha çok çekti.

Eşyalarını saklaması ve yatıp kalkması için fındık, fıstık sattığı istasyonun şefinin verdiği eski yük vagonunda deney yaparken büyük bir yangın tehlikesi geçirdi. Yangın, çevredekilerin çabası ile söndürüldü ama bu talihsiz kaza bir kulağının itmemsine neden oldu. Fakat o, yaşamı boyunca hiç yılgınlık duymadı bundan. Daima var gücü ile çalıştı...

16 yaşında iken sınavlara girerek telgraf memuru oldu. Başarılı çalışmalarını ve ilginç buluşlarını yakından izleyen yöneticiler, ona daha geniş çalışma olanakları verdiler. İlk başarısı telgraf üzerine oldu. Telgraf memuruna gerek kalmadan haberleri başka bir hattan geçiren bir makine geliştirdi. Sonra da trenlere alıcı ve vericiler yerleştirerek seferlerdeki makinistlerle haberleşmeyi sağladı.

Binlerce buluşu olan Edison'un, kuşkusuz en büyük icadı ampuldür. Elektrikle aydınlatmada büyük devrim yaratan ampülü, 1879 yılında, henüz 32 yaşında iken bulmuştu Edison...Çevresindekilerin şaşkın bakışları arasında, daha önceden kömürleştirdiği bir pamuk ipliğini, havası boşaltılmış bir cam kürenin içinde yakarak parlak bir ışık elde etti. Ne var ki ampulün bu ilk örneğinin ömrü, iki gün sürdü. Onu, daha dayanıklı biçime dönüştürebilmek için üzerinde yıllarca çalışmak gerekiyordu. Edison, bu amaçla New York (Niv York)'ta büyük bir laboratuvar

kurdu. Burası, aynı zamanda dünyanın ilk elektrik şebekesi merkezi oluyordu. Edison, buluşunu geliştirebilmek için burada yıllarca çalıştı. Sonunda amacına ulaştı...Bugünkü biçiminden daha kaba bir görünüşü olan ampul, bir güneş gibi tüm insanlığın hizmetindeydi artık. Bu olay, başta Amerika olmak üzere bütün dünyada sevinç yarattı. Edison adı hızla yayılıyor, insanlar kendilerini ışığa kavuşturan bu büyük adama, övgüler yağdırıyordu.

Günümüzde geceleri caddelerde dolaşabiliyor, arabamızla seyahat edebiliyor; sinema tiyatro ve benzeri yerlere gidebiliyor; iş yerleri ve fabrikalarda sabahlara kadar çalışabiliyor; evlerimizde rahatça oturup sohbet edebiliyor, okuyor, televizyon seyredabiliyorsak bunların hepsini Edison'a borçluyuz... Yine onun kurduğu endüstri sayesinde, bugün milyonlarca insan dolaylı ya da dolaysız olarak iş bulabilmekte ve yaşamını kazanmaktadır.

Edison yalnızca ampulle yetinmemiş, yeni buluşlar peşinde de koşmuştur. 1889'da, New Jersey (Niv Jörsi)'deki laboratuvarında yeni bir makine icat etti. Bugünkü sinemanın temeli ve ilk örneği olan bu makineye "kinetoskop" adını verdi. Şerit biçiminde resimler, makinenin uç kısmına yerleştirilmiş bir merceğin önünde hızla geçirildiğinde hareket ediyor ve âdeta canlanıyordu. Edison bu buluşuyla 42 yaşında tüm dünyanın hayranlığını bir kez daha kazanıyordu. Bugün büyük bir sanayi hâline gelen sinema sayesinde milyonlarca insan yaşamını kazanmakta, yine onun aracılığı ile eğlenmekte, eğitilmekte ve birbirlerini yakından tanıma olanağı bulmaktadır...

Edison, yalnızca ampul ve kinetoskobu mu bulmuştur? Hayır...Mikrofon, gramofonun ilk biçimi olan fonograf, buhar makinesine bağlı akım üretici, telefonun önemli bir bölümü olan karbon transformatörü, onun 1033 icadından yalnızca birkaçıdır...Ayrıca bataryaların oluşturduğu beton dökme yöntemi, sentetik kauçuğun yapılışı, akümülatörün geliştirilmesi gibi sayısız çalışmaları vardır.

İki kez evlenen ve bu evliliklerinden beş çocuğu olan Edison, 18 Ekim 1931'de New Jersey'de öldü ama adı, dünyanın dört bir köşesinde yaşıyor ve dünya döndükçe de yaşayacaktır.

Kazanımlar :

A) Bilgi ve Beceriyle İle İlgili Kazanımlar

1-OKUMA

- a) Okuma kurallarını uygulama
- b) Okuduğu metni anlama ve çözümleme
- c) Söz varlığını zenginleştirme
- ç) Okuma alışkanlığı kazanma

2-KONUŞMA

- a) Konuşma kurallarını uygulama
- b) Sesini ve beden dilini etkili kullanma
- c) Hazırlıklı konuşmalar yapma
- ç) Kendini sözlü olarak ifade etme alışkanlığı kazanma

3-YAZMA

- a) Plânlı yazma
- b) Kendini yazılı olarak ifade etme alışkanlığı kazanma
- c) Yazım ve noktalama kurallarını uygulama

4-DİL BİLGİSİ

- a) Kelime türleriyle ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama

B) Davranış Geliştirme ve Olgunlaştırma ile İlgili Kazanımlar

- 1) Azimli ve çalışkan olma
- 2) Zorluklarla mücadele etme
- 3) İnsanların mutluluğu için çalışma
- 4) Kitapları sevmeye

Dersin İşlenişi:

“Edison” adlı metnin işleneceği derste sınıfa Edison fotoğrafları ve bir ampul getirilmiştir. Böylelikle öğrencilerin dikkati konuya çekilmiştir. Dersin başlangıcında öğrencilere, elektriğin günlük hayatımızdaki yeriyle ilgili konuşmalar yapmaları için fırsat verilmiştir. Elektriğin bizlere sağlamış olduğu faydalar tahtaya maddeler hâlinde yazılmış ve bunlarla ilgili görüş alışverişinde bulunulmuştur. Daha sonra, öğrenciler elektrik olmaması durumunda günlük hayatta yaşayabileceğimiz sıkıntıların neler olabileceği konusunda konuşmalar yapmışlardır. Dersi işlediğimiz gün hava kapalı olduğu için sınıfta örnek bir uygulama gerçekleştirilmiş; ışıklar söndürülerek perdeler kapatılmış ve oluşan ortamla ilgili öğrencilerin fikirleri alınmıştır.

Daha sonra, öğrencilerin, tasarruf konusunda görüş alışverişinde bulunmaları sağlanmıştır. Evde, okulda lüzumsuz yere yanan ışıkların söndürülmesi tavsiye edilmiş ve elektrikli aletlerin kullanımında tasarruflu olunması söylenmiştir.

Öğrencilere “Edison’un hangi özellikleri sizi etkiledi?” sorusu sorulmuş ve alınan cevaplar doğrultusunda öğrencilerin kazanmış oldukları olumlu davranışların pekiştirilmesi sağlanmıştır. Öğrencilerin genel olarak, Edison’un şu özelliklerinden etkilendikleri tespit edilmiştir:

- Zorluklarla mücadelede kararlı olması,
- Çalışkan olması,
- Kendi kendini yetiştirmesi,

- Kitapları çok sevmesi,
- Üretken olması,
- İnsanlara hizmet etmeyi sevmesi.

Öğrencilerle sorulu-cevaplı sohbetler yapılmış, daha önceki derslerde kazandırılan azimli ve çalışkan olma davranışları olgunlaştırılmıştır. Edison'un kitapları çok sevdiği ve sürekli okuyarak kendisini geliştirdiği anlatılmış, okumanın hayatımızdaki yeri ve önemi üzerinde durulmuştur. Öğrencilere, kitapları sevmeleri, okuyan, düşünen, üreten bireyler olmaları konularında tavsiyede bulunulmuştur. İnsanlara faydalı olabilecek buluşlara imza atmak istiyorlarsa, kendilerini sürekli geliştirmelerinin gerekliliği ifade edilmiştir.

Dersin sonunda isteyen öğrenciler Edison rolünü üstlenmiş ve merak edilen konulardaki soruları cevaplamışlardır.

Yapmış olduğumuz çalışmaların, öğrenciler tarafından değerlendirilmesi sonucunda, genel olarak aşağıda belirttiğimiz öğretmen yaklaşımlarının etkili olduğu tespit edilmiştir:

-Öğretmenin derste farklı materyaller kullanması öğrencinin ilgisini çekmede etkili olmaktadır. (Öğretmen tarafından sınıfa ampul getirilmesi, öğrencilerce dersin doruk noktası olarak belirlenmiştir)

-Derste, görselliğe önem verilmesi, öğrencilerin merakını canlı tutmaktadır.

-Öğretmenin, sınıfta sohbet ortamı oluşturması öğrenci katılımını artırmakta etkilidir.

-Öğretmenin, konuları önceki derslerle bağlantı kurarak işleme, olumlu davranışların olgunlaştırılmasında önemli bir yere sahiptir.

-Öğretmenin, derste yapmış olduğu konuşmalarda öğrencilerin duygu dünyasına girebilmelidir. Bu tür yaklaşımlar, davranışların gelişimini olumlu yönde etkilemektedir.

-Öğretmen, derste ve ders dışında öğrenciye sevecen duygularla yaklaşırsa öğrenci dersi daha çok sevmektedir.

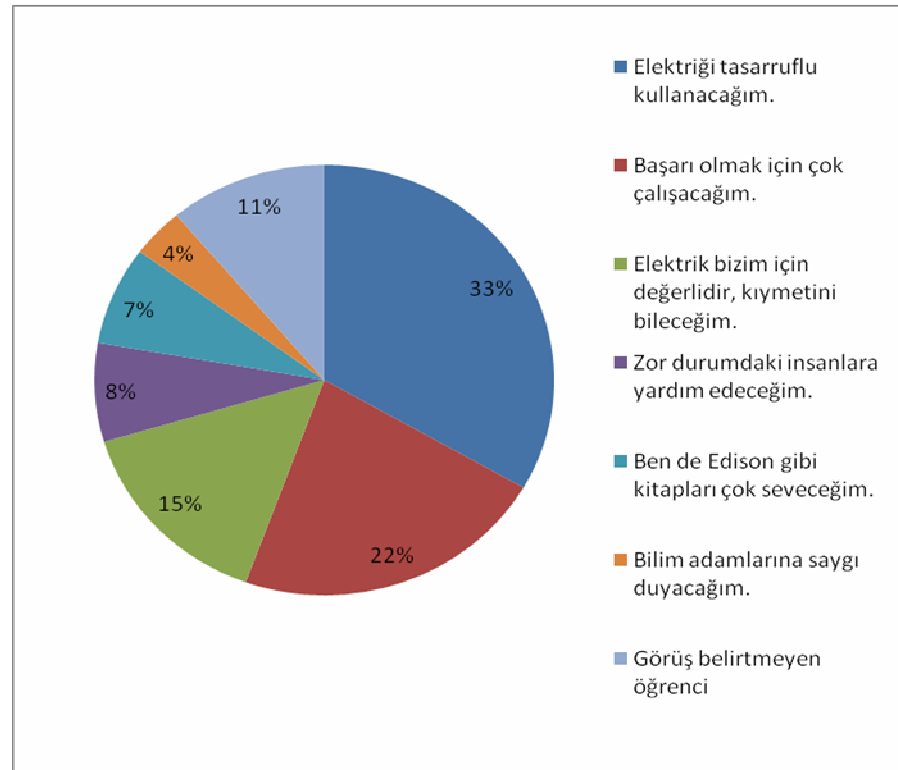
-Öğretmen, söylemiş olduklarını, kendisi de uygularsa öğrenci üzerinde olumlu etkiler bırakmaktadır. (Öğrenciler, ders dışında öğretmenin, lüzumsuz yanan ışıkları söndürmesini etkileyici bulduklarını ifade etmişlerdir.

-Öğretmen, öğrencileri, olumlu davranış gösterdiklerinde takdir ederse, bu durum davranışların olgunlaşmasında oldukça etkili olmaktadır.

Öğrencilere dersin sonunda hangi değer ve olumlu davranışları kazandıkları sorulmuş; veriler aşağıdaki şekilde tablolaştırılmış ve grafikleştirilmiştir:

Tablo 13: Öğrenci Sayılarına Göre “Edison ” Adlı Metnin Kazanımları

KAZANIMLAR	ÖĞRENCİ SAYISI
Elektriği tasarruflu kullanacağım.	9
Başarı olmak için çok çalışacağım.	6
Elektrik bizim için değerlidir, kıymetini bileceğim.	4
Zor durumdaki insanlara yardım edeceğim.	2
Ben de Edison gibi, kitapları çok seveceğim.	2
Bilim adamlarına saygı duyacağım.	1
Görüş belirtmeyen öğrenci	3

Grafik 8: “Edison” Adlı Metnin Kazanımlarının Sınıf İçinde Dağılımı

Tabloda ve grafikte de görüldüğü gibi “Edison” adlı metnin işlenmesinden sonra sınıfın altı farklı kazanıma sahip olduğu ortaya çıkmıştır. 27 öğrenciden 9’u (% 33) “Elektriği tasarruflu kullanacağım.”, 6’sı (% 22) “Başarılı olmak için çok çalışacağım.”, 4’ü (% 15) “Elektrik bizim için değerlidir, kıymetini bileceğim.”, 2’si (% 8) “Zor durumdaki insanlara yardım edeceğim.”, 2’si (% 7) “Ben de Edison gibi, kitapları çok seveceğim.”, 1’i (% 4) “Bilim adamlarına saygı duyacağım.” cevaplarını vermişlerdir.

Tablo ve grafikte de görüldüğü gibi, öğrencilerimiz bu derste, “tasarrufta bulunma, çalışkan olma, kitap ve insan sevgisine sahip olma” duygu ve düşünceleriyle ilgili kazanımlarını yaşantı hâline getireceklerini dile getirmişlerdir. Dile getirilen bu kazanımların davranışa dönüştürülmesi daha kolay olacaktır. Görüş belirtmeyen 3 öğrenci (% 11) dışındaki öğrencilerin (% 89), yukarıdaki kazanımları dile getirebilmesi dersin hedefine ulaştığını göstermektedir.

Ders dışında da öğrenciler gözlemlenmeye devam edilmiştir. Sınıfta ve okulda lüzumsuz yere yanan ışıkları söndürmede öğrencilerimizin gerekli hassasiyeti göstermesi, kitap okuma alışkanlığının günden güne artması gibi davranışlar dersin yapılandırıldığını göstermektedir.

7. Sınıfa Ait Bulgular ve Yorumlar

Tema : Hak ve Özgürlükler

Konunun Adı : Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin Işığında Çocuğun Eğitim Hakkı

Yazar: Emine AKYÜZ

ÇOCUK HAKLARI SÖZLEŞMESİ'NİN IŞIĞI ALTINDA ÇOCUĞUN EĞİTİM HAKKI

Değerli Dinleyiciler,

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. “Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin Işığında Çocuğun Eğitim Hakkı” konulu konuşmama eğitim hakkının önemi üzerinde durarak başlamak istiyorum.

Eğitim Hakkının Önemi

Eğitim hakkı, çocuğun en önemli temel haklarından biridir. UNICEF (YÜNİSEF)'in 1999 raporunda da belirtildiği gibi okuma yazma bilmeme çok ciddi sorunlara neden olmaktadır. Anne ve çocuk ölümlerinin önde gelen etkenlerinden biri, annenin eğitim düzeyinin düşüklüğü ya da hiç okuma yazma bilmemesidir. Kız çocukların okullaşma oranındaki 10 puanlık bir artış sonunda bebek ölüm hızı binde 4.1 azalmaktadır. Şu hâlde çocuğun en temel hakkı olan yaşama hakkı ile eğitim hakkı arasında yakın bir ilişki bulunmaktadır.

Yaşama hakkının yanı sıra çocuğun bedensel, zihinsel, duygusal, sosyal ve ahlak gelişimi için eğitime gereksinimi vardır. İnsanın doğuştan getirdiği yeteneklerini geliştiren en önemli araç eğitimidir. Eğitimsizlik sonucu ortaya çıkan sorunlar şunlardır: İnsanlar üretken biçimde çalışamazlar, sağlıklarına özen gösteremezler, kendilerini ve ailelerini gereği gibi koruyamazlar ve kültürel açıdan zengin bir yaşam sürdüremezler. Okuma yazma bilmemek insanların, yaşadıkları toplumlarda anlayışı, barışı ve hoşgörüyü; iki cinsiyet grubu arasında eşitliği öngören

bir ruhla yer almalarını güçleştirir. Konu, toplumun bütünü açısından ele alındığında eğitim hakkının gerçekleştirilmemesi, demokrasiye ve toplumsal ilerlemeye, buna bağlı olarak da uluslararası barışa ve güvenliğe zarar verecektir.

Özgürlükçü demokratik düzeni benimsemiş ülkelerde eğitim, kişilerde yaratıcı ve eleştirel düşünce yeteneğini geliştirir, çocukların ilgi ve yeteneklerini değerlendirir. Eğitim, kişilere geniş bir dünya görüşü ve hoşgörü kazandırır. Ülkeler, sağlıklı ve çağdaş bir eğitim aracılığı ile kalkınmanın gerektirdiği sayı ve nitelikte insan gücünü yetiştirirler. Böylece eğitilmiş insanlar tarafından ülke kaynakları daha etkili ve planlı bir biçimde değerlendirilir, ülke zenginleşir, insanlar daha mutlu ve rahat bir yaşam sürdürürler.

Şu hâlde hem bireyin hem de toplumun gelişmesi, herkese yeteneği, kapasitesi ve ilgisi doğrultusunda eğitim görme hakkının sağlanmasına bağlıdır. Ayrıca, insan hakları ile ilgili uluslararası belgelerin ve anayasaların temel ilkeleri olan hürriyet, eşitlik ve demokrasi, bireyin ve toplumun gelişmesi sağlanmadıkça gerçekleştirilemez. Çünkü insan hakları ve demokrasi ancak halkın belli bir eğitim düzeyine ulaştırılmasıyla korunup gerçekleştirilebilir. İşte, eğitimin bu önemi nedeniyle ki eğitim hakkı 1948 *İnsan Hakları evrensel Bildirgesi* başta olmak üzere uluslararası pek çok bildirge ve sözleşmede o tarihten bu yana yer almıştır. Eğitim hakkı, *Birleşmiş Milletlerin* son on yılda yaptığı bütün önemli zirve ve toplantılarda ele alınıp tartışılmıştır.

Konuşmamın bundan sonraki bölümüne, *Çocuk Hakları Sözleşmesi*'nde eğitim hakkının yerini açıklayarak sürdürmek istiyorum.

Çocuk Hakları Sözleşmesi ve Eğitim Hakkı

1948 yılında İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nde eğitim hakkının yer alması, Birleşmiş Milletlerin sosyal, ekonomik ve kültürel hakları, medeni ve siyasal haklarla uyumlu olarak geliştirme yönündeki kapsamlı çalışmalarının başlangıcını oluşturmuştur. Bu hakların bölünmezliği, 20 Kasım 1989 tarihli *Çocuk Hakları*

Sözleşmesi'nde güvence altına alınmıştır. *Sözleşme* ile bir zamanlar çocukların gereksinimleri olarak kabul edilen hususlar, artık hak sayılarak bugün birçok devletten ve uluslararası topluluktan istenebilir duruma gelmiştir.

Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin 28.maddesi, çocukların eğitim hakkını tanımakta; taraf devletleri, çocuklara ücretsiz temel eğitim sağlamak, ortaöğretimi genel ve mesleki olmak üzere çeşitli biçimlerde örgütlemek ve bunları tüm çocuklara açık bulundurmaya yükümlü tutmaktadır. Bunların yanında devletlere, uygun bütün araçları kullanarak yüksek öğretimin, yetenekleri doğrultusunda tüm çocuklara açık duruma getirilmesi; eğitim ve meslek seçimine ilişkin bilgi ve rehberliğin bütün çocuklar tarafından elde edilebilmesi; çocuğun insan olarak sahip olduğu saygınlığın korunması görevlerini de vermektedir. *Sözleşme*'nin 29.maddesi ise devletlerden, çocuğun kişiliğinin, zihinsel ve bedensel yeteneklerinin mümkün olduğunca geliştirilmesini; çocuğun insan haklarına ve temel özgürlüklere saygı duyarak anlayış, barış, hoşgörü, cinsler arası eşitlik, tüm insanlar arasında dostluk ruhuyla yetiştirilmesini ve özgür bir toplumda etkin bir yaşantıya sorumluluk üstlenecek biçimde hazırlanmasını istemektedir.

Çocuk Hakları Sözleşmesi ve Nitelikli Eğitim

Sözleşme'nin nitelikli eğitime ilişkin yaklaşımı, çocukların bilişsel gereksinimlerini gözetmenin yanında fiziksel, toplumsal, duygusal ve manevi gelişimlerini de gözetmektir. Eğitim hakkını düzenleyen 28. ve 29. maddeler *Sözleşme*'deki tüm hakları kapsayan temel ilkelerle birlikte uygulanmalıdır. Bu ilkelerin hepsi, bir eğitim sisteminin ya da belirli bir okulun nasıl biçimlendirileceği başta olmak üzere hem fiziksel çevre hem de programlar bakımından kapsamlı bir çerçeveye sahiptir.

Çocuk Hakları Sözleşmesi, eğitimin planlanması sırasında tüm eğitim sistemi ve tek tek okullar yapılandırılırken çocuk haklarının temel alınmasını ve her şeyden önce çocuğun yararının gözetilmesini gerektirmektedir. Başka bir anlatımla eğitim sistemi şiddetten arınmış, demokrasi ve hoşgörüyü geliştiren ve öğrencilere

yaşamlarını sorumlu yurttaşlar olarak sürdürecekleri becerileri kazandıran ortamlar sağlamalıdır. Bunun sonucunda, çocuklara değer veren ve hakları temel alan, bir okul ortaya çıkacaktır.

Bir okulun, Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin 28. ve 29. maddeleri ile temel ilkelerinde öngörülen nitelikli eğitimi gerçekleştirebilmesi için şu özelliklere sahip olması gerekir: Okul, öğrencilere değer vermeli, onlara yaşam becerileri kazandırmalı, öğrencilerin beslenme hakkına kadar bütün haklarına özen göstermeli ve disiplinle ilgili her konuda insan olarak çocuğun onuruna saygı duymalıdır.

21. yüzyılda yaşam için öğrenme, çocukların okuma, yazma ve sayısal işlem becerilerinin yanı sıra, yaşamın temelini oluşturan daha ileri ve karmaşık becerilerle donatılmalarını gerektirir. Bu beceriler, çocukların kendilerini içinde buldukları, koşullara uyarlayabilmelerini ve bu koşullara göre değiştirebilmelerini sağlar.

Öğrenmeye yönelik yaklaşımda, öğretmenler ile öğrenciler arasındaki ilişki çok önemlidir. Sözleşme'nin temel ilkelerinde de belirtildiği gibi öğretmenler, çocukları kendi başlarına düşünmeye, neyin nasıl öğrenileceğini öğrenmeye yönleltmeli; sınıfta demokratik katılıma elverişli bir ortam yaratmalıdırlar. Ayrıca öğrenmenin gerçekleştiği ortam etkin ve çocuk merkezli bir yapıya kavuşturulmalıdır. Bu ortam, çocukların gelişme düzeyleriyle ve yetenekleriyle ilişkilendirilmelidir. Hiçbir çocuk görüşlerini ve düşüncelerini ifade edebilmekten çekinmemeli ve çocukların görüşlerine saygı gösterilmelidir. Böyle bir ortamda çocukların öz saygıları da gelişir; çocukların kendileriyle ve başkalarıyla barışık bireyler olarak yetişmeleri sağlanır.

Çocuk hakları açısından okulun fiziksel çevresi de çok önemlidir. Fiziksel çevre, çocuğun kendini güvende hissetmesine, kendine değer verilen bir yerde eğitildiğini düşünmesine yardımcı olacak biçimde düzenlenmelidir.

Yaşam için öğrenme, bireylerin iş yaşamına ve topluma en etkin biçimde katılmalarını sağlar. Bu yaklaşım, cinsiyet, dil ve kültür, ekonomik eşitsizlikler,

fiziksel ve zihinsel özürllük durumunu da dikkate alan bir eğitim programı ve öğretimi gerektirir. Bu yaklaşıma göre düzenlenen ve uygulanan bir öğretim, çocukların bu tür farklılıklara olumlu yaklaşmasını sağlar.

Jomtien (Jomtiyen)'de (Tayland) 1990 yılında yapılan *Herkes İçin Eğitim Dünya Konferansı*'nda her çocuğun hakkı olan kapsamlı öğrenme tanımı çerçevesinde “yaşam becerileri” kavramına özel önem verilmiştir. Bu *Konferans*'ta yaşam becerileri kavramına şu öğeler de eklenmiştir: Birlikte iş yapmayı, uzlaşmayı, iletişim kurmayı ve karar vermeyi sağlayacak psikolojik beceriler; insanı çağdaş yaşamın sorunlarına karşı hazırlıklı kılacak eleştirel ve yaratıcı düşünce tarzı.

Yaşam becerileri, çocukların yaşamın bütün alanlarında ortaya çıkan durumlar ve sorunlarla baş edebilmeleri için gerekli becerilerdir. Bu becerileri kazanabilen çocuk, bu sayede her türlü sorun ve durum karşısında kendiliğinden yaratıcı olabilir, bunlara pratik çözümler getirebilir. Bunun yanında, toplum ve aile içi kararlarda etkili de olabilir. Böylece kendi haklarına değer verirken başkalarının haklarına da saygı duymayı öğrenebilir.

“Herkes İçin Eğitim”

Kız çocukların da gereksinimlerini karşılayacak ve kendilerine yaşam becerisi kazandıracak nitelikli eğitim görmeye hakları vardır. Oysa tüm dünyada okula gitmeyen 6-11 yaşlarındaki 130 milyon çocuğun 73 milyonunu kız çocuklar oluşturmaktadır. Kız çocukların eğitiminin önemi 1990'lar boyunca her fırsatta vurgulanmıştır. Bu konu, 1990 yılında 155 ülke tarafından onaylanan *Herkes İçin Eğitim Dünya Bildirgesi*'nde geniş olarak yer almıştır. Bu *Bildirge*'de, “En acil öncelik, kızlarla kadınların eğitime erişebilirliğini sağlamak, bu eğitimin niteliğini yükseltmek ve onların eğitime etkin olarak katılmalarını önleyen bütün engelleri ortadan kaldırmaktır. Eğitimde cinsiyete dayalı her türlü ön yargı yok edilmelidir.” denilmektedir. Burada vurgulanan nokta, yalnızca, kız çocukların kaliteli eğitim olanaklarına kavuşturulması ve onların çeşitli nedenlerden kaynaklanan okula devamlarını engelleyen nedenlerin ortadan kaldırılması değildir. Bunun yanı sıra,

okullarda kız çocuklar için fiziksel bakımdan uygun yerler ve olanakların da sağlanması gerekir.

Değerli Dinleyiciler,

Çocuk haklarını güvence altına almaya ve eğitimin niteliğini artırmaya yönelik hedeflere ulaşabilmek için hepimizin üzerimize düşeni yapacağımıza yürekten inanıyorum. Beni dinlediğiniz için hepinize teşekkür ederim.

Kazanımlar :

A) Bilgi ve Beceriyle İle İlgili Kazanımlar

1-OKUMA

- a) Okuma kurallarını uygulama
- b) Okuduğu metni anlama ve çözümleme
- c) Okuduğu metni değerlendirme
- ç) Söz varlığını zenginleştirme

2-KONUŞMA

- a) Konuşma kurallarını uygulama
- b) Hazırlıklı konuşmalar yapma
- c) Kendi konuşmasını değerlendirme
- ç) Kendini sözlü olarak ifade etme alışkanlığı kazanma

3-YAZMA

- a) Yazma kurallarını uygulama
- b) Farklı türlerde metinler yazma
- c) Kendini yazılı olarak ifade etme alışkanlığı kazanma
- d) Yazım ve noktalama kurallarını uygulama

4-DİNLEME

- a) Dinleme/izleme kurallarını uygulama
- b) Dinlediklerini/izlediklerini değerlendirme
- c) Etkili dinleme/izleme alışkanlığı kazanma

5-DİL BİLGİSİ

- a) Kelime türleriyle ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama

B) Davranış Geliştirme ve Olgunlaştırma ile İlgili Kazanımlar

- 1) Eğitim hakkının değerini bilme
- 2) Kişi haklarına saygı gösterme
- 3) İhtiyaç sahiplerine yardım etme
- 4) Demokrasi değer verme ve hoşgörülü olma
- 5) Sınıf içinde sevgi-saygı ortamı oluşturma

Dersin İşlenişi:

Bu metin için sınıfa, ülkemizde yürütülen eğitim-öğretim kampanyalarıyla ilgili afişler getirilmiştir. Dersin başlangıcında öğrencilerle eğitim ve öğretim kavramları hakkında sohbetler yapılmıştır. Bu kavramlardan öğretimin bilgiyi, eğitimin ise görgüyü ifade ettiği söylenmiştir. Türk millî eğitiminin amaçları okunmuş, öğrencilere burada geçen millî ve manevî değerler benimsetilmeye çalışılmıştır. Hayallerindeki ideal öğrenci tipini sınıfla paylaşmaları için, öğrencilere fırsat verilmiştir.

Metin okunduktan sonra anayasanın 42. maddesinden hareketle eğitim hakkı üzerinde durulmuştur. Öğrenciler, bazı yerlerdeki öğrencilerin çeşitli imkânsızlıklar sebebiyle okula gidemediklerini, kendilerinin bu konuda şanslı olduklarını ve bunun kıymetini bilmeleri gerektiğini ifade etmişlerdir. Onlardan kendilerini okula gidemeyen çocukların yerine koymaları ve duygularını sınıfla paylaşmaları

istenmiştir. Okumaları için onların büyüklerine ve öğretmenlerine değer vermeleri söylenmiştir.

Son yıllarda ülkemizde yürütülen kampanyalarla ilgili fikir alışverişinde bulunulmuştur. Özellikle kız çocuklarının okutulması için yapılan çalışmalardan örnekler verilmiştir. Ders öncesinde öğrencilerden istenen gazetelerde çıkmış konuyla ilgili haber örnekleri okunmuş ve bu yazılar sınıf panosunda sergilenmiştir. Ders akışı içerisinde kız çocuklarının eğitimiyle ilgili poster hazırlama çalışması kararı alınmıştır.

Maddî yetersizlikler dolayısıyla okuyamayan çocuklar için neler yapılabileceği üzerinde fikir alışverişinde bulunulmuştur. Öğrencilere, bu durumda olan çocuklara sahip çıkılması gerektiği hatırlatılmış; kendilerine büyüdüklerinde imkânları yeterli olduğu takdirde bu tür çalışmalara destek vermelerinin güzel bir davranış olacağı ifade edilmiştir. Bu çalışmada, yardımlaşma ve paylaşma davranışlarının olgunlaştırılması amaçlanmıştır.

Öğrencilere eğitim-öğretim ortamında birbirlerine nasıl davranmaları gerektiğiyle ilgili sorular sorulmuş ve onların görüşleri alınmıştır. Bu konuda genel olarak şu düşünceler dile getirilmiştir:

- Derste arkadaşlarımızın dikkatini dağıtacak davranışlarda bulunmamalıyız.
- Sınıfta birlik beraberlik duygusuyla hareket etmeliyiz.
- Arkadaşlarımıza hoşgörülü olmalıyız.
- Söz alan arkadaşlarımızı, konuşmasını kesmeden sabırla dinlemeliyiz.
- Arkadaşlarımızın başarılarını takdir etmeliyiz.
- Sıkıntısını olanlara yardımcı olmalıyız.

Öğrencilerle dersin son bölümünde, öğretmen-öğrenci ilişkilerinin nasıl olması gerektiğiyle ilgili sohbet yapılmıştır. Onlara öğretmenlerine karşı saygılı olmaları, onların değerini bilmeleri, bilgi ve görgü bakımından onlardan istifade

etmeleri söylenmiştir. Öğretmen-öğrenci ilişkilerinde olumlu ve olumsuz örnekler sınıf içinde oyunlaştırılarak gösterilmiştir.

Yapmış olduğumuz çalışmaların, öğrenciler tarafından değerlendirilmesi sonucunda, genel olarak aşağıda belirttiğimiz öğretmen yaklaşımlarının etkili olduğu tespit edilmiştir:

-Öğretmen, sınıf içi kuralları öğrencilerle birlikte belirlerse, öğrencilerin bu kurallara sahip çıkmaları ve uymaları daha kolay olmaktadır.

-Öğretmenin, konuyla ilgili örnekleri arttırması öğrencilerin ilgisini çekmektedir.

-Konu hakkında öğrenci görüşlerine başvurulursa, öğrencilerin derse katılımları artmaktadır.

-Öğretmen, yapmış olduğu konuşmalarla öğrencilerin duygu dünyasına girmeyi başarırsa, onlara olumlu davranışlar kazandırmada daha başarılı olmaktadır.

-Öğretmenin, öğrencisine sevgiyle yaklaşması, dersi sevdirmede ve onu etkilemede oldukça önemlidir.

-Öğretmenin derste grup çalışmalarına yer vermesi, öğrenciler arası iletişimi ve yardımlaşmayı sağlamada etkili olmaktadır. (Gruplar hâlinde kız çocuklarının eğitimiyle ilgili yapılan hazırlıklı konuşma çalışması, öğrenciler tarafından dersin doruk noktası seçilmiştir.)

-Öğretmenin, öğrencilerin görüşlerine saygı duyması ve onları özgün düşünmeye cesaretlendirmesi, güven duygusu kazanmalarında önemli bir yere sahiptir.

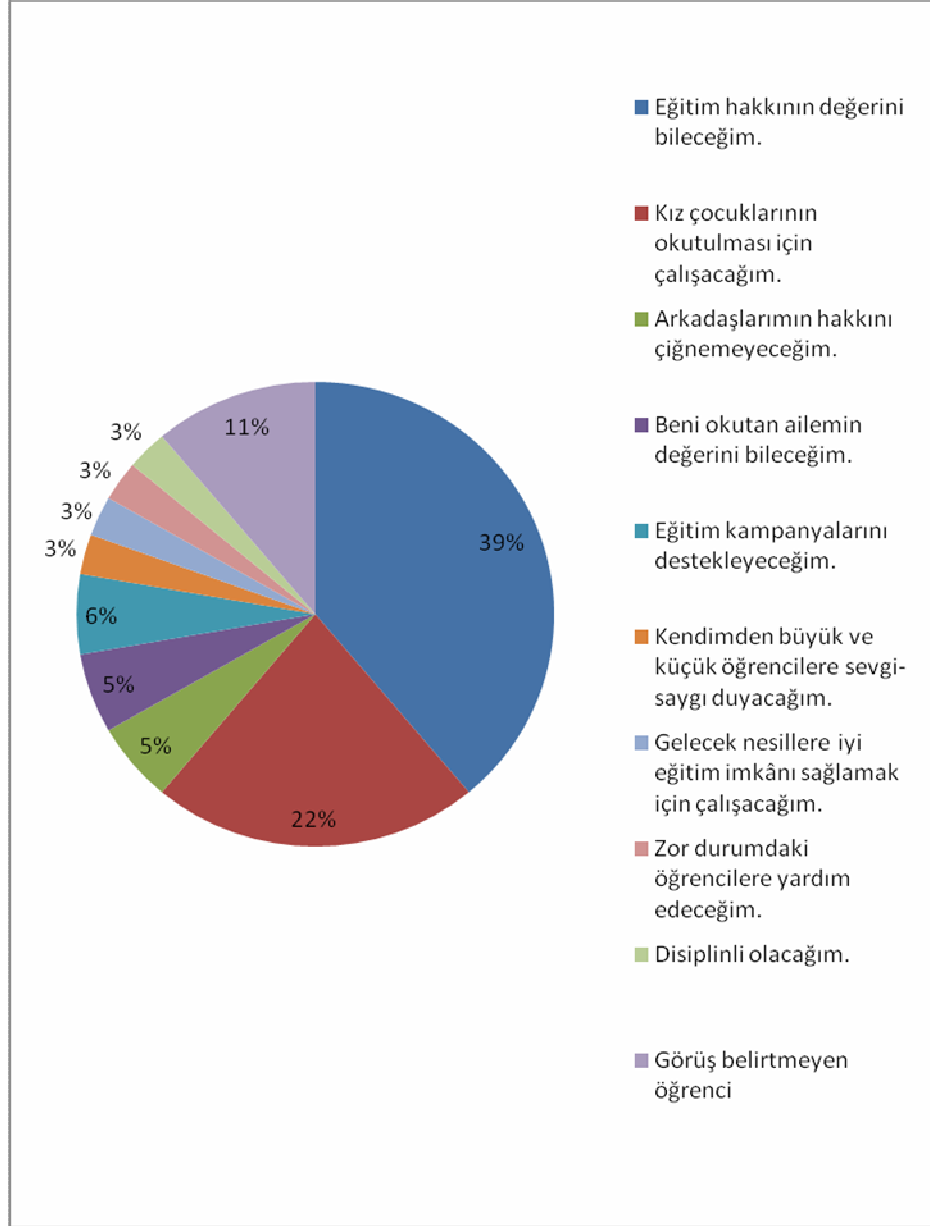
-Öğretmenin vermiş olduğu nasihatler öğrencilere davranış kazandırmada etkili olmaktadır.

Öğrencilere dersin sonunda hangi değer ve olumlu davranışları kazandıkları sorulmuş; veriler aşağıdaki şekilde tablolaştırılmış ve grafikleştirilmiştir:

Tablo 14: Öğrenci Sayılarına Göre “Çocuk Hakları Sözleşmesi’nin Işığı Altında Çocuğun Eğitim Hakkı” Adlı Metnin Kazanımları

KAZANIMLAR	ÖĞRENCİ SAYISI
Eğitim hakkının değerini bileceğim.	14
Kız çocuklarının okutulması için çalışacağım.	8
Arkadaşlarımın hakkını çiğnemeyeceğim.	2
Beni okutan ailemin değerini bileceğim.	2
Eğitim kampanyalarını destekleyeceğim.	2
Kendimden büyük ve küçük öğrencilere sevgi-saygı duyacağım.	1
Gelecek nesillere iyi eğitim imkânı sağlamak için çalışacağım.	1
Zor durumdaki öğrencilere yardım edeceğim.	1
Disiplinli olacağım.	1
Görüş belirtmeyen öğrenci	4

Grafik 9: “Çocuk Hakları Sözleşmesi’nin Işığı Altında Çocuğun Eğitim Hakkı” Adlı Metnin Kazanımlarının Sınıf İçinde Dağılımı

Tabloda ve grafikte de görüldüğü gibi “Çocuk Hakları Sözleşmesi’nin Işığı Altında Çocuğun Eğitim Hakkı” adlı metnin işlenmesinden sonra sınıfın dokuz kazanıma sahip olduğu ortaya çıkmıştır. 36 öğrenciden 14’ü (% 39) “Eğitim hakkımın değerini bileceğim.”, 8’i (% 22) “Kız çocuklarının okutulması için çalışacağım.”, 2’si (% 5) “Arkadaşlarımın hakkını çiğnemeyeceğim.”, 2’si (% 5) “Beni okutan ailemin değerini bileceğim.”, 2’si (% 6) “Eğitim kampanyalarını artıracacağım.”, 1’i (% 3) “Kendimden büyük öğrencilere saygı duyacağım.”, 1’i (% 3) “Gelecek nesillere iyi eğitim imkânı sağlamak için çalışacağım.”, 1’i (% 3) “Zor durumdaki öğrencilere yardım edeceğim.”, 1’i (% 3) “Disiplinli olacağım.” cevaplarını vermişlerdir.

Öğrencilerin ders sonunda dile getirmiş oldukları kazanımlar, insanları sevme ve onlara saygı duyma davranışıyla yakından ilişkilidir. Kız çocuklarının okutulması için çalışan, arkadaşlarının hakkını çiğnemeyen, onları seven ve onlara saygı duyan, zor durumdaki kişilere yardım eden bireyde, insan sevgisinin olgunlaştığı söylenebilir. İnsanı merkeze alan bir eğitim anlayışının da başarıya ulaşacağı muhakkaktır. Görüş belirtmeyen 4 öğrenci (% 11) dışındaki öğrencilerin (% 89) yukarıdaki kazanımları davranış hâlinde göstereceklerini dile getirebilmeleri dersimizin hedefine ulaştığını göstermesi bakımından önemlidir. Çünkü dile getirilen kazanımların davranış olarak gösterilmesi de kolay olacaktır.

Öğrencilerimiz, ders dışında da gözlemlenmeye devam edilmiş ve kazanımların yaşantı hâline getirildiği görülmüştür. Sınıfta ve sınıf dışında birbirlerine göstermiş oldukları sevgi, saygı, hoşgörü; sıkıntısı olan arkadaşlarına yapmış oldukları yardımlar, öğrencilerin davranışlarının olgunlaştığını göstermektedir.

Tema : Hak ve Özgürlükler

Konunun Adı : Hiroşimalı Masahi Nii

Yazar: Oktay AKBAL

HİROŞİMALI MASAHİ Nİİ

Kâğıttan bir kuş değildi Hiroşima'nın üstünde uçan. Çelikten bir devdi. Hosokawa'nın kâğıttan yaptığı 673 turna kuşuna hiç benzemiyordu. Ne bilsin Hosokawa onu? Hiroşima'nın bombalanmasından dört yıl sonra doğmuş. Gene de kurtaramadı kendini 6 Ağustos 1945 sabahının etkisinden... On altıındaydı, kurtulmaz bir derdin eline düştüğünde. Tarifsiz ıstırap çekiyordu. Annesi dört köşe kâğıtlardan bin tane turna kuşu yaparsa acılarının dineceğini söylemişti. Hosokawa başladı turna kuşlarını yapmaya. Günler günleri kovaladı, kâğıttan kuşlar yan yana sıralandı. Acıları dinmiş miydi? Bilen yok ama bir umut, bir düş sarmıştı kız. Yaşamak isteği, acıları hafifletiyordu belki de. 673 tane turna kuşu yapabiliirdi genç kız. 674'üncünün sırtına binerek uçtu gitti dünyamızdan.

Bertrand Russel (Bertran Rasıl) der ki: "Hiroşima ve Nagazaki' ye atılan iki atom bombasından dünya hiç de umulan dersi almamış gibi görünüyor. Bu işin kurbanları, anılarında söyledikleri gibi gerçekten de dehşet içindedirler ve yeni nükleer felaketlere engel olmak için bir yol bulunacağı umudunu taşımaktadırlar. Dünyamızda böyle düşünmeyenler de pek çok, atom bombasının az bile geldiğine karar verildi. Dünyanın en güçlü ülkeleri, atom bombası yerine bundan bin beter hidrojen bombasını kullanmaya, iki kent yerine kendilerini de içine alan birçok ülkenin hakkını yer yüzünden silip süpürmeye karar verdiler."

"Atom Bombası Çocukları" kitabını karıştırıyorum.6 Ağustos 1945 gününü yaşayan çocuklar anılarını anlatmışlar. İşte bir kız Miyeko Hara, bakın ne diyor: "Atom bombası! Sözüünü bile etmek istemiyorum. Tiksiniyorum. Üstelik bu kelimeyi hayatımın sonuna kadar unutmayacağım. Ağzıma almak istemediğim bu kelimeyi... Gece gündüz bu kelimeyi duymak. Ne işkence. Bu halimle niçin yaşıyorum hala. Rüyasız, umutsuz."

Rüyasız, umutsuz kalan Miyeko, “Ne kimse duysun istemiyorum ne kimse okusun. Bu küçük kalbime gömmek istiyorum her şeyi.” demiş. Acılar, yaşayanlar içindir yalnız. Bir acıya, bir ıstıraba seyirci kalanlar o acıyı, o ıstırabı anlayamazlar. Bir Miyeko’ nun, bir Hosokawa’nın “dram” ları ne sözle ne yazıyla anlatılabilir! Böyle şeyler “duyulur” ancak. Bir Hiroşima bombardımanında çeyrek milyon insanın yok olması, radyasyon etkisinin yıllarca sürüp gitmesi aklın sınırlarını aşan bir şeydir. İnsanın yetenekleri yetmez böyle bir şeyi kavramaya. Belirli bir acıyı, belirli bir ıstırabı anlayabiliriz biz. Daha önceki deneylerimize, anlarımızda yer alan izlenimlerimize ya da atalarımızdan bize gelen gizli ilintilere dayanan bir şeydir bunlar. Ama Hiroşima gerçeğini anlayabilmek zor. Anlayabilsek bunun gerçeğine, anlamına varabilsek yeni yeni Hiroşimaları yaratmak yolunda ilerler miydik?

Hiroşimalı Masahi Nii satmış malını mülkünü, binmiş arabasına dünyayı dolaşıyor, Hiroşima olayına ait sergiler açıyor, konuşmalar yapıyor. Atom tehlikesini olanca derinliğiyle duyurmak istiyor dünya insanlarına.

Kazanımlar :

A) Bilgi ve Beceriyle İle İlgili Kazanımlar

1-OKUMA

- a) Okuma kurallarını uygulama
- b) Okuduğu metni anlama ve çözümleme
- c) Söz varlığını zenginleştirme

2-KONUŞMA

- a) Konuşma kurallarını uygulama
- b) Sesini ve beden dilini etkili kullanma
- c) Hazırlıklı konuşmalar yapma
- ç) Kendini sözlü olarak ifade etme alışkanlığı kazanma

3-YAZMA

- a) Yazma kurallarını uygulama
- b) Plânlı yazma
- c) Farklı türlerde metinler yazma
- ç) Kendini yazılı olarak ifade etme alışkanlığı kazanma
- d) Yazım ve noktalama kurallarını uygulama

4-DİNLEME

- a) Dinleme/izleme kurallarını uygulama
- b) Dinlediklerini/izlediklerini değerlendirme

5-DİL BİLGİSİ

- a) Kelime türleriyle ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama

B) Davranış Geliştirme ve Olgunlaştırma ile İlgili Kazanımlar

- 1) İnsanların hayat hakkına saygı duyma
- 2) Ümidini kaybetmeme

Dersin İşlenişi:

Bir önceki derste ödev olarak verilen, savaşın zararlarını anlatan posterler öğrenciler tarafından tekrar derse getirilmiştir. Öğrencilerin posterlerdeki yazı ve fotoğraflarla ilgili görüşleri alınmıştır. “Savaş” kelimesinin onlardaki çağrışımları kavram haritasına dönüştürülmüştür. Savaşların insanlara vermiş olduğu zararlar hakkında sohbetler yapılmıştır. Öğrencilere “Sizce savaşların olmadığı bir dünya nasıl olurdu?” sorusu sorulmuş, alınan cevaplardan, onlarda insanların yaşama hakkını koruma bilinci oluştuğu anlaşılmıştır.

Metin fon müziği eşliğinde okunduktan sonra, Hiroşima'nın 2. Dünya Savaşı sonrası fotoğraflarından oluşan slayt gösterisi yapılmıştır. Ardından Japonya'nın bugünkü hâlini gösteren fotoğraflardan örnekler gösterilmiş ve önceki fotoğraflarla karşılaştırmalar yapılması sağlanmıştır. Bu bölümde, öğrencilere, başımıza gelen felaketlerden ders alarak daha büyük bir azim ve istekle çalışmamız durumunda başarıya ulaşabileceğimiz söylenmiş ve hayatta asla ümitsizliğe düşmemeleri tavsiye edilmiştir. Ülkemizin gelişmesi için çalışmalar yapmanın çok güzel bir davranış olduğu anlatılmış, yapacağımız çalışmalarda diğer insanların hayat haklarına ve özgürlüklerine müdahale edilmemesi gerektiği ifade edilmiştir. Öğrenciler, özgürlüğün büyük bir değer olduğu ve onun kıymetini bilmeyele ilgili konuşmalar yapmışlardır.

Daha sonra, isteyen öğrenciler Hosokawa, Miyeko Hara ve Masahi Nii rollerini üstlenmiş ve merak edilen konularda soruları cevaplamışlardır. Bu öğrencilerden, savaşın zararları hakkında insanlara mesaj vermeleri istenmiş ve alınan cevaplar listelenerek tahtaya yazılmıştır.

Dersin sonunda, öğrencilerle Türk milletinin katılmış olduğu savaşlar hakkında konuşulmuş ve o yıllarda çekilen sıkıntılardan örnekler verilmiştir. Sahip olduğumuz toprakların, büyük acılar ve sıkıntılar çekilerek elde edildiği belirtilmiştir. Bu çalışmaların, öğrencilerde vatan ve millet sevgisi duygusunun pekiştirilmesine hizmet etmesi hedeflenmiştir.

Dersin işlediğimiz günlerde ülke çapında gerçekleştirilen “Terörle Mücadele Kahramanlarına Destek Kampanyası”na öğrencilerimiz de imkânları ölçüsünde harçlıklarıyla katılarak destek vermişlerdir. Onların, böyle bir çalışmada gönüllü olarak yer almak istemeleri işlediğimiz dersin yapılandırılmış olduğunu göstermektedir. Aynı zamanda, bu katılım onlarda yardımlaşma ve paylaşma davranışlarının olgunlaşmasını sağlamıştır.

Dersin, öğrenciler tarafından değerlendirilmesi sonucunda, genel olarak aşağıda belirttiğimiz öğretmen yaklaşımlarının etkili olduğu tespit edilmiştir:

-Öğretmenin derste teknolojiden yararlanması, öğrencilerin ilgisini derse çekmede etkili olmaktadır. (Derste gösterilen fotoğraflar ve metin okunurken fon müziği verilmesi, öğrenciler tarafından dersin doruk noktası seçilmiştir.)

-Öğretmenin, sınıf içinde farklı etkinliklere yer vermesi dersin tekdüzelikten kurtulması bakımından önemlidir.

-Öğretmen, öğrencilerin fikirlerine değer verir ve onları sabırla dinlerse dersi sevdirmede etkili olmaktadır.

-Öğretmenin, her öğrenciye söz hakkı vermesi, sınıf içinde hoşgörü ortamının sağlanması için gereklidir.

-Dersin, diğer derslerle bağlantı kurularak işlenmesi, öğrencilerin merakını arttırmaktadır.

-Öğretmen, işlenen konunun yapılandırılmasına çalışmalıdır. Öğrencilerin duygu ve düşünce dünyasına hitap eden konular, onların olumlu davranışlar kazanmasını sağlamaktadır.

-Üretkenliklerini gösterebilecekleri çalışmalar, öğrencilerin kendilerine güven duymalarında etkilidir.

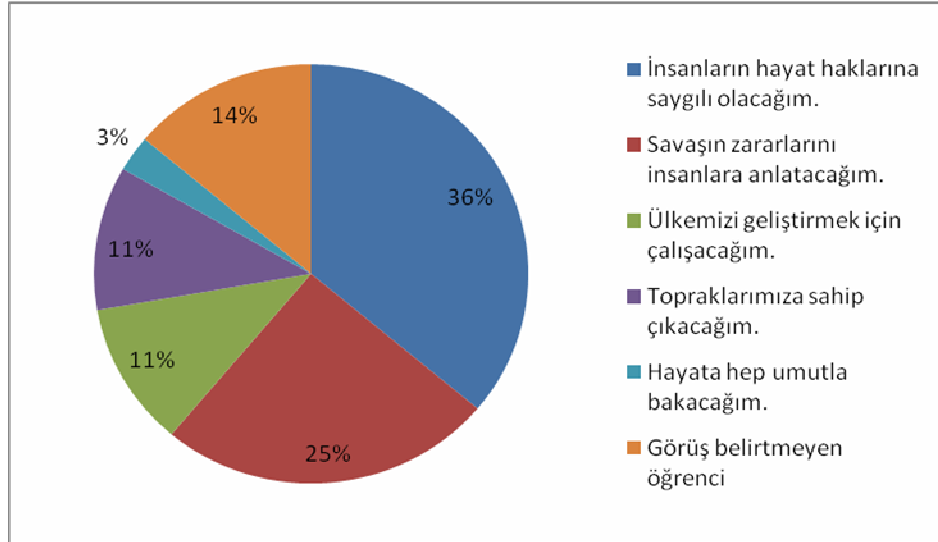
-Öğretmenin sınıf içi sohbetler yaptırması, öğrencilerin kendilerini ifade becerisi kazanmalarında önemli bir role sahiptir.

Öğrencilere dersin sonunda hangi değer ve olumlu davranışları kazandıkları sorulmuş; veriler aşağıdaki şekilde tablolaştırılmış ve grafikleştirilmiştir:

Tablo 15: Öğrenci Sayılarına Göre “Hiroşimalı Masahi Nii” Adlı Metnin Kazanımları

KAZANIMLAR	ÖĞRENCİ SAYISI
İnsanların hayat haklarına saygılı olacağım.	13
Savaşın zararlarını insanlara anlatacağım.	9
Ülkemizi geliştirmek için çalışacağım.	4
Topraklarımıza sahip çıkacağım.	4
Hayata hep umutla bakacağım.	1
Görüş belirtmeyen öğrenci	5

Grafik 10: “Hiroşimalı Masahi Nii” Adlı Metnin Kazanımlarının Sınıf İçinde Dağılımı

Tabloda ve grafikte de görüldüğü gibi “Hiroşimalı Masahi Nii” adlı metnin işlenmesinden sonra sınıfın beş farklı kazanıma sahip olduğu ortaya çıkmıştır. 36 öğrenciden 13’ü (% 36) “İnsanların hayat haklarına saygılı olacağım.”, 9’u (% 25) “Savaşın zararlarını insanlara anlatacağım.”, 4’ü (% 11) “Ülkemizi geliştirmek için çalışacağım.”, 4’ü (% 11) “Topraklarımıza sahip çıkacağım.”, 1’i (% 3) “Hayata hep umutla bakacağım.”, cevaplarını vermişlerdir.

Öğrencilerimizin dile getirmiş oldukları kazanımlar, genel olarak insan ve vatan sevgisi duygularıyla ilgilidir. İnsanların yaşama hakkına saygı duyan ve savaşın bütün insanlar için bir felaket olduğu gerçeğini kabul eden kişi, düşünceleriyle insanlara değer verdiğini göstermektedir. İnsana değer veren kişi de onun mutluluğu için çalışacaktır. Görüş belirtmeyen 5 öğrenci (% 14) dışındaki öğrencilerin (% 86), yukarıdaki kazanımları dile getirebilmesi dersin hedefine ulaştığını göstermektedir.

Ders dışında da öğrenciler gözlemlenmeye devam edilmiştir. Dersin işleniş bölümünde bahsettiğimiz kampanyaya destek veren öğrencilerimiz, bu davranışlarıyla insan sevgisi duygusuna sahip oldukları göstermişlerdir. Bu davranış aynı zamanda, dersin yapılandırılmış olduğunu göstermesi bakımından da önemlidir.

Tema : Hak ve Özgürlükler

Konunun Adı : Hayal Çocuk

Yazar: Niyazi BİRİNCİ

HAYAL ÇOCUK

Hepinize Merhaba!

Önce tanışalım: Benim adım Zuhal. Sizin yaşınızdayım. Çoğunuz beni hiç görmediniz. Tanımıyorsunuz. Ama ben sizi hep görüyorum. Hemen hepinizi de tanıyorum.

Gerçek isimlerinizi bilmiyorum ya, olsun. Kendimce isimler taktım hepinize. Sarı Kız, durmadan konuşan sarı saçlı kardeşimize taktığım isim; hep gülen en küçüğünüze de Güler diyorum. Böyle böyle isimler vermiştim size. Kendimce tanımış, kendimce sevmişim. Dostunuz olmuşum.

Odamın penceresi balkona bakıyor. Sizi pencereden seyrediyorum. Önceleri rahatça göremiyordum. Rica ettim anneme, karyolamı yükseltsin diye. Annem babama rica etti ve babacığım hiç üşenmeden istediğimi yaptı. Bir de öpücük kondurdu alnıma, koskocaman. O günden beri çok mutluyum. Sizi rahatça seyredebiliyorum. Yüzünüzü daha yakından görür gibi oluyorum. Hepiniz çok sevimli, çok güzel kardeşlersiniz.

Sokağa niye çıkmadığımı anlamışsınızdır. Çünkü yürüyemiyorum. Kendimi bildim bileli böyleyim. Hiç yürümedim. Bacaklarım büyümüyor. Küçük kaldılar. Ben büyüyorum, bacaklarım büyümüyor. Acaba ayaklarım üstünde durmak nasıl bir duygu? Bilir miyim nasıl olduğunu, hiç yaşamadım ki.

Sakın sizi kıskandığımı sanmayın. Hakkımda böyle düşünmenizi istemem. Doğrusu sizi kıskanmıyorum. Durumuma alıştım ve razı oldum. Kendimi böyle, olduğum gibi kabullendim.

Hem bacaklarım sakatsa ne olmuş, gözlerim sapasağlam ya! Sizleri görebiliyorum. Kulaklarım da sapasağlam, çığlıklarınızı duyabiliyorum. İsteğimde Ay'ı, yıldızları seyretme mutluluğu az mı? Yıldızlarla konuşurum ben, sizinle konuştuğum gibi tıpkı. Yıldızlar duymaz elbet, siz de duymazsınız. Olsun. Beni duymanıza gerek yok. Hissedin yeter. Benim de bu dünyada yaşadığımı, benim gibi engelli kardeşleriniz olduğunu hissedin. O yeter bana.

Ya kollarım, ellerim tutmasa ne olurdu halim? Bacaklarım sakat ama ellerim, kollarım sapasağlam. Beynim de öyle. Hele kalbim: Sevgi dolu. Sizi seviyorum. Hayatı seviyorum. Baharı, yazı, kışı seviyorum.

Her gün sokağa çıkamamak o kadar da kötü değil, canım. Geçen Pazar ailece pikniğe gittik. Etraf mis gibi kokuyordu. Çiçekler öylesine güzeldi ki...

Babam beni kucakladığı gibi yabani çiçeklerin arasına oturttu.

“Çiçeğe çiçeklik yaraşır.”dedi. Nasıl mutlu olduğumu anlatamam. Böyle anlayışlı bir ailem olduğu için Allah'a şükrettim.

Sıkılmıyorum. Pek sıkılmıyorum yani. Düşünecek o kadar çok şey var ki. Yapacak şey de var. Sıkılmaya vaktim olmuyor. Zaten sizi seyretmek de yeterince vaktimi alıyor. Sonra bebeklerim var. Okuyor, oynuyor, yaşıyor, öğreniyorum.

Biliyor musunuz, geçen sene Kızılay'a başvurduk. Sıraya yazdılar, sıram gelince bana bir tekerlekli sandalye verecekler. Babam almak istiyor aslında ama işleri şu sıralar pek iyi değil. Biz de Kızılay'a gittik. İki aya kadar sıram gelecekmiş. O günü yani tekerlekli sandalyeye kavuşacağım günü sabırsızlıkla bekliyorum. Yok, hayır! Sabırsızlıkla değil, sabırla bekliyorum. Çünkü sabretmeyi öğrendim. Benim durumumdaki bir çocuk için sabır çok önemli. Sabretmesini bilmeyen bu duruma dayanamaz. Ben sabrediyorum ve dayanıyorum. Her gün kendimi yeniden keşfediyorum. Bacaklarımın gücü yok ama kollarım öylesine güçlü ki.

Şimdi bunları yazarken bile arada bir başı kaldırıp sizi seyrediyorum. Koşuyorsunuz, gülüyorsunuz, oynuyorsunuz. Mutlu olduğunuz belli. Sizi mutlu gördükçe ben de mutlu oluyorum. Mutluluk nedir ki zaten, paylaşmak değil mi?

Size bir mesajım var, daha doğrusu sizden bir ricam var arkadaşlar. Sahip olduğunuz şeylerin değerini bilin. Bir çift sağlam bacağın ne kadar önemli olduğunu düşünün. Benim gibilerle karşılaşmak size bunu düşündürür her halde. Demek ki ben düşünmenize yardım ediyorum. Sahip olduğunuz ama farkında olmadığınız değerleri fark ettiriyorum. İşte yine birbirimizi tamamlıyoruz, çocuklar.

Tekerlekli sandalyem gelince sık sık sokağa çıkacağım. Her halde aranızda alırsınız. Beni de kendinizden sayarsınız. Bir kenardan oyununuzu seyretmeme izin verirsiniz. Belki de bazen benim katılabileceğim oyunlar oynamak istersiniz.

Aslında sizden bir farkım yok. Duygu ve düşünce olarak sizlerden biriyim. Acımanızı değil, aranızda almanızı, beni de kendinizden biri saymanızı istiyorum.

Kaldırın başınızı, pencereme bakın. Camın arkasında gördüğünüz Hayal Çocuk benim. Hayal gibi ama gerçeğin ta kendisiyim.

Kazanımlar :

A) Bilgi ve Beceriyle İle İlgili Kazanımlar

1-OKUMA

- a) Okuma kurallarını uygulama
- b) Okuduğu metni anlama ve çözümleme
- c) Söz varlığını zenginleştirme

2-KONUŞMA

- a) Konuşma kurallarını uygulama
- b) Sesini ve beden dilini etkili kullanma
- c) Hazırlıklı konuşmalar yapma
- ç) Kendini sözlü olarak ifade etme alışkanlığı kazanma

3-YAZMA

- a) Yazma kurallarını uygulama
- b) Farklı türlerde metinler yazma
- c) Kendi yazdıklarını değerlendirme
- ç) Kendini yazılı olarak ifade etme alışkanlığı kazanma
- d) Yazım ve noktalama kurallarını uygulama

4-DİNLEME

- a) Dinleme/izleme kurallarını uygulama
- b) Dinlediklerini/izlediklerini değerlendirme

5-DİL BİLGİSİ

- a) Kelime türleriyle ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama

B) Davranış Geliştirme ve Olgunlaştırma ile İlgili Kazanımlar

- 1) Sağlının kıymetini bilme
- 2) Elindekiler için Őükretme
- 3) Engelli insanlara değer verme

Dersin İşlenişi:

“Hayal Çocuk” adlı metin için sınıfa, engelli insanların hayatlarını konu alan fotoğraflar getirilmiştir. Engelli insanların her şeye rağmen hayata tutunmalarını konu alan fotoğraflar hakkında öğrencilerin görüşleri alınmıştır. Onlara, çevrelerinde engelli insanlar olup olmadığı sorulmuş, alınan cevaplar doğrultusunda sohbetler yapılmıştır.

Metin okunduktan sonra isteyen öğrenciler, kendilerini metindeki kızın yerine koymuşlar, duygu ve düşüncelerini sınıfla paylaşmışlardır. Dersin akışı içerisinde, engelli insanlara karşı nasıl davranılması gerektiğiyle ilgili fikir alışverişinde bulunulmuştur. İnsanları fiziki özellikleriyle değerlendirmenin yanlış olduğu, insanlara değer vermenin, onları küçük görmemenin ise erdemli bir davranış olduğu konusunda görüş birliğine varılmıştır. Bize nasıl davranılmasını istiyorsak, bizim de bireylere o şekilde davranmamız gerektiği söylenmiştir. “Ne oldum değil, ne olacağım de.” atasözü üzerinde konuşulmuş, engelli insanlarla alay etmemek gerektiği belirtilmiştir.

Öğrencilere, “Vücudunuzdaki herhangi bir organın eksikliği durumunda hayatınız nasıl olurdu?” sorusu sorulmuş, sahip oldukları nimetlerin farkına varmaları sağlanmıştır. Vücudumuzdaki her organın işlevi üzerinde tek tek konuşulmuş, bunların eksiklerinin yol açacağı olumsuzluklara değinilmiştir. Buradan hareketle, elimizdekilerin kıymetini bilmemiz ve bunlar için sürekli şükretmemiz gerektiği ifade edilmiştir. Sağlık ve mutluluğun insan hayatındaki önemi üzerinde durulmuştur. Öğrencilerden hasta oldukları zamanki ruh hallerini anlatmaları istenmiş, böylece sağlığın değeriyle ilgili düşüncelerin olgunlaştırılmasına çalışılmıştır.

Dersin son bölümünde “ümit” kavramı hakkında sorulu-cevaplı sohbetler yapılmıştır. Hayatta başımıza zaman zaman sıkıntıların gelebileceği, ancak bütün olumsuzluklara rağmen hayata tutunmamız gerektiği ifade edilmiş, ümitlerini yitirmeyen insanların, hayatta her zaman başarılı olabilecekleri söylenmiştir.

Yapmış olduğumuz çalışmaların, öğrenciler tarafından değerlendirilmesi sonucunda, genel olarak aşağıda belirttiğimiz öğretmen yaklaşımlarının etkili olduğu tespit edilmiştir:

-Derste görselliğe önem verilmesi, ders ortamının ilgi çekici hâle gelmesinde önemli yere sahiptir.

-Öğretmenin, konuyu anlatış tarzı etkileyici olursa, öğrenci olumlu davranış kazanmaya daha yatkın olmaktadır.

-Öğrencinin konuşma yapması için fırsat vermek, onu derse katmada etkili rol oynamaktadır.

-Öğretmenin konuyla ilgili canlandırmalar yaptırması öğrencilerin merakını arttırmaktadır. (Öğrencilerin, metindeki kızın yerine kendilerini koyup duygularını anlatmaları dersin doruk noktası olarak seçilmiştir.)

-Derste sorulu-cevaplı sohbet ortamı oluşturulması, öğrencilerin kendilerini ifade etmelerine imkân vermesi açısından önemlidir

-Öğretmenin, kendi düşüncelerini öğrencilerle paylaşması öğretmen-öğrenci ilişkilerini olumlu yönde etkilemektedir.

-Öğretmenin öğrencilere vermiş olduğu nasihatler onların olumlu davranışlara yönelmesinde oldukça önemlidir.

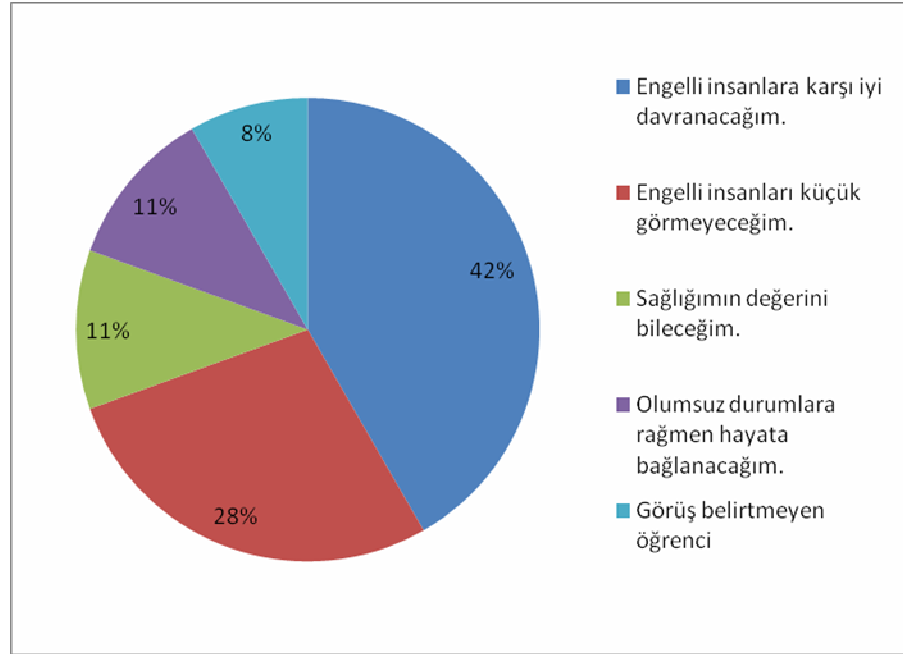
-Öğrencilerin, hayata olumlu yönleriyle bakmalarının sağlanması, onlara iyimser duyguların kazandırılmasında etkilidir.

Öğrencilere dersin sonunda hangi değer ve olumlu davranışları kazandıkları sorulmuş; veriler aşağıdaki şekilde tablolaştırılmış ve grafikleştirilmiştir:

Tablo 16: Öğrenci Sayılarına Göre “Hayal Çocuk” Adlı Metnin Kazanımları

KAZANIMLAR	ÖĞRENCİ SAYISI
Engelli insanlara karşı iyi davranacağım.	15
Engelli insanları küçük görmeyeceğim.	10
Sağlığımın değerini bileceğim.	4
Olumsuz durumlara rağmen hayata bağlanacağım.	4
Görüş belirtmeyen öğrenci	3

Grafik 11: “Hayal Çocuk” Adlı Metnin Kazanımlarının Sınıf İçinde Dağılımı

Tabloda ve grafikte de görüldüğü gibi “Hayal Çocuk” adlı metnin işlenmesinden sonra sınıfın dört farklı kazanıma sahip olduğu ortaya çıkmıştır. 36 öğrenciden 15’i (% 42) “Engelli insanlara iyi davranacağım.”, 10’u (% 28) “Engelli insanları küçük görmeyeceğim.”, 4’ü (% 11) “Sağlığımın değerini bileceğim.”, 4’ü (% 11) “Olumsuz durumlara rağmen hayata bağlanacağım.” cevaplarını vermişlerdir.

Öğrencilerimizin yukarıda dile getirdikleri kazanımların genel olarak engelli insanlara karşı nasıl davranacaklarıyla ilgili olduğu görülmektedir. “Engelli insanlara iyi davranacağım.” (% 42) ve “Engelli insanları küçük görmeyeceğim.” (% 28), şeklinde ifade edilen davranışlar öğrencilerimizdeki insan sevgisi duygusunun pekişmiş olduğunu göstermesi bakımından da önemlidir. İnsan sevgisiyle dolu birey, bütün insanlara değer verecek ve saygı duyacaktır. Bununla birlikte, kendisine değer veren kişi, sağlığına da değer verecek; hayata umutla bakacak, başına gelen sıkıntılarda hemen ümitsizliğe düşmeyecektir. Görüş belirtmeyen 3 öğrenci (% 8) dışındaki öğrencilerin (% 92) yukarıdaki kazanımları davranış olarak göstereceklerini ifade etmeleri dersimizin hedefine ulaştığını göstermektedir.

Dersten sonra da öğrencilerimiz gözlemlenmeye devam edilmiş ve dile getirilen kazanımların yaşantı hâline getirildiği görülmüştür.

Tema : Atatürkçülük

Konunun Adı : Atatürk'ü Tanımak

Yazarlar: Yrd. Doç Dr. Banu YANGIN, Dr. Ayşegül CELEPOĞLU, Dr. Fatma TÜRKYILMAZ

ATATÜRK'Ü TANIMAK

Sevgili Gençler,

“Keşke Atatürk’ü ben de görebilseydim.” ya da “Atatürk’ü tanımış olsaydım.” diye düşündüğünüz oldu mu? Eğer olduysa onun şu sözlerini size hatırlatmak isterim: *“Beni görmek demek, mutlaka yüzümü görmek demek değildir. Benim fikirlerimi, benim duygularımı anlıyorsanız ve hissediyorsanız bu kâfidir.”* Bu sohbetimin amacı sizlerin Atatürk’ü tanımanıza katkıda bulunmaktır. Bunu, Atatürk’ün sarı saçlarından, mavi gözlerinden söz ederek değil, -onun da ifade ettiği gibi- duygu ve düşüncelerini anlamanıza, hissetmenize yol göstererek yapabileceğimi düşünüyorum. Gelin, onun bazı konularla ilgili duygu ve düşüncelerini kendi ifadeleriyle gözden geçirelim.

Bakın, Atatürk bilim hakkında neler düşünüyor!

“Dünyada her şey için, maddiyat için, maneviyat için, hayat için, muvaffakiyet için en hakiki yol gösterici ilimdir, fendir. İlim ve fennin dışında kılavuz aramak gaflettir, bilgisizliktir, doğru yoldan sapmaktır. Yalnız, ilmin ve fennin yaşadığımız her dakikadaki safhalarının gelişmesini kavramak ve ilerlemelerini zamanında izlemek şarttır. Bin, iki bin, binlerce sene evvelki ilim ve fen dilinin çizdiği kuralları, şu kadar bin sene sonra bugün, aynen uygulamaya kalkışmak, elbette ilim ve fennin içinde bulunmak değildir.”

Ata’mız bilimin önemini belirttikten sonra insanların her alanda kendilerine çağdaş bilim ve teknolojiyi kendilerine rehber edinmeleri gerektiğini düşünerek Millî

Mücadele’yi kazanmamızda aynı yolun takip edildiğini, daha sonraki çalışmalarda da bu yolun izlenmesi gerektiğini şu sözleriyle açıklamıştır:

“Memleketimizin en ileri, en hoş, en güzel yerlerini üç buçuk sene kirli ayaklarıyla çiğneyen düşmanı mağlup eden zaferin sırrı nerededir, bilir misiniz? Orduların sevk ve idaresinde ilim ve fen esaslarını rehber almaktır. Milletimizi yetiştirmek için asıl olan mekteplerimizin, üniversitelerimizin kuruluşunda aynı yolu takip edeceğiz. Evet, milletimizin, siyasi, sosyal hayatında, milletimizin fikrî terbiyesinde de rehberimiz ilim ve fen olacaktır.”

“İlim ve fen nerede ise oradan alacağız ve her millet ferdinin kafasına koyacağız. İlim ve fen için kayıt ve şart yoktur.”

Atatürk, bilime ve akla olduğu kadar sanata da son derece değer vermiştir. Sanata, estetik özelliklerinin ötesinde, insanlık adına yüklediği anlam şu sözlerinde açıkça görülmektedir:

“Sinema öyle bir keşiftir ki gün gelecek barutun, elektriğin ve kitapların keşfinden çok dünya medeniyetinin veçhesini değiştireceği görülecektir. Sinema, dünyanın en uzak uçlarında oturan insanların birbirlerini tanımalarını, sevmelerini tenin edecektir. Sinema, insanlar arasındaki görüş, görünüş farklarını silecek, insanlık idealinin tahakkukuna en büyük yardımı yapacaktır. Sinemaya layık olduğu önemi vermeliyiz.”

Sinema konusundaki düşünceleriyle beraber Atatürk, sanatın bütün dallarıyla ilgilenmiştir. Siz de bilirsiniz ki bir milletin sanatçıları güzel ve kalıcı eserler oluşturabilirlerse bu, o milletin başarısı sayılır. Güzel sanatlarda elde edilen başarı, o milletin uygarlık seviyesini gösterir. Bunun için Atatürk, herkesin sanatçı olamayacağını, sanatkârlığın özel yetenek ve çalışma istediğini, *“Sanatkâr, toplumda uzun mücadele ve gayretlerden sonra alında ışığı ilk hisseden insandır.”* cümlesiyle belirtir.

Atatürk'ün usta bir komutan olduğunu bilmeyen var mıdır? Milletinin içinde bulunduğu kurtuluş mücadelesinin kaçınılmaz bir gereği olarak pek çok savaşa önderlik etmiştir. Öte yandan da, içinde köklü bir yeri olan insan sevgisini her ortamda –kimi zaman sözleriyle, kimi zaman davranışlarıyla- ortaya koymuştur. Bakın bu konudaki duygu ve düşüncelerini nasıl ifade ediyor:

“Harpçi olamam çünkü harbin acıklı hâllerini herkesten iyi bilirim!”

“Birçok zaferler kazandım. Fakat bunların en büyüğünden sonra bile her akşam, savaş alanlarında ölen bütün askerleri düşünerek içimde derin bir keder duyuyorum.”

“Ben, muharebelerde dahi düşmanın üzerinde bir kin duymam yalnız askerlik kurallarının tatbikini düşünürüm.”

“İnsanları mesut edeceğim diye onları birbirine boğazlatmak, insanlıktan uzak ve son derece üzülünecek bir sistemdir. İnsanları mesut edecek yegâne vasıta, onları birbirlerine yaklaştırarak, onlara birbirlerini sevdirecek karşılıklı maddi ve manevi ihtiyaçlarını temine yarayan hareket ve enerjidir. Dünya barışı içinde insanlığın gerçek mutluluğu ancak bu yüksek ideal yolcularının çoğalması ve muvaffak olmasıyla mümkün olacaktır.”

“Biz kimsenin düşmanı değiliz! Yalnız insanlığın düşmanı olanların düşmanıyız.”

“İnsanlığın hepsini bir vücut ve bir milleti bunun bir organı saymak gerekir. Bir vücudun parmağının ucundaki acıdan diğer bütün organlar etkilenir.”

Onun bu konudaki davranışlarına bir de örnek vermek istiyorum: 24 Temmuz 1922'de Konya'da General Townshend (Tavzınd)'ın şerefine verdikleri ziyafette, sofradan kalkılacağına yakın, kolundaki saati çıkararak generale şunları söylüyor:

“Bu saati bana Anafartalar’da bir Türk askeri, ölen bir İngiliz subayının kolundan çıkardığını söyleyerek getirdi. Saatin arkasında subayın künyesi yazılıdır. Bu subayın ailesini arattımsa da bulamadım. İngiltere’ye döndüğünüzde ailesini bulur ve saati verirseniz çok memnun olurum.”

Arka arkaya sıraladığım bu cümleler onun insan sevgisini ne güzel anlatıyor, değil mi?

Buraya kadar sizlere Atatürk’ün bilim, akıl, sanat ve insan sevgisi konularındaki duygu ve düşüncelerini kendi ifadeleriyle aktarmaya çalıştım. Hiç düşündünüz mü onun bu duygu ve düşüncelerinin biçimlenmesinde hangi etmenler rol oynamıştır? Peki, kültürün ne olduğunu biliyor musunuz? Bilgilerimiz, görgülerimiz, geleneklerimiz, yaşama biçimimiz, değerlerimiz kültür değil midir? Sahip olduğumuz kültür, duygu ve düşüncelerimizin biçimlenmesinde önemli etkenlerden biridir. Bunun en çarpıcı örneği Atatürk’ün duygu ve düşünceleriyle içinde bulunduğu kültürel ortamın özellikleri arasındaki ilişkidir. O da şu sözleriyle bu düşünceyi desteklemiyor mu?

“İnsanlar, âdetlerini, ahlaklarını, hislerini, eğilimlerini, hatta fikirlerini geliştirme ve terbiyede, içinde yaşadığı toplumun genel eğiliminden kurtulamazlar.”

Kültürümüz duygu ve düşüncelerimizi etkilemektedir. Peki, duygu ve düşüncelerimiz kültürümüzü etkilemez mi? Akıl, bilim ve insan sevgisiyle aydınlanacak, arınacak duygu ve düşüncelerinizle ait olduğunuz kültürün özelliklerini olumlu yönde biçimlendirmek bizim elimizdedir.

Bakın, Atatürk Bursa’da kendisini karşılayan çocuklara -sizlere- ne söylüyor:

“Küçük Hanımlar, Küçük Beyler! Sizler, hepiniz geleceğin bir gülü, bir yıldızı, bir mutluluk parıltısı! Memleketi asıl aydınlığa boğacak sizsiniz. Kendinizin ne kadar mühim, kıymetli olduğunuzu düşünerek ona göre çalışınız. Sizlerden çok şey bekliyoruz; kızlar, çocuklar!”

Haydi bakalım, Küçük Hanımlar ve Küçük Beyler! Atatürk'ün duygularını hissedebiliyor, düşüncelerini anlayabiliyorsanız durmayın. Yapmanız gereken çok iş var.

İlimsiz, sanatsız, sevgisiz, kültürsüz kalmayın; hoşça kalın.

Kazanımlar :

A) Bilgi ve Beceriyle İle İlgili Kazanımlar

1-OKUMA

- a) Okuma kurallarını uygulama
- b) Okuduğu metni anlama ve çözümleme
- c) Söz varlığını zenginleştirme

2-KONUŞMA

- a) Konuşma kurallarını uygulama
- c) Hazırlıklı konuşmalar yapma
- e) Kendini sözlü olarak ifade etme alışkanlığı kazanma

3-YAZMA

- a) Yazma kurallarını uygulama
- b) Planlı yazma
- c) Farklı türlerde metinler yazma
- ç) Kendini yazılı olarak ifade etme alışkanlığı kazanma
- d) Yazım ve noktalama kurallarını uygulama

4-DİNLEME

- a) Dinleme/izleme kurallarını uygulama
- b) Dinlediklerini/izlediklerini değerlendirme

5-DİL BİLGİSİ

a) Kelime türleriyle ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama

6-ATATÜRKÇÜLÜK

a) Atatürk'ün fikir hayatı

b) Atatürk'ün kişiliği ve özellikleri

c) Atatürk'ün “Hayatta en hakiki mürşit ilimdir.” özdeyişi

B) Davranış Geliştirme ve Olgunlaştırma ile İlgili Kazanımlar

- 1) Atatürk'ü anlama
- 2) Atatürk'ün fikirlerini benimseme
- 3) Aklın değerini bilme
- 4) Bilim ve araştırma isteği
- 5) Kültür ve insan sevgisine önem verme

Dersin İşlenişi:

“Atatürk'ü Tanımak” adlı metin için sınıfa, çeşitli konularla ilgili Atatürk fotoğrafları getirilmiştir. Dersin başlangıcında, Atatürk'ün sanatseverliği, askerliği, insan sevgisi gibi özelliklerini gösteren fotoğraflar hakkında sohbetler yapılmıştır. Metin okunurken, Atatürk'ün kişilik özellikleri maddeler hâlinde tahtaya yazılmıştır. Öğrencilerin bu özellikleri benimseyip, olumlu davranışlar şeklinde göstermeleri için çalışmalar gerçekleştirilmiştir. Onlara, Atatürk'ü tanımanın sadece onun kimlik bilgilerini bilmek demek olmadığı, onun duygularını anlamak ve hayatımızda uygulamak gerektiği söylenmiştir.

Metin okunduktan sonra öğrencilere, Atatürk'ün kendilerini etkileyen yönlerinin neler olduğu sorulmuş ve onlardan genel olarak şu cevaplar alınmıştır:

- Akla, bilime ve teknolojiye önem vermesi,
- Sanata ve sanatçılara değer vermesi,
- İnsan sevgisiyle dolu biri olması,
- Kültüre önem vermesi

Öğrencilerden alınan yukarıdaki cevaplar kapsamında, sınıf içinde görüş alışverişinde bulunulmuştur. Akıl, bilim, teknoloji, sanat, insan sevgisi, kültür konularında öğrencilere bilgiler sunulmuştur. Onların, konuyla ilgili fikirlerini açıklamalarına fırsat verilmiş, düşüncelerini dile getirmeleri sağlanmıştır. Öğrencilerin, daha önceki derslerde kazandıkları davranışlarının olgunlaştırılması amacıyla geçmiş konularla bağlantı kurulmuştur.

Öğrencilere daha sonra, Atatürk denilince akıllarına gelen kavramların neler olduğu sorulmuştur. Öğrencilerden alınan cevaplar doğrultusunda kavram haritası oluşturulmuş; kavram haritasından hareketle, Atatürk'ü tanıtan bir yazı yazmaları istenmiş, daha sonra yazılar sınıfta okutulmuştur. Dersin akışı içerisinde öğrencilere, Atatürk'le ilgili hatıralardan bazılarını bilip bilmedikleri sorulmuş, isteyenlere söz hakkı verilmiştir.

Dersin son bölümünde Atatürk fotoğraflarından oluşan slayt gösterisi yapılmıştır. Öğrencilerden bir sonraki ders için Türkçe panosunu Atatürk fotoğraflarıyla düzenlemeleri istenmiştir.

Yapmış olduğumuz çalışmaların, öğrenciler tarafından değerlendirilmesi sonucunda, genel olarak aşağıda belirttiğimiz öğretmen yaklaşımlarının etkili olduğu tespit edilmiştir:

-Öğretmenin, derste teknolojiyi kullanması, derslerin eğlenceli geçmesinde etkili olmaktadır.

-Öğrencilerin konular üzerinde konuşurulması, derse katılımı arttırmaktadır.

-Ders kitabı dışındaki materyallerin derste kullanılması, öğrencilerin ilgisini arttırmada önemlidir.

-Öğretmenin, yapmış olduğu konuşmalarda öğrencilerin duygu ve düşünce dünyasına girebilmesi, onlarda olumlu davranışların yerleşmesinde önemli bir role sahiptir.

-Öğrencilere, bağımsız iş yapabilme becerisi kazandırılması, kendine güven duygularının gelişmesinde önemli yere sahiptir.

-Derste kavram haritalarından yararlanılması, verilen bilgilerin bütünlüğünü sağlamada etkili olmaktadır.

-Derslerin sohbet havası içerisinde işlenmesi, öğrencilerin dersi sevmesinde oldukça etkilidir. (Metin hakkında öğrenci görüşlerinin alınması dersin doruk noktası olarak seçilmiştir.)

-Öğretmenin, öğrencilerin görüşlerine saygı duyması, onlara özgün düşünme becerisi kazandırmada önemli yer tutmaktadır.

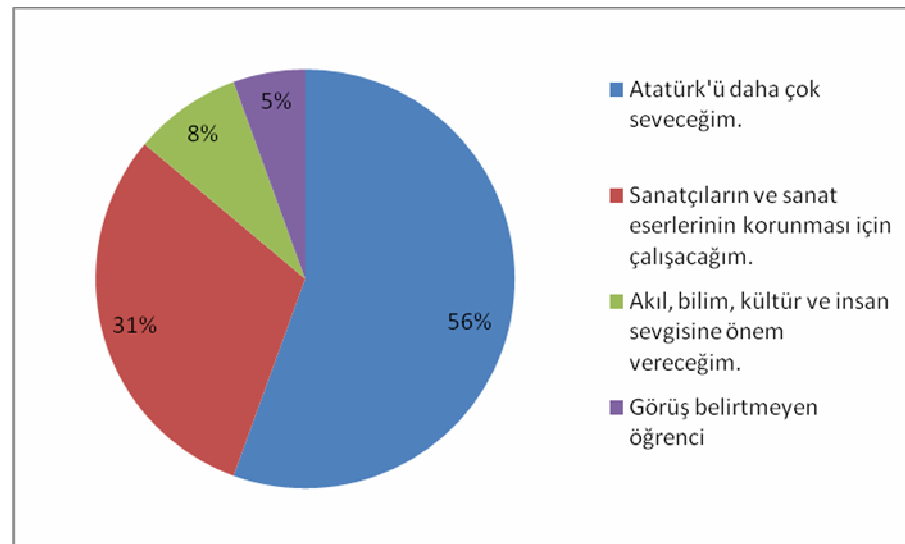
-Konuyla ilgili örneklerin çoğaltılması, öğrencilerin konu hakkında yeterli bilgiye sahip olmasını sağlamaktadır.

Öğrencilere dersin sonunda hangi değer ve olumlu davranışları kazandıkları sorulmuş; veriler aşağıdaki şekilde tablolaştırılmış ve grafikleştirilmiştir:

Tablo 17: Öğrenci Sayılarına Göre “Atatürk’ü Tanımak” Adlı Metnin Kazanımları

KAZANIMLAR	ÖĞRENCİ SAYISI
Atatürk’ü daha çok seveceğim.	20
Sanatçıların ve sanat eserlerinin korunması için çalışacağım.	11
Akıl, bilim, kültür ve insan sevgisine önem vereceğim.	3
Görüş belirtmeyen öğrenci	2

Grafik 12: “Atatürk’ü Tanımak” Adlı Metnin Kazanımlarının Sınıf İçinde Dağılımı

Tabloda ve grafikte de görüldüğü gibi “Atatürk’ü Tanımak” adlı metnin işlenmesinden sonra sınıfın üç farklı kazanıma sahip olduğu ortaya çıkmıştır. 36 öğrenciden 20’si (% 56) “Atatürk’ü daha çok seveceğim.”, 11’i (% 31) “Sanatçıların ve sanat eserlerinin korunması için çalışacağım.”, 3’ü (% 8) “Akıl, bilim, kültür ve insan sevgisine önem vereceğim.” cevaplarını vermişlerdir.

Yukarıda dile getirilen kazanımlar genel olarak üç olarak görünse de, bu kazanımlar genelden özele doğru düşünüldüğünde daha fazladır. Atatürk’ü seven ve onun fikirlerine sahip çıkan kişi, bu fikirleri hayatında davranış hâlinde gösterecektir. Atatürk’ün bilime, akla, teknolojiye önem vermesi, insanları sevmesi, kültürü önemli bir unsur olarak görmesi gibi özellikleri onun önemli kişilik özelliklerindedir. Bu özelliklere sahip birey olmak, Atatürk sevgisinin farklı bir boyutudur. Öğrencilerimizin bu kazanımları dile getirmesi önemlidir. Dile getirilen bu kazanımların davranış olarak gösterilmesi de kolay olacaktır. Görüş belirtmeyen 2 öğrenci (% 5) dışındaki öğrencilerin (% 95) yukarıdaki kazanımları davranış olarak göstereceklerini ifade etmeleri dersimizin hedefine ulaştığını göstermektedir.

Öğrenciler, ders dışında da gözlemlenmeye devam edilmiş ve bu kazanımların yaşantı hâline getirildiği görülmüştür.

Tema : Atatürkçülük

Konunun Adı : Atatürk'ün Türk Diline Verdiği Önem

Yazar: Ahmet MUMCU vd.

ATATÜRK'ÜN TÜRK DİLİNE VERDİĞİ ÖNEM

Dil; düşünme, konuşma, yazışma, anlaşma aracıdır. Her türlü eğitimin, bütün bilimlerin vazgeçilmez temelidir. Millî kültürün başlıca unsurudur. Millî birlik ve beraberliğin koruyucusudur. Milletin sürekliliğinin güvencesidir. Gelişmiş, zengin, bütün ihtiyaçlara cevap verebilen bir dil, her alanda kalkınıp ilerlemenin ön şartlarından biridir.

Atatürk, milletlerin doğuşu, sürekliliği, bağımsızlığı ve yükselişi ile dil arasındaki sıkı bağı çok iyi gördüğü içindir ki tarih konusuna olduğu gibi dil konusuna da büyük önem ve emek vermiştir.

“Millet”in Atatürk tarafından da kullanılmış yaygın tanımlarından biri şudur: *“Millet, dil, kültür ve ülkü birliği ile birbirine bağlı olan vatandaşların oluşturduğu siyasi ve sosyal toplumdur.”* İsviçre gibi bazı ülkelerde, dil birliği bulunmadığı hâlde tarihî bağlar, ortak bir devletin yurttaşı olma, birlikte yaşama ve geleceğe dönük ülküleri paylaşma gibi unsurlar, millet olma bilincini yaratabilmiştir. Ancak, hiç şüphe yok ki dil birliği, milleti bir arada tutan bağların en güçlüleri arasında yer alır. *“Millet, diliyle yaşar.”* sözü bu gerçeğin ifadesidir.

Atatürk, bu konuda şöyle diyor:

“Türk milletinin dili Türkçedir. Türk dili dünyada en güzel, en zengin en kolay olabilecek bir dildir...Türk dili Türk milleti için mukaddes (kutsal) bir hazinedir. Çünkü Türk milleti, geçirdiği nihayetsiz badireler içinde ahlakının, geleneklerinin, hatıralarının, menfaatlerinin, kısaca bugün kendi milletini yapan her şeyin dili sayesinde korunduğunu görüyor. Türk dili, Türk milletinin kalbidir, zihnidir.”

“Millî bilincin ayakta kalabilmesi ve uyanık bulunması için dil ve tarih uğrunda çalışmaya mecburuz.”

“Millî duygu ve dil arasındaki bağ çok güçlüdür. Dilin millî ve zengin olması millî duygunun gelişmesinde başlıca etkidir.”

Atatürk'ün dil konusuna gösterdiği yakın ilgi, onun milliyetçi ve halkçı-demokrat bir tutumunun kaçınılmaz bir sonucu idi. Bağımsızlık Savaşı, askerî ve siyasi alanda bağımsızlığı sağlamıştı. Kapitülasyonların kaldırılmasıyla ekonomik alanda bağımsızlık yolu açılmıştı. Kültür alanında da her şeyden önce Türk dilinin yabancı sözcük ve kuralların yaygın istilasından kurtarılıp olabildiği ölçüde millî ve çağdaş bir dil hâline getirilmesi gerekiyordu. Atatürk, bu konuda şöyle diyordu:

“Ülkesini, yüksek istiklalini (bağımsızlığını) korumasını bilen Türk milleti, dilini de yabancı diller boyunduruğundan kurtarmalıdır.”

Aydınlar arasında, basında, devlet yazılarında kullanılan dili halk anlamıyordu. Yazı dili ile halkın konuştuğu dil arasındaki uçurum kapatılmalıydı. Demokratik bir yönetimde, halk, yöneticilerinin dilini anlamalı, haklarını ve ödevlerini bilmeliydi.

Bu ihtiyaç Atatürk'ten önce Tanzimat ve Meşrutiyet dönemlerinde de bazı yazarlar ve düşünürler tarafından öne sürülmüştü. Ömer Seyfettin, ziya Gökalp ve arkadaşlarının başlattıkları “Yeni Lisan” hareketi, bu konuda büyük yararlar sağlamıştı. Ancak bu olumlu çabaların, özellikle bazı edebî eserlerin dilinde önemli ölçüde sadeleşme sağlanmasına karşılık yine de 1930'lu yıllara girerken yazı diliyle halkın konuştuğu dil arasında inanılmaz derecede büyük bir uçurum vardı.

Bizden önce Almanlar, Çekler, Macarlar, Finler ve başkaları, dillerini millîleştirmek ve geliştirmek için sistemli çalışmalar yapmışlar; halkın anlamadığı yabancı kaynaklı sözcüklerin bir bölümünü herkesin kolayca anlayabileceği

sözcüklerle değiştirip sade, duru, zengin bir kültür diline kavuşmak için çaba göstermişler, başarıya ulaşmışlardı. Köklü, sağlam yapılı, mantıklı, güzel bir dil olan Türkçenin de XV. yüzyıldan sonra içine sürüklendiği durumdan kurtarılıp sağlıklı bir yolda, sürekli gelişen bir dil hâline gelmesi şarttı.

Kazanımlar :

A) Bilgi ve Beceriyle İle İlgili Kazanımlar

1-OKUMA

- a) Okuma kurallarını uygulama
- b) Okuduğu metni anlama ve çözümleme
- c) Söz varlığını zenginleştirme

2-KONUŞMA

- a) Konuşma kurallarını uygulama
- b) Sesini ve beden dilini etkili kullanma
- c) Hazırlıklı konuşmalar yapma
- ) Kendi konuşmasını değerlendirme
- e) Kendini sözlü olarak ifade etme alışkanlığı kazanma

3-YAZMA

- a) Yazma kurallarını uygulama
- b) Planlı yazma
- c) Farklı türlerde metinler yazma
- ) Kendini yazılı olarak ifade etme alışkanlığı kazanma

4- DİNLEME

- a) Dinleme/izleme kurallarını uygulama
- b) Dinlediklerini/izlediklerini değerlendirme

5-DİL BİLGİSİ

a) Kelime türleriyle ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama

6-ATATÜRKÇÜLÜK

a) Atatürk'ün millî kültüre verdiği önem

b) Atatürk'ün Türk diline verdiği önem

B) Davranış Geliştirme ve Olgunlaştırma ile İlgili Kazanımlar

1) Türkçeye sahip çıkma

2) Sağlıklı iletişim kurma

Dersin İşlenişi:

Sınıf, dersten önce Türkçenin güzelliklerini anlatan afişlerle süslenmiştir. Öğrencilerle, afişlerde yazılı olan ifadeler hakkında konuşmalar yapılmıştır. Bu afişler, dersten sonra okul koridorlarına asılmıştır.

Bu derste, Atatürk'ün Türk diliyle ilgili görüşlerinden hareketle öğrencilere dil sevgisi kazandırılmaya çalışılmıştır. Dilin hayatımızdaki yeri ve önemiyle ilgili sohbetler yapılmıştır. Öğrencilere “Eğer, konuşma olmasaydı iletişimde ne gibi sıkıntılar yaşardık?” sorusu sorulmuş, onların bu konudaki görüşleri alınmıştır. Toplumda, insanlarla sağlıklı iletişimin kurabilmenin en önemli şartının dil sevgisi ve dil bilinci olduğu vurgulanmıştır. İnsanlar arasında yaşanan problemlerin en önemli sebebinin dille tanış olmamak, dile hakkıyla değer vermemek ve saygı göstermemek olduğu ifade edilmiştir. Canlandırmalarla, dili güzel kullanan ve kullanmayan kişilerden örnekler sunulmuştur. Dile saygı duyan insanların toplum tarafından saygı görecekları söylenmiş, öğrencilerde dil sevgisinin olgunlaştırılmasına çalışılmıştır.

Daha sonra, Türkçenin incelikleri ve zenginlikleri hakkında öğrencilerle görüş alışverişinde bulunulmuştur. Türkçenin dünyada en çok konuşulan dillerden biri olduğu, onu korumamız ve ona sahip çıkmamız gerektiği belirtilmiştir. Dersin akışı içerisinde, tabelalardaki dil kirliliğini gösteren slayt sunumu yapılmıştır. İş yerlerini isimlendirmede bilinçsiz davranışların ortadan kaldırılması için çalışılması gerektiği, çıkarılacak kanunlarla bu işe gerekli özenin gösterilmesinin faydalı olacağı söylenmiştir. Fransa'nın dilini korumak bir kanun çıkardığı da ifade edilmiştir.

Konuşmada ve yazmada, Türkçenin yapısına uygun ifadeler kullanmak gerektiğiyle ilgili, öğrencilere bilgiler verilmiştir. Dili yanlış kullanan bir öğrenci grubunun konuşmaları CD'den dinletilmiştir. Öğrencilere, dilin güzelliklerini ortaya koyan edebî eserler okumaları tavsiye edilmiş, dile gereken saygıyı göstermemiz hususunda açıklamalar yapılmıştır. Dilini kaybeden milletlerin zamanla benliklerini de kaybedecekleri ve millet olma vasfından uzaklaşacakları ifade edilmiştir. Konuyla ilgili olması bakımından aşağıdaki hikâyeye ilgili sohbetler yapılmıştır:

“Filozof Konfüçyüs’e sormuşlar:

- Sizi devletin en üst makamına getirseler, ne yaparsınız?
- Ülkedeki bütün dil bilginlerini toplar, dili gözden geçirmelerini isterdim.
- Sağlık, ekonomi, eğitim gibi sorunlar dururken neden dil?

- Bir millet dilini doğru bilmiyor ve kullanmıyor, kullanamıyorsa hiçbir kurum görevini yerine getiremez!... Hasta derdini, öğretmen dersini anlatamaz, sanık koltuğunda oturan insan, savunmasını yapamaz. İnsanlar birbirlerini anlamayınca da kargaşa doğar. Bunu önlemek için dili iyi öğretmeliyiz. Çünkü dil insanlar arasında anlaşmayı sağlar.”

Öğrencilere, yine Konfüçyüs'ün, “Dil kusurlu olursa, sözcükler düşünceleri iyi anlatamaz. Düşünceler iyi anlatılamazsa, yapılması gereken şeyler doğru yapılamaz. Ödevler gereği gibi yapılmazsa, töre ve kültür bozulur. Töre ve kültür bozulursa, adalet yanlış yola sapar. Adalet yoldan çıkarsa, şaşkınlık içine düşen halk, ne yapacağını, işin nereye varacağını bilemez. İşte bunun içindir ki, hiçbir şey dil kadar önemli değildir.” sözüyle ilgili konuşmalar yaptırılmıştır.

Dersin son bölümünde cep telefonları ve internet üzerinden yapılan yazışmalardaki dil kullanımının yanlışlıkları vurgulanmıştır. Özellikle, kelimelerin yazımında ünlülerin atılmasıyla ortaya çıkan kısaltmaların yanlışlıklarına değinilmiştir. Öğrencilerden, dilin kısırlaştırılmasına yol açacak davranışlardan kaçınmaları istenmiştir. Onlara, kitap okuma alışkanlığı kazanmaları ve kelime hazinelerini zenginleştirilmeleri tavsiye edilmiş, ne kadar çok kelime bilirlerse, o kadar geniş düşünebilecekleri söylenmiştir.

Öğrencilere dersin sonunda, bir sonraki ders için, Türkçenin korunmasına yönelik iletiler veren afişler hazırlamaları görevi verilmiştir.

Yapmış olduğumuz çalışmaların, öğrenciler tarafından değerlendirilmesi sonucunda, genel olarak aşağıda belirttiğimiz öğretmen yaklaşımlarının etkili olduğu tespit edilmiştir:

-Derste görselliğe önem verilmesi, ders ortamının ilgi çekici hâle gelmesinde etkilidir.

-Öğretmenin anlatmış olduklarını, öncelikle kendisinin benimseyip özümsemesi, öğrencilere davranış kazandırmada oldukça önemlidir.

-Öğretmenin, konuyla ilgili örnekleri olabildiğince çoğaltması, öğrencilerin derse olan yaklaşımlarını olumlu anlamda etkilemektedir.

-Öğretmenin, vermiş olduğu örnekleri yakın çevreden seçmesi dikkatleri konuya çekmede faydalı olmaktadır.

-Derste, teknolojiden yararlanılması, öğrencilerin merakını arttırmaktadır. (Metin işlenirken, yapmış olduğumuz slayt gösterileri öğrenciler tarafından dersin doruk noktası olarak görülmüştür.)

-Sınıf içinde yapılan sohbetler, hem öğrencileri derse katmada hem de onların iletişim becerilerini geliştirmede önemli rol oynamaktadır.

-Dersin, eğlenceli bir şekilde işlenmesi, öğrencilere dersi sevdirmede ve değer kazandırmada etkili olmaktadır.

-Öğrencilerin, konuyla ilgili görüşlerini almak ve onların fikirlerine saygı göstermek, tekdüze düşüncelerin ortadan kaldırılmasını sağlamada faydalı olmaktadır.

-Öğretmenin, kazandırmak istediği olumlu davranışlara yönelik vermiş olduğu nasihatler, öğrencileri oldukça etkilemektedir.

-Öğrenciler tarafından gösterilen olumlu davranışların takdir edilmesi, bunların gösterilme sıklığını arttırmaktadır.

-Öğrenciye sevgiyle yapılacak rehberlik çalışmaları, öğrencilerdeki olumsuz davranışları ortadan kaldırmada oldukça etkilidir.

-Öğretmenin, kendi yaşantılarından örnekler sunması, öğrencilerin ilgisini çekmektedir.

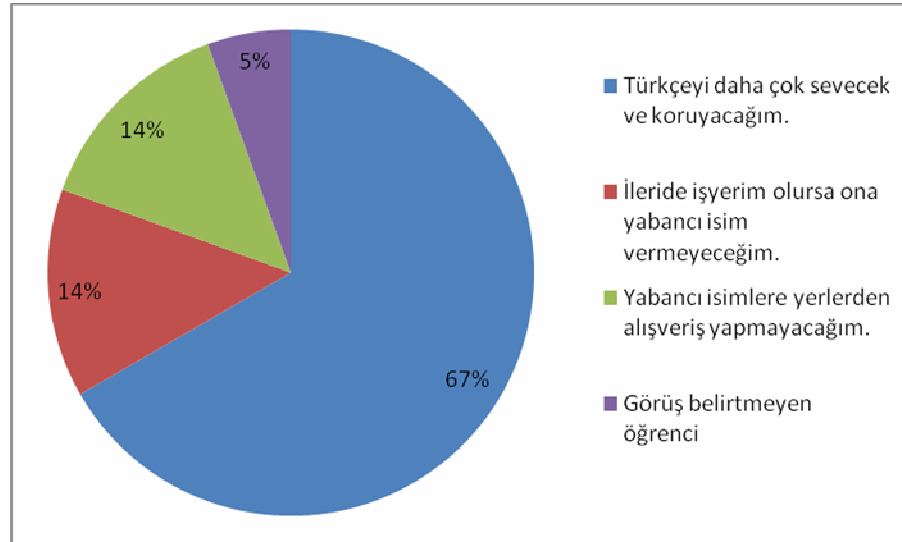
-Öğrencilerin ders dışında da gözlemlenmeleri, olumlu davranışların olgunlaşmasını sağlaması bakımından önemlidir.

Öğrencilere dersin sonunda hangi değer ve olumlu davranışları kazandıkları sorulmuş; veriler aşağıdaki şekilde tablolaştırılmış ve grafikleştirilmiştir:

Tablo 18: Öğrenci Sayılarına Göre “Atatürk’ün Türk Diline Verdiği Önem” Adlı Metnin Kazanımları

KAZANIMLAR	ÖĞRENCİ SAYISI
Türkçeyi daha çok sevecek ve koruyacağım.	24
İleride işyerim olursa ona yabancı isim vermeyeceğim.	5
Yabancı isimli yerlerden alışveriş yapmayacağım.	5
Görüş belirtmeyen öğrenci	2

Grafik 13: “Atatürk’ün Türk Diline Verdiği Önem” Adlı Metnin Kazanımlarının Sınıf İçinde Dağılımı

Tabloda ve grafikte de görüldüğü gibi “Atatürk’ün Türk Diline Verdiği Önem” adlı metnin işlenmesinden sonra sınıfın üç farklı kazanıma sahip olduğu ortaya çıkmıştır. 36 öğrenciden 24’ü (% 67) “Türkçeyi daha çok sevecek ve koruyacağım.”, 5’i (% 14) “İleride işyerim olursa ona yabancı isim vermeyeceğim.”, 5’i (% 14) “Yabancı isimlere yerlerden alışveriş yapmayacağım.” cevaplarını vermişlerdir.

Öğrencilerimizin dile getirmiş oldukları kazanımların temelinde dil sevgisi ve ona saygı yatmaktadır. Onların, yukarıdaki kazanımları davranış olarak göstereceklerini dile getirmeleri, öğrencilerde dil bilincinin yerleştiğini göstermesi bakımından önemlidir. Dilini seven, onu koruyan kişi bu davranışlarıyla insan ilişkilerine de gerekli önemi verecektir. Zira, insanlar arasında sağlıklı iletişimin kurulabilmesi dili güzel kullanmaktan geçmektedir. Görüş belirtmeyen 2 öğrenci (% 5) dışındaki öğrencilerin (% 95) yukarıdaki kazanımları davranış olarak göstereceklerini ifade etmeleri dersimizin hedefine ulaştığını göstermektedir.

Dersten sonra da öğrencilerimiz gözlemlenmeye devam edilmiş ve dile getirilen kazanımların yaşantı hâline getirildiği görülmüştür. İnternet üzerinden yapılan yazışmalarda kullanılan ileti adreslerini daha önce yabancı kelimelerden oluşturan öğrencilerin, dersten sonra Türkçe kelimelerden oluşan adresler aldıkları gözlemlenmiştir. Öğrencilerin internet üzerinden yapılan yazışmalarda, dile gerekli hassasiyeti gösterdikleri tespit edilmiştir. Yabancı isimli iş yerlerine giden öğrencilerimiz, onlardan Türkçe isimler kullanmalarını istemişlerdir. Bütün bu uygulamalar, işlediğimiz dersin yapılandırılmış olduğunu göstermektedir.

Tema : Doğa ve Evren

Konunun Adı : Renkler

Yazar: Korhan KOÇAK

RENKLER

Kahverengi,adı üstünde,
Kahvedir.
Ağağlar kahverengidir aynı zamanda
Ve ahşap kahverengidir,toprak.
Ama asla anlaşılmaz kahverengi
Ve kendisi de anlaşamaz.
Çünkü medeniyet kahverengidir
Ve çamur da onun kadar.

Sarıdır bazı çiçekler
Ki en güzelleri bence
Sonbaharda yapraklar.
Ve kızgın öğlen güneşi altındaki
Çöl sarıdır.
Ama en önemlisi,
Güneşin kendisi,
Mutluluk kadar
Sarıdır.

Kırmızı her şeyden önce
Kanın rengidir.
Ve kan bana hayatı hatırlatır,
Hayatsa ölümü.
Sevemedim gitti şu kırmızıyı.

Yeşil bir başkadır.
Çimen kadar uysal,
Yaprak kadar güzel,
Yosun kadar yumuşak
Ve koparınca da görürsün ki
Bir papatyanın sapı kadar
Narin ve kırılğan.

Beyaz barış kadar buluttur,
Huzur kadar pamuk.
Boş bir sayfa kadar boş
Ve beyaz soğuktur tipi kadar.
Bazen de coşkuludur,
Dalgalar kadar kıyılarına vuran.

Gri, sadece adıyla bile
Kasvete sürükleyebilir beni
Yağmur bulutları gibi.
Ve arka sokaklar kirli
Ve beton rengi
Ağlamaklıdır gri.

Siyah karanlıktır sadece.
Karanlık ışsızlıktır.
Işsız olmaksa
Hiçbir şey olmasa bile
Özgür olmaktır bence.

Mavi tüm renkler arasında
En sevdiğimdir benim.
Sağında göremezsin,
Solunda da.

Ama başını kaldırınca yukarı,
Masmavidir gökyüzü
Ve altında deniz varsa
Gökten de mavi
Hayat güzeldir işte.

Kazanımlar :

A) Bilgi ve Beceriyle İle İlgili Kazanımlar

1-OKUMA

- a) Okuma kurallarını uygulama
- b) Okuduğu metni anlama ve çözümleme
- c) Söz varlığını zenginleştirme

2-KONUŞMA

- a) Konuşma kurallarını uygulama
- b) Hazırlıklı konuşmalar yapma
- c) Kendini sözlü olarak ifade etme alışkanlığı kazanma

3-YAZMA

- a) Farklı türlerde metinler yazma
- b) Kendini yazılı olarak ifade etme alışkanlığı kazanma
- c) Yazım ve noktalama kurallarını uygulama

4-DİNLEME

- a) Dinleme/izleme kurallarını uygulama
- b) Dinlediklerini/izlediklerini değerlendirme

5-DİL BİLGİSİ

- a) Fiillerin yapı özellikleriyle ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama

B) Davranış Geliştirme ve Olgunlaştırma ile İlgili Kazanımlar

- 1) Çevreyi temiz tutma
- 2) Tabiat sevgisi

Dersin İşlenişi:

Sınıf, “Renkler” adlı şiirin işleneceği derste, çeşitli renklerde kağıtlarla süslenmiştir. Dersin başlangıcında, öğrencilerle sevdikleri renklerle ilgili sohbetler yapılmıştır. Daha sonra, renklerin psikolojide hangi anlamlara geldiklerini anlatan bir yazı okunmuştur. Şiiri okumak için öğrenciler ikişerli gruplar oluşturmuşlar, her grup sevdiği rengin anlatıldığı bölümü okumuştur. Sonrasında, isteyen öğrenciler renkleri temsil ederek, sınıfa kendi özelliklerini anlatmışlardır.

Öğrencilere, “Sizce, dünyada tek bir renk olsaydı hayat nasıl olurdu? sorusu sorulmuş, bu konuda görüş alışverişinde bulunulmuştur. Renklerin, hayatımıza canlılık kattığı ifade edilmiş, bütün renkleri tabiatta görebileceğimiz söylenmiştir. Buradan hareketle öğrencilerde, tabiat sevgisinin ve çevreyi temiz tutma davranışının olgunlaştırılması hedeflenmiştir. Temiz bir çevrenin insan hayatındaki önemi üzerinde durulmuştur. Çevremizi temiz tutmak için yapılabilecekler hakkında öğrencilerin görüşleri alınmıştır. Temiz ve temiz olmayan çevre örnekleri resimlerle gösterilmiş; bu resimler hakkında konuşmalar yapılmıştır.

“Doğa ve Evren” teması için, öğrencilere, manzara resimlerinden oluşan pano hazırlamaları için görev verilmiştir. Öğrencilerin, tema boyunca yapmış oldukları çalışmalar da bu panoda sergilenmiştir.

Yapmış olduğumuz çalışmaların, öğrenciler tarafından değerlendirilmesi sonucunda, genel olarak aşağıda belirttiğimiz öğretmen yaklaşımlarının etkili olduğu tespit edilmiştir:

-Ders ortamının ilgi çekici hâle getirilmesi, derslerin eğlenceli geçmesini sağlaması bakımından önemlidir.

-Öğretmenin, konuyla ilgili farklı ve ilginç örnekler sunması öğrencilerini merakını arttırmaktadır. (Renklerin, psikolojik olarak hangi anlama geldiğiyle ilgili yapılan çalışma, dersin doruk noktası olarak seçilmiştir.)

-Konuşmaların, günlük hayatla bağlantı kurularak gerçekleştirilmesi, öğrencilerin konuya yaklaşımını olumlu yönde etkilemektedir.

-Konu hakkında, öğrenci görüşlerinin alınması, derse katılımı arttırmada önemlidir.

-Öğretmenin, yaptığı konuşmalarda öğrencilerin duygu dünyalarına girebilmesi, onlara olumlu davranışların kazandırılmasında önemli rol oynamaktadır.

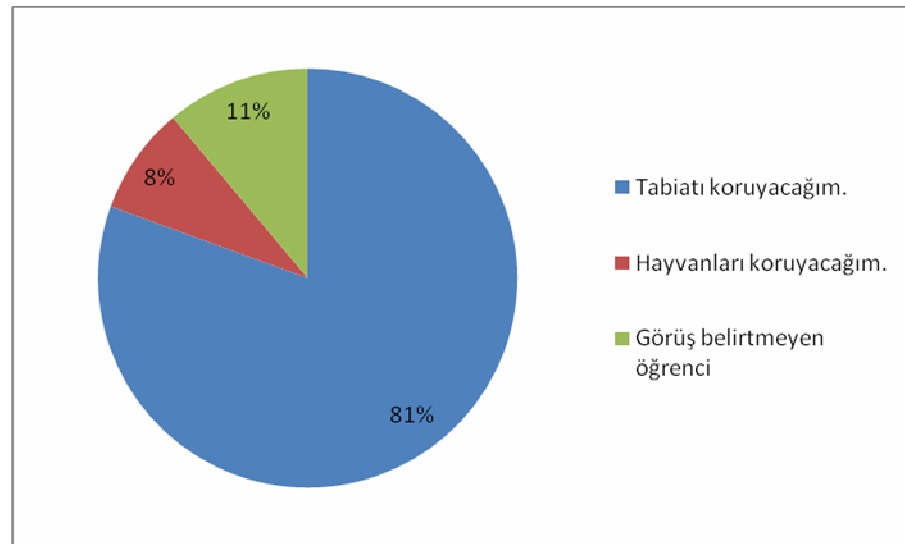
-Öğrencilere, üretkenliklerini ortaya koyabilecekleri çalışmaların yaptırılması, kendine güven duygusunun kazandırılmasını sağlamaktadır.

-Öğrencilerin, ele alınan problemlerle ilgili, çözüm üretmelerine fırsat vermek, davranış geliştirilmesinde önemlidir.

Öğrencilere dersin sonunda hangi değer ve olumlu davranışları kazandıkları sorulmuş; veriler aşağıdaki şekilde tablolştırılmış ve grafikleştirilmiştir:

Tablo 19: Öğrenci Sayılarına Göre “Renkler” Adlı Metnin Kazanımları

KAZANIMLAR	ÖĞRENCİ SAYISI
Tabiatı koruyacağım.	29
Hayvanları koruyacağım.	3
Görüş belirtmeyen öğrenci	4

Grafik 14: “Renkler” Adlı Metnin Kazanımlarının Sınıf İçinde Dağılımı

Tabloda ve grafikte de görüldüğü gibi “Renkler” adlı metnin işlenmesinden sonra sınıfın iki farklı kazanıma sahip olduğu ortaya çıkmıştır. 36 öğrenciden 29’u (% 81) “Tabiatı koruyacağım.”, 3’ü (% 8) “Hayvanları koruyacağım.” cevaplarını vermişlerdir.

Öğrencilerimizin dile getirmiş oldukları kazanımlar, onlarda çevre bilincinin yerleştiğini göstermektedir. Tabiatı koruyan kişi, onun içindeki her canlıyı sevme ve koruma gayreti gösterecektir. Görüş belirtmeyen 4 öğrenci (% 11) dışındaki öğrencilerin (% 89), yukarıdaki kazanımları dile getirebilmesi dersin hedefine ulaştığını göstermektedir.

Dersten sonra da öğrenciler gözlemlenmeye devam edilmiş ve bu davranışların onlar tarafından yaşantı hâline getirildiği görülmüştür. Çalışmayı yaptığımız 2007-2008 eğitim-öğretim yılının 2. döneminde, öğrenciler tarafından “Okulunu Temiz Tut” adlı bir projenin hayata geçirilmesi de bunun bir göstergesidir. Gönüllülük esasına dayalı bu çalışmada, öğrenciler boş vakitlerinde okul bahçesinde temizlik yapmışlar ve yapmaya devam etmektedirler. Bu tür etkinlikler, derste öğrenilenlerin yapılandırılmış olduğunu göstermesi bakımından önemlidir.

Tema : Doğa ve Evren

Konunun Adı : Yukarıda Ne Var Ne Yok

Yazar: Billy ARANSON (Bili Eransın)

YUKARIDA NE VAR NE YOK?

Hiç gökyüzüne bakıp korkuyla çığlık attığınız olur mu? Her baktığımızda başka bir yerde olan büyük, sarı bir yuvarlak var yukarıda. Bu yuvarlak birden batar, gözden kaybolur ve ışık saçan binlerce noktacık görünmeye başlar.

Gökyüzüne baktığınızda paniğe kapılmıyorsunuz herhalde. Bu parlak şeylerin ne olduklarını biliyorsunuz. Ufak ve yakın görünmelerine karşın gerçekte Güneş, Ay ve Yıldızların çok büyük ve çok uzak olduklarını da biliyorsunuz. Ancak bu bilgileri kendi başınıza edinmediniz. Evren hakkında şimdi bildiğimiz şeyleri öğrenmek için bilimciler binlerce yıldır çoğu kez karmaşık aygıtlar kullanarak gökyüzünü inceleyip duruyorlar.

Ancak şimdi gökyüzündeki o şekiller hakkında bildiğiniz her şeyi bir an için unuttun ve sonra da sadece eski astronomların kullandıkları ‘iç aygıtları’ yani gözlerinizi kullanarak onları inceleyin. Gökyüzüne bakarken kendinize ”Yukarıdaki şu nesnelere ne acaba? Ne kadar uzaktalar? Ne büyüklükte? Dönüyorlar mı? Yoksa duruyorlar mı?” diye sorun. Sonra da bunları merak eden herkesin yaptığı gibi şu soruyu sorun: “Bütün bunlar arasında benim yerim ne?”

Eğer her şeyin merkezinde olduğunuzu hissederseniz böyle hisseden ilk kişi siz olmayacaksınız. En eski çağlardan yakın diyebileceğimiz çağlara kadar insanoğlu, Dünya’nın evrenin merkezinde olduğunu ve her şeyin onun çevresinde olduğunu düşünüyordu. İnsanların böyle düşünmesinin gözlemlerin bu doğrultuda olmasıyla düşün bir kere. Güneş doğudan doğup tepemizden geçip batıda batarken Dünya çevresinde dönüyormuş gibi görünüyor. Dünya ise size ayaklarınızın altında kıpırdanıp dönüyormuş gibi gelmiyor (eğer Kaliforniya’da yaşamıyorsanız !).

İnsanın, Dünya'nın her şeyin merkezi olduğunu düşünmesinin bir başka nedeni de kendini beğenmişliği. Yaşadığımız yerin yaşanabilecek en önemli yer, bütün hareket ve heyecanın merkezi olduğunu kendimizi inandırmak kolaydır.

Ancak bu düşünceye bu kadar uzun süre ve bu kadar yaygın biçimde inanılmasının en önemli nedeni Roma İmparatorluğunda yaşayan Batlamyus (Ptolemaios) isimli bir bilimcinin çalışmalarıdır.

Düşünceleri pek uzaklara yayılmış çoğu düşünür gibi Batlamyus da doğru zamanda doğru yerde olma şansını yakalamıştı. Bu onun için ikinci yüzyılda Mısır'daki İskenderiye'de olmak demektir. Büyük Roma İmparatorluğu'nun resmi baş şehri Roma olduğu halde o dönemin bütün ünlü bilim adamlarının çalışmak ve fikirlerini paylaşmak için geldikleri yer İskenderiye'di. Günümüzde Newyork ve Paris gibi şehirlere geldikleri gibi.

Kuzey Afrika sahilindeki bu heyecan verici şehirde Batlamyus, Dünya merkezli evrenin nasıl çalıştığının ayrıntılı bir tablosunu geliştirdi ve bunu destekleyici bazı bilimsel düşünceler öne sürdü.

Batlamyus'u etkileyen sizin de hemen yapabileceğiniz bir deneyin sonucuydu: Bir taşı bırakmak. Bir taş parçasını elinizden bırakırsanız havada süzülerek uzaklaşmaz. Dünya'ya düşer. Bu Batlamyus'a Güneşin, Ayın, gezegenlerin ve yıldızların da havada süzülüp Dünya'dan uzaklaşmadıklarını, her gün geri geldiklerini anımsatıyordu.

Batlamyus Dünya'daki nesnelere gökyüzündeki nesnelere aynı kuralı izledikleri sonucunu çıkardı. Taşın hareketi Dünya merkezli olduğuna göre gökyüzündeki nesnelere hareketleri de Dünya merkezli olmalıydı.

Batlamyus'a göre Ay, Güneş, gezegenler ve yıldızlar çevresinde dönerken Dünya'nın hareketsiz olduğu bu olgularla kanıtlanmış oluyordu.

Evrenin ayrıntılı bir betimlemesini yapmak için Batlamyus; Mars, Satürn, Jüpiter, Venüs ve Merkür (o çağda bilinen gezegenler bunlardı) gezegenleri ile yüzden fazla yıldızın hareketlerini kaydetti. Yıldızlar Batlamyus'un beklediği gibi Dünya merkezli çemberler üzerinde hareket ediyorlar ancak gezegenler, bazen kusursuz bir çember üzerinde döner gibi görünmüyorlardı. Böylece Batlamyus, gezegenlerin, büyük çemberler üzerinde hareketleri sırasında, "ilmek" denilen küçük çemberler üzerinde de dönmeleri gerektiği sonucuna vardı.

Batlamyus'un çalışmaları İskenderiye'den bütün Roma İmparatorluğuna, ayrıca Arapçaya çevrilip bütün Orta Doğu'ya yayıldı. Burada Batlamyus'un çalışmalarını büyük ilgiyle karşılayan Müslümanlar, onun fikirlerini içeren kitabı "En Büyük" olarak nitelediler. Bu sonuçlar Hristiyanlarca da benimsenerek din adamları ve şairler tarafından bütün Avrupa'ya yayıldı ve bu etki bin yıl sürdü. Bir gökbilimcinin gözlemlerine tıpatıp uyan, bu kadar yalın bir güzelliği olan ve insanları her şeyin merkezine oturtan böyle bir evren modeli Dünya'da yaşayan herkes tarafından çekici bulunmuştu.

Bilimciler, gökyüzü araştırmalarını geliştirdikçe gezegenlerin, Batlamyus'un fark etmediği bazı hareketler yaptıklarını fark ettiler. Ancak Batlamyus'un modelini dışlamak yerine, eğri büğrü, kargacık burgacık bir sürü ilavelerle yörüngeleri ayarladılar. Batlamyus modelini korumak uğruna bilimciler biraz tavizden kaçınmamışlardı. En sonunda, 1400'lü yıllarda Kopernik (Copernicus) adında bir Polonyalı, bu ilaveleri yapmaksızın gezegenlerin hareketlerini açıklayabilecek bir yol buldu. Ancak bunu yapmak için Batlamyus'a ters düşmesi ve yepyeni bir tablo çizmesi gerekiyordu.

Batlamyus'a cephe almak çok ürkütücü bir şeydi. Ancak Kopernik, Rönesans denilen ve Avrupa'nın her yerinde insanların, yüzyıllar boyu gerçek olarak kabul edilmiş inançları sorguladıkları, yepyeni şaşırtıcı fikirler ortaya attıkları bir devirde yaşıyordu. O çağda yaşayan birçok büyük düşünür gibi Kopernik de farklı birkaç alanda beceri sahibiydi. Geçimini bir kilisenin muhasebe defterini tutarak

sağlamasına karşın tıp, hukuk, matematik, resim ve hobisi olan astronomi çalışmaları için de zaman bulabiliyordu.

Yıldızları incelerken Kopernik'in aklına bir fikir geldi. Batlamyus modeline giderek daha karmaşık ifadeler yerine onda tek bir değişiklik yapılırsa model çok daha basit olacaktı. Ya Güneş ve gezegenler Dünya çevresinde dönmüyorlarsa? Ya gezegenler ve Dünya, Güneş çevresinde dönüyorlarsa? Kopernik'e göre Güneş, her ne kadar hareket eder gibi görünüyorsa da hareketsiz de olabilirdi ve belki de asıl hareket eden Dünya'ydı. Başka bir deyişle Güneş alçalıyor gibi görüldüğünde belki de Dünya yükseliyordu! Dünya'nın her şeyin merkezi olmadığı düşüncesi insanları çok öfkeliyordu: Kopernik Dünya'nın görkemli Güneş'in çevresinde dönen, öylesine bir gezegen olduğunu nasıl söyleyebilirdi? Dünya'da yaşayan insanların evrendeki konumunu nasıl bu denli önemsiz gösterebilirdi? Ancak Kopernik'in ölümünden sadece birkaç on yıl sonra bilimciler, yeni keşfedilmiş teleskoplarını gökyüzüne çevirip Kopernik'in ileri sürdüğü düşüncenin doğru olduğunu kanıtladılar. Onların bu kanıtı, Batlamyus gafının sonu oldu.

Günümüzde milyarlarca milyarlarca mil öteden bilgi toplayan uydu teleskopları sayesinde evrendeki yerimiz hakkında daha da fazla şey biliyoruz. Kopernik'in ileri sürdüğü gibi Dünya'nın Güneş çevresinde döndüğünü biliyoruz. Ama biz Kopernik'in bilmediği bir şey de biliyoruz: Bizim görkemli Güneş'imiz de evrenin merkezi değil Samanyolu, gök adasını oluşturan milyarlarca yıldızdan biri. Samanyolu ise hiçbir şeyin merkezi değil. Belki de sınırsız olan bir evrende gezip duran sayısız yıldız kümesinden biri yalnızca. Evrenin geri kalanıyla kıyaslandığında sevgili gezegenimiz minicik bir kozmik toz parçası...Sonuçta evrenin gerçekten de bizim çevremizde dönmediğini söyleyebiliriz herhâlde, ne dersiniz?

Batlamyus gaf yapmıştı. Ancak evrene bilimsel olarak bakıp bugünkü modelimizin öğelerinden birçoğunu içeren bir modeli geliştiren de oydu. Biz hâlâ evreni gezegenlerden ve yıldızlardan oluşan, yer çekimi denilen bir kuvvetin etkisiyle hareket eden bir düzen olarak görüyoruz.

Unutmayalım ki ancak Batlamyus modelini görüp, ona tapınıp sonra da Batlamyus'un dikkatli gözlem yöntemini kullanarak ona meydan okuyup onu bir yana bıraktıktan sonra kendi modelimize erişebildik. "Muhteşem" gaflar arasında Batlamyus'un ki gerçekten de en büyük olandır.

Kazanımlar :

A) Bilgi ve Beceriyle İle İlgili Kazanımlar

1-OKUMA

- a) Okuma kurallarını uygulama
- b) Okuduğu metni anlama ve çözümleme
- c) Söz varlığını zenginleştirme

2-KONUŞMA

- a) Hazırlıklı konuşmalar yapma
- b) Kendini sözlü olarak ifade etme alışkanlığı kazanma

3-YAZMA

- a) Yazma kurallarını uygulama
- b) Plânlı yazma
- c) Farklı türlerde metinler yazma
- ç) Yazım ve noktalama kurallarını uygulama

4-DİNLEME

- a) Dinleme/izleme kurallarını uygulama
- b) Dinlediklerini/izlediklerini değerlendirme

5-DİL BİLGİSİ

- a) Fiillerin yapı özellikleriyle ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama

B) Davranış Geliştirme ve Olgunlaştırma ile İlgili Kazanımlar

- 1) Çevreyi temiz tutma
- 2) Bitki ve hayvanlara değer verme
- 3) Bilim ve araştırma isteği

Dersin İşlenişi:

Bu dersin okul bahçesinde işlenmesinin uygun olacağı düşünüldüğünden, öğrenciler ders için bahçeye çıkarılmışlardır. Öğrenciler, ilk olarak, tabiatı seyretmeleri için serbest bırakılmışlardır. Onlara, tabiatta kendilerini en çok etkileyen nesnelere neler olduğu sorulmuş ve görüşleri alınmıştır. Daha sonra “Nasıl bir çevre isterdiniz?” sorusu etrafında görüş alışverişinde bulunulmuştur. Kartonlara, çevre temizliğiyle ilgili sözler yazılmış, daha sonra bunlar sınıfta sergilenmiştir. Bu çalışmalarla, öğrencilere, önceki derslerde kazandırılan tabiat sevgisi ve çevreyi temiz tutma davranışının olgunlaştırılması hedeflenmiştir. Dersin akışı içinde isteyen öğrenciler, kendilerini dünyadaki nesnelere yerine koymuşlar ve insanlardan beklentilerini söylemişlerdir.

Metindeki bilgilerden hareketle, içinde yaşadığımız dünya hakkında konuşmalar yapılmıştır. Bu bölümde Sosyal Bilgiler dersiyle bağlantı kurulmuştur. Dünyanın güneş çevresinde ve kendi ekseninde hareketleri neticesinde gece-gündüz ve mevsimlerin meydana geldiği açıklanmıştır. Öğrencilere. “Sizce dünyada sadece gece veya sadece gündüz olsa, yıl içinde tek bir mevsimi yaşasak nasıl bir hayatımız olurdu?” sorusu sorulmuş, onların fikirlerini açıklamalarına fırsat verilmiştir. Sonuç olarak, bütün bu nimetlerin değerinin bilinmesi gerektiği ifade edilmiştir.

Çevre kirliliğinin, son yıllarda çok fazla arttığı konusunda konuşmalar yapılmış, temiz bir çevreye sahip olabilmek için herkesin duyarlı olmasının gerektiği söylenmiştir. Öğrencilere de bu konuda hassasiyet göstermeleri tavsiye edilmiştir.

Dersin sonunda, öğrencilerle birlikte okul bahçesinde temizlik yapılmış, anlatılanların davranışa dönüştürülmesi sağlanmıştır.

Dersin, öğrenciler tarafından değerlendirilmesi ve gözlemlerimiz sonucunda, genel olarak aşağıda belirttiğimiz öğretmen yaklaşımlarının etkili olduğu tespit edilmiştir:

-Dersin, sınıf dışı ortamlarda işlenmesi, öğrencilerin merakını arttırmakta ve konuyu ilgi çekici hâle getirmektedir. (Dersin, okul bahçesinde işlenmesi, öğrenciler tarafından doruk noktası olarak belirlenmiştir.)

-Derste, görselliğe önem verilmesi dikkat çekmede etkilidir.

-Öğretmenin, olumlu davranışlar kazandırabilmek amacıyla verdiği nasihatler, öğrenci üzerinde etkili olmaktadır.

-Öğretmen, yapmış olduğu konuşmalarla öğrencileri etkilerse, onlara görgü kazandırmada daha başarılı olmaktadır.

-Canlandırmalara yer verilmesi, dersin eğlenceli bir şekilde işlenmesini sağlamaktadır.

-Öğrencilerin konuyla ilgili görüş belirtmelerine fırsat verilmesi, onları derse katmada etkilidir.

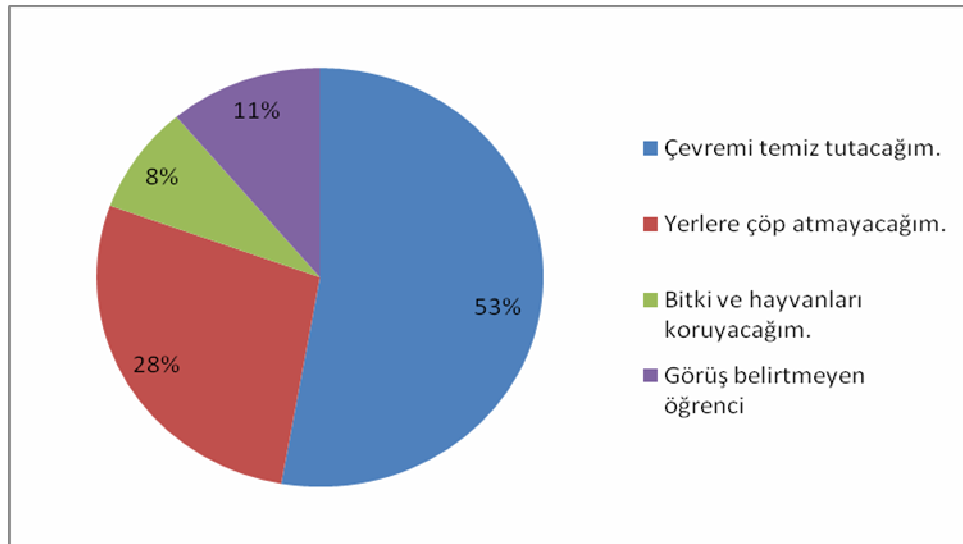
-Derste öğrenilenlerin yapılandırılması, olumlu davranışların olgunlaştırılmasında son derece önemlidir.

Öğrencilere dersin sonunda hangi değer ve olumlu davranışları kazandıkları sorulmuş; veriler aşağıdaki şekilde tablolaştırılmış ve grafikleştirilmiştir:

Tablo 20: Öğrenci Sayılarına Göre “Yukarıda Ne Var Ne Yok” Adlı Metnin Kazanımları

KAZANIMLAR	ÖĞRENCİ SAYISI
Çevremi temiz tutacağım.	19
Yerlere çöp atmayacağım.	10
Bitki ve hayvanları koruyacağım.	3
Görüş belirtmeyen öğrenci	4

Grafik 15: “Yukarıda Ne Var Ne Yok” Adlı Metnin Kazanımlarının Sınıf İçinde Dağılımı

Tabloda ve grafikte de görüldüğü gibi “Yukarıda Ne Var Ne Yok” adlı metnin işlenmesinden sonra sınıfın üç farklı kazanıma sahip olduğu ortaya çıkmıştır. 36 öğrenciden 29’u (% 81) “Tabiatı koruyacağım.”, 3’ü (% 8) “Hayvanları koruyacağım.” cevaplarını vermişlerdir.

Yukarıdaki kazanımlar, çevre sevgisinin ve tabiatı koruma davranışlarının öğrencilerimizde olgunlaştığını göstermektedir. Çevresine duyarlı olan bireyler, aynı zamanda onun içinde yer alan canlı cansız her nesneye sevgiyle yaklaşacaktır. Çevresini temiz tutacağını dile getiren ve bunu yaşantı hâline getiren kişi, bu düşüncesiyle, her şeyden önce insanlara olan sevgi ve saygısını göstermektedir. İnsanların mutluluğu için, tabiatı ve onun içindekileri koruması gerektiğini bilen kişiler, üst düzeyde bir davranış örneği sergilemektedirler. Görüş belirtmeyen 4 öğrenci (% 11) dışındaki öğrencilerin (% 89), yukarıdaki kazanımları dile getirebilmesi dersin hedefine ulaştığını göstermektedir.

Dersten sonra da öğrenciler gözlemlenmeye devam edilmiş ve bu davranışların onlar tarafından yaşantı hâline getirildiği görülmüştür. Onların, okulun ve okul çevresinin temiz tutulması konusunda gösterdikleri duyarlılık, derste öğrenilenlerin yapılandırılmış olduğunu göstermesi bakımından önemlidir.

Tema : Doğa ve Evren

Konunun Adı : Hamilton Adası

Yazar: Gülten DAYIOğLU

HAMILTON ADASI

Turizm acentesi Bali gezisini sağlayamayınca bizleri bu adaya götürmeye karar verdi.

Hamilton (Hemiltun) Adası'na Cennet Adası diyenler çok. Doğrusu şu dillere destan olan cenneti bizler de merak etmeye başladık.

Hamilton Adası ana karaya yakın bir konumda. Birçok adacıktan oluşuyor. Havaalanı da bu adalardan birinin üstüne yapılmış.

Uçaktan inince gözlerimiz dört açıp cenneti aramaya başladık. Ada, gerçekten tropik bitkilerle bezenmiş. Çok güzel, çok görkemli oteller yapılmış buraya. Yüzme havuzları, tenis kortları, sağlık ve jimnastik merkezleri, restoranlar, çarşılarla büyük bir tatil köyü.

Otelimiz çok güzel pasifik Okyanusu uzanıyor önümüzde.

Ne var ki güneşi görmek olanaksız. Yağmur yağdı, yağacak.

Gerçekten, biz daha valizlerimizi açmadan yağmur boşandı. Boşanış o boşanış. Üç gün hiç ara vermeden yağdı da yağdı...

Tropikal yağmurlar içine Güney Amerika'da da düşmüştük. Ama orada bir süre yağıp duruyordu. Sonra güneş açıyordu.

Hamilton Adası'ndaki yağmur dehşet verici bir yoğunluk ve süreklilikle yakamıza yapıştı.

Bu olaya yağmur demek, yağmura haksızlık olacak. Çünkü sular gökyüzündeki bir nehirden boşalırcasına akıyordu yeryüzüne. On dakika kadar hızını kesip bardaktan boşanırcasına yağın yağmura dönüşüyordu. Sonra yeniden nehir boşalıyordu üstümüze.

Üstümüze diyorum, bu sözün gelişi. Otelden dışarı çıkamıyorduk ki yağmur üstümüze yağsın! Bu arada deniz, akşamları yirmi-otuz metre geri çekiliyor, ertesi gün yeniden kıyıya doğru kabarıyordu. İlk gün ilgimizi çeken bu gelgit olayı da sonradan bıkkınlık verdi.

İnsanlar otelden çıksın diye görevliler yağmurluk dağıtıyordu. Biz de yağmurun gerçek yağmur gibi yağdığı bir sırada, otelden çıktık. İliklerimize dek ıslanarak adayı gezdik.

Adanın küçük bir hayvanat bahçesi var. Orada kanguruları gördük. Buraya özgü, papağan türünde bir kuş var. Onları eğitmişler. İp üstünde cambazlık yaptırıyorlar. Vals yapan, bowling oynayan, tel üstünde bisiklete binen papağanları ilk kez görüyoruz. Ne var ki yağmurdan, bu gösteriyi ancak otobüsün içinden izleyebiliyoruz.

Konuşamayan ama çok akıllı bir papağan türü olan bu kuşlar, insanlara pek alışmışlar. Bir sabah balkonumuzdaki masaya gelip oturmuşlar. Eşim önlerine bir avuç kuru yemiş koydu.

Kar beyaz tüylerle kaplı bu çokbilmiş kuşlar, önce fıstıkları pençelerine alıp kırdılar. Sonra ağızlarına götürüp yuttular. Sıra leblebiye gelince onu da ağızlarına götürdüler. Ama hemen geri attılar. Anlaşılan, nohutu tanımıyor bu kuşlar.

Hamilton Adası, dünya zenginlerinin uğrak yeriymiş. Adada küçük bir kilise var. Kimi zenginler, dünyanın uzak köşelerinden evlenmeye gelmiş. Adada, görkemli düğünler de yapılmış.

Mış, mış diyorum çünkü biz bu tür şeyler görmedik. Biz yalnız ve yalnız yağmurun görkemine tanık olduk, Cennet Adası denen Hamilton Adası'nda.

Kıyıya inip de birkaç deniz kabuğu toplayıncaya dek sırlıslık oldum. Hazır ıslanmışken gelgit nedeniyle çekilmiş olan deniz tabanında yürümeyi de göze aldım.

İyi ki bunu yapmışım. Öyle güzel deniz kabukları, mercan resifleri buldum ki!..

Yağmur adasında sıkıntıdan patladık. Meğer o günlerde, ada üzerinde nem oranı yoğunlaşmış. Geniş bir siklon alanı oluşmuş. Fırtına bu yüzden patlamış. Yağmurun nehir gibi boşalması da bundanmış.

Biz ayrılırken bulutlar dağılmaya başladı. Ama neye yarar? Çok değerli üç günümüz boşa gitti.

Aslında Hamilton Adası, bizim Marmaris kıyılarından daha güzel değil. Bir daha Marmaris'e gidersem Cennet Adaları'na gidiyorum diyeceğim. Gerçekten görünüm Marmaris'teki gibi. Üstelik, Marmaris çevresinde bir de tarihsel beldeler var.

Ayrıca, Hamilton Adası'nın bitki örtüsü, insan eliyle oluşturulmuş.

Ancak buradaki oteller çok lüks. Odalar çok büyük. Her oda okyanusa bakıyor. Bu odalar soğutma düzeneği, çay, kahve pişirme köşesi, buzdolabı, ütü, sağ kurutucu, televizyon gibi araçlarla donatılmış.

Ama ne olursa olsun, insanın, Cennet Adası'na gidiyorum diye kendini hazırladıktan sonra, çok lüks de olsa bir odaya kapanması dayanılmaz bir hayal kırıklığı oluyor doğrusu.

Yağmur duvarını aştığımız Hamilton Adası'ndan ayrılırken öylesine sevinçliydim ki! Yağmurdan uçakların işleyemeyeceğini düşünen yalnız ben değilmişim anlaşılır. Cennette tutsak kalmaktan korkan arkadaşlarımız da varmış. Uçak havalanınca herkes derin bir soluk aldı.

Kazanımlar :

A) Bilgi ve Beceriyle İle İlgili Kazanımlar

1-OKUMA

- a) Okuma kurallarını uygulama
- b) Okuduğu metni anlama ve çözümleme
- c) Okuduğu metni değerlendirme
- ç) Söz varlığını zenginleştirme

2-KONUŞMA

- a) Konuşma kurallarını uygulama
- b) Hazırlıklı konuşmalar yapma
- c) Kendi konuşmasını değerlendirme
- ç) Kendini sözlü olarak ifade etme alışkanlığı kazanma

3-YAZMA

- a) Yazma kurallarını uygulama
- b) Farklı türlerde metinler yazma
- c) Kendini yazılı olarak ifade etme alışkanlığı kazanma
- d) Yazım ve noktalama kurallarını uygulama

4-DİNLEME

- a) Dinleme/izleme kurallarını uygulama
- b) Dinlediklerini/izlediklerini değerlendirme

5-DİL BİLGİSİ

a) Fiil kiplerinde zaman ve anlam kaymasıyla ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama

B) Davranış Geliştirme ve Olgunlaştırma ile İlgili Kazanımlar

- 1) Çevreyi temiz tutma
- 2) Tabiat sevgisi
- 3) Yağmurun değerini bilme
- 4) Gezilere önem verme

Dersin İşlenişi:

Öğrencilerle, dersin giriş bölümünde, bugüne kadar çeşitli yerlere yapmış oldukları geziler hakkında konuşulmuştur. Yapılan gezilerde en çok ilgilerini çeken konularla ilgili açıklamalar yapmalarına fırsat verilmiştir. Gezilerin, insanların kendilerini geliştirmelerindeki yeri ve önemi üzerinde bilgiler verilmiş, “Çok okuyan değil, çok gezen bilir.” atasözünün vermek istediği iletilerle ilgili öğrenci görüşleri alınmıştır. Öğrencilere, yurdumuzun güzelliklerini görebilmeleri amacıyla imkânları ölçüsünde, gezilere katılmaları tavsiyesinde bulunulmuştur.

Daha önceki derslerde kazandırılan ülke sevgisi ve çevreyi temiz tutma davranışlarının olgunlaşabilmesini sağlamak için derste, bu değerlerle bağlantı kurulmasına çalışılmıştır. Ülkemizin doğal güzelliklerini gösteren resimler eşliğinde, bu güzellikleri tanımamız ve onlara sahip çıkmamız gerektiği söylenmiştir. Ülkemizin üç tarafının denizlerle çevrili olduğu ve denizlerimize gereken önemi vermemizin, onlardan en iyi şekilde istifade edebilmemiz için şart olduğu anlatılmış; öğrencilerin denizlerin temiz tutulmasına yönelik duyarlılık kazanmaları hedeflenmiştir. Yaz aylarında deniz kenarlarına giden öğrencilerden, karşılaştıkları manzaraları anlatmaları istenmiş, gördüklerini arkadaşlarıyla paylaşmalarına fırsat verilmiştir. Onlara “Tatil için gittiğiniz deniz kenarlarının nasıl

olmasını istersiniz?” sorusu yöneltilmiş, alınan cevaplarda öğrencilerde, denizlerin temiz tutulması davranışının kazanım olarak yerleştiği görülmüştür.

Dersin son bölümünde, “Doğa ve Evren” teması dolayısıyla hazırlanan panonun sonbahar mevsimi resimleriyle süslenmesi karara bağlanmıştır.

Yapmış olduğumuz çalışmaların, öğrenciler tarafından değerlendirilmesi ve gözlemlerimiz sonucunda, genel olarak aşağıda belirttiğimiz öğretmen yaklaşımlarının etkili olduğu tespit edilmiştir:

-Öğretmenin yapmış olduğu konuşmalar, öğrencilerin dünyasını olgunlaştırmaya yönelik olursa, onlara olumlu davranışların kazandırılması daha kolay olmaktadır.

-Öğretmenin, öğrencilerin konuyla ilgili görüşlerini alması, dersi sevdirmede ve derse katılımı arttırmada etkilidir. (Çevreyle ilgili konuşmalar öğrenciler tarafından dersin doruk noktası seçilmiştir.)

-Konuyla ilgili örneklerin çoğaltılması, öğrencilerin, konu hakkında geniş çaplı bilgi sahibi olmalarını sağlamaktadır.

-Derste anlatılanların, günlük hayatla ilişkilendirilmesi ve verilen örneklerin yakın çevreden verilmesi, öğrencilerin merakını arttırmaktadır.

-Derslerin etkinlikler yapılarak eğlenceli bir şekilde işlenmesi, sınıfta olumlu bir hava oluşturmaktadır.

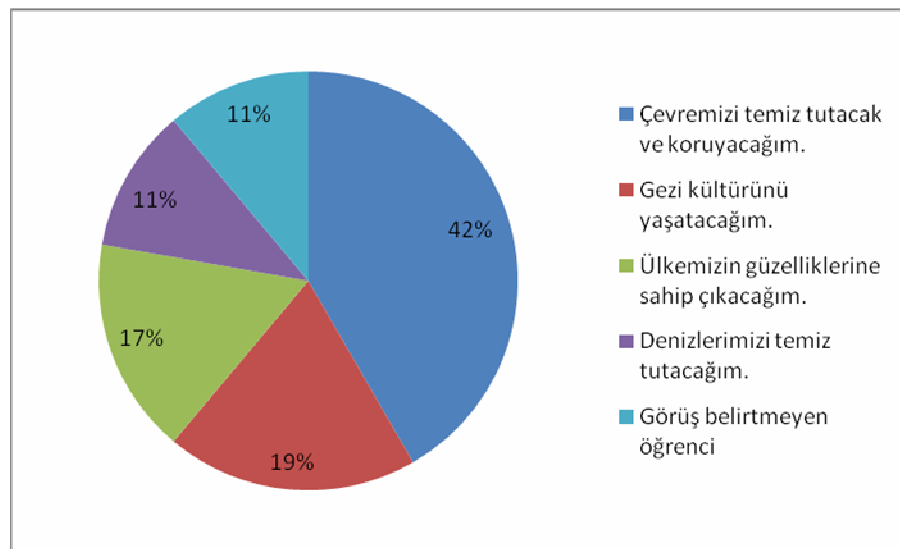
-Öğretmenin, anlatmış olduklarını kendisinin de uygulaması, davranışların olgunlaşmasını sağlaması bakımından etkilidir.

Öğrencilere dersin sonunda hangi değer ve olumlu davranışları kazandıkları sorulmuş; veriler aşağıdaki şekilde tablolaştırılmış ve grafikleştirilmiştir:

Tablo 21: Öğrenci Sayılarına Göre “Hamilton Adası” Adlı Metnin Kazanımları

KAZANIMLAR	ÖĞRENCİ SAYISI
Çevremizi temiz tutacak ve koruyacağım.	15
Gezi kültürünü yaşatacağım.	7
Ülkemizin güzelliklerine sahip çıkacağım.	6
Denizlerimizi temiz tutacağım.	4
Görüş belirtmeyen öğrenci	4

Grafik 16: “Hamilton Adası” Adlı Metnin Kazanımlarının Sınıf İçinde Dağılımı

Tabloda ve grafikte de görüldüğü gibi “Hamilton Adası” adlı metnin işlenmesinden sonra sınıfın dört farklı kazanıma sahip olduğu ortaya çıkmıştır. 36 öğrenciden 15’i (% 42) “Çevremizi temiz tutacak ve koruyacağım.”, 7’si (% 19) “Gezi kültürünü yaşatacağım.”, 6’sı (% 17) “Ülkemizin güzelliklerine sahip çıkacağım.” cevaplarını vermişlerdir. 4’ü (% 11) “Denizlerimizi temiz tutacağım.” cevaplarını vermişlerdir.

Öğrencilerin dile getirdikleri yukarıdaki kazanımlar genel olarak çevre temizliğiyle ilgilidir. Çevresini temiz tutacağını söyleyen birey, onun içindeki her şeyi koruyacak ve onlara sahip çıkacaktır. Öğrencilerin bu kazanımları dile getirmeleri, onların davranışa dönüşebilmesi için önemlidir. “Doğa ve Evren” teması boyunca öğrencilere kazandırılmaya çalışılan “çevre temizliliği” bilinci, tema kapsamında işlenen metinlerde üst seviyeye çıkmıştır. Bu durum, tabiata duyarlı bireylerin yetiştiğini göstermesi bakımından sevindirici bir durumdur.

Öğrenciler, dışında da gözlemlenmeye devam edilmiş ve kazanımların onlar tarafından yaşantı hâline getirildiği görülmüştür.

BÖLÜM V

SONUÇ ve ÖNERİLER

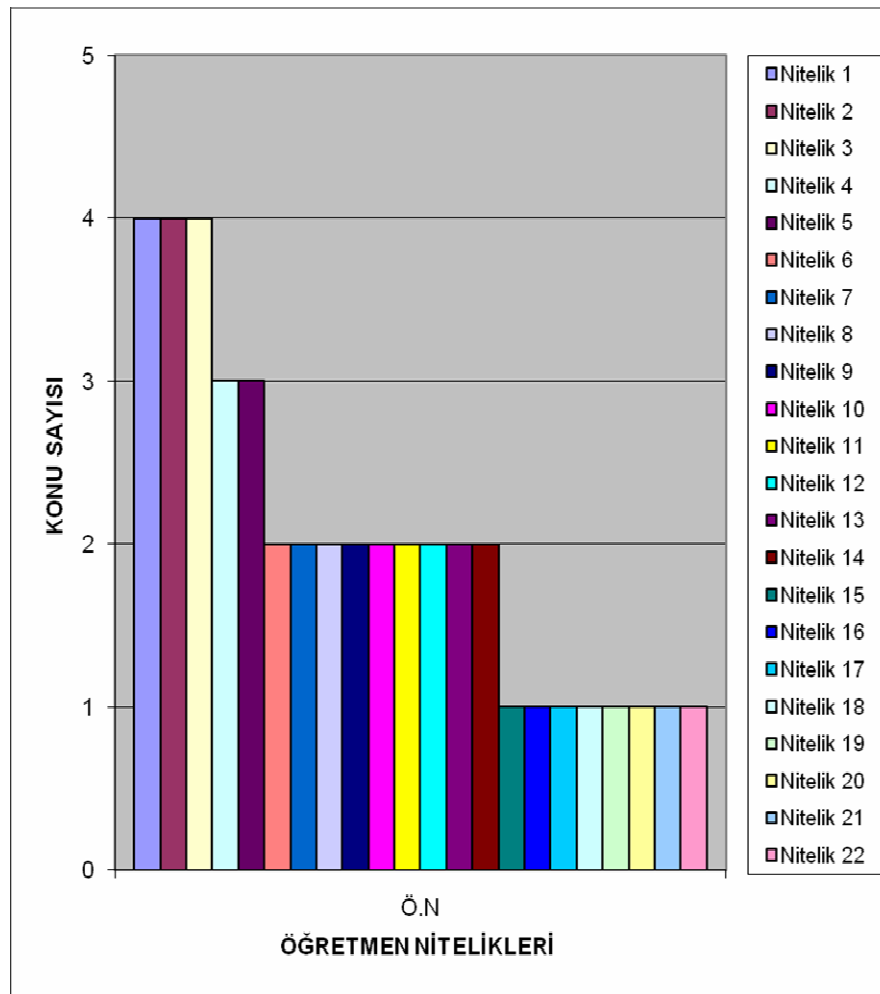
Bu bölümde, araştırmada ulaşılan bulgular doğrultusunda sonuçlar ve öneriler sunulmuştur.

5. 1. SONUÇLAR

İlköğretim 6. ve 7. sınıflarda Türkçe derslerinde yapılandırmacı yaklaşımla öğrencilere değer kazandırmada öğretmen niteliklerini tespit etmeye yönelik yapılan bu çalışmada, sonuçlar aşağıda belirtilmiştir.

6. sınıflarda, derslerde kullanılan yöntem ve tekniklerden hareketle öğrenciler üzerinde etkili olan (öğrenci cevapları doğrultusunda) öğretmen nitelikleri ve işlenen konu sayısı (8 konu üzerinden) aşağıdaki grafikte gösterilmiştir:

Grafik 17: 6.Sınıf Öğrencileri Üzerinde Etkili Olan Öğretmen Nitelikleri

Nitelik 1: Öğretmen, dersin konusunu günlük hayatla ilişkilendirmelidir. Bu ilişkilendirme öğrencinin yakın çevresinden yapılmalıdır.

Nitelik 2: Öğretmen, kitap dışı materyaller kullanmalıdır.

Nitelik 3: Öğretmen, dersleri sohbet ortamında işlemelidir.

Nitelik 4: Öğretmen, derste teknolojiden yararlanmalıdır.

Nitelik 5: Öğretmen, öğrencilere, üretkenliklerini ortaya koyabilecekleri çalışmalar yaptırmalıdır.

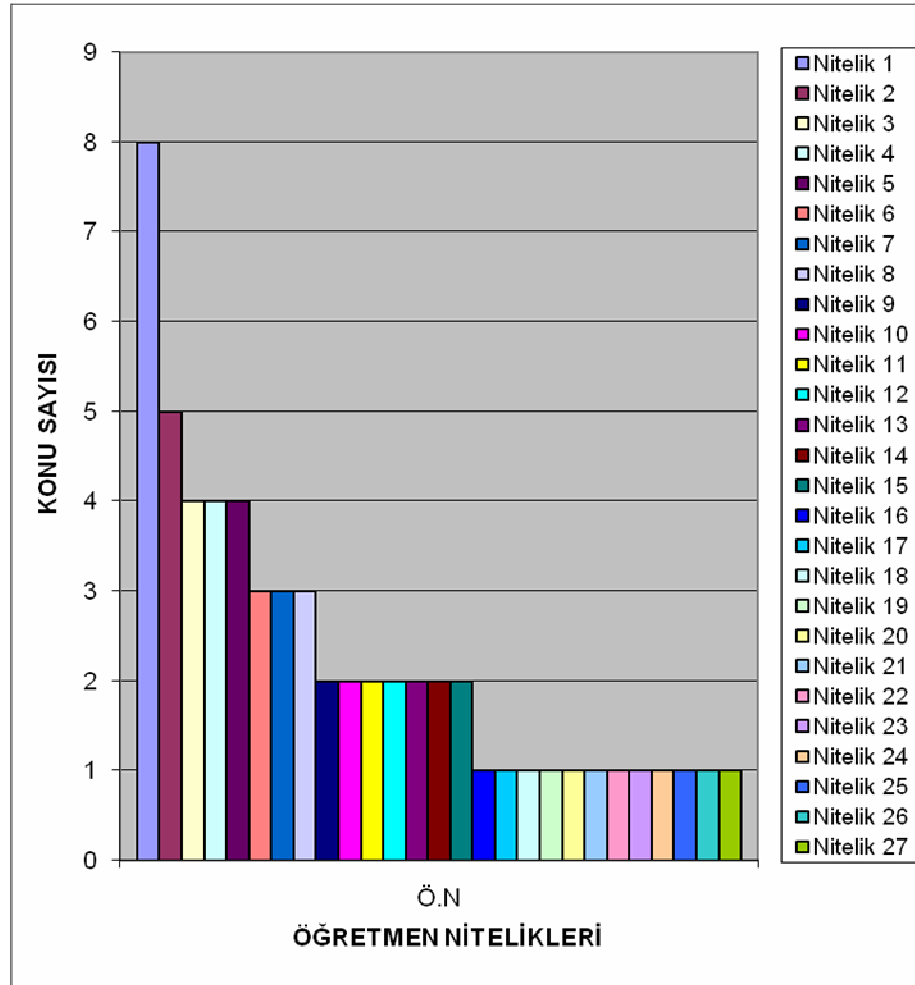
Nitelik 6: Öğretmen, kazandırmaya çalıştığı değerlere öncelikle kendisi inanmalıdır.

Nitelik 7: Öğretmen, sınıfta bütün öğrencilere hitap etmeli, hepsini derse katmaya çalışmalıdır.

- Nitelik 8: Öğretmen, derste, konuları oyunlaştırarak anlatmalıdır.
- Nitelik 9: Öğretmen, işlenen konuları yapılandırmalıdır.
- Nitelik 10: Öğretmen, dersi farklı etkinliklerle zenginleştirmelidir.
- Nitelik 11: Öğretmen, yapmış olduğu konuşmalarda öğrencilerin duygu dünyasına girebilmelidir.
- Nitelik 12: Öğretmen, derslerde görselliğe önem vermelidir.
- Nitelik 13: Öğretmen, öğrencilere sevecen duygularla yaklaşmalıdır.
- Nitelik 14: Öğretmen, öğrencilerin kendilerini ifade etmelerine, görüşlerini açıklamalarına fırsat vermelidir.
- Nitelik 15: Öğretmen, öğrencilerine onları önemseydiğini hissettirmelidir.
- Nitelik 16: Öğretmen, hem alan hem de genel kültür yönüyle bilgi ve görgü sahibi olmalıdır.
- Nitelik 17: Öğretmen, dersi sevdirmelidir.
- Nitelik 18: Öğretmen, dersleri sınıf dışına taşıyabilmelidir.
- Nitelik 19: Öğretmen, konuyla ilgili örnekleri çoğaltmalıdır.
- Nitelik 20: Öğretmen, öğrencilere sözlü ifadelerle yol göstermelidir.
- Nitelik 21: Öğretmen, öğrencileri hayata hazırlamak amacıyla çalışmalıdır.
- Nitelik 22: Öğretmen, söylediklerini bizzat uygulamalıdır.

7. sınıflarda, derslerde kullanılan yöntem ve tekniklerden hareketle öğrenciler üzerinde etkili olan (öğrenci cevapları doğrultusunda) öğretmen nitelikleri ve işlenen konu sayısı (8 konu üzerinden) aşağıdaki grafikte gösterilmiştir:

Grafik 18: 7. Sınıf Öğrencileri Üzerinde Etkili Olan Öğretmen Nitelikleri

Nitelik 1: Öğretmen, öğrencilerin kendilerini ifade etmelerine, görüşlerini açıklamalarına fırsat vermelidir.

Nitelik 2: Öğretmen, konuyla ilgili örnekleri çoğaltmalıdır.

Nitelik 3: Öğretmen, dersleri sohbet ortamında işlemelidir.

Nitelik 4: Öğretmen, öğrencilere sözlü ifadelerle yol göstermelidir.

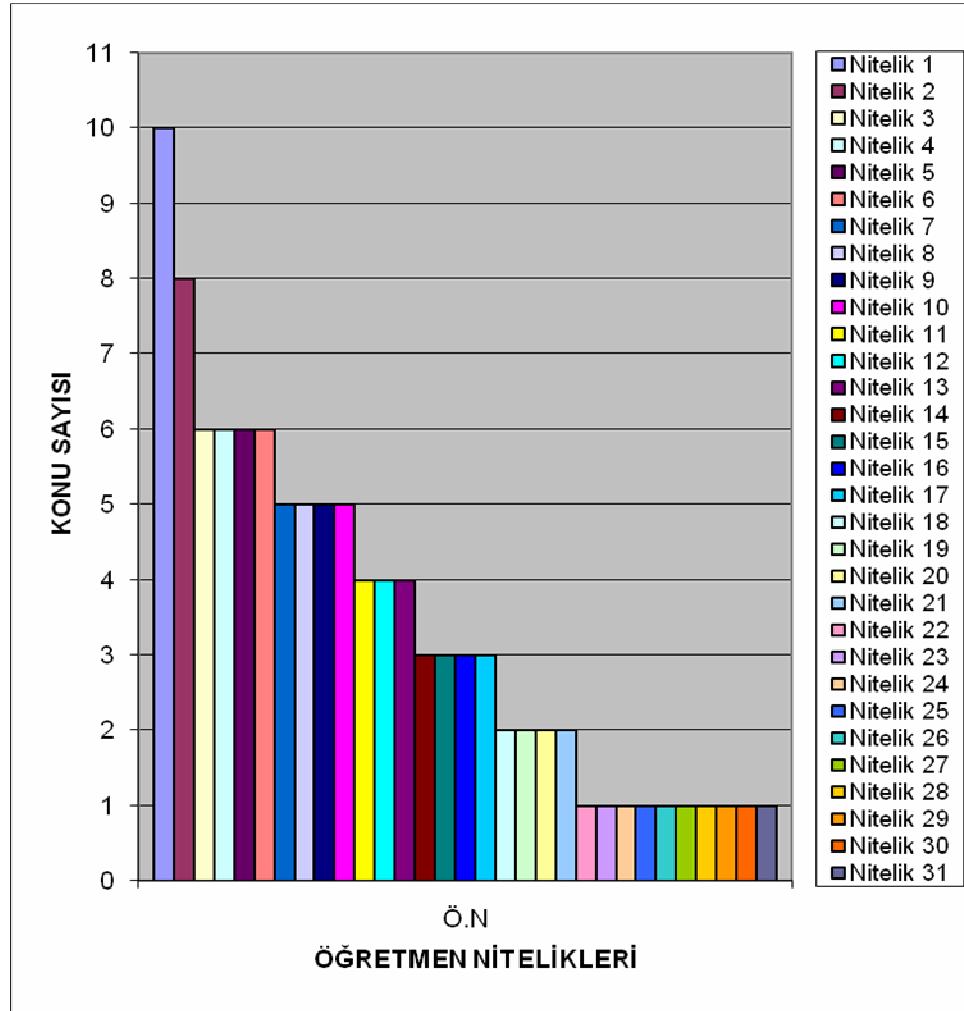
Nitelik 5: Öğretmen, yapmış olduğu konuşmalarda öğrencilerin duygu dünyasına girebilmelidir.

Nitelik 6: Öğretmen, derste teknolojiden yararlanmalıdır.

- Nitelik 7: Öğretmen, derslerde görselliğe önem vermelidir.
- Nitelik 8: Öğretmen, öğrenci görüşlerine saygı duymalı, onları özgün düşünmeye cesaretlendirmelidir.
- Nitelik 9: Öğretmen, dersin konusunu günlük hayatla ilişkilendirmelidir. Bu ilişkilendirme öğrencinin yakın çevresinden yapılmalıdır.
- Nitelik 10: Öğretmen, derste, konuları oyunlaştırarak anlatmalıdır.
- Nitelik 11: Öğretmen, işlenen konuları yapılandırmalıdır.
- Nitelik 12: Öğretmen, dersi farklı etkinliklerle zenginleştirmelidir.
- Nitelik 13: Öğretmen, öğrencilere, üretkenliklerini ortaya koyabilecekleri çalışmalar yaptırmalıdır.
- Nitelik 14: Öğretmenin konuyu anlatış tarzı etkileyici olmalıdır.
- Nitelik 15: Öğretmen, dersleri eğlenceli şekilde işlemelidir.
- Nitelik 16: Öğretmen, kazandırmaya çalıştığı değerlere öncelikle kendisi inanmalıdır.
- Nitelik 17: Öğretmen, sınıfta bütün öğrencilere hitap etmeli, hepsini derse katmaya çalışmalıdır.
- Nitelik 18: Öğretmen, kitap dışı materyaller kullanmalıdır.
- Nitelik 19: Öğretmen, dersleri sınıf dışına taşıyabilmelidir.
- Nitelik 20: Öğretmen, öğrencilere sevecen duygularla yaklaşmalıdır.
- Nitelik 21: Öğretmen, söylediklerini bizzat uygulamalıdır.
- Nitelik 22: Öğretmen, sınıf içi kuralları öğrencilerle birlikte belirlemelidir.
- Nitelik 23: Öğretmen, derslerde grup çalışmalarına yer vermelidir.
- Nitelik 24: Öğretmen, kendi düşüncelerini öğrencilerle paylaşmalıdır.
- Nitelik 25: Öğretmen, öğrencilerin hayata olumlu yönde bakmaları için çalışmalıdır.
- Nitelik 26: Öğretmen, derslerde, kavram haritalarından yararlanmalıdır.
- Nitelik 27: Öğretmen, kendi yaşantısından örnekler sunmalıdır.

6. ve 7. sınıflarda etkili olan öğretmen nitelikleri toplandığında, genel olarak şu niteliklerin ortaya çıktığı görülmüştür:

Grafik 19: 6. ve 7. Sınıf Öğrencileri Üzerinde Etkili Olan Öğretmen Nitelikleri

- Nitelik 1: Öğretmen, öğrencilerin kendilerini ifade etmelerine, görüşlerini açıklamalarına fırsat vermelidir. (6. ve 7. sınıf)
- Nitelik 2: Öğretmen, dersleri sohbet ortamında işlemelidir. (6. ve 7. sınıf)
- Nitelik 3: Öğretmen, dersin konusunu günlük hayatla ilişkilendirmelidir. Bu ilişkilendirme öğrencinin yakın çevresinden yapılmalıdır. (6. ve 7. sınıf)
- Nitelik 4: Öğretmen, yapmış olduğu konuşmalarda öğrencilerin duygu dünyasına girebilmelidir. (6. ve 7. sınıf)
- Nitelik 5: Öğretmen, konuyla ilgili örnekleri çoğaltmalıdır. (6. ve 7. sınıf)
- Nitelik 6: Öğretmen, derste teknolojiden yararlanmalıdır. (6. ve 7. sınıf)
- Nitelik 7: Öğretmen, kitap dışı materyaller kullanmalıdır. (6. ve 7. sınıf)
- Nitelik 8: Öğretmen, derslerde görselliğe önem vermelidir. (6. ve 7. sınıf)
- Nitelik 9: Öğretmen, öğrencilere sözlü ifadelerle yol göstermelidir. (6. ve 7. sınıf)
- Nitelik 10: Öğretmen, öğrencilere, üretkenliklerini ortaya koyabilecekleri çalışmalar yaptırmalıdır. (6. ve 7. sınıf)
- Nitelik 11: Öğretmen, derste, konuları oyunlaştırarak anlatmalıdır. (6. ve 7. sınıf)
- Nitelik 12: Öğretmen, işlenen konuları yapılandırmalıdır. (6. ve 7. sınıf)
- Nitelik 13: Öğretmen, dersi farklı etkinliklerle zenginleştirmelidir.
- Nitelik 14: Öğretmen, kazandırmaya çalıştığı değerlere öncelikle kendisi inanmalıdır. (6. ve 7. sınıf)
- Nitelik 15: Öğretmen, sınıfta bütün öğrencilere hitap etmeli, hepsini derse katmaya çalışmalıdır. (6. ve 7. sınıf)
- Nitelik 16: Öğretmen, öğrenci görüşlerine saygı duymalı, onları özgün düşünmeye cesaretlendirmelidir. (7. sınıf)
- Nitelik 17: Öğretmen, öğrencilere sevecen duygularla yaklaşmalıdır. (6. ve 7. sınıf)
- Nitelik 18: Öğretmen, dersleri sınıf dışına taşıyabilmelidir. (6. ve 7. sınıf)
- Nitelik 19: Öğretmen, söylediklerini bizzat uygulamalıdır. (6. ve 7. sınıf)
- Nitelik 20: Öğretmenin konuyu anlatış tarzı etkileyici olmalıdır. (7. sınıf)
- Nitelik 21: Öğretmen, dersleri eğlenceli şekilde işlemelidir. (7. sınıf)
- Nitelik 22: Öğretmen, öğrencilerine onları önemseydiğini hissettirmelidir. (6. sınıf)
- Nitelik 23: Öğretmen, hem alan hem de genel kültür yönüyle bilgi ve görgü sahibi olmalıdır. (6. sınıf)
- Nitelik 24: Öğretmen, dersi sevdirmelidir. (6. sınıf)

Nitelik 25: Öğretmen, öğrencileri hayata hazırlamak amacıyla çalışmalıdır. (6. sınıf)

Nitelik 26: Öğretmen, sınıf içi kuralları öğrencilerle birlikte belirlemelidir. (7. sınıf)

Nitelik 27: Öğretmen, derslerde grup çalışmalarına yer vermelidir. (7. sınıf)

Nitelik 28: Öğretmen, kendi düşüncelerini öğrencilerle paylaşmalıdır. (7. sınıf)

Nitelik 29: Öğretmen, öğrencilerin hayata olumlu yönde bakmaları için çalışmalıdır. (7. sınıf)

Nitelik 30: Öğretmen, derslerde, kavram haritalarından yararlanmalıdır. (7. sınıf)

Nitelik 31: Öğretmen, kendi yaşantısından örnekler sunmalıdır. (7. sınıf)

Öğrencilerin yapmış oldukları değerlendirmeler dışında, gözlemlerimiz neticesinde aşağıdaki öğretmen niteliklerinin de öğrenciler üzerinde etkili olduğu gözlemlenmiştir:

-Öğretmen, sınıf içindeki sessiz öğrencileri, derse katılma konusunda teşvik etmelidir. Böylece öğrencilerde kendine güven duygusu gelişmektedir.

- Öğretmen tarafından ders ortamının ilgi çekici hâle getirilmesi öğrencilerde öğrenmeye istek uyandırmaktadır.

-Öğretmen, dersleri, önceki konularla bağlantılı işlenmelidir. Bu tür çalışmalar, davranışların olgunlaştırılması açısından oldukça yararlı olmaktadır.

-Öğretmen, davranış kazandırmada, tarihimizdeki önemli şahsiyetleri örnek olarak sunmalıdır.

- Öğretmen, öğrencilere, bağımsız iş yapabilme becerisi kazandırmalıdır.

-Öğretmen, öğrencileri olumlu davranışlar sonrasında takdir etmeli, ödüllendirmelidir.

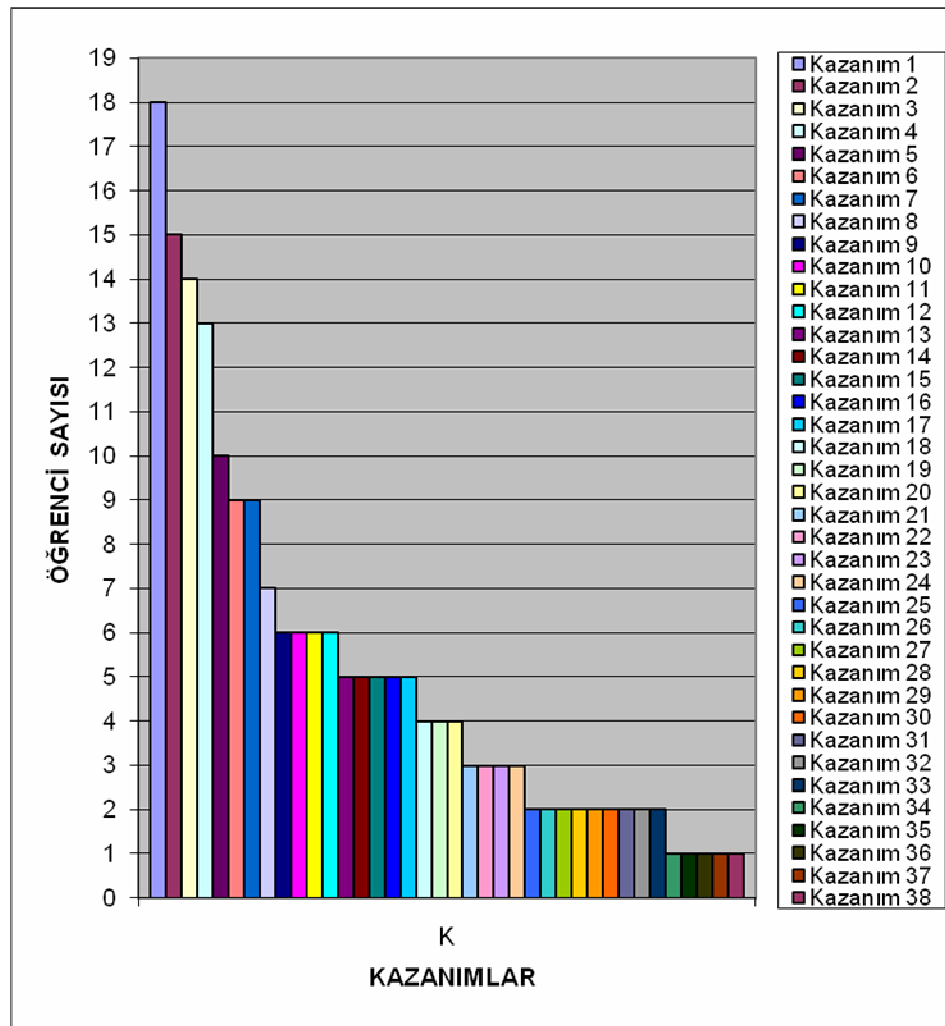
-Öğretmen, olumlu davranışların kazandırılması aşamasında, öğrenciye sınıf içinde ve sınıf dışında rehberlik yapmalıdır.

-Öğretmen, öğrencilerin ev ortamını tanımalıdır. Bu amaçla öğrenci evlerine yapılan ziyaretler onlara davranış kazandırılmasında etkilidir.

-Öğretmen, öğrencileri ders dışında da gözlemlemeli, onlardaki değişimleri fark etmelidir.

Öğrencilerin işlenen derslerin sonunda dile getirmiş oldukları kazanımların dönem içindeki dağılımı 6. ve 7. sınıflarda şu şekilde olmuştur:

Grafik 20: 6. Sınıf Öğrencilerinin Dönem İçindeki Kazanımları

- Kazanım 1: Atatürk'ü daha çok seveceğim.
- Kazanım 2: Günlük hayatta tasarruf yapacağım:
- Kazanım 3: Ülkemi koruyacak, ona sahip çıkacağım.
- Kazanım 4: Bugün ve yarın (her zaman) insanları seveceğim.
- Kazanım 5: Ülkemizin değerini bileceğim.
- Kazanım 6: Dilimize sahip çıkacağım.
- Kazanım 7: İletişim kurallarına uyacağım.
- Kazanım 8: Atatürk'ün yaptıklarına sahip çıkacağım.
- Kazanım 9: Kültürüme sahip çıkacağım.
- Kazanım 10: İnsanlara sevgi-saygı göstereceğim.
- Kazanım 11: Bilim ve teknolojiye değer vereceğim.
- Kazanım 12: Başarılı olmak için çok çalışacağım.
- Kazanım 13: Çevremi koruyacağım.
- Kazanım 14: Çocukları çok seveceğim.
- Kazanım 15: Atatürk'e daha çok saygı göstereceğim.
- Kazanım 16: Atatürk'ü her alanda örnek alacağım.
- Kazanım 17: İnsanların faydası için çalışacağım.
- Kazanım 18: İnsanlara onları sevdiğimi söyleyeceğim.
- Kazanım 19: Hiç kimseyi incitmeyeceğim.
- Kazanım 20: Elektriğin kıymetini bileceğim.
- Kazanım 21: Bayrağıma sahip çıkacağım.
- Kazanım 22: Kimseyle dargın durmayacağım.
- Kazanım 23: Vatanımı ve milletimi daha çok seveceğim.
- Kazanım 24: Yapılan buluşlara sahip çıkacağım.
- Kazanım 25: Okulumu sevecek, eşyaları koruyacağım.
- Kazanım 26: Ailemi daha çok seveceğim.
- Kazanım 27: Herkese yardım edeceğim.
- Kazanım 28: Azimli ve çalışkan olacağım.
- Kazanım 29: Atatürk gibi ileri görüşlü olacağım.
- Kazanım 30: İnsanlarla paylaşım içinde olacağım.
- Kazanım 31: Zor durumdaki insanlara yardım edeceğim.
- Kazanım 32: Kitapları çok seveceğim.

Kazanım 33: Bilim adamlarına saygı duyacağım.

Kazanım 34: Ülkemi temiz tutacağım.

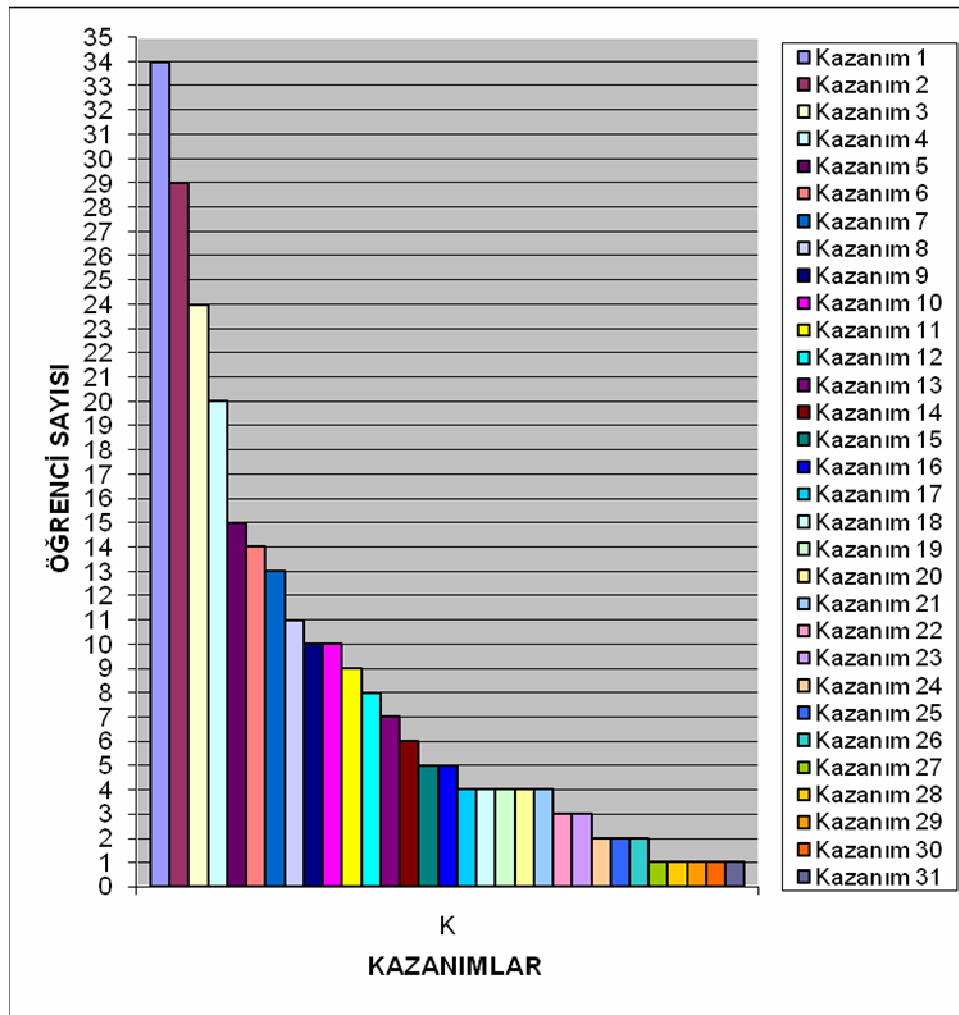
Kazanım 35: İnsanları sevip onlara karşı hoşgörülü olacağım.

Kazanım 36: İnsanlara değer vereceğim.

Kazanım 37: İnsanları bazen ziyaret edeceğim.

Kazanım 38: Başkalarının eşyalarına zarar vermeyeceğim.

Grafik 21: 7. Sınıf Öğrencilerinin Dönem İçindeki Kazanımları

- Kazanım 1: Çevremi temiz tutacak ve koruyacağım.
- Kazanım 2: Tabiatı koruyacağım.
- Kazanım 3: Türkçeyi daha çok sevecek ve koruyacağım.
- Kazanım 4: Atatürk'ü daha çok seveceğim.
- Kazanım 5: Engelli insanlara iyi davranacağım.
- Kazanım 6: Eğitim hakkının değerini bileceğim.
- Kazanım 7: İnsanların hayat haklarına saygılı olacağım.
- Kazanım 8: Sanatçıların ve sanat eserlerinin korunması için çalışacağım.
- Kazanım 9: Engelli insanları küçük görmeyeceğim.
- Kazanım 10: Yerlere çöp atmayacağım.
- Kazanım 11: Savaşın zararlarını insanlara anlatacağım.
- Kazanım 12: Kız çocuklarının okutulması için çalışacağım.
- Kazanım 13: Gezi kültürünü yaşatacağım.
- Kazanım 14: Ülkemizin güzelliklerine sahip çıkacağım.
- Kazanım 15: İleride iş yerim olursa ona yabancı isim vermeyeceğim.
- Kazanım 16: Yabancı isimli yerlerden alışveriş yapmayacağım.
- Kazanım 17: Ülkemizi geliştirmek için çalışacağım.
- Kazanım 18: Topraklarımıza sahip çıkacağım.
- Kazanım 19: Sağlığımın değerini bileceğim.
- Kazanım 20: Olumsuz durumlara rağmen hayata bağlanacağım.
- Kazanım 21: Denizlerimiz temiz tutacağım.
- Kazanım 22: Akıl, bilim, kültür ve insan sevgisine önem vereceğim.
- Kazanım 23: Bitki ve hayvanları koruyacağım.
- Kazanım 24: Arkadaşlarımdan hakkını çiğnemeyeceğim.
- Kazanım 25: Beni okutan ailemin değerini bileceğim.
- Kazanım 26: Eğitim kampanyalarını destekleyeceğim.
- Kazanım 27: Kendimden büyük ve küçük öğrencilere sevgi-saygı duyacağım.
- Kazanım 28: Gelecek nesillere iyi eğitim imkânı sağlamak için çalışacağım.
- Kazanım 29: Zor durumdaki öğrencilere yardım edeceğim.
- Kazanım 30: Disiplinli olacağım.
- Kazanım 31: Hayata hep umutla bakacağım.

6. ve 7. sınıf öğrencilerinin bir dönem boyunca kazandıklarını dile getirdikleri davranışlardan ortak olanlar ise şunlardır:

-Atatürk'ü daha çok seveceğim. (6.sınıf- 18 öğrenci), Atatürk'ü daha çok seveceğim. (7.sınıf- 20 öğrenci)

-Ülkemi koruyacak, ona sahip çıkacağım. (6. sınıf- 14 öğrenci), Ülkemizin güzelliklerine sahip çıkacağım. (7. sınıf- 6 öğrenci)

-Dilimize sahip çıkacağım. (6. sınıf- 9 öğrenci), Türkçeyi daha çok sevecek ve koruyacağım. (7. sınıf- 24 öğrenci)

-Çevremi koruyacağım. (6. sınıf- 5 öğrenci), Çevremi temiz tutacak ve koruyacağım. (7. sınıf- 34 öğrenci)

-Ailemi daha çok seveceğim. (6. sınıf- 2 öğrenci), Beni okutan ailemin değerini bileceğim. (7. sınıf- 2 öğrenci)

-Zor durumdaki insanlara yardım edeceğim. (6. sınıf- 2 öğrenci), Zor durumdaki öğrencilere yardım edeceğim. (7. sınıf- 1 öğrenci)

5.2. ÖNERİLER

Bu bölümde, Türkçe derslerinde yapılandırmacı yaklaşımla öğrencilere değer kazandırmada olması gereken öğretmen nitelikleriyle ilgili aşağıdaki öneriler sunulmuştur:

- Yapılandırmacı sistemin başarısı öncelikle öğretmenlerin yapılandırmacı olmasına bağlıdır. Öğretmenlerin, yapılandırmacı yaklaşım ilkeleri doğrultusunda kendilerini sürekli geliştirmeleri gerekmektedir. Öğretmen adayları da, yapılandırmacı yaklaşımı bilen ve ona inanan kişiler olarak yetiştirilmelidirler. Bunun için öğretmen yetiştiren eğitim fakültelerine çok iş düşmektedir. Fakültelerdeki öğretim elemanları, yapılandırmacı sistemi benimseyerek, öğretmen adaylarını en iyi şekilde yetiştirmeye gayret göstermelidirler.
- Öğretmenler, alan bilgisi, genel kültür ve formasyon bilgilerine önem vermelidirler. Hem bilgi hem de görgü yönüyle öğrencilerine örnek olan öğretmenler, onlara olumlu davranışlar kazandırmada daha başarılı olacaklardır. Özellikle ilköğretim çağındaki öğrencilerin, öğretmenlerini örnek aldıkları düşünüldüğünde, öğretmenlerin, öğrenciler üzerinde olumlu etkiler bırakmalarının ne denli önemli olduğu daha iyi anlaşılacaktır.
- Öğretmenler, öğrencilerin sadece akademik başarılarını değil, ahlakî gelişimlerini de sağlamak için çaba göstermelidirler. Türkçe derslerinde, metinlerde geçen kelime, kelime grubu, cümleler yardımıyla öğrencilerde eksik olduğunu düşündükleri davranışların onlara kazandırılması ve kazandırılan davranışların olgunlaştırılması için çalışmalıdırlar. Bununla birlikte Türkçe ders kitaplarındaki metinler yapılandırmacı yaklaşım ilkelerine uygun olarak hazırlanmalıdır.
- Öğretmenler, sınıf ortamını ilgi çekici hâle getirmelidirler. Öğretmenler bunun için, çeşitli görsel materyallerden (resim, fotoğraf, karton, slayt gösteriler vb.) yararlanabilirler.

- Öğretmenler, derslerde, ders kitabı dışındaki kaynaklardan yararlanmalıdırlar. Öğrencilere, olumlu davranışlar kazandırabilmek amacıyla seçilecek kaliteli ve edebî niteliği olan yazılara yer verilmesi, öğretmenin başarısını olumlu yönde etkileyecektir.
- Öğretmenler, demokratik bir sınıf ortamı oluşturmalıdırlar. Her öğrencinin kendini rahatlıkla ifade edebileceği, özgün düşünebileceği, eleştiri yapabileceği sınıf ortamında öğrencilere değer kazandırma daha kolay olacaktır. Demokrasi, hoşgörü gibi değerleri içeren metinler kitaplarda yer almalıdır.
- Öğretmenler, kazanılan olumlu davranışların olgunlaşabilmesi için, önceki konularla bağlantı kurmalıdırlar. Ders kitaplarındaki metinlerin de aşamalılık ilkesine bağlı olarak birbirleriyle bağlantılı olacak şekilde seçilmesine özen gösterilmelidir.
- Öğretmenler, olumlu davranışlar gösteren öğrencileri takdir etmeli ve yeri geldikçe ödüllendirmelidirler. Takdir edilmeyen davranışların bir süre sonra gösterilmeyeceği düşünüldüğünde, bu tür yaklaşımların önemi daha iyi anlaşılacaktır. Bunun için, insanları takdir etmeyle ilgili metinlere kitaplarda yer verilmelidir.
- Öğretmenler, olumsuz davranışlarda bulunan öğrencilere rehberlik yapmalıdırlar. Sevecen bir tavırla yapılacak rehberlik faaliyetleri istenmeyen davranışları ortadan kaldırmada oldukça etkili olacaktır. Rehberlik konusunu işleyen metinler, kitaplarda yer almalıdır.
- Öğretmenler, öğrencilere sözlü ifadelerle yol göstermelidirler. Neyin doğru neyin yanlış olduğunu bilen öğrencilere olumlu davranışlar kazandırmak daha kolay olacaktır. Doğru ve yanlış davranış örneklerini gösteren metinlere ders kitaplarında yer verilmelidir.
- Öğretmenler, davranış kazandırmada öğrencilere örnek olmalı, kazandırmak istedikleri değerlere öncelikle kendileri inanmalıdırlar. Sözleriyle davranışları

uyumlu olan öğretmenler, öğrencinin duygu ve düşünce dünyasında çok önemli bir yer tutacak ve bu tür öğretmenler, öğrenciler için en güzel örnek olacaklardır.

- Öğretmenler, gerek derste gerekse ders dışında, öğrencilere sevgiyle yaklaşmalıdırlar. Sevildiğini hisseden öğrencilere, davranış kazandırma çok daha kolay olmaktadır. Korku ve baskıyla kazandırılacak davranışlar ise kalıcı olmayacak, korku ve baskı unsuru ortadan kalktığında davranışın gösterilmesi de ortadan kalkacaktır. Bundan dolayı, sevgi konulu metinler kitaplarda yer bulmalıdır.
- Öğretmenler, öğrencileri tanımak amacıyla, ev ziyaretleri yapmalıdırlar. Öğrencileri daha yakından tanıma fırsatı veren bu tür ziyaretler onlara olumlu davranışlar kazandırmada da oldukça etkilidir. İnsan ziyaretleriyle ilgili metinlere kitaplarda yer verilmelidir.
- Öğretmenler, öğrencilerin üretkenliklerini gösterebilecekleri çalışmalara yer vermelidirler. Bu çalışmalar şahsî olabileceği gibi grup çalışması şeklinde de olabilir. Öğrenciler arası iletişim, yardımlaşma gibi davranışların olgunlaştırılmasında grup çalışmaları yararlı olacaktır. Öğrencilerin birlikte çalışmalarını sağlayacak metin ve etkinliklere kitaplarda yer verilmelidir.
- Öğretmenler, işlenen konularla günlük hayat arasında bağlantı kurmalıdırlar. Verilen örneklerin, öğrencilerin yakın çevresinden seçilmesi, onlardaki merakı canlı tutmada etkili olmaktadır. Ders kitaplarındaki metinlerin, kitabın okutulacağı bölgelerin özelliklerine göre seçilmesine gayret gösterilmelidir.
- Öğretmenler, dersleri sevdirebilmelidirler. Öğretmeni ve dersi seven öğrencilere, olumlu davranışlar kazandırmak daha kolay olacaktır.
- Öğretmenler, yeri geldiğinde dersleri sınıf dışına taşınmalıdırlar. İşlenen konularla bağlantılı olarak farklı mekânlarda yapılacak dersler, ilgi çekmesi

ve öğrencilerde öğrenme isteği uyandırması bakımından önemlidir. Derslerin sınıf dışında işlenmesine imkân verecek metinler kitaplarda yer almalıdır.

- Öğretmenler, öğrencileri sınıf dışında da gözlemlemeli, onlardaki olumlu davranış değişikliklerini fark ederek bu davranışların olgunlaşmasına çalışmalıdırlar.
- Öğretmenler, dersleri yapılandırmalıdırlar. Günlük hayatta işlerlik kazanan bilgilerin olumlu davranışlar şeklinde sergilenmesi daha kolay olacaktır. Bu amaçla, Türkçe derslerinde, temalarla bağlantısı olan farklı projeler üretilmeli ve bunlar öğrencilerle birlikte yürütülmelidir. Farklı projelerin üretilmesine imkân sağlayacak metinler, kitaplarda bulunmalıdır.
- Öğrencilerine değer kazandırmak isteyen öğretmenler, her şeyden önce onlara değer vermelidirler.

KAYNAKÇA

- AÇIKGÖZ, Kamile Ün (1996). Etkili Öğrenme ve Öğretme, Kanyılmaz Matbaası; İzmir.
- AYDIN, Hasan. (2007). *Felsefî Temelleri Işığında Yapılandırmacılık*, Nobel Yayın Dağıtım; Ankara.
- BAYRAK, İsa. (2005). *Öğretmenin Gücü*, Hayat Yayınları; İstanbul.
- BÜYÜKKARAGÖZ, S.Savaş ve KESİCİ, Şahin. (1998). “*Eğitimde Öğretmenin Rolü ve Öğretmen Tutumlarının Öğrenci Davranışları Üzerindeki Etkisi*”, *Millî Eğitim, Eğitim Sanat Kültür Dergisi*, S. 137, s.68-73, MEB Yayınları; Ankara.
- COŞKUN, Volkan ve ÇETİN, Didem “*Yapılandırmacı Öğrenme Sürecinde Öğretmen-Kılavuz Kitap İlişkisi*”, Eğitimde Yeni Yönelimler Sempozyumu IV “Yapılandırmacılık ve Öğretmen” Bildiriler, s. 139-141), Özel Tevfik Okulları, 17 Kasım 2007, Ankara.
- COŞKUN, Volkan ve SARGIN, Mustafa “*Yapılandırmacı Yaklaşım Çerçevesinde İlköğretim 6.Sınıf Türkçe Ders Kitabında Strateji*”, 16. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi Bildiriler (Editör: Yrd. Doç. Dr. Ergin ERGİNER), C.1, s. 334-337, Gaziosmanpaşa Üniversitesi, 5-7 Eylül 2007, Tokat.
- ÇETİN, Şaban. (2001). *İdeal Öğretmen Üzerine Bir Araştırma*, (<http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/149/cetin.htm/10.05.2008>)
- DEMİREL, Özcan. (2004). *Öğretme Sanatı*, Pegem A Yayıncılık; Ankara.
- DİLMAÇ, Bülent (2002). *İnsanca Değerler Eğitimi*, Nobel Yayın Dağıtım; Ankara.

ERDEM, Eda (2001). *Program Geliştirmede Yapılandırıcılık Yaklaşımı*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi; Ankara.

ERDEN, Münire. (2005). *Öğretmenlik Mesleğine Giriş*, Epsilon Yayınları; İstanbul.

ERDEN, Münire ve FİDAN, Nurettin (1998). *Eğitime Giriş*, Alkım Yayınları; Ankara.

FRAENKEL, V.R ve WALLEN, N.E (1993). *How To Design And Evaluate Research In Education*, Mc Graw-Hill, İnc.

GÜNGÖR, Erol (1998). *Değerler Psikolojisi Üzerine Araştırmalar*, Ötüken Yayınları; İstanbul.

HESAPÇIOĞLU, Muhsin (1994). *Öğretim İlke ve Yöntemleri, Eğitim Programları ve Öğretim*, Beta Basım Yayım Dağıtım AŞ; İstanbul.

KAPULU Ahmet vd. (2007). *İlköğretim Türkçe 6 Ders Kitabı*, Koza Yayın Dağıtım Sanayi ve Ticaret AŞ; Ankara.

KARASAR, Niyazi. (2005) *Bilimsel Araştırma Yöntemi*, Nobel Yayın Dağıtım; Ankara.

KARSLI, Mehmet Durdu. (2003). *Öğretmenlik Mesleğine Giriş*(Editör Mehmet Durdu Karanlı), Öğretmenliğin Temel Kavramları (s.1-28), Pegem A Yayıncılık; Ankara.

KAYAALP, İsa. (2006). *İdeal Eğitim*, Nesil Yayınları; İstanbul.

KILIÇ, Mustafa. (2004). *Gelişim ve Öğrenme* (Editör: Binnur Yeşilyaprak), *Öğrenmenin Doğası* (s.143-168), Pegem A Yayıncılık; Ankara.

KÜÇÜKAHMET, Leyla vd. (2003). *Öğretmenlik Mesleğine Giriş*, Nobel Yayın Dağıtım; Ankara.

Milli Eğitim Bakanlığı Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü (2006). *Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri*; Ankara.

OĞUZKAN, Ferhan. (1993). *Eğitim Terimleri Sözlüğü*, Emel Matbaacılık; Ankara.

OĞUZKAN, Ferhan. (1989). *Orta Dereceli Okullarda Öğretim*, Emel Matbaacılık; Ankara.

ÖZDEN, Yüksel. (2005). *Öğrenme ve Öğretme*. Pegem A Yayıncılık; Ankara.

ÖZLER, Derya (1998). *Temel Eğitimde (İlköğretim) Öğretmen Niteliklerinin Öğrenci Başarılarına Etkileri Üzerine Bir İnceleme*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi; İzmir.

SÖNMEZ, Veysel. (2005). *Eğitim Felsefesi*, Anı Yayıncılık; Ankara.

SÖNMEZ, Veysel. (1997). *Öğretmen El Kitabı*, Şafak matbaacılık Sanayi Limited. Şirketi; Ankara.

ŞEKER, Hasan-DENİZ Sabahattin ve GÖRGEN İzzet. (2004). “*Öğretmen Yeterlikleri Ölçeği*”, **Milli Eğitim Dergisi**, **S.164**, **s.105-118**, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları; Ankara.

ŞİŞMAN, Mehmet. (2002).*Öğretmenliğe Giriş*, Pegem A Yayıncılık; Ankara.

TDK Türkçe Sözlük. (2005). Türk Dil Kurumu Yayınları; Ankara.

TİTİZ, Osman. (2005). *Yeni Öğretim Sistemi*, Zambak Yayınları; İstanbul.

ÜLGEN, Gülten (1994). *Eğitim Psikolojisi: Kavramlar, İlkeler, Yöntemler, kuramlar ve Uygulamalar*, Lazer Ofset; Ankara.

VURAL, Birol (2004). *Yetkin-İdeal-Vizyoner Öğretmen*, Hayat Yayınları; İstanbul.

YANGIN, Banu- ÇELEPOĞLU, Ayşegül ve TÜRKYILMAZ, Fatma (2007). *İlköğretim Türkçe 7 Ders Kitabı*, Pasifik Yayınları; Ankara.

YAPICI, Mehmet. “Yapılandırıcılık ve Sınıf”, (http://www.universite-toplum.org/pdf/pdf_UT_312.pdf, 10.05.2008)

YAPICI, Mehmet ve GÜLVEREN, Hakan. “Öğrenci Açısından Öğretmen Nitelikleri” (<http://egitimdenetimi.blogcu.com/9005681/04.05.2008>)

YAZICI, Nebile (1998). *İlköğretim Okullarındaki Öğretmenlerin Nitelikleri (İzmir Örneği)*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi; İzmir.

YİĞİT, Birol (2007). *Eğitim Bilimine Giriş* (Editör: Mehmet Durdu Karşlı), *Eğitimin Felsefî Temelleri*(s.29-49) , Pegem A Yayıncılık; Ankara.

<http://www.meb.gov.tr>

<http://www.universitetoplum.org>

<http://egitimdenetimi.blogcu.com>

EKLER

ÖĞRENCİ CEVAPLARINDAN ÖRNEKLER

SORULAR

- 1) İşlemiş olduğumuz metnin sonunda sizde hangi değer ve olumlu davranışların oluştuğunu düşünüyorsunuz? Günlük hayatta bu kazanımlarınızı nasıl kullanabilirsiniz?
- 2) Bu değer ve davranışları kazanmanızda Türkçe öğretmeninizin hangi yaklaşımları sizin üzerinizde etkili oldu?
- 3) Dersin işlenişi esnasında dersin doruk noktası sizce neydi?

“TÜRKİYE” METNİ

SORU 1:

- Vatanımı daha çok sevmem gerektiğini öğrendim. Vatanım güzelliklerini herkese anlatırım.
- Türkiye'nin adeta bir cennet olduğunu, elmaslardan bile daha değerli olduğunu, vazgeçilmez bir yer olduğunu, ülke için canın verilebileceğini, ülkemizin her yerinde şehit olduğunu, damla damla kan olduğunu, memleketin kolay kazanılmadığını, bu topraklar için çok canlar verildiğini ve bu değerlere sahip çıkmam gerektiğini öğrendim.
- Vatanımızın tek olduğunu ve ona sahip çıkmamız gerektiğini düşünüyorum. Ülkemizin her bölgesinin ayrı bir güzelliği var. Metinden sonra vatan sevgim daha da arttı.
- Çevremizi korumalıyız.
- Ben birey olarak ülkeme iyi şeyler yapmalıyım. Çok çalışmalı, çok çabalamalıyım. Ülkemi korumalıyım, ona sahip çıkmalıyım.

SORU 2:

- Öğretmenimizin konuyu anlatışı ve bize vermiş olduğu bilgiler bende etkili oldu.
- Öğretmenimiz bize Ayten Alpman'ın "Memleketim" şarkısını dinlettiğinde çok duygulandım. "Bin can feda olsun tek bir taşına " dizesi çok güzeldi. Öğretmenimizin şiiri çok güzel okuması bütün sınıfı duygulandırmıştı.
- Öğretmenimizin bazı kişilerin ülkemize verdiği zararları anlatması beni etkiledi. Bu insanların ormanlarımızı yaktığını, ülkemizin kaynaklarını sömürdüğünü öğrendim. Bizler büyüyünce böyle kötü şeyler yapmamalıyız.
- Öğretmenimizin vatan sevgisinin dilde değil gönülde olması gerektiğini söylemesi beni çok etkiledi.
- Bize gerekli bilgileri verdi. Anlamadığımız yerleri tekrar etti. Anlatışı ve konuşması çok güzeldi. Herkesi derse kattı. Ders çok zevkli geçti. Ben doğrusu hayran kaldım.

SORU 3:

- Öğretmenimizin şiir okuyuşu güzeldi.
- Öğretmenimizin dersi anlatışından zevk aldım
- Şiiri okuma anı en heyecanlı yeriydi.
- Şiir gruplara ayrılarak koro halinde okuduk. Bana en ilginç gelen yer burasıydı. - Çünkü biz geçen yıllarda ya tek tek sırayla okur ya da bir kişi okur geçerdi. Bu şekilde öğretmenimiz dersi eğlenceli şekilde işletti.
- Bence en ilginç an yazdığımız şiirleri okuduğumuz andı.
- Öğretmenimizin şiiri okurken bilgisayardan yansıttığı fotoğraflar şiire başka bir güzellik kattı.
- Dersin en ilginç anı öğretmenimizin şiiri bize bölüm bölüm okutmasıydı bence. Normalde biz şiiri tek tek ve bölüm bölüm değil bütün olarak okurduk.

“ATATÜRK” METNİ

SORU 1:

-Ben “Atatürk” metninden yurdumu sevmeyi, korumayı, yurduma sahip çıkmayı öğrendim. Hayatımda yurdumun kıymetini bilerek bu öğrendiklerimi uygulayabilirim. Bu da yurdumun her yerini, her şeyini koruyarak olur.

- Atatürk’ün çocukları çok sevdiğini öğrendim. Bunu hayatımda kullanabilirim.

- Metin, Atatürk’e karşı olan sevgimin artmasına sebep oldu.

- Atatürk’ün büyük bir önder, zeki ve çalışkan bir insan olduğunu bir kez daha anladım. Ben de onun gibi azimli ve çalışkan olmalı ve onun gibi büyük işler yapmalıyım.

SORU 2:

-Öğretmenimin beni Atatürk sevgisine yöneltmesi, yurdum ve Atatürk hakkında beni iyice bilgilendirmesi, bunların ne kadar önemli olduğunu vurgulaması , bu hissi bende uyandırması etkili oldu.

- Öğretmenimizin Atatürk sevgisi beni etkiledi.

- Öğretmenimiz konuyu çok iyi anlattı. Bize Atatürk ve vatan sevgisi aşıladı.

- Atatürk ve Atatürkçülük hakkındaki konuşmaları bende etkili oldu.

SORU 3:

-Metni okurken aile hayatı ve eğitim hayatıyla ilgili bölümleri farklı renk kalemle çizmemiz ilginçti.

-Sınıf olarak ortak bir Atatürk konulu şiir yazma çalışması yapmamız güzeldi.

-Atatürk’ün aile ve eğitim hayatı bölümlerini kitap üzerinde renkli kalemle göstermemiz ilginçti daha önce böyle bir şey yapmamıştık.

-Kendimizi Atatürk yerine koyarak arkadaşlarımızın sorularına cevap vermemiz ilginçti.

-Yapmış olduğumuz sıcak sandalye çalışması bana ilginç geldi. Daha önce böyle bir oyun oynamamıştım.

“EDİSON” METNİ

SORU 1:

- Edison ampulü bulmak için yılmadan, tembellik yapmadan çalışmış. Bu şekilde davranırsam ben de hayatta başarılı olurum.
- Edison küçükken okuldan ayrılrsa bile, kendini eğitmiş. Çalışarak kendine kitap almış, kitapları sevmiş. Edison’un kitapları sevdiği gibi biz de kitapları sevmeliyiz.
- Bir ışık gereksiz yere açıksa hemen onu kapatmalıyız. Kendi evimizdeki ışıkları söndürdüğümüz gibi okulumuzdaki gereksiz yanan ışıkları da söndürmeliyiz. Boşu boşuna onları harcamamalıyız.
- Ampulün tasarruflu kullanılması gerektiğini öğrendim. Çünkü elektrik olmadığında hiçbir şey yapamıyoruz. Elektriğin kıymetini iyi bilmeliyiz. Boşa elektrik harcamamaya çalışmalıyız.
- Gereksiz yere ışık yanıyorrsa onu söndürme davranışını kazandım. İnsanları da bu konuda uyarmalıyız.
- Artık ışıkları boşu boşuna yakmıyorum.

SORU 2:

- Öğretmenimizin boşu yanan ışıkları söndürmemizi istemesi ve kendisi de gördüğü zaman söndürmesi bende etkili oldu.
- Öğretmenimizin elektriğin olmadığı günleri anlatması beni etkiledi.
- Öğretmenimizin günlük hayatta elektriğin değeri üzerine konuşması etkili oldu.
- Öğretmenimizin bir sözü beni çok etkiledi:”Okulunuzu sevin, boşu yanan ışıkları söndürün.”
- Derslerde ve ders dışı zamanlarda gereksiz yere yanan ışıkları söndürmemizi bizlerden istemesi bende etkili oldu.

SORU 3:

Dersin en ilginç anı öğretmenimizin evindeki ampulü derse getirmesiydi.

Edison ile ilgili yazdığımız kompozisyonları okuduğumuz ders bence ilginçti.

Öğretmenimiz derse ampul getirdiğinde çok şaşırdım.

Öğretmenimizin kendi evindeki ampulü sınıfa getirmesi ilginçti.

“Sıcak sandalye” etkinliğinde kendimiz Edison’un yerine koymamız ilginç bir andı.

Dersin en ilginç anı öğretmenimizin evden getirdiği ampul olmuştu.

Öğretmenimizin derse ampul getirmesi dersin ilginç anıydı.

“HIROŞİMALI MASAHİ Nİ” METNİ

SORU 1:

- Hiroşima’daki olaylar bana oradaki insanların çektikleri zorlukları öğretti. Vatanıma daha çok bağlanmış oldum.
- Vatanımızı geliştirmek için mücadele etmemiz, çok çalışmamız gerektiğini öğrendim.
- Artık savaşla ilgili konularda daha duyarlı oluyorum. Bu duyarlılığımı kampanyalarda kullanabilirim.
- Metni işlerken kendimin ne kadar şanslı olduğunu düşündüm. Bende her geçen gün kötü durumda olan insanlara yardım etme isteği doğuyor.
- Geçmişte olanlar beni üzdü. Herkese atom bombasının zararlarını anlatmalı ve insanların barışını sağlamalıyız.

SORU 2:

-Öğretmenimin metni duygusal bir şekilde okuması ve bilgisayardan Hiroşima ile ilgili fotoğraflar göstermesi benim üzerinde etkili oldu.

-Öğretmenimin çocuklar hakkındaki sözleri, atom bombasının zararları üzerine anlattıkları bende etkili oldu.

- Öğretmenimiz bize bilgisayardan Hiroşima fotoğrafları gösterdi ve ben bunu çok beğendim.
- Öğretmenimizle fikirlerimizi paylaştık, sonuçlar çıkardık
- Konuyu anlatışı ve farklı etkinlikler yaptırması etkili oldu.
- Öğretmenimizin derste vermiş olduğu farklı örnekler ve bilgisayardan gösterdiği fotoğraflar bende etkili oldu.

SORU 3:

- Öğretmenimizin bilgisayardan fotoğraflar gösterdiği an dikkatimi çekti.
- Bilgisayardan fotoğraflara bakmamız benim için ilginç bir andı.
- Tahtaya çıkıp konu üzerinde konuşmamız ve öğretmenimizin bilgisayardan fotoğraflar göstermesi benim için ilginçti..
- Öğretmenimizin parçayı duygulu bir şekilde okumasıdır.
- Öğretmenimin konuyu okuyuşu ve bizlerin fon müziği eşliğinde metni okumamız güzeldi.
- Metni fon müziğiyle okumamız ilginçti. Metinle şarkının bir arada olması çok güzel ve duygulu olmuştu.

“ATATÜRK’ÜN TÜRK DİLİNE VERDİĞİ ÖNEM” METNİ

SORU 1:

- Gelecekte iş yerim olursa oraya yabancı isim verme gibi bir hata yapmam.
- Dilimizin çok değerli, paha biçilemez olduğunu öğrendim.
- Artık Türkçeyi kirletmeyeceğime, koruyacağıma söz veriyorum.
- Artık yabancı adlı lokantalara, kırtasiyelere, marketlere gitmiyorum. O isimlerin yabancı değil Türkçe olmasını isterim.
- Türkçemizi en iyi şekilde kullanıp onu korumalıyız.
- Artık Türkçeyi kirletmeyeceğime kendi kendime söz verdim. Atatürk’ün de büyük önem verdiği Türkçemi koruyacağım.

SORU 2:

- Öğretmenimiz bize konuyla ilgili slayt gösterisi sundu.
- Öğretmenimin Türk dilinin önemi üzerinde çok fazla durması beni etkiledi.
- Öğretmenimiz internetteki konuşmalarda yaptığımız yanlışları anlattı. Ben de orada yaptığım hataları düzelttim. Bize sınıfta slayt gösterisi sundu.
- Türkçeye ilgili slayt izledik. Metin üzerine tartıştık. Öğretmenimiz yabancı adlı yerlerden alışveriş yapılmamasını tavsiye etti.
- Öğretmenimiz dersi örnekler vererek anlattı. Türkçeyi doğru kullanmamızı söyledi.
- Öğretmenimiz bize anlattıkları Türkçenin ne kadar değerli bir hazine olduğunu bana gösterdi. Artık Türkçeyi daha güzel şekilde korumalıyım.
- Öğretmenimizin günlük hayattan gerçek ve komik örnekler vermesi etkileyiciydi.
- Türk dilinin önemini anlatması, onu korumamızı söylemesi beni etkileyen yaklaşımlardır.

SORU 3:

- En çok hoşuma giden yer öğretmenimin yaptığı sunumlar ve anlattıklarıdır. Görsellik ve dinlemeyle öğretmenin anlattıklarını çok iyi anladım.
- Slayt gösterisi bana ilginç geldi. O zaman ders daha eğlenceli geçti.
- Dersin en ilginç anı slayt izlediğimiz bölümdü.
- En ilginç yeri bilgisayardan izlediğimiz sunumdu.
- En ilginç olduğu an bana göre öğretmenimin konuyla ilgili konuşmalarıydı. Ben bu konuşmalardan büyük bir ders aldım.

“YUKARIDA NE VAR NE YOK” METNİ

SORU 1:

- Bundan sonra yere çöp atmayacağım.
- Bende çevreyi temiz tutma bilinci oluştu.
- Metnin sonunda çevremizi temiz tutmamız gerektiğini öğrendim.

- Bu metni işledikten sonra tabiatın hayatımızı kapladığını ve çevremizi temiz tutmanın önemli olduğunu anladım.
- Doğayı ve çevreyi sevip temiz tutmayı öğrendim.
- Çevremizi temiz tutmak, yerlere çöp atmamak gibi davranışlar yerleşti.
- Artık çevremi daha temiz tutmaya başladım.

SORU 2:

- Öğretmenimiz derste uygulamalı olarak bize çevre temizliği yaptırdı.
- Öğretmenimiz metni bize dışarıda işletti.
- Bir çöp toplama etkinliği yapmıştık. Şimdi bunu istediğimiz zaman yapıyoruz ve içimiz rahat oluyor.
- Öğretmenimiz bize öğütler verdi. Öğretmenimiz konuştuğça işlediğimiz konuya merakım arttı. Dersler daha güzel geçti.
- Bizi dışarıya çıkararak çevremizi temiz tutmayı öğretti.

SORU 3:

- Dersi dışarıda işlememiz, çevre temizliği yapmamız çok ilginçti.
- Metni işlerken en çok hoşuma giden bölüm okulun etrafını temizlememizdi.
- Çöp topladığımız an ilginçti. Herkes o an bize bakıyordu. Belki de bizi örnek alıyorlardı.
- Dersi doğada işlememiz bana göre ilginçti.
- Dersi dışarıda işlediğimiz an çok ilginçti. Temada doğayla iç içeydik böylece.
- Öğretmenimiz bizi okul bahçesine çıkardı ve dersi orada işledik .

DERSLERDE YAPILAN ÇALIŞMALAR DAN ÖRNEKLER

Çevre temizliği

Drama

Sınıf içi sohbet

Öğrenciler arası sorulu-cevaplı fikir alışverişi

Dersin sınıf dışında işlenişi

Öğrenciler tarafından hazırlanan pano